

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרה"ץ שליט"א

פרשת
שופטים
ל' מנחם אב – ו' אלול תשפ"ה

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב, עיר שומרי הלשון, עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ״ק אדמו״ר עט״ר
מוהרא״ש
ר׳ אליעזר שלמה בן
ר׳ מנחם זאב זי״ע

לזכות מורנו ורבנו הרה״צ
ר׳ יצחק שמואל אהרן לעזער
שליט״א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה הקדושה מתוך
בריאות איתנה ונחת מכל יצ״ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של
רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה
ולזכות
רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

טוֹב לוֹמַר לִפְנֵי הַלְמוּד:
לְמוּד הַבַּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא וּנְבִיאִים כְּתוּבִים יְהֶיה לְעִלּוּי
הַשְׁכִינָה הַקְדוֹשָׁה וּלְהָקֵל צַעֲרָהּ, לְעִלּוּי כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
שֶׁנִּפְטְרוּ מִן הָעוֹלָם, גְּאֻלָּה, יְשׁוּעָה, רְפוּאָה וְהַצָּלָחָה לְכֻלָּל
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּרוּחָנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת, גִּלּוּי מְשִׁיחַ־צִדְקֵנוּ בְּרַחֲמִים
וּבְנִין בֵּית־מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

רש"י

דברי הכל אסורה – דודאי עייל בה ריחא. **ואי דידי** – האי בת תיהא דאסרנא, כפת חמה וחבית פתוחה דמי. **הכי קתני** – דנותן טעם לפגם מותר. חומץ פגום גריסין רותחין, ומשביח את הצונן. **ורתיחין** – על האור, אחר שנפל החומץ לתוכן. וכן היו עושין – נותנין חומץ לתוך הגריסין צונן והיה משביחן, ורב דימי קאמר לה. **לא שיאמרו כו'** – חוששין שמא יאמרו הואיל ומותר לאכלו בתבשיל מחמת דבר אחר, כגון שהתא חסירה מלח או יתירה, דאם נפגם מחמת דבר אחר – אין תולין הפגם באיסור, ואסור. **אלא** – איזהו טעם לפגם שמותר. **כל שאינה חסירה** – שום תקון, ואינה נאכלת מפני זה, כלומר, ואיסור זה פוגם טעמה. "ואינה נאכלת" לאו דוקא, דכיון דפגימתה פורתא קרי לה "אינה נאכלת". **ואיכא דאמרי** – הא דריש לקיש לקולא. **נותן טעם לפגם שאסור אין אומר כו'** – כלומר, אין תולין הפגם בדבר אחר, לומר: חסירה היא מלח, ואילו היתה כתיקונה לא היה זה האיסור פוגמו, שהמלח היה מבטל את פגימת טעם האיסור ומתקנו. אלא כיון דטעם האיסור פוגמה עכשיו כמות שהיא – הוי פגם, ומותר. **כל שטעמו ומשמו לוקין עליו** וזהו בזית בכדי אכילת פרס – ועל כגון זה נאמר שיעור כזית בכדי אכילת פרס הלכה למשה מסיני, שאם יש בכשיעור פרס של תבשיל כזית מן האיסור לוקין עליו. אף על פי שאין כזית של איסור נאכל בבת אחת, כיון דאינו שוהה באכילתו משהתחיל לאוכלו עד שגמרו אלא כדי אכילת פרס – מצטרפת אכילתו ולוקה. אבל אם אין בכדי אכילת פרס של תבשיל איסור, הואיל ושוהה באכילתו כזית יותר מכדי אכילת פרס – הוו להו כשתי אכילות של שני ימים, ואין לוקין, דקים להו לרבנן דאכילת פרס הוי שיעור שהיית אכילה. ופרס היא חצי כבר של עירובי תחומין, ושיערו חכמים כבר משלש לקב. חציה לבית המנוגע, שנאמר בה: "והאוכל בבית יכבס בגדיו", פרשוהו חכמים לשוהה בה שיעור אכילה. בדתניא: "והאוכל בבית והשובב בבית", אין לי אלא שוכב ואוכל, לא אוכל ולא שוכב מניין? תלמוד לומר "יכבס את בגדיו" ריבה, אם כן מה תלמוד לומר "האוכל והשוכב"? ליתן שיעור לשוכב כדי אכילה, ובמה היא אכילה – כדי אכילת פרס, והוא ארבע ביצים.

טעמו

אמר רב יהודה אמר שמואל הכי הלכתא – הכי גרסינן בספרים. וכן נראה מדאמר בסמוך: מדברי הלל נלמוד נותן טעם לפגם מותר, ומאי "מדברי הלל"? הכי משום דמפרשינן למתניתין ליהוו סברי להו: אלא מדגרסינן "אמר הלכתא" נימא מדרבי יהודה שמעינן בהדיא. וכן מדרבי יוחנן בהדיא, בסמוך דקאמר: אם ריבה נותן טעם לפגם מותר. ומסתמא רבה בר בר חנה ורב (איידי) [דימני] נמי שבאו לפרש המשנה כמו כן אזלי בשיטתייהו.

נעשה כמי שהשביח כו' – תימה: אמאי נקט האי לישנא? דהא ודאי משביח הוא! ויש לומר: לפי שעיקר השבח לא הוי עד לאחר שירתיחו ויצטנן. **וקוראין** אותו שחליים – לפי שהוי רגילין להניח בו חומץ כמו בשחליים, כדאמרינן לעיל [ל, ב] גבי (תחלי) [שחלים]: אי איכא בהו חלא מיגרי בהו, ואשמעינן רב דימי שהיה משביח מן התומץ. **אמר** ריש לקיש נותן טעם לפגם – לא שיוכל לומר שהקדירה נפגמת מחמת דבר אחר כו'. להאי לישנא קמא הוי לחומרא, והכי קאמר: מה שהתירו חכמים פגם לא מיירי בפגם שיש לתלותו בדבר אחר, כגון בחסרון מלח או ביתרון, כי אותו פגם ודאי לא התירו, כמו שאילו היתה כתקונה ממלח ותבלין היה האיסור נותן בהם טעם לשבח. אלא איזהו פגם שמותר – כל שאינה חסירה כלום ואינה נאכלת מפני זה, פירוש: שהאיסור פוגמה. ר"אינה נאכלת" – לאו דוקא שאינה נאכלת כלל, אלא כלומר שנפגמת. ואיכא דאמרי אמר ריש לקיש: נותן טעם לפגם שאמרו אין אומר קדירה זו – דלקולא קאמר, והכי קאמר: אין תולין הפגם בדבר אחר כדי לאסור, שיאמרו: אין הפגם מחמת האיסור אלא מחמת יתרון או חסרון מלח, ואילו היתה בתקונה לא היה האיסור פוגמה ואסור – אין אומרין כך, אלא כיון שהיא פוגמת עכשיו כמו שהיא, בין שתהא חסירה או יתירה מלח – מותר. **אמר** רבי יוחנן כל שטעמו וממשו אסור ולוקין עליו טעמו ולא ממשו אסור ואין לוקין עליו – פירש רש"י בפרק "גיד הנשה" (חולין צח, ב) מכאן דטעם בעיקר לאו דאוריית'א. ופירש: כגון חלב שנפל לתוך בשר או חלב שנפל ניתוח שאין ממשו בעין. ואין נראה מה שפירש רש"י חלב שנפל לתוך בשר, דאפילו לפירוש רש"י דטעם בעיקר לאו דאוריית'א – מודה בבשר בחלב דהוי דאוריית'א, דדרך בישול אסרה תורה דכאמר בשמעתתא דטיפת חלב בו' פרק "כל הבשר" (שם דף קז, א). ועוד, דהאוכל בשר בחלב אוכל ממשו של איסור בשאוכל הבשר, כדאמר פרק "כל הבשר" (שם). אלא צריך לומר: כגון חלב נימוח שנפל ונבלע לתוך הבשר, דליכא רק טעם בעלמא, וטעם לאו דאוריית'א: מדקאמר אביי: שמע מינה טעמו ולא ממשו בעלמא דאוריית'א, דאי סלקא דעתך דרבנן מבשר בחלב אמאי לא לגמרינן דחידוש הוא, אי חידוש אף על גב דליכא טעמא נמי – משמע דבי נמי ליתא בעלמא אלא מדרבנן, גבי בשר בחלב הוי דאוריית'א. והכי הלכתא כרבי יוחנן. וכן משמע בפרק "כל הבשר" בשמעתא דטיפת חלב, דאמר אביי: טעמו ולא ממשו דאוריית'א, דאי מדרבנן וכו', ורבא אמר: דרך בישול אסרה תורה, משמע דסבר רבא טעמו ולא ממשו דהיינו טעם בעיקר לאו דאוריית'א, והלכתא כרבא לגבי אביי. ועוד ראיה מפרק "גיד הנשה", דקאמר גבי זרוע בשלה דאיל נזיר והוא היתר מכלל איסור כזה שהתיר הכתוב לבשל הזרוע עם האיל, ואמר רבא: לא נצרכא אלא לטעם בעיקר, דבקדשים אסור מ"כל אשר יגע בבשרה יקדש", וגבי זרוע בשלה שרי. מדנקט רבא טעם בעיקר בקדשים אסור, משמע – הא בחולין שרי. וקרא דגיעולי גוים שצוה הכתוב להגעיל כלי מדין אף על פי שלא היה בהם רק טעם – מיניה לא לגמרינן דחידוש הוא, דהא אפילו קדירה בת יומא אי אפשר דלא פגמה פורתא ואפילו הכי אסרה רחמנא, אלמא חידוש הוא. אלא לא לגמרינן מיניה. ואף על פי דבפרק "אלו עוברין" בפסחים (מד, ב) מייתי קרא ד"משרת עגבים" גבי טעם בעיקר – לאו דרשא גמורה מדאוריית'א היא, אלא אסמכתא בעלמא, ולעולם טעם בעיקר לאו דאוריית'א. כך שיטת רש"י. ולא נראה לרבינו תם, דהא רבי יוחנן אית ליה דרבי עקיבא פרק "אלו עוברין" (שם מד, ב) דיליף טעם בעיקר מגיעולי גוים. ואין לומר דאסמכתא בעלמא היא, דהא פריך התם: והאי "משרת" לאיתר מצטרף לאיסור הוא דאתא? דאי מיבעי ליה לטעם בעיקר! מדפריך הכי בהדיא אלמא דרשא גמורה היא, דהא רבי עקיבא מוכח מיניה דאיתר מצטרף לאיסור לחייב מלקות לנזיר ששרה פתו בין ויש בו להצטרף מפת ומיין, ורבנן מוכחים מיניה טעם בעיקר, וכי היכי דלרבי עקיבא הוי דרשא גמורה גבי דאיתר מצטרף לאיסור מדתריס עליה מלקות – הכי נמי לרבנן הוי דרשא גמורה מדאוריית'א דטעם בעיקר דאוריית'א. והתיא דפרק "כל הבשר" (חולין קח, א) דאמר רבא: דרך בישול אסרה תורה, דמשמע דפליג על אביי, ויסבור דטעם בעיקר לאו דאוריית'א כדפרישית לפי שיטת רש"י – לא היא, אלא ודאי גם רבא סבירא ליה דטעם בעיקר דאוריית'א, דבפרק "התערובות" (בבחים עט, א) קאמר רבא: אימור דאמרי רבנן רובא ובטעמא, וכי היכי דברובא הוי דאוריית'א מ"אחרי רבים להטות" הכי נמי בטעמא. והתם בפרק "כל הבשר" הכי קאמר רבא לאביי: מבשר בחלב לא תוכל להוכיח דטעמו ולא ממשו דאוריית'א, דהיינו טעם בעיקר, משום דבשר בחלב דרך בישול אסרה תורה. ודחייא בעלמא הוא, אבל ודאי טעם בעיקר דאוריית'א, כדאמר ליה בפסחים (מד, ב) מ"משרת עגבים". והתיא דפרק "גיד הנשה" (חולין צח, ב) דגבי זרוע בשלה דקאמר רבא, גרסינן: לא נצרכא אלא להיתר מצטרף לאיסור, דבקדשים אסור מ"כל אשר יגע בבשרה יקדש" והכא שרי – כגון שמקצת בשר התבף עם כל הזרוע חוץ לרוטב ובולע האיל מן הזרוע חצי שיעור, כדפרישתי פרק "גיד הנשה" (שם צט, א), אבל חולין – אין היתר מצטרף לאיסור, דחולין מקדשים לא גמרינן. ועוד יש ליישב גירסת הספרים, והכי פירושו: דבקדשים אסור – והוא הדין בחולין. ונקט קדשים משום דאיירי בהו קרא ד"כל אשר יגע בבשרה יקדש", היינו משום דאי לא אשכחינא קרא אחרינא לאשמעינן עם כעיקר, ואוקימנא קרא דאחטאת לטעם כעיקר קודם מלהיתר מצטרף לאיסור, אבל בחר דחזינן טעם כעיקר ממקום אחר – ודאי אוקימנן לקרא דאחטאת להיתר מצטרף לאיסור. ומכל מקום מייתי ליה לטעם כעיקר משום דהדרשא פשוטה יותר, כי כן רגיל התלמוד, גבי מילה לדחות שבת מ"יום השמיני" ובפרק "רבי אליעזר דמילה" (שבת קלב, א) דריש לה מ"בן שמונת ימים", וכן למול במקום נגע. והכי מוכח דטעם כעיקר שרי גבי אוכל נזיר כגון

שמבשל

תוספות

דברי הכל אסורה – דודאי עייל בה ריחא. **ואי דידי** – האי בת תיהא דאסרנא, כפת חמה וחבית פתוחה דמי. **הכי קתני** – דנותן טעם לפגם מותר. חומץ פגום גריסין רותחין, ומשביח את הצונן. **ורתיחין** – על האור, אחר שנפל החומץ לתוכן. וכן היו עושין – נותנין חומץ לתוך הגריסין צונן והיה משביחן, ורב דימי קאמר לה. **לא שיאמרו כו'** – חוששין שמא יאמרו הואיל ומותר לאכלו בתבשיל מחמת דבר אחר, כגון שהתא חסירה מלח או יתירה, דאם נפגם מחמת דבר אחר – אין תולין הפגם באיסור, ואסור. **אלא** – איזהו טעם לפגם שמותר. **כל שאינה חסירה** – שום תקון, ואינה נאכלת מפני זה, כלומר, ואיסור זה פוגם טעמה. "ואינה נאכלת" לאו דוקא, דכיון דפגימתה פורתא קרי לה "אינה נאכלת". **ואיכא דאמרי** – הא דריש לקיש לקולא. **נותן טעם לפגם שאסור אין אומר כו'** – כלומר, אין תולין הפגם בדבר אחר, לומר: חסירה היא מלח, ואילו היתה כתיקונה לא היה זה האיסור פוגמו, שהמלח היה מבטל את פגימת טעם האיסור ומתקנו. אלא כיון דטעם האיסור פוגמה עכשיו כמות שהיא – הוי פגם, ומותר. **כל שטעמו ומשמו לוקין עליו** וזהו בזית בכדי אכילת פרס – ועל כגון זה נאמר שיעור כזית בכדי אכילת פרס הלכה למשה מסיני, שאם יש בכשיעור פרס של תבשיל כזית מן האיסור לוקין עליו. אף על פי שאין כזית של איסור נאכל בבת אחת, כיון דאינו שוהה באכילתו משהתחיל לאוכלו עד שגמרו אלא כדי אכילת פרס – מצטרפת אכילתו ולוקה. אבל אם אין בכדי אכילת פרס של תבשיל איסור, הואיל ושוהה באכילתו כזית יותר מכדי אכילת פרס – הוו להו כשתי אכילות של שני ימים, ואין לוקין, דקים להו לרבנן דאכילת פרס הוי שיעור שהיית אכילה. ופרס היא חצי כבר של עירובי תחומין, ושיערו חכמים כבר משלש לקב. חציה לבית המנוגע, שנאמר בה: "והאוכל בבית יכבס בגדיו", פרשוהו חכמים לשוהה בה שיעור אכילה. בדתניא: "והאוכל בבית והשובב בבית", אין לי אלא שוכב ואוכל, לא אוכל ולא שוכב מניין? תלמוד לומר "יכבס את בגדיו" ריבה, אם כן מה תלמוד לומר "האוכל והשוכב"? ליתן שיעור לשוכב כדי אכילה, ובמה היא אכילה – כדי אכילת פרס, והוא ארבע ביצים.

טעמו

אמר רב יהודה אמר שמואל הכי הלכתא – הכי גרסינן בספרים. וכן נראה מדאמר בסמוך: מדברי הלל נלמוד נותן טעם לפגם מותר, ומאי "מדברי הלל"? הכי משום דמפרשינן למתניתין ליהוו סברי להו: אלא מדגרסינן "אמר הלכתא" נימא מדרבי יהודה שמעינן בהדיא. וכן מדרבי יוחנן בהדיא, בסמוך דקאמר: אם ריבה נותן טעם לפגם מותר. ומסתמא רבה בר בר חנה ורב (איידי) [דימני] נמי שבאו לפרש המשנה כמו כן אזלי בשיטתייהו.

נעשה כמי שהשביח כו' – תימה: אמאי נקט האי לישנא? דהא ודאי משביח הוא! ויש לומר: לפי שעיקר השבח לא הוי עד לאחר שירתיחו ויצטנן. **וקוראין** אותו שחליים – לפי שהוי רגילין להניח בו חומץ כמו בשחליים, כדאמרינן לעיל [ל, ב] גבי (תחלי) [שחלים]: אי איכא בהו חלא מיגרי בהו, ואשמעינן רב דימי שהיה משביח מן התומץ. **אמר** ריש לקיש נותן טעם לפגם – לא שיוכל לומר שהקדירה נפגמת מחמת דבר אחר כו'. להאי לישנא קמא הוי לחומרא, והכי קאמר: מה שהתירו חכמים פגם לא מיירי בפגם שיש לתלותו בדבר אחר, כגון בחסרון מלח או ביתרון, כי אותו פגם ודאי לא התירו, כמו שאילו היתה כתקונה ממלח ותבלין היה האיסור נותן בהם טעם לשבח. אלא איזהו פגם שמותר – כל שאינה חסירה כלום ואינה נאכלת מפני זה, פירוש: שהאיסור פוגמה. ר"אינה נאכלת" – לאו דוקא שאינה נאכלת כלל, אלא כלומר שנפגמת. ואיכא דאמרי אמר ריש לקיש: נותן טעם לפגם שאמרו אין אומר קדירה זו – דלקולא קאמר, והכי קאמר: אין תולין הפגם בדבר אחר כדי לאסור, שיאמרו: אין הפגם מחמת האיסור אלא מחמת יתרון או חסרון מלח, ואילו היתה בתקונה לא היה האיסור פוגמה ואסור – אין אומרין כך, אלא כיון שהיא פוגמת עכשיו כמו שהיא, בין שתהא חסירה או יתירה מלח – מותר. **אמר** רבי יוחנן כל שטעמו וממשו אסור ולוקין עליו טעמו ולא ממשו אסור ואין לוקין עליו – פירש רש"י בפרק "גיד הנשה" (חולין צח, ב) מכאן דטעם בעיקר לאו דאוריית'א. ופירש: כגון חלב שנפל לתוך בשר או חלב שנפל ניתוח שאין ממשו בעין. ואין נראה מה שפירש רש"י חלב שנפל לתוך בשר, דאפילו לפירוש רש"י דטעם בעיקר לאו דאוריית'א – מודה בבשר בחלב דהוי דאוריית'א, דדרך בישול אסרה תורה דכאמר בשמעתתא דטיפת חלב בו' פרק "כל הבשר" (שם דף קז, א). ועוד, דהאוכל בשר בחלב אוכל ממשו של איסור בשאוכל הבשר, כדאמר פרק "כל הבשר" (שם). אלא צריך לומר: כגון חלב נימוח שנפל ונבלע לתוך הבשר, דליכא רק טעם בעלמא, וטעם לאו דאוריית'א: מדקאמר אביי: שמע מינה טעמו ולא ממשו בעלמא דאוריית'א, דאי סלקא דעתך דרבנן מבשר בחלב אמאי לא לגמרינן דחידוש הוא, אי חידוש אף על גב דליכא טעמא נמי – משמע דבי נמי ליתא בעלמא אלא מדרבנן, גבי בשר בחלב הוי דאוריית'א. והכי הלכתא כרבי יוחנן. וכן משמע בפרק "כל הבשר" בשמעתא דטיפת חלב, דאמר אביי: טעמו ולא ממשו דאוריית'א, דאי מדרבנן וכו', ורבא אמר: דרך בישול אסרה תורה, משמע דסבר רבא טעמו ולא ממשו דהיינו טעם בעיקר לאו דאוריית'א, והלכתא כרבא לגבי אביי. ועוד ראיה מפרק "גיד הנשה", דקאמר גבי זרוע בשלה דאיל נזיר והוא היתר מכלל איסור כזה שהתיר הכתוב לבשל הזרוע עם האיל, ואמר רבא: לא נצרכא אלא לטעם בעיקר, דבקדשים אסור מ"כל אשר יגע בבשרה יקדש", וגבי זרוע בשלה שרי. מדנקט רבא טעם בעיקר בקדשים אסור, משמע – הא בחולין שרי. וקרא דגיעולי גוים שצוה הכתוב להגעיל כלי מדין אף על פי שלא היה בהם רק טעם – מיניה לא לגמרינן דחידוש הוא, דהא אפילו קדירה בת יומא אי אפשר דלא פגמה פורתא ואפילו הכי אסרה רחמנא, אלמא חידוש הוא. אלא לא לגמרינן מיניה. ואף על פי דבפרק "אלו עוברין" בפסחים (מד, ב) מייתי קרא ד"משרת עגבים" גבי טעם בעיקר – לאו דרשא גמורה מדאוריית'א היא, אלא אסמכתא בעלמא, ולעולם טעם בעיקר לאו דאוריית'א. כך שיטת רש"י. ולא נראה לרבינו תם, דהא רבי יוחנן אית ליה דרבי עקיבא פרק "אלו עוברין" (שם מד, ב) דיליף טעם בעיקר מגיעולי גוים. ואין לומר דאסמכתא בעלמא היא, דהא פריך התם: והאי "משרת" לאיתר מצטרף לאיסור הוא דאתא? דאי מיבעי ליה לטעם בעיקר! מדפריך הכי בהדיא אלמא דרשא גמורה היא, דהא רבי עקיבא מוכח מיניה דאיתר מצטרף לאיסור מדתריס עליה לחייב מלקות לנזיר ששרה פתו בין ויש בו להצטרף מפת ומיין, ורבנן מוכחים מיניה טעם בעיקר, וכי היכי דלרבי עקיבא הוי דרשא גמורה גבי דאיתר מצטרף לאיסור מדתריס עליה מלקות – הכי נמי לרבנן הוי דרשא גמורה מדאוריית'א דטעם בעיקר דאוריית'א. והתיא דפרק "כל הבשר" (חולין קח, א) דאמר רבא: דרך בישול אסרה תורה, דמשמע דפליג על אביי, ויסבור דטעם בעיקר לאו דאוריית'א כדפרישית לפי שיטת רש"י – לא היא, אלא ודאי גם רבא סבירא ליה דטעם בעיקר דאוריית'א, דבפרק "התערובות" (בבחים עט, א) קאמר רבא: אימור דאמרי רבנן רובא ובטעמא, וכי היכי דברובא הוי דאוריית'א מ"אחרי רבים להטות" הכי נמי בטעמא. והתם בפרק "כל הבשר" הכי קאמר רבא לאביי: מבשר בחלב לא תוכל להוכיח דטעמו ולא ממשו דאוריית'א, דהיינו טעם בעיקר, משום דבשר בחלב דרך בישול אסרה תורה. ודחייא בעלמא הוא, אבל ודאי טעם בעיקר דאוריית'א, כדאמר ליה בפסחים (מד, ב) מ"משרת עגבים". והתיא דפרק "גיד הנשה" (חולין צח, ב) דגבי זרוע בשלה דקאמר רבא, גרסינן: לא נצרכא אלא להיתר מצטרף לאיסור, דבקדשים אסור מ"כל אשר יגע בבשרה יקדש" והכא שרי – כגון שמקצת בשר התבף עם כל הזרוע חוץ לרוטב ובולע האיל מן הזרוע חצי שיעור, כדפרישתי פרק "גיד הנשה" (שם צט, א), אבל חולין – אין היתר מצטרף לאיסור, דחולין מקדשים לא גמרינן. ועוד יש ליישב גירסת הספרים, והכי פירושו: דבקדשים אסור – והוא הדין בחולין. ונקט קדשים משום דאיירי בהו קרא ד"כל אשר יגע בבשרה יקדש", היינו משום דאי לא אשכחינא קרא אחרינא לאשמעינן עם כעיקר, ואוקימנא קרא דאחטאת לטעם כעיקר קודם מלהיתר מצטרף לאיסור, אבל בחר דחזינן טעם כעיקר ממקום אחר – ודאי אוקימנן לקרא דאחטאת להיתר מצטרף לאיסור. ומכל מקום מייתי ליה לטעם כעיקר משום דהדרשא פשוטה יותר, כי כן רגיל התלמוד, גבי מילה לדחות שבת מ"יום השמיני" ובפרק "רבי אליעזר דמילה" (שבת קלב, א) דריש לה מ"בן שמונת ימים", וכן למול במקום נגע. והכי מוכח דטעם כעיקר שרי גבי אוכל נזיר כגון

שמבשל

תוספות

שמבשל הזורע ברוטב ומקצת הירק עמו, ושאר האיל חוץ לרוטב, והשתא אין הזורע מתבטל בששים שאין כל כך מן איל ברוטב, והשתא אינא טעמא ואפילו הכי שרי. וההיא דהכא טעמו ולא ממשו, מיירי במין במינו דבטל ברובא מדאוריירתא, כדאמרינן פרק "התערובות" (זבחים עט, א): אמור רבנן ברובא – כגון מין במינו, פירוש: דמן התורה הוי ברובא אבל מדרבנן הוי בששים, כדאמר רב פרק "גיד הנשה" (חולין קא, א) דהוי בששים, ולכך אין לוקין עליו. והוא הדין דאפילו אם היה טעמו וממשו של איסור בעין דאין לוקין עליו אלא אם כן מכירו, ונקט טעמו ולא ממשו לאשמועינן דאפילו הכי אסורא איכא. ועוד יש לומר, דנקט הכי משום דהיינו מילתא דפסיקא היא, דאין צריך לפרש אם אינו מכירו, דאי הוה נקיט בהאי גוונא טעמו וממשו הוה משמע בפירוש אפילו אם היה טעם האיסור וממשו בעין, ועל כן נקט טעמו ולא ממשו דמילתא דפסיקא היא. וטעמו וממשו דלוקין עליו מיירי כמו כן שמכיר ממשו של איסור, אבל במין בשאינו מינו הוי טעם גרידא דאורייתא ולוקין עליו. ועוד אמר רבי אלידו, דשפיר מיתוקמא הכא במין בשאינו מינו, והכי פירושו: טעמו ולא ממשו – כגון שאין בזית איסור בתוך כדי אכילת פרס – אין לוקין עליו. וטעמו וממשו דלוקין עליו מיירי דאיכא בזית דאיסור בכדי אכילת פרס מן ההיתר, ואז לוקין עליו. ועוד אמר הרב רבינו יוסף, דמיירי שפיר בכדי אכילת פרס, ומכל מקום לא לקי בטעמו ולא ממשו אף על גב דטעם בעיקר דאורייתא, דמהיכא ידעינן דטעם בעיקר דאורייתא – מגיעולי גוים, הקאמר קרא "תעבירו באש", דמשמע: הא אם לא תעבירו אסור, ואין זה כי אם עשה בעלמא, אבל לאו ליכא ולכך אין לוקין עליו. ונקשה לרבינו חם, דמכל מקום נימא: כיון דאדהדיה קרא – אהדדיה לדוכתיה דלאו דבבילה ודחלב ודשאר איסורי? דהכי אמרינן בבכורות (טו, ב) גבי פסולי המוקדשין, דכתיב "תזבח ואכלת בשר", ודרשינן: "תזבח" – ולא גיזה, "ואכלת" – ולא לכלכין, "בשר" – ולא חלב. ואם כן אגיזה ליכא רק לאו הבא מכלל עשה כמו דגיעולי גוים, ואפילו הכי תניא בבכורות (שם): הגוזז והעובד בפסולי המוקדשים סופג את הארבעים. אלא על כרחך היינו טעמא דלוקין – משום דבקדשים תמימים כתיב "לא תעבוד ולא תגזז", וכי תוממו ונפדו שרו דאו הכי חולין גמורין, וקאמר קרא: "תזבח" ודרשינן – ולא גיזה, ואם כן אהדר איסור גיזה ללאו ד"לא תגזז" ומשום הכי לקי. ומשום הכי נמי בגיעולי גוים דאמר קרא "תעבירו באש", פירוש: הכלים הבלועים מן הנבילה וחלב ושאר איסוריו, "ואם לא תעבירו באש" אסור – תימא נמי דאהדרינהו לאיסוריידהו קמא, ללאו דנבילה וחלב ושאר איסוריו, ואשמעינן דפליטת איסור מכלי הזה אסור, ולעולם בלאו? עוד יש מיישבים זה, ופירשתי פרק "גיד הנשה", אבל לא יכולתי להאריך כי נראה בעיני שהוא גדול ביותר, ולכך הוערכתי לבתר. אבן יסייעני מלבא דעלמא לכתוב קדירה בת יומא ויהיה לנו כחומה. **אלא** דרבי שמעון בן לקיש אמרו קאמר וליה לא סבירא ליה – ואם תאמר: דרב דימי נמי נימא הכי, ד"לא שנו" קאמר, דקאי אמתניתין, ואימא דליה לא סבירא ליה! ויש לומר: כיון דאשכחוה רבי יוחנן דאמר "לא שנו" אמתניתין כמו כן, וחזינן לרבי יוחנן דאמר בפירושו: נותן טעם לפגם מותר – הכי נמי לרב דימי דאמר "לא שנו" סבירא ליה דנותן טעם לפגם מותר. **מכלל** דאיכא מאן דאמר נותן טעם לפגם אסור – ואם תאמר: מאי מיבעיא ליה? הא רבי לעיל פרק "אין מעמידין" (לה, ב) תנא בהדיא משנה שלימה דנותן טעם לפגם דאסור, גבי שמן של גוים אסור, ומפרש טעמא בגמרא: משום שזולפתן על כלים שהוכשרו, אף על גב דסמכו כלים אינם בני יומן. ולקמן בסוף פירקין (עה, ב) גבי "יבוהן נתמשטו בהן עד שלא יטבלו", דמוקי חד בריייתא כמאן דאמר נותן טעם לפגם אסור! ויש לומר: שרוצה למצוא תנא שאמר בן בחדיא. ועוד יש לומר דהכי קאמר: מי איכא מאן דאמר נותן טעם לפגם אסור כי האי גוונא, שאפילו היה האיסור בעין היה לפגם? ולא דמי לשמן דלעיל, דשמן אם היה איסור בעין היה לשבח כדפרישית לעיל. **ואידך** קדירה בת יומא נמי אי אפשר דלא פגמה פורתא – ולהכי ליף מיניה רבי מאיר לאסור פגם סבר דלא פגמה כלל. ותימה: בפרק "אלו עוברין" (פסחים מד, ב) פליגי רבי עקיבא ורבנן, דרבי עקיבא יליף טעם בעיקר מגיעולי גוים, ורבנן יליפי מ"משרת", אבל לא מגיעולי גוים, משום דגיעולי גוים חידוש הוא, דהא כל נותן טעם לפגם מותר והכא גבי גיעולי גוים אסרה רחמנא. ורבי עקיבא סבר: לא אסרה תורה אלא קדירה בת יומא דלאו נותן טעם לפגם הוא. ורבנן, קדירה בת יומא נמי אי אפשר דלא פגמה פורתא, הלכך הוי חידוש. והשתא, כיון דסבירי רבנן דהתם דבת יומא נמי אי אפשר דלא פגמה פורתא, אם כן נילף מינה בעלמא דפגם אסור כדאמר הכא לרבי מאיר, והיכי קאמר התם: ורבנן דחידוש הוא דכל נותן טעם לפגם בעלמא מותר? ויש לומר: דאין הכי נמי, ודרבנן דהתם סברי דכל נותן טעם לפגם אסור היכא שאם האיסור בעין היה לשבח, דילפי לה מגיעולי גוים דפגם פורתא כדאמר התם. והא דקאמר התם: נותן טעם לפגם בעלמא מותר – היינו פגם גמור שגם אם האיסור בעין הוא פגם, דההוא פגם ליכא למילף לאסור מגיעולי גוים דפגמה פורתא, דגיעולי גוים אם היה האיסור בעין היה לשבח. והא דקאמר: גיעולי גוים חידוש הוא, אף על גב דלא דמי האי פגם לפגם דמותר כדפרישית, מכל מקום אי לאו דגלי קרא דגיעולי גוים אסור – היה מותר מן הדין, דמה לי אותו פגם מה לי פגם אחר, ואפילו הכי אסריה רחמנא, וכיון דאסריה רחמנא ילפינן מיהא דבינאו בו, דהיינו פגם שאם היה האיסור בעין היה לשבח. וקסבירי רבנן דפסחים במתניתין ד"אין מעמידין". ושלשה מחלוקות בדבר: דרבי מאיר דשמעתין סבר כל נותן טעם לפגם אסור, אפילו כשהוא פגום גם בשהאיסור בעין, דילפי לה לגמרי מגיעולי גוים. ומנבלה לא יליף כלל לחתיר, משום דמוקי לה למעוטי טרוחה דמעיקרא דקאמר. ורבי שמעון מתיר כל פגם, אפילו כשהוא שבח כשהאיסור בעין, כיון דהשתא לפגם הוא שרי, דילף לגמרי מנבילה, ומגיעולי גוים לא יליף כלל, דקסבר: קדירה בת יומא שאסרה תורה לא פגמה פורתא. ורבנן דפסחים דפליגי ארבי עקיבא, סברי דדבר שהוא פגם כשהאיסור בעין שרי, דילפינן לה מנבילה, אבל פגם דהשתא שאין האיסור בעין עכשיו, אמנם היה לשבח כשהאיסור בעין – אסור, דילף לה מגיעולי גוים מקדירה בת יומא דפגמה פורתא. וכן סוברת מתניתין ד"אין מעמידין" כרבנן בדפרישית. ועוד יש לומר: דדרבן דרבי עקיבא דפסחים פרק "אלו עוברין" היינו רבי שמעון דשמעתין דשרי כל פגם בדפרישית, והא דקאמר התם דקדירה בת יומא פגמה פורתא, ולרבי שמעון צריך לומר על כרחך דלא פגמה כלל, דאי פגמה אם כן ליתסר פגם כדמוכח בשמעתין ובדפרישית. יש לומר: דדאי גם רבי שמעון מודה בקדירה בת יומא דפגמה פורתא, ומכל מקום לא יליף מינה לאסור פגם בעלמא בגון שאינה בת יומא, דאיכא פגם רבה, דפגם רבה מפגם פורתא דבת יומא לא ילפינן. הכי סבירא ליה לרבי שמעון. ורבי מאיר סבר דילפינן פגם רבה מפגם פורתא. ואי כדפירש מעיקרא, דפליגי בבת יומא אי פגמה אי לא – זה אינו סברא, דאם כן נחזי אנן. ועוד יש להביא ראיה לזה דמודה רבי שמעון דקדירה בת יומא נמי אי אפשר דלא פגמה פורתא בדפרישית, דאי לא פגמה כלל לרבי שמעון גיעולי דבהב רחמנא למה ליה? פשיטא, כיון דהוי לשבח דמיתסר, דטעם שאין

רש"י

טעמו ולא ממשו כגון חֶלֶב שנפל לקדרה, או חֵלֶב שנפל נימוח, שאין ממשו בעין. **ואם ריבה טעם לפגם** הא "ריבה" קולא משמע, שאף על פי שנפגם מחמת דבר אחר, אם הועיל איסור זה לרבות את הפגם מותר. **כלישנא בתרא דרבי שמעון בן לקיש** דאין אומר: חסירה מלה, יתירה מלה. **מדברי כולן נלמד** רב יהודה ורבה בר בר חנה ורב דימי ורישׁ לקיש ורבי אבהו. **מכלל דאיכא למאן דאמר כו'** בתמיה: מדאיצטריך רב כהנא למימר מדברי כולן נלמד, מכלל דאיכא למאן דפליג: יליף מגיעולי גוים דרחמנא אסרינהו בכלי מדין, דכתיב: "כל דבר אשר יבא באש" וגו', דמשמע: דהואיל ונשתמש גוי בכלי חמץ צריך להדחיה כדי שיפלוט גיעול שבלע. **לאו נותן טעם לפגם הוא** – בתמיה, דהא פשיטא לן: כל תבשיל שלן לילה אחד נפגם טעמו ועובר עורלה. **בת יומא** שבישל בה גוי היום, דלא נפגם. **ואידך** אי אפשר דלא פגמה פורתא בתבשיל הבא אחריו, ואפילו הכי אסר רחמנא.

שאינה

טַעְמוֹ וְלֹא מַמָּשׁוֹ - אָסוּר וְאֵין לוֹקִין עָלָיו, וְאִם רִיבָּה טַעַם לְפָגָם - מוּתָּר. וְלִמָּא: אִם נָתַן טַעַם לְפָגָם - מוּתָּר! - הָא קָמַשְׁמַע לָן, דְּאַף עַל גַּב דְּאִיכָּא מִילֵּי אַחֲרָנֵיתָא דְּפָגְמָה בַּהֲדֵיהּ, וְהִלְכָתָא כְּלִישָׁנָא בַּתְרָא דְּרִישׁ לָקִישׁ. אָמַר רַב פָּפָּא, מִדִּבְרֵי כוּלָּם נִלְמַד: נוֹתֵן טַעַם לְפָגָם - אָסוּר? - אֵין, וְהָתַנְיָא: אֶחָד נוֹתֵן טַעַם לְפָגָם וְאֶחָד נוֹתֵן טַעַם לִשְׁבָחָה - אָסוּר, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר; רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: לִשְׁבָחָה - אָסוּר, וְלִפְגָם - מוּתָּר. מַאי טַעְמָא רַבְּרֵי מֵאִיר? גָּמַר מִגִּיעוֹלֵי גּוֹיִם, גִּיעוֹלֵי גּוֹיִם לָאו נוֹתֵן טַעַם לִפְגָם הוּא? וְאַסַר רַחֲמָנָא, הָכִי נַמִּי לָא שָׁנָא. - וְאִידָךְ? בְּדָרֵב הוֹנָא בְּרֵיהּ דְּרַב חִיָּיא, דְּאָמַר רַב הוֹנָא בְּרֵיהּ דְּרַב חִיָּיא: לֹא אָסְרָה תּוֹרָה אֶלָּא קְדֵירָה בַּת יוֹמָא, דְּלָא לִפְגָם הוּא. - וְאִידָךְ? קְדֵירָה בַּת יוֹמָא נַמִּי אִי אֶפְשָׁר דְּלָא פָּגְמָה פּוּרְתָּא. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַאי טַעְמָא? דְּתַנְיָא: "לֹא תֹאכְלוּ כָּל נְבֵלָה לַגֵּר אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ" - כָּל הָרְאוּיָה לְגֵר קְרוּיָה נְבֵילָה,

שאינו

רש"י

שאינה ראויה לגר – שהסריחה, אלמא מדאפגים בטל איסורה. **מרוחה מעיקרא** – מוכת שחין מחים, דהואיל ואיפגמא מקודם שבאה לידי נבלה לא חל שם נבלה עליה. אבל היכא דאיתסר מעיקרא תו לא פקע איסור משום פגם. **בפגום מעיקרו** – משעה שנפל לתוכו. **והא הכא דפגום מעיקרא הוא ופליגי** – דקתני אסור לרבנן. **רבי יוחנן** – אדעולא אתא לאיפלוגי. **איתא לדרבי יוחנן** – דמוקי פלוגתייהו בפגום מעיקרו. **שאור** של חולין שנפל לתוך העיסה וחימצה – בראוי, ואחר כך נפל של תרומה או של כלאי הכרם – אסור. **ורבי שמעון מתיר** – שהחמיצה יותר מדאי, ונפגמה. **והא הכא** – דהאי שאור משעה שנפל ביה פגמה, שהרי מחומעת כבר, וקאסר רבי נאירא **והאיה לחמץ** בה כמה עיסות אחרות – של תרומה. הלכך חימוץ דיותר מדאי, אף על פי שפגם הוא לענין אבילה, שבח הוא לענין חימוץ עיסות אחרות. **שאור** של תרומה ושל חולין שנפלו – ביחד לתוך העיסה, ויש בכל אחד כדי לחמץ, וחימצה יותר מדאי לפגומה. **רבי שמעון מתיר** – שפגמוה. **נפל** של תרומה תחלה דרבי הכל אסור – דהואיל ומשבירתה בתחלה. אף על פי שחזר והדעיל לפגומה כשנפל שאור של חולין אחריו ושניהם לפגמה, הוי משבירה ולבסוף פגם, ואסור. ולקמן פריך: אם כן, רישא נמי, רבי שמעון דרי השביה של תרומה עם של חולין תחלה נפל של חולין – דהיינו מצה. **ואחרי כן נפל** של תרומה – דהיינו פגום מעיקרו, אסור, ורבי שמעון מתיר. כדרבי

1 שְׁאֵין רְאוּיָה לְגַר אֵינָהּ קְרוּיָה נְבֵלָה. - וְרַבִּי מֵאִיר? הַהוּא לְמַעוּטֵי סְרוּחָה מֵעִקָּרָא. - וְרַבִּי שִׁמְעוֹן? סְרוּחָה
2 מֵעִיקָּרָא לָא צְרִיכָא לֵיהּ מֵעוּטָא, עָפָר בָּעָלְמָא הוּא. אָמַר עוּלָּא: מַחֲלוֹקֶת - שֶׁהִשְׁבִּיחַ וּלְבַסּוֹף פָּגַם, אֲבָל
3 פָּגַם מֵעִיקָּרָא - דִּבְרֵי הַכֹּל מוּתָּר. אֵיתִיבֵיהּ רַב חָנָא לְעוּלָּא: יַיִן שֶׁנָּפַל לְתוֹךְ עֲדָשִׁים, וְחוֹמֶץ שֶׁנָּפַל לְתוֹךְ
4 גְּרִיסִין - אָסוּר, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר; וְהָא הָכָא דְּפָגַם מֵעִיקָּרָא הוּא וּפְלִיגִי! אָמַר עוּלָּא: חָנָא לָא מְיַדַּע יָדַע
5 מַאי קָאָמְרִי רַבָּנַן, תִּיבְתָּא קָא מוֹתִיב? הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן - בְּגוֹן שֶׁנָּפַל לְתוֹךְ גְּרִיסִין צוֹנְנִין וְהִרְתִּיחָם,
6 נַעֲשָׂה כְּמִי שֶׁהִשְׁבִּיחַ וּלְבַסּוֹף פָּגַם, וְאָסוּר. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: בְּפוֹגֵם מֵעִיקָּרָא מַחֲלוֹקֶת. אִיבָּעֵיָא לְהוּ: בְּפוֹגֵם
7 מֵעִיקָּרָא מַחֲלוֹקֶת, אֲבָל הִשְׁבִּיחַ וּלְבַסּוֹף פָּגַם - דִּבְרֵי הַכֹּל אָסוּר, אוֹ דִלְמָא בֵּין בְּזוֹ וּבֵין בְּזוֹ מַחֲלוֹקֶת?
8 תֵּיקוּ. אָמַר רַב עַמְרָם: אֶפְשָׁר אִיתָא לָהָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן, וְלָא תַּנְיָא לָהּ בְּמַתְנִיתִין? נָפַל דָּיָן וְאַשְׁבַּח, דְּתַנְיָא:
9 שְׁאוֹר שֶׁל חוּלִּין שֶׁנָּפַל לְתוֹךְ הָעֲיסָּה וְיֵשׁ בּוֹ כְּדֵי לְהַחֲמִיץ וְהֶחֱמִיצָה, וְאַחַר כָּךְ נָפַל שְׁאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה
10 אוֹ שְׁאוֹר שֶׁל כִּלְאֵי הַכֶּרֶם וְיֵשׁ בּוֹ כְּדֵי לְהַחֲמִיץ - אָסוּר, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר; וְהָא הָכָא דְּפָגַם מֵעִיקָּרָא הוּא,
11 הוֹאִיל וּרְאוּיָה לְחַמֵּץ עִיסוֹת אֲחֵרוֹת! אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מַתְנִיתִין דְּלָא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן. דְּתַנְיָא: שְׁאוֹר שֶׁל חוּלִּין
12 שֶׁנָּפַל לְתוֹךְ הָעֲיסָּה וְיֵשׁ בּוֹ כְּדֵי לְהַחֲמִיץ וְהֶחֱמִיצָה, וְאַחַר כָּךְ נָפַל שְׁאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה אוֹ שֶׁל כִּלְאֵי הַכֶּרֶם
13 - אָסוּר, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר; וְהָא הָכָא דְּפָגַם מֵעִיקָּרָא, וּפְלִיגִי! וְכִי תֵּימָא, הָכָא נַמִּי כִּדְרַבִּי

תוספות

הוי בעיקרו! וכי תימא, להאי גופיה אימטרך – דטעם בעיקר, דמגיעולי גוים יליף רבי שמעון דטעם בעיקר כדאמר לרבי עקיבא פרק "אלו עוברין" – אי אפשר לומר כן, דאי יליף רבי שמעון מגיעולי גוים טעם בעיקר, אם כן תקשי לרבי שמעון: "משרת" דכתב רחמנא למה לי? דהא לא אימטרך מעיקרא לטעם בעיקר כיון דמגיעולי גוים יליף לה רבי שמעון! ואין לומר דאימטרך "משרת" להיתר מצטרף לאיסור, כדאמר התם פרק "אלו עוברין" לרבי עקיבא, ולעולם יליף מגיעולי גוים טעם) בעיקר. דלמאי אימטרך "משרת" להיתר מצטרף לאיסור? אי בשאוכל כזית מטעם האיסור הנבלע והבהיבה – היינו טעם בעיקר, אי) בחצי זית דאיסור עם חצי זית דהיתר לא מצטרפי, ומשום הכי שפיר אימטרך להיתר מצטרף לאיסור – דהא שמעינן לרבי שמעון דאמר: כל שהוא למלקות, ואם כן למה לי היתר מצטרף לאיסור? אלא שמע מינה דמודה רבי שמעון דקדירה בת יומא נמי אי אפשר דלא פגמה פורתא, כדפרישית. כך דקדק הרב רבינו שמואל מאיר"א. והרב רבינו יקר מקיר"ן דוחה, דאיכא למימר דאבתי שפיר אימטרך "משרת" לרבי שמעון. אף על גב דסבר כל שהוא למלקות – הא פירש רבינו בה בסמוך: היינו דוקא בשהאיסור בעין, אבל לא על ידי תערובת, כדמוכח מההיא דמייתי בסמוך בערלה ובכלאי הכרם אין מצטרפין. וכן צריך לומר על כרחך, דאם לא כן לא תמצא איסור כלל (בטל) לרבי שמעון, לא ברוב ביבש ולא בששים בלח. ואם כן שפיר אימטרך "משרת" להיתר מצטרף לאיסור, כגון בחצי זית שנבלע בחצי זית פת ואכלו, כדקאמר התם: נזיר ששרה פתו ביין ויש בו כדי לצרף כזית חזיר, ולעולם טעם בעיקר לרבי שמעון מגיעולי גוים. כך דוחה הרב רבינו יקר. ומורי הרב רבינו פרץ מקיים פירוש הרב רבינו שמואל, ואומר דדיחוי הרב רבינו יקר אינו כלום, דודאי מגיעולי גוים לרבי שמעון תו לא אימטרך "משרת" להיתר מצטרף לאיסור, משום דבלאו צירוף נמי, כל שהוא, אף על גב דאינו בעין אלא נבלע בתוך הפת מה בכך? הלא כיון דטעם בעיקר מגיעולי גוים, אם כן חשוב הטעם הנבלע כאילו היה בעין, ואם כן, כיון שאילו היה מן האיסור בעין היה מחייבי בכל שהוא לרבי שמעון – הכי נמי כשהוא נבלע בהיתר, כיון שיש בו טעם וטעם בעיקר. ותדע, דהא רבינו דאמר רבי שמעון כל שהוא למכות בבזית לרבנן, אם כן כך לי כל שהוא לרבי שמעון בבזית לרבנן, ובבזית לרבנן מחייבי עליה אפילו כשאינו בעין אלא נבלע בתוך ההיתר, שיאכל כל כך מן ההיתר הבלוע איסור, שאכל בזית מטעם איסור הבלוע בתוכו – מחייבי עליה כאילו אכל הבזית איסור בעין כיון דטעם בעיקר, ואם כן הוא הדין כל שהוא לרבי שמעון, דכשאכלו בתערובת טעם מחייבי כאילו אכלו בעין כיון דטעם בעיקר. ואם כן, אי טעם בעיקר מגיעולי גוים לרבי שמעון – תו לא אימטרך לרבי שמעון "משרת" כלל, דלהיתר מצטרף לאיסור לא אימטרך, דהא מכל שהוא מחייבי בטעם כאילו היה בעין בדפרישתי, ואם כן (היכי קאמר ליה) [נוסחת אחר: דהדרא קושיא לדוכתה]: "משרת" דכתב רחמנא למה לי דבתיבי גבי נזיר לרבי שמעון, אי גיעולי גוים לטעם בעיקר משום דלא פגם בלל? אלא על כרחך דקסבר רבי שמעון דקדירה בת יומא פגמה פורתא. והשתא ניחא הכל, דלא מצי רבי שמעון למילף טעם בעיקר מגיעולי גוים, דהידוש הוא כיון דפגמו אפילו פגם זוטא, והיה לנו להתיר כל פגם אי לאו דגלי קרא, והלכך אימטרך "משרת" לטעם בעיקר. ומה שדחה הרב רבינו יקר ממה שפירש רבינו הם לקמן מדהיא דערלה והכלאים בדסמוך, דלא אמר רבי שמעון כל שהוא למכות במדידי דתערובת, רק בדבר שהוא בעין – אומר מורי דלא קשיא ליה מידי, דרבינו הם לא דיבר רק בתערובת שיש לו להתיר להתבטל, כגון יבש ביבש חד בתרי, דרמינהו אמר "אחרי רבים להטות", או בדבר לח היכא דליכא טעמא ששים, דכל מקום דשייך ליה ביטול לאו אמר רבי שמעון כל שהוא למכות, דהא לא עדיף כל שהוא לרבי שמעון מכזית דרבנן, וכי היכי דכזית דרבנן מתבטל ברוב ביבש ובששים בלח – הוא הדין לרבי שמעון כל שהוא, דהא רחמנא אמר דליבטיל. אבל היכא דלא שייך ביטול, כגון היכא דאיכא טעם, דטעם לא בטיל כיון דטעם בעיקר – אם כן הכי נמי מיחייבי בכל שהוא לרבי שמעון כשהוא בתערובת, כיון שיש בו טעם כאילו היה בעין, כדפירשתי. כן נראה למורי. **אמר** עולא מהלוקת בהשביחה ולבסוף פגם – והשתא צריך לומר לעולא דלא פליגי רבי מאיר ורבי שמעון בקראי דלעיל דנבלה, דאם כן לא הוי מיסתבר לחלק בין השביחה ולבסוף פגם לפגם מעיקרו. אלא בסברא פליגי, רבי מאיר סבר: כיון שהשביחה מעיקרא בשעת נפילה וחל איסור עליה – שוב אין לו היתר גם כי פגם אחרי כן. ורבי שמעון סבר: כיון דהשתא פגמא הוא שרי. **אבל** השביח ולבסוף פגם דברי הכל אסור – ואם תאמר: הא לעיל משמע דפליגי בהשביח ולבסוף פגם גבי נבלה, דרבי מאיר מוקי לה בסרוחה מעיקרא דוקא, אבל לא הסריחה מעיקרא ולהסריחה לבסוף אסורה, ורבי שמעון מוקי לה אפילו לא הסריחה מעיקרא, ולהסריחה לבסוף שרי. אלמא פליגי בהשביח ולבסוף פגם! ויש לומר: דלא דמי השביח ולבסוף פגם דהכא להוהיא נבלה לדעלי, דהכא יש לומר השביח בשעת התערובת, שבשעה שנפל האיסור לתוך ההיתר היה נותן טעם לשבח, ולבסוף פגם אותו טעם המעורב שם, כגון נתן לתוך גריסין צוננין והרתיחן, ועל זה קאמר דברי הכל אסור, כיון דמעיקרא היה נותן טעם לשבח וחל עליה איסור. אבל הוהא דנבלה דלעיל דפליגי רבי שמעון ורבי מאיר בשהיא סרוחה עכשיו, אף על גב דמעיקרא לא היתה סרוחה, מכל מקום בעודה נבלה נפגם ושרי'א. **או** דלמא בין בזו ובין בזו מחלוקת – ואם תאמר: היכי מספקא ליה בהא? אם כן רבי יוחנן דאמר לעיל: פגם מעיקרא מותר, השביח ולבסוף פגם אסור, דאמר במאן? לא רבי מאיר ולא רבי שמעון, דרבי מאיר אסר כל פגם, ורבי שמעון מתיר כל פגם! ויש לומר: דסבר להו רבי שמעון בחדא – בפגם מעיקרו, וברבי מאיר בחדא – בהשביח ולבסוף פגם. **תיקו** ואף על גב דלקמן פשטינן להו מברייתא דבפגם מעיקרא פליגי, השביח ולבסוף פגם דברי הכל אסור, מכל מקום עלתה להם בבית המדרש בתיקו, ושוב פשטוה. וכי האי גוונא אשכחנא בנדה בפרק "המפלת" (כה, א) גבי מחלוקת בעבור אבל בצלול בו'.

כִּדְרַבִּי זֵירָא תָּא שְׁמַע מִסְּיֵפָא: הַיַּיִן שֶׁנָּפַל לְתוֹךְ עֲרָשִׁים, וְחוֹמֶץ שֶׁנָּפַל לְתוֹךְ גְּרִיסִין - אָסוּר, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר; וְהָא הָכִי נָמֵי דְּפָגַם מֵעִקָּרָא, וּפְלִיגִי? וְכִי תֵּימָא, הָכָא נָמֵי כִּדְשַׁנֵּי לֵיהּ עוּלָּא לְרַבִּי חֲנָא: כְּשֶׁהִשְׁבִּיחַ וּלְבַסּוֹף פָּגַם; וּמִי פְּלִיגִי כְּשֶׁהִשְׁבִּיחַ וּלְבַסּוֹף פָּגַם? וְהָא קָתָנֵי: נָפַל שֶׁל תְּרוּמָה תִּחְלָּה - דִּבְרֵי הַכֹּל אָסוּר! אֶלָּא לָאו שָׁמַע מִינָּה: בְּפָגַם מֵעִקָּרָא מַחְלוֹקֶת, שָׁמַע מִינָּה. תָּנֵי תִּלְתָּא בְּבֵי דְּקָתָנֵי לְמָה לִי? בְּשֶׁלָּמָא בָּבָא דְּסֵיפָא קָא מַשְׁמַע לָן: בְּפָגַם מֵעִיקָּרָא מַחְלוֹקֶת; מְצִיעָתָא נָמֵי: הַשְׁבִּיחַ וּלְבַסּוֹף פָּגַם - דִּבְרֵי הַכֹּל אָסוּר; אֶלָּא רֵישָׁא לְמָה לִי? דְּשָׁתָא וּמָה סֵיפָא דְּלָא קָא מַשְׁמַע כְּלָל אָסְרֵי רַבָּנָן, רֵישָׁא דְּקָא מַשְׁמַע מִיבָּעְיָא? אָמַר אַבָּיֵי: רֵישָׁא לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אַצְטְרִיךְ, וְהָכִי קָאָמְרִי לֵיהּ רַבָּנָן לְרַבִּי שִׁמְעוֹן: עֲיֵפָה זוֹ רְאוּיָה לְהַחְמִין בְּשָׁתֵי שָׁעוֹת, מִי גָּרַם לָהּ שֶׁתַּחְמִין בְּשָׁעָה אַחַת? אִיסּוּר. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן? כְּשֶׁהִשְׁבִּיחוּ - שְׁנֵיהֶם הִשְׁבִּיחוּ, כְּשֶׁפָּגְמוּ שְׁנֵיהֶם פָּגְמוּ. לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, לִיצְטְרֵךְ הֵיתֵר וְאִיסּוּר בְּהֲדֵי הֲדָדֵי וְלִיתְסַר! רַבִּי שִׁמְעוֹן לְטַעֲמֵיהּ, דְּאָמַר: אֲפִילּוּ אִיסּוּר וְאִיסּוּר נָמֵי לָא מִיצְטָרְפִי, דְּתָנַן: הָעָרֵלָה וְכִלְאֵי הַכֶּרֶם מִצְטָרְפִין, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֵין מִצְטָרְפִין. הֲהוּא עֲסִיבְרָא דְּנָפַל לְחָבִיתָא דְּשִׁיכְרָא, אֲסִירֵי רַב לְהֲהוּא שִׁיכְרָא; אֲמְרוּהָ רַבָּנָן קַמֵּיהּ רַב שֵׁשֶׁת, נֵימָא קָסָבַר: נוֹתֵן טַעַם לִפְגָם אָסוּר? אֲמַר לְהוּ רַב שֵׁשֶׁת, בְּעוֹלָמָא סָבַר רַב: נוֹתֵן טַעַם לִפְגָם מוּתָּר. וְהָכָא מוּתָּר. וְהָא מִידּוּשׁ הוּא, דְּהָא מִימְּאָם מְאִים וּבְדִילִי מִינַּיהּ, וַאֲפִילּוּ הָכִי אֲסִירִי רַחֲמָנָא, הִלְכָךְ נוֹתֵן טַעַם לִפְגָם נָמֵי אָסוּר. אֲמַרוּ לֵיהּ רַבָּנַן לְרַב שֵׁשֶׁת: אֶלָּא מַעֲתָה, לֵימָא לָהּ וְיֵבֵשׁ, אֶלָּמָּה תְּנַן: מְטַמְּאִין לַחִים וְאֵין מְטַמְּאִין יְבֵשִׁים! וְלִטַעֲמָיךְ, שִׁכְבַת זֶרַע תְּסַמֵּא לָהּ וְיֵבֵשׁ, אֶלָּמָּה תְּנַן: מְטַמְּאִין לַחִין וְאֵין מְטַמְּאִין יְבֵשִׁים! אֶלָּא מַאי אִית לָךְ לְמֵימַר? "שִׁכְבַת זֶרַע" אָמַר רַחֲמָנָא - בְּרִאיָּה לְחֵזּוּרֵי, הָכָא נָמֵי "בְּמֹתָם" אָמַר רַחֲמָנָא בְּעֵין מוֹתָם. מֵיחָקַק לָהּ רַב שִׁימִי מִנַּהֲרְדְּעָא: וּמִי מְאִים? וְהָלֵא עוֹלֶה עַל שֻׁלְחָן שֶׁל מְלָכִים! אֲמַר רַב שִׁימִי מִנַּהֲרְדְּעָא, לָא קַשְׁיָא: הָא בִּדְבָרָא, הָא בִּדְמָתָא. אֲמַר רָבָא, הִלְכְתָא: נוֹתֵן טַעַם לִפְגָם מוּתָּר. וְעֲבָבְרָא בְּשִׁכְרָא לָא יָדְעָנָא מַאי טַעְמָא דְּרַב, אִי מִשּׁוּם דְּקָסָבַר: נוֹתֵן טַעַם לִפְגָם אָסוּר, וְלֵית הִלְכְתָא כְּוָותֵיהּ; אִי מִשּׁוּם דְּקָסָבַר: נוֹתֵן טַעַם לִפְגָם מוּתָּר, וְעֲבָבְרָא בְּשִׁכְרָא אַשְׁבּוּחֵי מַשְׁבַּח. אִיבָּעְיָא לְהוּ

נפל

תא שמע מסיפא – מהך ד"נפל של תרומה תחלה" היה יכול לפשוט כמו שמוכיח לבסוף, אלא דניחא ליה להביא כל הברייתות עד שמעמידן על האמת. **והני** תלתא בבי – תרתי דשאור, והך ד"יין שנפל לתוך עדשים". ואף על גב דבשאור איכא תרי בבי, "נפל של תרומה תחלה" ו"נפל של חולין תחלה" – תרוייהו חשיב להו חדא, דמשום **כדרבי זירא** – דחימרן יותר מדאי שבח הוא לענין חימוץ עיסות אחרות. **והקתני נפל של תרומה תחלה** – דהשביחו ולבסוף פגם הוא, ומדרבי שמעון בהא! **הלתא בבי** – רישא – היכא דנפלו כאחת, ואשמועינן פלוגתא. **מציעתא** – נפל של תרומה תחלה. בבא דסיפא – יין שנפל לתוך עדשים. מציעתא נמי אשמעינן דהשביחו ולבסוף פגם דברי הכל אסור. **סיפא הלא משבח בלל** – יין בעדשים, אסרי רבנן. **רישא** – דתרומה אשבחיה בהדי שאור דחולין ברישא, והדר פגמה תרוייהו, מיבעיא? **לרבי שמעון אצטריך** – לאשמועינן דרבי שמעון מתיר. **מי גרם לה שתחמיץ בשעה אחת** – ונמצא דהשביחו ולבסוף פגם, ובהא אסור – מודית לן דאסור. **שניהם השביחו** – ולא האיסור לבדו השביחו. **וליתסר** – משום משביח ולבסוף פגם, דמדרי דרבי שמעון בהו! **העלה הכרם מצטרפין** – אם נפלו שניהם לפחות ממאתים. **והכא** – גבי שרץ, היינו טעמא דאסור בפגם. **דהא** – איסור שרץ חידוד הוא. **דהא מימאים** – ובלאו אזדרה בדילין אינשי מיניה, ולמה ליה דאזדר רחמנא עליה? שמע מינה: אפילו נותן טעם לפגם אסור. **אלא מעתה** – אי חידוד הוא. **ימא לה ויבש** – שהרי מאוס הוא ובדילי אינשי ממגעו, למה ליה דאזדר רחמנא עליה? שמע מינה: אפילו כשהוא יבש מטמא. **אלמה תנן** – במסכת נדה (נד, ב): אבל השרץ ושכבת זרע מטמאין לחין ואין מטמאין יבשין? אלא לאו שמע מינה: לא מאיס שרץ, ולאו חידוד, ואיצטריך לאשמורי עליה דגוים אכלי. **וליעמיך שכבת זרע** – הא ודאי ממאיס ובדילי אינשי ממגעו וחידוד הוא, תמצא לה ורבשא! **אלא** – שאני לענין טומאה, אף על גב דחידוד הוא, גזירת הכתוב היא דלח ולא יבש, דכתיב: "כל אשר יפול עליו מהם במותם" – כעין מותם, כשהן לחין. **שכבת זרע אמר רחמנא בראויה להוריע** – "או איש אשר תצא ממנו שכבת זרע". **דמתא** – עבבר של יישוב מאיס. **עבבר דדברא** – אשקורי"ל בלעז.

נפל

נפל לגו חלא מאי – מי אמרינן: החומץ טעמו קשה, ואין השרץ מפיגו לתת בו טעם. **אירטוטי אירטט** – לחתיכות דקות קטנות. ושרץ איסורו בבעודה בטומאתו, וחיישינן דלמא בולע חתיכות שרץ בהדי חומץ. **בחמשין** – כיון דחומץ טעמו קשה לא בעי שתין לבטולה, דאפילו בחמשין לא יהיב ביה טעמא. **חבי נרסינן: וכן כל איסור שבתורה** – בשבשים. וכן הלכה רווחת בישראל, דמין בשאינו מינו בששים, חוץ מחמץ. אבל מין במינו מוקמינן בפסחים (ל, א) הלכתא במשהו כרב. וטעמא, משום דכל איסורין שבתורה מין במינו במשהו כרב, ובחמץ גזירה שאינו מינו אטו מינו. **משנה אם** היה בחזקת המשתמר – מפרש בגמרא שאף על פי שהפגיע ישראל מן הגוי מיל, אם לא הודיעו שהוא מפגיע – מותר, דמירתת גוי כל שעתא השתא אתי, **ואם הודיעו שפפלין** – שמתרתח, וחביות סתומות היו. **שיעורו בכדי שישתום ויסתום ויגוב** – אם שהה כדי שיקוב הגוי נקב במגופת החבית, ויחזור ויסתום הנקב ותיבש הסתימה – אסור. **רבן שמעון בן גמליאל אומר** – אינו נאסר אלא עד שישהא כדי שיפתח את כל מגופת החבית, ואי אפשר לנסלוח שלא תשבר כולה. **ויגוב** – ויעשה מגופה אחרת חדשה. **ותיגוב** – ותיבש. אבל לסתימת חור לא חששו, משום דמינברא. ר"שתום" לשון "שתום העין" (במדבר כד) – עין פתוחה, דשפיר חזי. **המניח יינו בקרון או בכפינה** – עם הגוי. וחלך – ישראל בקפנדריא, דרך קצרה. **ונכנם למדינה ירחין** – במרחץ. מותר. כיון דגוי לא ידע דשהי, מרתת ולא נגע. **דולבקי** = משנייר"ק. **מה שעל השולחן אסור** – דמימר אמר גוי זה: ישראל זה זמנני לאבול ולשתות, ונגע. **שעל הדולבקי מותר** – דאין מוכן לסעודה זו. **ואם אמר** לו: הוי מוזג ושותה – הואיל וחזקן את ידיו ברשות במקצת, סמכא דעתיה ונגע בכולה. **חביות פתוחות** – שבבית אסורות. **סתומות מותרות** – עד שישהא שיפתח ויגוף ויגוב. וסתמא כרבן שמעון, מדלא קתני שישתום. **גמרא מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא** – הא קא חזו להו דנגע, דקתני: טעונין טהרות, והני לאו חביות גינהו שיהו סתומות! **במשהו המירו** – שהטבילן, ומנען טהור. **על מנע חבירו** – הפוגע בו בדרך ולא נטהר לכך. **רישא נמי** – כיון שהפגיע איכא למיחש הכי!

בבא

נְפַל לְגוֹ חַלָּא, מַאי? אֲמַר לֵיהּ רַב הִילֵל לְרַב אַשִׁי: **הָוֵה עוֹבְדָא בֵּי רַב כָּהֲנָא, וַאֲמַר רַב כָּהֲנָא. אֲמַר לֵיהּ: הַהוּא אִימַּרְטוּטֵי אִימְּרַטַט. רְבִינָא סָבַר לְשַׁעוֹרֵי בְּמֵאָה וְחַד, אֲמַר: לָא גָּרַע מִתְּרוּמָה, דְּתַנְיָא: תְּרוּמָה עוֹלָה בְּאֶחָד וּמֵאָה. אֲמַר לֵיהּ רַב חֲלַיְפָא בַּר גְּיָיוֹ לְרָבִינָא: דִּלְמָא כְּתִבְלָיִן שֶׁל תְּרוּמָה בְּקִדֵּירָה דְּמֵי, דְּלָא בָּטֵיל טַעֲמַיְיהוּ! רַב אַחַאי שִׁיעֵר בְּחַלָּא בְּחֻמְשִׁין. רַב שְׁמוּאֵל בַּרְיֵיהּ דְּרַב אִיקָא שִׁיעֵר בְּשִׁיבְרָא בְּשִׁיתִּין. וְהִלְכְתָא: אִידֵי וְאִידֵי בְּשִׁיתִּין, וְכֵן כָּל אִיסּוּרִין שֶׁבַּתּוֹרָה.** **מִשְׁנָה נְכְרִי שֶׁהָיָה מְעַבֵּר עִם יִשְׂרָאֵל כְּדֵי יַיִן מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, אִם הָיָה בְּחֶזְקַת הַמִּשְׁתַּמֵּר - מוּתָּר, אִם הוֹדִיעוֹ שֶׁהוּא מְפַגֵּל - כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתּוֹם וְיִסְתּוֹם וְיָגוֹב; רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כְּדֵי שֶׁיְּפַתֵּחַ אֶת הֶחָבִית וְיָגוֹף וְתִיגּוֹב. הַמַּנִּיחַ יֵינוֹ בְּקָרוֹן אוֹ בִּכְפִינָה, וְהָלַךְ לוֹ בְּקַפָּנְדַּרְיָא וְנִכְנַס לַמְּדִינָה וְרָחַץ - מוּתָּר, אִם הוֹדִיעוֹ שֶׁהוּא מְפַגֵּל - כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתּוֹם וְיִסְתּוֹם וְיָגוֹב; רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כְּדֵי שֶׁיְּפַתֵּחַ אֶת הֶחָבִית וְיָגוֹף וְתִיגּוֹב. הַמַּנִּיחַ נְכָרִי בְּחָנוּת, אַף עַל פִּי שֶׁיָּצָא וְנִכְנַס - מוּתָּר, וְאִם הוֹדִיעוֹ שֶׁהוּא מְפַגֵּל - כְּדֵי שֶׁיִּשְׁתּוֹם וְיִסְתּוֹם וְיָגוֹב; רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כְּדֵי שֶׁיְּפַתֵּחַ אֶת הֶחָבִית וְיָגוֹף וְתִיגּוֹב. הָיָה אוֹכֵל עִמּוֹ עַל הַשֻּׁלְחָן, וְהֵנִיחַ לְפָנָיו עַל הַשֻּׁלְחָן וְלָפָיו עַל הַדּוֹלְבָּקִי וְהֵנִיחוֹ וְיָצָא - מַה שֶּׁעַל הַשֻּׁלְחָן אָסוּר, שֶׁעַל הַדּוֹלְבָּקִי מוּתָּר; וְאִם אָמַר לוֹ: "חֲיֵי מוֹזֵג וְשׁוֹתֶה" אַף שֶׁעַל הַדּוֹלְבָּקִי אָסוּר. חֲבִיּוֹת פְּתוּחוֹת אֲסוּרוֹת, סְתוּמוֹת - מוּתָּרוֹת, כְּדֵי שֶׁיְּפַתֵּחַ וְיָגוֹף וְתִיגּוֹב. גמ' הֵיכִי דָּמֵי "בְּחֶזְקַת הַמִּשְׁתַּמֵּר"? כְּדַרְבָּנַיְיא: חֲבִיּוֹת שֶׁהָיוּ חֲבֵרָיו וּפִּעֲלָיו טְעוּנִין טְהָרוֹת, אֲפִילּוּ הִפְלִיג מֵהֶן יוֹתֵר מִמִּיל - טְהֲרוֹתָיו טְהוֹרוֹת; וְאִם אָמַר לָהֶן: "לְכוּ וַאֲנִי בָּא אַחֲרֵיכֶם", עֵינוֹ שָׁנָא טְהֲרוֹתָיו טְמֵאוֹת. מַאי שָׁנָא רֵישָׁא וּמַאי שָׁנָא סֵיפָא? אָמַר רַב יִצְחָק: רֵישָׁא, בְּמִטְהַר חֲמָרָיו וּפִּעֲלָיו לְקַבָּךְ. - אִי הָכִי, סֵיפָא נָמֵי? אֵין עַם הָאָרֶץ מַקְפִּיד עַל מַגַּע חֲבֵירוֹ. - אִי הָכִי, אֲפִילּוּ רֵישָׁא נָמֵי נֵימָא הָכִי! אָמַר רָבָא:**

בבא

דאף בשאר שרצים פגם מותר, אי משום דאשבוחי קמשבח. ואם תאמר: ולימשוט ליה שבעמיה דרב מהדיא דפרק קמא דחולין (ח, ב): השוחט בסכין של גוים, רב אמר: קולף, ושמואל אמר: מדיח, ואף על גב דסחם כלי גוים אינם בני יומן, דהשתא הוי לפגם! ויש לומר: דהתם מיירי בידוע שנשתמשו בו ביום. אי נמי, התם טעמא משום שמנונית דאיסור הנדבק בדופני הסכין שהוא בעין, והוי לשבח גם שאינו בן יומו. ואם תאמר: מאי קאמר הבא "לא ידענא אי אשבוחי משבח", ליטעמיה קפילא ארמאה! ויש לומר: דשמא עבברא בשיברא מחזק אם השכר ומחמרנן, והשתא כשנתחזק השכר אין ידוע אם מחמת השכר עצמו. וקיימוה לן כרבא דאמר: נותן טעם לפגם מותר אף בשרצים. ונפקא מינה, דכשאינו בת יומו וכיוצא בו מותר אף בשרצים. **איבעיא** להו נפל לגו חלא בר' – ואם תאמר: מאי שנא משאר איסורין כמו בשיברא! ויש לומר: משום דחלא חזק מאד ואגב חורפיה נותן טעם לשבח כמו גבי חילתית, או דלמא מעט השרץ נגד המשקה ואם כן אין לנו לאסור כל כך, ולכך היה שואל מה יהיה ממנו. **ההוא** אימרטוטי אימרטט – יש לתמוה: עכשיו היאך אנו אוכלים דבש דבורים? והלא רגלי הדבורים מערבים ברבש. ואף על גב דהוי פגם, מכל מקום השרץ עצמו דאיפגם מיתסר לבולעי עלמא! לכן נראה לרבינו תם: דדרכי רגלי הדבורים כיון דעצמות בעלמא ניהנו מותרים, דהא העצמות טהורים דתנן במסכת (טהרות פ"א) (ידים פרק ד משנה ו): עצמות החמור טהורות, ורגלי הדבורים בעצמות החמור. והא דאמרינן: אברים אין להם שיעור אפילו פחות מכזית מן המת ופחות מכעדשה מן השרץ – היינו לענין טומאה, וכגון דאיכא בשר עליהן, הא לאו הכי טהורין, ולענין אכילה שפיר דמי. **סבר** לשערי במאה ואחד אמר לא גרע מתרומה בר' – תימה: נהי דתרומה ניתנו, בשהוא בקדרה בדבר לח בטלה בששים כדאמר פרק "גיד הנשה" (חולין צו, א): קדירה שבשל בה תרומה לא יבשל בה חולין, ואם בשל בטל בשתין טעם! ויש לומר, דסבירא ליה: כיון שטעמו חזק בשכר יש לדמותו לתרומה לדבר יבש. ואם תאמר: אמאי לא בטיל באחד ומאתים כמו ערלה ובכלאי הכרם? ויש לומר: דשאני התם משום דהוו איסור הנאה, לכך לא לפלגין מיניה שרצים דשרו בהנאה, אבל תרומה שרי בהנאה. **כתבלין** ופלפלין דלא בטיל טעמייהו – לא בששים ולא במאה, שהרי מעט תבלין נותן טעם בקדירה גדולה. אבל אין לומר דלא בטיל בטל, דהא בהדי נותן טעם חשבינן ליה ולא בהדי אותרין במשהו, כדקאמר לעיל (סה, א): תבלין של שלשה שמות אסור ומצטרף בר'. **שיער** בחלא בחמשין – תימה: מאי שנא, דלעיל רוצה להחמיר בו אפילו יותר משששים ומאה, וכאן מיקל בו? ויש לומר: משום דקסבר דבחלא לא אשבח כל כך כמו בשיברא. **אידי** ואידי – פירוש: בשיברא וחלא בשיתין. **היכי** דמי בחזקת המשתמר כדתניא הרי שהיו חמרין בר' – דמתוקמא בבא בחלבות גדולות ובירושלמי קאמר דשרץ לא בטיל בי אם באלף. ותלמודינו עיקר, דבטל בששים כשאר איסורים. דמי בחזקת המשתמר כדתניא הרי שהיו חמרין בר' – דמתוקמא בבא להם דרך עקלתון, והכי נמי הכא בגון שיבא לו דרך עקלתון. ותימה: מאי בעי הכי דמי? והא מדקתני סיפא: ואם הודיעו שהוא מפליג – מכלל דרישא בלא הודיעו שמפליג, והיינו חזקת המשתמר דידיה! ויש לומר: דאדרבה, מדקתני סיפא: ואם הודיעו אסור, משמע ליה דאם בן רישא דתני: בחזקת המשתמר דיינו שימור חשיב טפי מלא הודיעו שמפליג, מדתני "בחזקת המשתמר", ואי רוצה לומר כגון (שלא) שהודיעו שמפליג – לישתוק מלישנא ד"בחזקת המשתמר", ומכללא דסיפא שמעינן ליה. אלא ודאי בא לומר שאף לא הודיעו שמפליג יש לחוש בדבר שמא נפל לתוכן. ותדע דצריך שם חזקת שימור אחר. וקבעי: מאי הוי? ומשני: כדתניא בר' כגון שיוכל לבא עליו דרך עקלתון. **מאי** שנא רישא ומאי שנא סיפא – פירוש: דרישא אמאי לא הוי טהרותיו טמאים כמו בסיפא! ואם תאמר: לישני ליה דרישא בלא הודיעו שהפגיל ולכך שרי, כדתניא: אם הניחו בחזקת המשתמר מותר, והיינו בשלא הודיעו שהפגיל! ותירץ רש"י: דלא דמי למתניתין, דהא מיירי בטהרות, כגון פירות שהוא מחזיק בידיו ונוגע בהם בכל שעה, ולכך פריך דאין לחלק. ומכל מקום קשה: דלוקמא בחביות ולא תקשי מיירי, דהא "טהרות" משמע נמי בחביות! ועוד קשה: דאי מיירי כמו שפירש הקונטרס, אם כן לא הוה ליה למיפרך מרישא לסיפא, אלא הוה ליה למיפרך מרישא מניה וביה בהדיא: מאי טעמא דרישא טהרותיו טהורות כיון שהוא מחזיק בו ונוגע בהם, כדפירש הקונטרס! לכן נראה לרבינו יצחק: דלעולם מיירי בחביות, מיהו בפתוחות שקל ליגע בהן, לכך לא מצי לשנויי בלא הודיעו שהפגיל, מכל מקום ליחטר. ולא דמי למתניתין דשרי גבי יין בלא הודיעו שהפגיל, דמתניתין מיירי בחביות סתומות. ואם תאמר: אבתי לוקמא בסתומות כמו מתניתין ולא תקשה רישא לסיפא! ויש לומר: דעל כרחך לא מתוקמא ברייתא בסתומות, מדקתני: כיון שנתעלמו ממנו טהרותיו טמאות, ואי בסתומות – הא בעינן כדי שישתום ויסתום ויגוב אף בהודעה שהפגיל, כדקתני במתניתין, היה

היה אוכל עמו על השולחן כו' – תימה: דעל כרחך מיירי בלא הודיעו שמפליג, מדשרי על הדולבקי, ואם כן כי אמר ליה נמי "הוי מזוג ושותה" אמאי אסור? ויש לומר: דמכל מקום, כיון שהתחיל ידו למזוג ולשתות לא מירתת כלל. וכן על השולחן מהאי טעמא אסור. וכן בסיפא, דקתני: חבירות שתמות כדי שיפתח וישתות ויסתום ויגוב – אסורות. ואף על גב דנתפס עליו כגנב על הזיון, ואמר לקמן (ע, א) דנתפס עליו כגנב מותר, מכל מקום הכא שאני שאמר לו "הוי מזוג ושותה", ולכך לא מירתת כל כך כיון שהחזיק ידיו למזוג ולשתות. **רבן** שמעון בן גמליאל הוא דלא ידע מאי קאמרי רבנן – ואם תאמר: ולימא רבי יוחנן דפליגי בשל (סיד ובשל) טיט, ויהא רבן שמעון בן גמליאל במשמעו! ויש לומר: דגמרא גמירי ליה הכי. **והאידנא** דקיץ לן כרבי אליעזר ולא חייש לזיופא – ופירש"י: כרבן שמעון בן גמליאל דלא חייש לשתומא. תרוייהו צריכי, הא דקיץ לן כרבי אליעזר, וקיץ לן כרבן שמעון בן גמליאל. דאי קיימא לן כרבי אליעזר לבד ולא כרבן שמעון בן גמליאל, הוה אמינא: דנהי דלא חיישינן לזיופא, דהיינו שיסיר כל המגופה ויעשה אחרת תחתיה כרבי אליעזר דאמר לא טרח ומזיף, מכל מקום איכא למיחש לשתומא דליכא זיופא. ואי קיימא לן כרבן שמעון בן גמליאל לבד, הוה אמינא דנהי דלא חיישינן לשתומא מכל מקום איכא למיחש לזיופא, שיסיר כל המגופה ויעשה אחרת תחתיה, שזהו קל יותר לעשות מסתימה שאין בו טורח. והלכך נקט תרוייהו, כרבן שמעון בן גמליאל וכרבי אליעזר. **מאי** טעמא לא מותבינן חמרא משום שייכא – רש"י גריס "שייכא" בכ"ף, משום דהיין נמשך ויוצא דרך שם. ובערוך גריס "שיבא" בב"ית, על שם ברוא קטנה שסותמין אותו בהו, כמו "שיבא דכשורא" (סנהדרין ז, ב), והוא נקב קטן שעושין להריח ריח היין דרך שם, וקורין לו שותיא"ל. ומכאן משמע דמגופה חבית לבד הוי חותם אחד, מדקאמר: דוקא משום שייכא לא מותבינן חמרא ביד גוים, שמע מינה דהוי חותם אחד שתימת החבית כמו שהיא מגופה בטיט. וכן משמע לעיל בסוגיא ד"אין מעמידין" (לא, א) דקאמר: אנא אפומא דחביתא שריקא וחתימא הוי חותם בתוך חותם, משמע: הא שריקא לחוד הוי חותם אחד. אבל רבינו יצחק בן יהודה שלח לרש"י: דוקא לחבישת שלהם שהיו של חרס סגי בחותם אחד שעל פי החבית, אבל בחבישת שלנו שהם מנסרים מחוברים זה לזה, אף כי יש חותם אחד על פי החבית – מכל מקום יש לחוש שמא יתחוב הגוי חודו של סכין בין הנסרין או בין השוליים, או אפילו באמצע הנסר עצמו, ולהוציא היין דרך שם ולתחוב הכוס נגד הנקב. ומיהו נראה לרבינו יצחק שאין לחלק בין החבישה שלנו לחבישת שלהם, שהרי לא מצינו שהקפיד התלמוד, אפילו מאן דחייש לשתומא לא חייש אלא לנקיבה דמגופת החבישה, אבל לנקיבה דדופני החבית לא חיישינן. וליכא למימר דהיינו דוקא במגופה שהיתה של טיט היה יכול לעשות הנקב, אבל לא בשל חרס, דהא מגופה איירי במגופה של חרס. אלא ודאי היינו טעמא – דלא חיישינן לקלקל לדפוני החבישה, הוא הדין בחבישת שלנו מותר לשלוח יין בחותם אחד על פי החבית. ודוקא בשחתר וראוהו ומכיר את החותם, אבל אם שלחו לחבירו והוא אינו חותר וראוהו צריך חותם בתוך חותם. ומיהו, אם שולח כתב ידו והודיע לחבירו ענין החותם סגי בכך כמו בהכרת החותם, דהגורי מרחת מכתב באילו היה הוא חותר וראוהו ומכירו, וכן משמע לעיל. ואף על גב דקים לן כרבי אליעזר דסגי בחותם אחד, מכל מקום בעינן הכרת חותם, משום דקשיא לן דרב אדרב כדפרשתי לעיל פרק "אין מעמידין" (שם דבור המתחיל "דאמר"). וכן משמע בברייתא דקתני פרק "אין מעמידין" (שם עמוד ב): השולח יין ביד כותי, ושל ציר ושל מוריס ביד גוי, אם מכיר חותמו ושתמו מותר, ואם לאו אסור – אלמא בעינן הכרת חותם. ואף על גב דרבינו תם מוקי לה לעיל כרבנן, מדלא נקט יין גבי גוי כדפרשתי לעיל, מכל מקום מדרבנן בציר ומוריס נשמע לרבי אליעזר ביין, הא ציר ומוריס לרבנן קתני בהך ברייתא דסגי בחותם אחד ואפילו הכי בעי הכרת חותם – הוא הדין נמי יין לרבי אליעזר, דאף על גב דסגי בחותם אחד מכל מקום בעינן הכרת חותם. ועוד יש ליישב הברייתא כרבי אליעזר כדפרשתי לעיל לפירוש רש"י. הלכך שמעינן מיניה דאף לרבי אליעזר בעינן הכרת חותם. מיהו, מדקאמר הכא בשמעתין דקיימא לן כרבי אליעזר דלא חייש לזיופא, משמע לישנא דלא חיישינן לזיופא כלל, דסגי בחותם אחד אפילו בלא חתר ומכירו, דודאי לא טרח ומזיף כלל. וגם מנהג העולם היה בשבכר לשלוח יין בחותם אחד בלא חתר ומכירו. ואף על גב דלרב ודאי בעינן הכרת חותם כדפרשתי לעיל פרק "אין מעמידין" (שם דבור המתחיל "דאמר"), דאם לא כן קשה דרב אדרב, מכל מקום לא קיימא לן בהא כרב, אלא קים לן כסתמא דתלמודא דשמעתין וכדפרישית. ובברייתא דלעיל נמי דציר ומוריס שהבאתי, יש ליישב, דלא אסרה הברייתא אפילו בלא הכרת חותם, דהא דקתני בברייתא: אם מכיר חותמו ושתמו מותר ואם לאו אסור – אינו רוצה לומר אם לאו שהלך הישראל ראשון להכיר ואסור, אלא הכי קאמר: ואם לאו – שהלך לראותו ולא הבין שהוא כמו שעשאו, או שכח היאך חתמו ואינו יודע אם הוא כמו שחתמו אם לאו – אסור, ואז הוא גרוע טפי מאילו לא הלך כלל לראותו, שהרי עתה שרואהו ואינו מבחין אם הוא כמו שעשאו יש הוכחה קצת שזייפו הגוי. אבל ודאי, אם לא הלך ואינו רואהו כלל הישראל ראשון אחרי שחתמו, אלא שהישראל שני מוצאו חתום

בְּבָא לָהֶם דֶּרֶךְ עֲקַלְתּוֹן. - אִי הָכִי, סֵיפָא נַמִּי? כֵּיוָן דְּאָמַר לָהֶם "לְכוּ וַאֲנִי בָּא אַחֲרֵיכֶם", סָמְכָא דַּעְתַּיְיהוּ. "הַמַּנִּיחַ נְכָרִי בְּחָנוּתוֹ כו' הַמַּנִּיחַ יֵינוֹ בְּקָרוֹן אוֹ בִּסְפִינָה" כו'. וּרְצִירְכָא, דְּאִי תְּנָא נָכְרִי, דְּסָבַר: דִּילְמָא אָתֵי וְחָזֵי לֵיהּ, אֲבָל בְּקָרוֹן אוֹ בִּסְפִינָה - אֵימָא דְּמִפְלִיג לָהּ לְסִפְינְתֵיהּ וְעָבֵיד מַאי דְּבָעֵי; וְאִי תְּנָא בְּקָרוֹן אוֹ בִּסְפִינָה, מִשּׁוּם דְּסָבַר: דִּילְמָא אָתֵי בְּאוֹרְחָא אַחֲרִיתִי וְקָאֵי אַגּוּדָּא וְחָזֵי לֵי, אֲבָל נָכְרִי בְּחָנוּתוֹ - אֵימָא אָתֵיד לָהּ לְבַבָּא וְעָבֵיד כָּל דְּבָעֵי, קָא מַשְׁמַע לָן.

אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מַחֲלוֹקֶת בְּשֶׁל סִיד, אֲבָל בְּשֶׁל טִיט - דִּבְרֵי הַכֹּל בְּדֵי שֶׁיִּפְתַּח וְיָגוֹב וְיָגוֹב. מֵיתִיבִי, אָמַר רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל לַחֲכָמִים: וַהֲלֹא סְתוּמוֹ נִיקָּר בֵּין מִלְמַעְלָה וּבֵין מִלְמַטָּה; אִי אָמְרַתְּ בְּשֶׁלָּמָּא בְּשֶׁל טִיט מַחֲלוֹקֶת - הֵיינוּ דְּקָתָנֵי: סְתוּמוֹ נִיקָּר בֵּין מִלְמַעְלָה וּבֵין מִלְמַטָּה; אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ בְּשֶׁל סִיד מַחֲלוֹקֶת, בְּשֶׁלָּמָּא לְמַטָּה יְדִיעַ, אֶלָּא לְמַעְלָה הָא לָא יְדִיעַ! - רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל הִיא דְּלָא יָדְעָה לְהוּ: אִי בְּשֶׁל טִיט קָאֲמְרִיתוּ - סְתוּמוֹ נִיקָּר בֵּין מִלְמַעְלָה וּבֵין מִלְמַטָּה, וְאִי בְּשֶׁל סִיד קָאֲמְרִיתוּ, נְהִי דִּלְמַעְלָה לָא יְדִיעַ, לְמַטָּה מֵיהָא יְדִיעַ. - וְרַבָּנַן? כֵּיוָן דִּמְלַמְעְלָה לָא יְדִיעַ, לָא מְסַיַּים אַדַּעְתַּיְיהוּ דְּאִפְּיךְ וְחָזֵי לֵיהּ. אִי נַמִי, יְמִינִין דְּחָלִים.

אָמַר רָבָא: הָלְכָה כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, הוֹאִיל וְתָנָן סָתְמָא כְּוָותֵיהּ; דְּתָנַן: הָיָה אוֹכֵל עַל הַשֻּׁלְחָן עִמּוֹ, וְהִנִּיחַ לְפָנָיו עַל הַשֻּׁלְחָן לְפָנִין עַל הַדּוֹלְבָּקִין וְהִנִּיחַ וְיָצָא - מַה שֶּׁעַל הַשֻּׁלְחָן אָסוּר, מַה שֶּׁעַל הַדּוֹלְבָּקִין מוּתָּר. וְאִם אָמַר לוֹ: "הֱוֵי מְזוֹג וְשׁוֹתֶה" - אַף שֶׁעַל הַדּוֹלְבָּקִין אָסוּר; חֲבִיּוֹת פְּתוּחוֹת - אֲסוּרוֹת, סְתוּמוֹת - מוּתָּרוֹת, כְּדֵי שֶׁיִּפְתַּח וְיָגוֹב. - פְּשִׁיטָא! - מַהוּ דִּתֵימָא מִשּׁוּם בּוּשָׁה רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל קָתָנֵי לָהּ, קָא מַשְׁמַע לָן. וְכִי מֵאַחַר דְּקָיְימָא לָן כְּוָותֵיהּ דְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל דְּלָא חַיְישׁ לְשִׁתּוּמְא, וְהִלְכָתָא כְּוָותֵיהּ דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּלָא חַיְישׁ לְזִיּוּפָא, הָאֵידָנָא מַאי טַעְמָא לָא מוֹתְבִינַן חֲמָרָא בְּיַד גּוֹיִם? - מִשּׁוּם שַׁיְיכָא.

אָמַר רָבָא: וּנְהָ גּוֹיָה, וְיִשְׂרְאֵל מְסוּכְּיָן אֲצָלָהּ - חֲמָרָא שָׁרֵי, נְהִי דְּחַקּוֹף לְהוּ יְצָרָא דַּעֲבֵירָה, לְהוּ דְּרֵךְ עֲקַלְתּוֹן - כשבעל הבית יכול לבא דרך עקלתון, דמירתת השתא אתי, דאי תנא נכרי - נכרי שהיה מעביר בדי יין. **וְעִבְרֵי מַאי דְּעֵבִי - ואפילו לא הודיעו שהפליג ליתסר. מחלוקת **בְּשֶׁל סִיד** - במגופה של סיד שהיא לבנה הוא דחיישינן לשתומא, דכיון דלבן הוא – לא מינכר בין חדש לישן. **אֲבָל שֶׁל טִיט** - שהוא שחור בתחלתו, ואף על פי שהוא נגוב אינו מלבין עד יום או יומים – דברי הכל לא חיישינן לשתומא, דמינכרא שתימת החתר כשאר המגופה, ואינו אסור עד שישתה כדי שיפתח ויגוף ומגופה חדשה ותנגוב. **וְהֵלֵא שְׁתּוּמֵי נִיכָּר** – אם היה נוקב חור דרי הוא ניכר. בין מלמעלה – שזה חדש והמגופה ישנה. בין מלמטה – כשיפתח ישראל את המגופה יראה מתחתיה אותה שתימה. לפי שלמעלה מירתּ הגוי והשוה שתומו, אבל למטה לא יכול למרח, וניכר. **אֶלָּא אִי אִשְׁתְּרִי שֶׁל סִיד** – קאמרי רבנן – הא לא ידיע שתומו מלמעלה, והיכי קתני "בין מלמעלה בין מלמטה"? **חֲלִים** – מחמלא הנקב מלמטה כלמעלה, חלים = סלדי"ר בלעז. **פְּשִׁיטָא** – דתנא סתם לן בוותיה, ורבא מפנתיקתן אתא לאשמועינן? **מַהוּ דִּתֵימָא** – הא בבא ד"היה אוכל עמו על השולחן" סיפא דמיתיתי דרבן שמעון, והוא קתני לה, והכי קתני מתניתין: רבן שמעון אומר כדי שיפתח ויגוף ותיגוב היה אוכל עמו בו', ולא סתמא היא, קא משמע לן רבא דסתמא היא. **וְהִשְׁתָּא** דְּקָבְעִינַן לְהָכִי כרבן שמעון **אֲפִילּוּ** לא חייש לשתומא – לנקיבת חור שהוא בלא טורח, משום דמינכר. ולפתיחת חבית כולה נמי דחיישינן לה רבן שמעון לא קיימא לן בוותיה, דהאי זיופא דטירחא הוא, ואנן קבעינן ב"אין מעמידין" (עבודה זרה לא, א) הלכה כרבי אליעזר דלא חיישינן לזיופא דחותם אחד, האידנא אמאי לא מותבינן חביות סתומות ביד גוים? **מִשּׁוּם שַׁיְיכָא** נקב דק מאד, שהוא במגופת חבית להיות ריח היין יוצא, ויש לחוש שמא יקדח שם במקצת ויטעום מן היין.

יצרא

רש"י

יצרא דיין נפך **לא** תקוף להו – לנסוכי. **בתריהו נריירא** – דשבקה להו לנסוכי. **דלהדי ביזעא שרי** – אף בשתיה, דמירתת ולא נגע. **והאי ניסא והאי אסור** – אף בהנאה. ובשאין נתפס על כניסתו כגוב עסקינן, שהיה לו חלק ביין, דאי נתפס עליו כגוב כוליה שרי. ואית דגרסי: הוו ביזייני בדשא – חורין וסדקין ובקיעין, ובקעה" תרגומו: ובזעה. **ישראל בעלינהו** וגו' **בתחתונה** – ויין בתחתונה, וישראל רואהו מלמעלה. **שרי** – כל "שרי" דהכא – שרי אף בשתיה, דהא לא נגע קאמרינן, וכל "אסיר" דהכא – אף בהנאה. ובבולהו הלכתא כרבא. **אי אית ליה לאישתמוטי** – ולומר: לבך נכנסתי – סמכא דעתיה ולא מירתת. דכי על לדך ביתא מעיקרא, אדעתא דלנסוכי על, וסבר: אי משכחו לי אשתמיטנא. ואף על גב דבמגע היין לית ליה לאישתמוטי – אסור, דאי לאו לנסוכי על למה ליה דעיילי? ולא דמי למניח גוי בחנותו, דהתם דכיון דברשות עייל וידעינן למאי עייל, כל זמן שלא הודיעו שמפליג – מותר, דסבר: אי נגעינא השתא אתי וחזי לי. **ואי לית ליה לאישתמוטי שרי** – וכיון דבדוהל הוא על כניסתו, מירתת ולא נגע. **נגעל הפוגל"ך** – ונתייהד גוי עם היין, או שאמר ישראל לגוי: שמור, עמוד מבחוץ ושמור. **אבור** – דחיישינן דלמא על. בין דאמר ליה: שמור, סמכא דעתיה דמפליג מיניה. **שיפורא דבי שימשי** – של ערב שבת, שהיו תוקעין להבדיל בין קדש לחול. **ואי משום שבתא** – ואם תאמר: דסמכא דעתיה דגוי משום דלא אתי ישראל לשבתא – האמר לי איסור גיורא כו'. **פחות פחות מארבע אמות** – ועומד לפרש, וליכא עקירה מתחילת ארבע לסוף ארבע. **משא** = נתחבא. **ספק ביאה** – דלא ידענן גוי אי על אי לא על – טהור. ומשום הכי שרי, דשני לן ספק ביאה מביאה דראי וספק מגע. **בקעה** – שדות הרבה זו אצל זו. בימות הגשמים שזרועה היא ואין רבים דורסין אותה, והוי רשות היחיד לטומאה, וספיקא שאירעה בה הוי ספיקא טמא. **ומומאה בשדה פלונית** – באחת מן השדות, ואין אנו יודעין איזו היא. **הלכתי במקום הלו** – בבקעה זו. **ספק מגע טמא** – דאמר: נכנסתי לשדה שהטומאה בה, ואיני יודע אם נגעתי בטומאה אם לאו. **ביין ראיכא דפתחי חביות לשום ממונא** – וכיון דחזו דחמרא הוא פרשי, דבגיבוייהו טרידי ולא מנסכי. **הוי ספק ספיקא** – ספק ישראל ספק גוי, ואם תמצי לומר גוי – ספק נגע ספק לא נגע, ובהא אפילו רבנן מודו. וכי פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר היכי דמלא שדה טומאה, דאי על לה לא אפשר דלא האהיל, דליכא אלא חד ספק.

רבינו

יְצָרָא דַּיִּין נֶסֶךְ לָא תַּקִּיף לְהוּ. זוֹנָה יִשְׂרָאֵלִית וְגוֹיִם מְסוּבִּין - חַמְרָא אָסוּר, מַאי טַעֲמָא? הוֹאִיל וְוִילָּה עֲלַיְיהוּ, בַּתְרֵיהוּ גְּרִירָא. הָהוּא בֵּיתָא דַּהֲוָה יָתִיב בֵּיהּ חַמְרָא דִּישְׂרָאֵל, עַל גַּבֵּי אַחֲדָה לְדַשָּׁא בַּאֲפֵיהּ, וַהֲוָה בִּיזְעָא בְּדַשָּׁא, אִשְׁתַּבַּח גַּבֵּי בֵּינֵי דַּנֵּי. אָמַר רָבָא: כָּל דִּלְהֲדֵי בִּיזְעָא - שָׁרֵי, דְּהַאי גִּיפָּא וְהַאי גִּיפָּא - אָסוּר. הָהוּא חַמְרָא דִּישְׂרָאֵל דַּהֲוָה יָתִיב בְּבֵיתָא דַּהֲוָה דַּיֵּיר יִשְׂרָאֵל בְּעֲלִיּוֹנָה וְגוֹי בְּתַחְתּוֹנָה, שְׁמַעְוַו קָל תִּינְגָּרָא, נְפַק, קָדֵים אָתָא גּוֹ אַחֲדָה לְדַשָּׁא בְּאַפֵּיהּ. אָמַר רָבָא: חַמְרָא שָׁרֵי, מֵימַר אָמַר: כִּי הֵיכִי דְּקָדֵים אַהַאי אָנָא, קָדֵים וַאֲתָא יִשְׂרָאֵל וְיָתִיב בְּעֲלִיּוֹנָה וְקָא חָזֵי לִי. הָהוּא אוּשְׁפִּיזָא דַּהֲוָה יָתִיב בֵּיהּ חַמְרָא דְּיִשְׂרָאֵל, אִישְׁתַּכַּח גּוֹ דַּהֲוָה יָתִיב בֵּי דַּנֵּי. אָמַר רָבָא: אִם נִתְפַּס עָלָיו בְּגָנֵב - שָׁרֵי, וְאִי לָא - אָסִיר. הָהוּא בֵּיתָא דַּהֲוָה יָתִיב בֵּיהּ חַמְרָא, אִישְׁתַּכַּח גּוֹ דַּהֲוָה קָאֵים בֵּי דַּנֵּי. אָמַר רָבָא: אִי אִית לֵיהּ לְאִישְׁתַּמּוּטֵי - חַמְרָא אָסִיר, וְאִי לָא - חַמְרָא שָׁרֵי. מֵיתִיבִי: נִגְעַל הַפּוּגָ"ךְ, אוֹ שֶׁאָמַר לוֹ: "שְׁמוֹר" - אָסוּר; מַאי לָאו אַף עַל גַּב דְּלֵית לֵיהּ לְאִישְׁתַּמּוּטֵי? - לָא, בְּדְאִית לֵיהּ לְאִישְׁתַּמּוּטֵי. הָהוּא יִשְׂרָאֵל גּוֹ דַּהֲוָה יָתִיב וְקָא שָׁתֵי חַמְרָא, שָׁמַע יִשְׂרָאֵל קָל צַלּוֹיֵי בֵּי כְּנִישְׁתָּא, קָם וְאָזַל. אָמַר רָבָא: חַמְרָא שָׁרֵי, מֵימַר אָמַר: הָשְׁתָּא לֵיהּ לְחַמְרֵיהּ וַהֲדַר אָתֵי. הָהוּא יִשְׂרָאֵל גּוֹ מְדַכֵּר לֵיהּ לְחַמְרֵיהּ וַהֲדַר אָתֵי; וְאִי מִשּׁוּם שַׁבְּתָא - הָאָמַר רָבָא, אָמַר לִי אִיסּוּר גִּיּוֹרָא: כִּי הֵינִין דַּאֲרַמְיוּתַן אָמְרִינַן: יְהוּדְאֵי לָא מַנְּטְרִי שַׁבְּתָא, דְּאִי מַנְּטְרִי שַׁבְּתָא - כְּמָה כִּיסֵּי קָא מְשַׁתְּכְחִי בְּשׁוּקָא. וְלָא יָדְעָנָא דְּסַבְרָא לָן פַּרְבִי יְחִזְקֵל, דְּאָמַר רַבִּי יְחִזְקֵל: הַמּוֹצֵא כִּיס בְּשַׁבָּת - מוֹלִיכוֹ פָּחוֹת פָּחוֹת מֵאֲרָבַע אַמּוֹת. הָהוּא אַרְיָא דַּהֲוָה נָהֵים בְּמַעֲצַרְתָּא, שָׁמַע גּוֹ טָשָׁא בֵּינֵי דַּנֵּי. אָמַר רָבָא: חַמְרָא שָׁרֵי, מֵימַר אָמַר: כִּי הֵיכִי דְּסָתְרָא אָנָא, אִיסְתָּא נָמֵי יִשְׂרָאֵל אָחֳרֵי וְקָא חָזֵי לִי. הָנָהוּ גַּנָּבֵי דְּסָלְקֵי לְפוּמְבְּדִיתָא וּפָתְחוּ חָבִיתָא טוֹבָא. אָמַר רָבָא: חַמְרָא שָׁרֵי, מַאי טַעֲמָא? רוּבָּא גַּנָּבֵי יִשְׂרָאֵל נִינְהוּ. הָנָה עוּבְדָּא בִּנְהַרְדְּעָי, וְאָמַר שְׁמוּאֵל: חַמְרָא שָׁרֵי. כְּמַאן? כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, דְּאָמַר: סְפֵק בִּיאָה - טָהוֹר, הִתְנַן: הַנִּכְנָס לְבִקְעָה בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים וְטוּמְאָה בִּשְׂדֵה פְּלוֹנִית, וְאָמַר: הָלַכְתִּי בַּמָּקוֹם הַלָּז וְאֵינִי יוֹדֵעַ אִם נִכְנַסְתִּי לְאוֹתָהּ שָׂדֶה אִם לֹא נִכְנַסְתִּי, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: סְפֵק בִּיאָה - טָהוֹר, סְפֵק מַגָּע - טָמֵא! - לָא, שָׁאנֵי הָתָם, דְּיָנִין דְּאִיכָּא דְּפָתְחִי לְשׁוּם מְמוֹנָא, הָוֶה לֵיהּ סְפֵק סְפֵיקָא.

ההיא

חתום מותר כדפרישית, דלא חיישינן כלל לכתחילה לעשות כתב החותם או לחזור ולהכירו כדמסמע לפי הפשט. ומכל מקום נכון להחמיר לכתחלה, אך בדיעבד אין להפסיד, כיון דאיכא חותם אפילו בלא כתב ומכירו כדפרישית. ומיהו אין נכון אם אין אותו חותם אחד מאותיות כי אם ממגופות טיט כדפרישית, דמגופת טיט חשיבא חותם אחד – או ודאי אינו מותר בלא כתב או הכרה, אלא אם כן ראה השטר שנשתלח לו היין קודם לכן את היין, שהכלי נתנכר ועתה הוא הכיר את הכלי בטביעות עין, ואפילו אינו מכיר בחותם לפי שלא היה החתום באותה שעה. דאם לא כן, נהי דלא חיישינן לזיופא מכל מקום מנין לנו שהוא אותו חבית של יין ששלח לו חבירו? שמא החליפו הגוי בחבית אחר שהיה בו יין במגופה בטיט, שגם חביות יין הגוים פעמים שמגופים בטיט. כמו כן צריך שיהיה נסתם לגמרי הנקב קטן שקורין שושפריא"ל בלעז בדקאמר תלמודא משום שייכא, אבל כשהוא חתום באותיות אין לחוש לכל זה, דודאי האותיות לא עשאן כן אם ישראל. ומכל מקום אין לסמוך על המגופה של טיט, אך נכון הדבר לסתום פי חבית ולתת עור הסתימה קבוע במסמרות, ולכתוב אותיות חתציין על העור וחתציין על דופני קרשי החבית, שאם יגביה גוי העור לא ידע ליישבו בבתחלה. ולתת חשוק שקורין צרקל"א סביב העגולים במקום שמחוברים אל דופני החבית ולקובעו שם במסמרים, מפני הנערות התחובה שם סביב שולגי, שלא יוכל הגוי להוציא יין דרך שם ולתחובן אחרי כן במקומן הראשון. וכן הברזות, לתתוך ולקבוע עליהם עור במסמרים, או יקבעו נסרים לכסות כל השולגים והברזות. בסיגנון זה פירש רבינו ברוך על התחימה בפסק. ומיהו נראה שכל זה אינו כי אם לכתחלה, אבל בדיעבד סגי בתחימת פי החבית לבד, כיון דלא חיישינן לדברי רבינו יצחק בן יהודה בדפרישית לעיל, דאף בהסרת הנערות יראה הוא פן יתקלקל החבית בכך ולא יוכל לתקנו בבתחלה. מיהו אין לאסור גם זה בדיעבד, ומכל מקום טוב להחמיר כדברי רבינו ברוך הואיל ונפק מפומיה. ועוד, דפירש רבינו ברוך שצריך שישלח כתב עם החותם או שיחזור ולראותו). ופירש רבינו שמואל בן מאיר בשם רש"י, דכל מה שאנו אוסרים בהודיעו שהפליג, היינו דוקא בשיש לחוש שמא גוי גנב יין ונתן מים תחת החסרון או הלליף טוב ברע, אבל מקום שאין לחוש לכך, כגון במקום מעבר בני אדם אפילו הם גוים, דמרתת הגוי לגנוב, אף על גב דהודיעו שהפליג מותר, ולא חיישינן שמא נגע כיון שהגוים בזמן הזה אינם בני ניסון, כך פירש רבינו שמואל בן מאיר. ומיהו נראה זה, דהיינו דוקא בחביות או בדרדורים שאין להם רק פתח קטן למעלה, אבל גיגית או קנקן וכוס שיש בו יין ופתחו רחבה קל הוא ליגע בהם ורגילות ליגע בהן דרך מתעסק, לא. **שמע** ישראל קל צלויי ודוקא היין שעל הדולבקי שרי, כדתנן במתניתין. ורבא קא משמע לן דקל צלויי כלא הודיעו שמפליג דמי. אי נמי, שאפילו על השולחן מותר, ובדלא אמור לו "הוי מוזג ושותה". **פתחו** חביתא טובא הבא לאו דוקא טובא כיון דתלינן בישראל, אבל בסמוך הוי דוקא כיון דפתחו טובא. ואית דלא גרס "טובא" וגרס ליה בסמוך, וכיון דאיכא דפתחי לשום ממונא.

ההיא

ההיא רביתא דהות נקיטא אופיא בידה אמר רבא חמרא שרי – פירש הקונטרס: דוקא דנקיטא בידה. **אמר** מגבה דחביתא קלטתה – ולא נגעה ביין, אלא מן האויר קלטתה. אבל אי שקלתה מעל גבי היין – יאסר מטעם נצוק. מיהו יש בספרים ישנים: שקלתה, ואפילו הכי שרי משום דאינה בקיאה בטיב ניסוך ולא מסרה נפשה למינגע בפירוש הקונטרס, אבל בגדולה כיון דנקיטא אופיא איכא למיחש.

ההוא פלמוסא דסליק לנהרדעא פתחו חביתא טובא אמר רבי חייא בר אבא עובדא הוה קמיה דרבי יוחנן ושרא ולא ידענא אי משום דסקבר כרבי אליעזר בו' ופריך ספק ביאה ספק מגע הוא – דדחי גוים ניגוהו. ואף על גב דגבי גובי דלעיל אמרינן דדחי ספק ביאה, ספק אם הם גוים או אם הם ישראלים – הני מילי גובים, דיש מהם שדמם ישראל, אבל פלמוסא סתם גוים הם, דאי הוה ישראל היה הדבר ניכר ונודע, ומדלא נודע שמע מינה שהם גוים, ואם כן ספק מגע הוא, ועל כרחך לא מטהר רבי אליעזר אלא בספק ביאה אבל ספק מגע טמא! ומשני: היון דפתחי טובא, ספק אדעתא דממונא ספק אדעתא דשתיה פתחו. ופירש הקונטרס: דפתחו יותר מכדי שתיה, ומוכחא מילתא דאדעתא דממונא פתחו ובגבוהייתו טרידי, כך פירש הקונטרס לפי שיטתו דלעיל, ופירושו דחוק. ועוד קשה, דמאי שנא גבי גובי דאמר ספק ישראל ניגוהו, וגבי פלמוסא אמר ודאי גוים ניגוהו, אם כן הוה ליה לתלמודא לפרושי לכן פירש רבינו הם לפי שיטתו דלעיל שפיר, דרבי אליעזר מטהר משום ספק ספיקא, והכי פירש הכא: ספק ביאה ספק מגע הוא, פירוש: נהי דדחי ספק אם הפלמוסא הם גוים או ישראל כמו בגבובים, מכל מקום אם הם גוים ודאי נגעי וליכא רק חדא ספיקא. דלא לה להחזיא דגובים דלעיל דאמרינן דדחי ספק מגע אם נגעו אם לאו – הייינו משום דסתם גובים אדעתא דממונא אתו, אבל פלמוסא סתם באים לאבול ולשתות כדאמר פרק שני דביצה (כא, א): ושחטנו להם עגל והאבלנום והשקום, ואם כן הוי ספק מגע משום דליכא אלא חדא ספיקא, ובחדא ספיקא לא אמר רבי אליעזר! ומשני: היון דפתחו טובא יותר מכדי שתיה אימור אדעתא דממונא פתחו, ואם כן הוי ספק ספיקא: ספק גוים או ישראל, ואם תמצי לומר שהם גוים – שמא פתחו לשם ממונא ולא אדעתא דשתיה, כיון דאיכא טובא. **לא** מטהר לה אלא שמירת מפתחות – ולא סמכא אדעתא ליכנס, דנתפסת בגנב. מכאן, שאם תפס המושל את היהודי והניח שמירת גוים בביתו ונמסר להם כל המפתחות אף של יין, אם אין אוכלים ושותים ממה שבבית הישראל – היין מותר, ואם אוכלים בבית – אסור.

ואמנם, אם מצאן הישראל כמו שהניחם מלאים – כשרים, דכוותיה אשכחן גבי גדיז לענין טומאה שאם מצאן כמו שהניחם טהורים, ואמרינן עלה: וכן ביין נסך. ואולי כשמחפשין אותו בבל מקום ובקרקע ובכתלים את מטמוני ישראל גם היין אסור, לפי שגם לתוך חביות הכניסו קנה ארוך לחפש בו. אבן אם היה לישראל סימן וחבור במגופה מותר, דאם הסירוה לחפש בה לא היו מחזירין אותה, דהא לא מירתתי מישראל כלל. **פתוחות** אסורות – משמע אפילו טובא, ולא אמרינן אדעתא דממונא פתחו כדאמרינן לעיל גבי פלמוסא. והייינו משום דפלמוסא באים לגבות מס דמלך וארנונא, ולכך איכא למימר דאדעתא דממונא פתחו, אבל בולשת אינם באים כי אם דוקא לאבול ולשתות.

ורמינהי

רביתא – תינוקת גדיה. **אופיא** = אשקומא של יין. **אימר מגבה דחביתא שקלתה** – ודוקא רביתא, דאינה יודעת בטיב ניסוך ולא מסרה נפשה למינגע, אבל גדולה מכי חזינן דנקיטא אופיא לא תלינן לקולא. **אף על גב דליכא תו** – שאין שם אופיא עוד, ואיכא למימר: הא ודאי בגו חביתא שקלתה. **אימר איתרמי** – דדך אופיא הוא דהואי התם. **פומלמוסא** = ראש הגייס, שר צבא. **ולא ידענא** – אי שרא משום ספק גוי ספק ישראל, וכרבי אליעזר דאמר ספק ביאה טהור. ולקמיה פריך: הא לאו ספק ביאה הוא, דודאי גוים היו! **ישראל ניגוהו** – ואזלינן בתר רובא, דליכא ספיקא. **ביין דמפתחי טובא** – דרבה יותר מכדי צורך שתייתו, מוכחא מילתא דאדעתא דממונא פתחו ובגבוהייתהו טרידי, ודמי לבולשת שנכנסה לעיר בשעת מלחמה, דקתני מתניתין: אלו ואלו מותרות. הלכך, אף על גב דספק מגע הוא, ביין דמוכחא מילתא לקולא בספק ביאה דמי. **מסוכיתא** = מוכרת יין בחנות, כמו: "זוולל וסובא" (דברים כא), "סבאך מהול במים" (ישעיהו א). **אקלידא** = מפתח. שמירת מפתחות – ולא סמכא דעתה ליכנס, ונתפסה בגנב. **יין נסך מיבעיא** – בניחותא, ומסייע לרב דימי: **למימרא דשהורות אלימי מיין נסך** – מדנקט לה בלשון קל וחומר. **שחלקה בכמיפס** – מחיצה נמוכה, עם הארץ מצד זה וחבר שטהר טהרות מצד זה. **אינו עושה יין נסך** – דנתפס עליו בגנב, אלמא טהרות אלימי. **מיתיבי** – שתי חצירות זו לפנים מזו, הפנימית של חבר. **וחיצונה** – הפתוחה לרשות הרבים, של עם הארץ, דאין לו לעם הארץ דריסת הרגל על הפנימית. **שוטח שם** – בפנימית. אבל אי הוי איפכא, דחיצונה של חבר, כיון דדחי לעם הארץ דריסת הרגל בחיצונה – אין חבר שוטח שם פירותיו. מכל מקום קשיא לרב, דקתני: אף על פי שידו של עם הארץ מגעת לשם. **התם משום דנתפס עליו בגנב** – דמה לו בפנימית. אבל חלוקה, דכחצר אחד דמי, כי עייל ידיה לא מתפיס בגנב. **אמצרי** דגן קמצרנא, אני מכוון למדת בנין שאני רוצה למדוד, לכך הושטתי את ידי. לשון אחר מתשובת הגאונים: מתמוגג אני, אשטנדלינ"ר בלעז, וגרסינן: אינמצרדי קא ממצדנא. **בצד** גנו שאינו גבוה ממנו, וליכא למימר "מתמוגג אני" כשמושיט ידו שם. **אנא דאמרי כרבן שמעון בן גמליאל** דאמר לעיל: ובלבד שלא תהא ידו של עם הארץ מגעת שם. ולרב לא שאני ליה בין שגג חבר למעלה בין שהוא שוה לו. **משנה בולשת** הזל, על שם שמחפשין וחותרין קרי להו בולשת, כדמתרגמינן "וחפש" ובלש.

כרקום

חַמְרָא שְׁרֵי, אִימַּר מַגְּבָה דְּחָבִיתָא שְׁקַלְתַּהּ, וְאַף עַל גַּב דְּלֵיכָּא תּוּ, אֵימַר אִתְרְמֵי לֵהּ, הָהוּא פּוּמְלוּסְקָא דְּסָלֵיק לְנְהַרְדְּעָא, פְּתַחוּ חָבִיתָא טוּבָא. כִּי אֲתָא רַב דִּימִי אֲמַר: עוּבְדָּא הֲוָה קַמֵּיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר, וּשְׁרָא. וְלָא יָדַעְנָא, אִי מִשּׁוּם דְּסָבַר לֵהּ כְּרַבִּי אֶלְעָזָר דְּאָמַר: סָפֵק בִּיאָה תּוֹ – טָהוֹר, אִי מִשּׁוּם דְּסָבַר: רוֹבָא דְּאָזְלוּ בַּהֲדֵי פּוּמְלוּסְקָא - יִשְׂרָאֵל נִינְהוּ. - אִי הָכִי, הַאי סָפֵק בִּיאָה, סָפֵק מַגָּע הוּא! - בֵּיוָן דְּמַפְתְּחֵי טוּבָא, אֵימָא אַדַּעְתָּא דְּמָמוֹנָא פְּתָחוּ, וְכִסְפֵק בִּיאָה דָּמֵי. הֵיכִי מָסְרִיתָהּ דְּמָרֵהּ לֵהּ אִיקְלִידָא מַפְתְּחָהּ לְגוֹיָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: עוּבְדָּא הֲוָה בֵּי מִדְרָשָׁא, וְאָמְרוּ: לֹא מָסְרָה לֵהּ אֶלָּא שְׁמִירַת מַפְתְּחוֹת בִּלְבָד. אָמַר אַבָּיֵי, אַף אֲנַן נְמִי תְּנֵינָא: הַמּוֹסֵר מַפְתְּחוֹת לְעַם הָאָרֶץ - טְהָרוֹתָיו טְהוֹרוֹת, לְפִי שֶׁלֹּא מָסַר לוֹ אֶלָּא שְׁמִירַת מַפְתְּחוֹת בִּלְבָד; הָשְׁתָּא טְהָרוֹתָיו טְהוֹרוֹת, יַיִן נָסֵךְ מִיבָּעְיָא? לְמֵימְרָא, דְּטָהֲרוֹת אֲלִימֵי מִיַּיִן נָסֵךְ? - אִין, דְּאִיתְמַר: חָצֵר שֶׁחִלְּקָהּ בְּמִסְיָפִס - אָמַר רַב: טְהָרוֹתָיו טְמֵאוֹת, וּבְנוֹ אֵינוֹ עוֹשֶׂה יַיִן נָסֵךְ; וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אַף טְהָרוֹתָיו טְהוֹרוֹת. מֵיתִיבֵי: הַפְּנִימִית שֶׁל חֵבֶר וְהַחִיצוֹנָה שֶׁל עַם הָאָרֶץ, אוֹתוֹ חֵבֶר שׁוֹטֵחַ שָׁם פֵּירוֹת וּמְנִיחַ שָׁם כֵּלִים, וְאַף עַל פִּי שֶׁיָּדוֹ שֶׁל עַם הָאָרֶץ מַגַּעַת לְשָׁם; קַשְׁיָא לְרַב? - אָמַר לָךְ רַב: שָׁאנֵי הָתָם, שֶׁנִּתְפָּס עָלָיו בְּגָנֵב. תָּא שְׁמַע, רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: גָּנוּ שֶׁל חֵבֶר לְמַעְלָה מִגָּנוּ שֶׁל עַם הָאָרֶץ, אוֹתוֹ חֵבֶר שׁוֹטֵחַ שָׁם פֵּירוֹת וּמְנִיחַ שָׁם כֵּלִים, וּבְלִבַּד שֶׁלֹּא תְּהֵא יָדוֹ שֶׁל עַם הָאָרֶץ מַגַּעַת לְשָׁם; קַשְׁיָא לְרַבִּי יוֹחָנָן! - אָמַר לָךְ רַבִּי יוֹחָנָן: שָׁאנֵי הָתָם, דְּאִית לֵיהּ לְאִישְׁתַּמּוּטֵי, מֵימַר אָמַר: אֵימְצוּרֵי קָא מַמְצְרָא. תָּא שְׁמַע, גָּנוּ שֶׁל חֵבֶר בְּצַד גָּנוּ שֶׁל עַם הָאָרֶץ, אוֹתוֹ חֵבֶר שׁוֹטֵחַ שָׁם פֵּירוֹת וּמְנִיחַ שָׁם כֵּלִים, וְאַף עַל פִּי שֶׁיָּדוֹ שֶׁל עַם הָאָרֶץ מַגַּעַת לְשָׁם; קַשְׁיָא לְרַבִּי יוֹחָנָן! - אָמַר לָךְ רַב: לָאו אֵיפָא רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל הִקְּאֵי קַמֵּיהּ? אֲנָא דַּאֲמָרִי כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. **מִשְׁנָה** בּוֹלֶשֶׁת שֶׁנִּכְנְסָה לָעִיר, בְּשָׁעַת שָׁלוֹם - חֲבִיּוֹת פְּתוּחוֹת אֲסוּרוֹת, סְתוּמוֹת מוּתָּרוֹת; בְּשָׁעַת מִלְחָמָה - אֵלּוּ וְאֵלּוּ מוּתָּרוֹת, לְפִי שֶׁאֵין פְּנַאי לְנַסֵּךְ. **גְּמָרָא** ורמינהי:

כרקום – מתרגמינן "מצור". **כרקומין**. **כל כהנות** – הנמצאות בתוכה פסולות לבעליהן, דאשת כהן אסורה אף באונס אבל אשת ישראל לא. הא הכא דשעת מלחמה היא, וקתני אסורות, דיש פנאי לבעולי! **לנסך אין פנאי** – דיצר הניסוך לא תקיף להו, וטרודין במלחמה. **לבעול יש פנאי** – דתקיף להו יצריהו. **משנה** **מותר לומר לו תן לנו את דמיה** – דהא לא קנו לה, והוא אינו חזיב לתן אלא מעות, והניא לעיל (סד, א): ישראל שנושה בגוי מנה, מכר עבודה זרה והביא לו, יין נסך והביא לו – מותר. **גמרא** **צא והפס עלי מנת המלך** ארנונא שהיו נותנין מתבואותיהן ומהבהמותיהן עישור, וישראל זה שחייב לתת למלך יין – מותר לומר לגוי הפס עלי. אף על גב דקא יהיב הא גוי יין נסך והאי ישראל הוא פריעה דמיה, כיון דהוה מצי לסלוקי לשליחא דמלכא בזוזי, כי יהיב ליה גוי יין נסך לאו שלוחיה דישראל הוא. **עול תחתי לעוצר** = היכנס במקומו להפיס את השוטר, כמו: "זה יעצור בעמי" (שמואל א טז). לישנא אחרינא: לשון אוצר, שממונה על אוצרות יין ושמן של מלך לגבות ולאצור. **עול תחתי קאמרת** – כיון דאמר ליה "עול תחתי" הוי משמע: הוי במקומי, וכל מאי דיהיב ליה גוי הוי כאילו יהביה ישראל, דהא במקומו הוא. **הא** – דרב יהודה, לא דמיא אלא לסיפא. **אבל אומר לו מלטני מן העוצר** – דאפשר לסלוקיה בזוזי, הלכך למיתב ליה חמרא לאו שלוחיה הוא. **משנה** **המוכר יינו לנכרי** – פסק עמו מעות עד שלא מדד דמיו מותרין. מפרש בגמרא טעמא. איכא דמוקי לה משום משיכה בגוי קנה, הלכך כשמודד היינו משיכה, וקנייה גוי מיד, דהוה ליה לישראל זוזי וגבי דגוי בהלואה, ויין נסך לא הוי עד דינגע ביה. **מדד עד שלא פסק דמיו אסורין** – דגוי לא קנייה במשיכה, דכיון דלא פסק דמיו לא סמכה דעתיה, הלכך כי נגע ביה הוי יין נסך דישראל. ואיכא דמוקי לה בשהקדים לו גוי מעות לישראל, ובגמרא מפרש לה. **גמרא** **משיכה בגוי קונה** – אף על גב דלא יהיב גוי דמי לישראל – משיך מיניה קנייה, וכן ישראל מגוי. **פרישני** = דחרן. **ולא הדרי בהו** – השולחין, אלמא במשיכה קנינהו המקבלין. לישנא אחרינא מתשובת הגאונים: פרדשני – מי שיש לו כור חיטין למכור פוסק דמים ללוקח, והולך לביתו ומשגר לו קב חיטין לראות כמה זן יפות, ואם מעכב הלוקח אותו קב אצלו מתקיים המקח, ואם אינו חפץ בהן מחזירו. **רב אשי אמר אינה קונה** – אלא במתן מעות קנו. **דרמות רוחא** = גסות. **סביותא** = מוכרי יין.

מדמשכיה

ורמינהי עיר שבכשוה כרקום – ואם תאמר: דלמא ההיא מיירי לאחר גמר המלחמה, דאז יש להם פנאי! ויש לומר: דמשמע בכל ענין, אפילו קודם גמר המלחמה. **הא** לא דמיא אלא לסיפא אבל אומר מלטני מן העוצר – פירש רש"י משום דרבינו יחיאל, דכי אמר ליה הכי מותר משום דמצי לסלוקי בזוזי מן העוצר, ואם כן כי נמי יהיב הגוי יין לעוצר לאו שליחות דישראל קא עביד, ומשום הכי שרי כי האי גוונא. אבל כי אמר ליה "עול תחתי" משמע הלשון – היה תחתי במקומי, וכל מה דיהיב באילו יהיב ישראל דמי, דהא במקומו הוא, כפירוש הקונטרס. ולא נראה, דאם כן פשיטא דמלטני מן העוצר דשרי, בין דמיירי דיכול לסלקו! לכן נראה לי שהישראל חייב למלך יין (נסך), מכל מקום שרי כי אמר ליה "מלטני מן העוצר", משום דמשמע הכי דקאמר ליה: סלק אותו במה שתוכל, אבל אינו מצווה לו לפרוע יין נסך, ולכך שרי אפילו לא מצי לסלוקי בזוזי אלא ביין נסך. ואפילו הקדים לו דינר ואמר לעיל (סג, ב) דאסיר גבי פרעלים – הכא שרי, דהתם היינו טעמא משום דהוא מקדים לו הדינר בשביל שיתן מיין נסך לפרעלים, אבל הכא קאמר ליה שישלקנו במעות אם יכול, הלכך לא חשיב כפורע יין מיין נסך. אבל כי אמר ליה "עול תחתי" הוי כמו שאמר ליה: פרע למלך תחתי כמו שאני חייב לו יין, ונמצא פורע חובו מיין נסך. ואפילו לא הקדים דינר אסור מטעם דפירשתי. **אמר** אמימר משיכה בגוי קונה תדע דדני פרסאי מדדי פרדשני אהדדי ולא הדרי בהו – אומר רבינו יצחק, דאין זה עיקר הטעם, אלא משום דאמימר סביר כרבי יוחנן דאמר מעות קונות, ודרישי: "לעמיתך" – בבסף, לגוי – במשיכה, כדאמר בבכורות (יג, ב), ומה שמביא ראיה מפרדשני דפרסאי אין זה כי אם אמתלא בעלמא, שמנהג אבותיהם מן הפרסיים שאינם חוזרים אחר המשיכה, שמע מינה שכך הדין. **פרדשני** דזרועות ולא הדרי בהו – אלמא קנוהו במשיכה. לישנא אחרינא מתשובת הגאונים: מי שיש לו כור חטים כו' – פירוש בקונטרס זה עיקר. דלישנא קמא קני במתנה הוא, והוא בא לומר דמשיכה קונה במקח וממכר. ואומר רבינו יצחק: דאפילו למאן דאמר אינה קונה כרב אשי בסמוך, הני מילי בגוי דאיכא בספא, אבל במציאה ומתנה דליכא בספא – כולי עלמא מודו דקני במשיכה או בהגבהה. **רב** אשי אמר משיכה בגוי אינה קונה – לא לדידיה בעלמא קאמר רב אשי הכי, אלא לפי האמת, כדמוכח במסכת בכורות פרק שני (יג, ב) דקאמר רב אשי: מדרישא משיכה אינה קונה סיפא נמי משיכה אינה קונה, אלמא הכי סבירא ליה לרב אשי. הלכך לא גרסינן במילתא דרב אשי "לעולם אימא לך". פירש רבינו תם, דאף על גב דרב אשי בתרא הוה – לית הלכתא כוותיה בהאי, אלא קיימא לן כאמימר דאמר: משיכה בגוי קונה, דסבירא ליה כרבי יוחנן בדפרישית, והלכה כרבי יוחנן לגבי רבי שמעון בן לקיש. ופלוגתא היא דרבי יוחנן פרק "החזב" (בבא מציעא מג, ב), רבי יוחנן סבר מעות קונות דבר תורה, ואם כן לדידיה דרשינן: "לעמיתך" בבסף ולגוי במשיכה, ורבי שמעון בן לקיש סבר משיכה מפורשת מן התורה בישראל, ואם כן דרשינן: "לעמיתך" במשיכה ולגוי בבסף, והכי מוכח בבכורות, והלכך משיכה בגוי קונה כרבי יוחנן. ואף על גב דרבא קאמר התם פרק "החזב": קרא ומתניתין מסייע לרבי שמעון בן לקיש – לא משום דסבירא ליה לרבא כרבי שמעון בן לקיש. אבל מכל מקום לא קשיא לרבי יוחנן, דרבי יוחנן דחי להו שפיר בדפרישתי התם. ותדע דהכי הוה בדפרישתי, דלא משום דרבא סבר כרבי שמעון בן לקיש קאמר הכי, שהרי רבא גופיה פסיק פרק "החולץ" (בכמות לו, א) כרבי שמעון בן לקיש לגבי רבי יוחנן בחלת, וחשיב להו התם. אבל בעלמא בכל המקומות הלכה כרבי יוחנן, ואם היה סובר רבא כרבי שמעון בן לקיש בהחיא דמשיכה מפורשת מן התורה – אם כן הוה ליה למיחשביה התם. וליכא למימר דלא חש למיחשביה משום דמתניתין מסייע ליה לרבי שמעון בן לקיש, דהא בהני תלת דקחשיב התם איכא דתניא כוותיה דרבי שמעון בן לקיש ואפילו הכי קחשיב להו התם. אלא ודאי סבר כרבי יוחנן בהחיא דמעות קונות בישראל, אם כן לגוי במשיכה כדפרישתי. אם כן המקנה בהמה לגוי כדי לפוטרה מן הבכורה צריך שימשכנה הגוי ובכך סגי בלא בסף. מיהו רש"י פירש דמשיכה אינה קונה בגוי אלא בסף, דאין הלכה כרבי יוחנן אלא כרבי שמעון בן לקיש משום דרבא סבירא ליה כוותיה פרק "החזב" מדקאמר: קרא ומתניתין מסייע ליה לרבי שמעון בן לקיש. וכי תימא: אם כן אמאי לא חשיב לה ב"החולץ" בהדי הנהו תלת? צריך לומר: משום דהוה ד"החזב" משיכה קונה קאמר ליה רבי שמעון בן לקיש פרק שני בשמיה דרבי אושעיא, ובפרק "החולץ" אינו זוכר אלא הנהו דקאמר רבי שמעון בן לקיש משמיה דנשפיה, דהכי נמי לא קא חשיב מילתא דשיטה שהתירוה ועד סוף דפרק "השוחט" (חולין קט, ב), משום דמשמיה דלוי סבא אמרה רבי שמעון בן לקיש. והרצוי לחוש לדברי רש"י ורבינו תם, המקנה בהמה לגוי לפוטרה מן הבכורה צריך שיתן הגוי כסף וגם משיכת הגוי בסימטא או לרשותו של גוי שהוא שלו, ואם אין לו רשות לגוי – מקנה לו הישראל חדר בביתו והגוי יינעול ויפתח, דבהכי קני ליה לרשות, בדאמר בגיטין פרק "הזורק" (עז, ב): ותיתיב ותפתח, ואתר כך ימשוך הגוי דבהמה לאותו חדר. ובבכורות פרק קמא (ג, א) פליגי אמוראי מה צריך שיקנה הגוי מן הבהמה, איכא מאן דאמר שצריך שיקנה דבר שעושה אותה טרפה, ואיכא מאן דאמר אפילו אזנו. ונראה להתמיה ולהקנות לגוי דבר שעושה אותה טרפה, כגון הריאה הנראש, מן הבהמה או מן העובר כשהיא מעוברת. אמנם אין צריך שיתן הגוי מעות שוה הראש והריאה, אלא סגי שיקנם בפרוטה. ואף על פי ששוה יותר בפלים אפילו הכי אין לחוש משום ביטול מקח, שאנן סהדי שהישראל נמוד ואקני לגוי כדי להפסד מן הבהמה. **שקילו** זוזי מיניה והדר בייהו לההוא כו' ואי סלקא דעתך משיכה בגוי קונה מדמשכה גוי קנייה כו' לא צריכא דכייל ורמי למנא דגוי – פירוש: אבל לעולם משיכה בגוי קונה, כדדפרישית. והקשה רבינו תם: כיון דמשיכה בגוי קונה, אם כן מעות אינם קונות, ואם כן מה דהיה מועיל המעות שהיו נותנים מתחלה? מכל מקום הוי יין נסך ברשותו של ישראל מיד שנגע בו, ועדיין אינו של גוי עד שימשכנו כיון דמשיכה קונה ולא מעות, ומיד שנגע בו הגוי נעשה יין נסך ברשות ישראל

מדמשבחה גוי – במדה, קנייה, ואף על גב דלא דחה זוזי, והוו להו זוזי הלואה גביה מקמי דניתוסי יין נסך, דהא לא הוי נסך עד שנגע ביה, ואפילו אי לא שקלי זוזי מיניה שפיר דמי. **כמנא דינו** – דיין שבבלי אוסרו, והוי יין נסך מקמי משיכה. **מדמטי לאוירא דמנא** – דגוי, קנייה גוי בהגבהה. **שמעת מינה בו'** – ואגן איבעיא איבעיא לן ב"המוכר את הספינה" (בבא בתרא פה, ב)! **עכבת יין** – אוגנים יש בכלאי של גוי, שמתעכבת היין על פיו כטיפה או כשני טיפין מקמי דניתוסי חמרא דישראל באוירא דמנא דגוי, ומיתסר בההיא טיפת יין שעל פיו. **דבוותא** = פך, קטנה מחבית, כדאמר במועד קטן (יב, א): זופתין כוזותא ואין זופתין חביתא במועד. **כמאן** – הא דאמר רב למישקל דמי ברישא מקמי דניתסר בההיא עובדה. **דלא כרבן שמעון בן גמליאל** – דקתני מתניתין: יין נסך שנפל לבור כולו אסור, רבן שמעון בן גמליאל אומר: יכבר כולו לנברים חוץ מדמי יין נסך שבו. אלמא משום תערובת יין נסך לא מיתסר בהנאה חמרא דישראל, ואנן קים לן: כל מקום ששנה רבן שמעון במשנתנו הלכה כמותו! **מיידי הוא מעמא אלא לרב** – הך קושיא למאן דמניית ליה? אלא לרב דאמר לסבוייתא למישקל דמי ברישא. לדידיה לא תירמיד, דאידנו אמר בהדיא דאין הלכה כרבן שמעון. **אלא בחבית שנתערב בחבית אחרית** – דשקיל חד מניהו ושדי לנהר, ואינך שרו בהנאה. **אבל לא** יין בין – דכי נתערב יין נסך בין כשר – כולו אסור. ואי קשיא: אביי ורבא היכי מיתרצי שתקפתיה דאמימר, הא אינהו הוו קשישי מינה טובא! לא תיקשי, דהא במסכת בכורות (יג, ב) תרצינהו אביי ורבא להנך שינויי אליבא דרבי יוחנן, דאליביה קאמר אמימר לשמעתיה, וקבעוה בעלי תלמוד כאן אמילתיה דאמימר. **ניסוקות** = שברי כספים. **יחויר** – דלא קנייה, ולא מיחייב לבעירה. **יוליך לים המלח** – דכיון דלא מצי לאהדורייה ולמשקל דמי. **מקח טעות** – הויא משיכה בטעות, דלאו אדעתא דעבודה זרה זבן. **סיפא לאו מקח טעות** – בתמיה, ואף על גב דידהי דמי לישקלינהו! **מיחוי כעיבורא דחמ** – לכי הדר שקל זוזי – מיחזי כמאן דמזבן לעבודה זרה דמי. **פסק עד שלא מדד דמיו מותרין** – דכי מדד קנייה גוי במשיכה וקמו זוזי בהלואה גביה, יין נסך לא הוי עד דנגע ביה. **שהקדים לו דינר** – שנתן לו מעותיו קודם לכן. **שהקדים לו** – ונתן לו מעות יותר מכדי דמי היין, עד שיפסוק הדמים יחזיר לו ישראל את המותר. **אמאי** – דמיו אסורין, ולדידך **דאמרת** – טעמא דרישא משום דמשיכה קונה, סיפא נמי אמאי דמיו אסורין? **כמכא דעתיה** – למקני במשיכה. **לא פסק** – קודם משיכה, לא סמכא דעתיה למקנייה במשיכה, שמא ירבה לו בדמיו. **בן נח** – שגזל את ישראל פחות משוה פרוטה, אף על גב דגבי ישראל לאו ממונא הוא, דמחלי עליה – גבי גוי ממונא הוא, ובן נח נצטוה על הגזל בסנהדרין (נו, א), ואזדרה שלהן זו היא מיתתן ואין צריכין התראה. !ומשך בעמוד הבא.

ישראל, והמעות שביד ישראל נעשו למפרע דמי יין נסך! ואין לומר שהגוים היו נותנין להם המעות במתנה, דאטו בשופטני עסיקינן? ואומר רבינו יצחק: שבשעת נתינת הדמים היו אומרים להם הגוים: אנו מקנים לכם המעות מעכשיו והיין יהיה שלנו מעכשיו, והגוים היו מאמינים אותם בטוב ולא היו יראים פן יגזלו, ואף על פי שלא בא לידם עדיין.

1 מִדְּמַשְׁבְּחָה גּוֹי קַנְיֵיהּ. יֵין נָסָךְ לָא חָזֵי עַד דְּנָגַע בֵּיהּ!
2 - אִי הָכָא כָּיֵיל וְרָמֵי לְמָנָא דִּישְׂרָאֵל - הָכִי נַמִּי;
3 לָא צְרִיכָא, הָכָא כָּיֵיל וְרָמֵי לְמָנָא דְּגוֹי. - סוֹף סוֹף
4 כִּי מָטָא לַאֲוִירָא דְּמָנָא קַנְיֵיהּ, יֵין נָסָךְ לָא חָזֵי עַד
5 דְּמָטֵי לְאַרְעִיתֵיהּ דְּמָנָא; שְׁמַע מִינָּהּ: נְצוֹק חָבוּר?
6 - לָא, אִי דְּנָקֵיט לֵיהּ גּוֹי לְכְלִי בִּידֵיהּ - הָכִי נַמִּי;
7 לָא צְרִיכָא דְּמַנַּח אַאַרְעָא. וְתִיקְנֵי לֵיהּ בֵּילָיו; שְׁמַעְתָּ
8 מִינָּהּ: בֵּילָיו שֶׁל לוֹקֵחַ בִּרְשׁוּת מוֹכֵר לֹא קָנָה לוֹקֵחַ?
9 - לָא, לְעוֹלָם אִימָא לָךְ: קָנָה לוֹקֵחַ, וְהָכָא בְּמַאי
10 עָסְקִינַן - בְּגוֹן דְּאֵיקָא עַבְדָּא יַיִן אִפּוּמֵיהּ דְּכוּזְנָתָא,
11 דְּקָמָא קָמָא אֵינְסֵיךְ לֵיהּ. וְכִמְאן? דְּלָא כְּרַבְּן שִׁמְעוֹן
12 בֶּן גַּמְלִיאֵל, דְּאִי רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, הָאָמַר:
13 יָמַכַּר פּוּלּוֹ לְנְכְרִים חוּץ מִדְּמֵי יַיִן נָסָךְ שֶׁבּוֹ! - מִידֵּי
14 הוּא טַעְמָא אֶלָּא לְרַב, הָאָמַר רַב: הֲלָכָה כְּרַבָּן
15 שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל חֲבֵית בְּחֲבִית, אֲבָל לֹא יַיִן בְּיַיִן.
16 מֵיתִיבִי: הַלּוֹקֵחַ גְּרוּטָאוֹת מִן הַגּוֹיִם וּמָצָא בָּהֶן
17 עֲבוֹדָה זָרָה, אִם עַד שֶׁלֹּא נָתַן מָעוֹת מִשָּׁךְ - יַחֲזִיר,
18 אִם מִשֶּׁנָּתַן מָעוֹת מִשָּׁךְ יוֹלִיךְ לַיָּם הַמֶּלַח; אִי בָּלְקָא
19 דַּעְתָּךְ מְשִׁיכָה בְּגוֹי קוֹנָה, אַמַּאי יַחֲזִיר? אֲמַר אַבַּיֵי:
20 מְשׁוּם דְּמָיְחֵי כִּי מִקַּח טָעוּת. אֲמַר רָבָא: רֵישָׁא
21 מִקַּח טָעוּת, סֵיפָא לָאו מִקַּח טָעוּת? אֶלָּא אֲמַר
22 רָבָא: רֵישָׁא וְסֵיפָא מִקַּח טָעוּת, וְרֵישָׁא דְּלָא יָהֵיב
23 זוּזֵי לָא מִיתְחֲזֵי כַּעֲבוֹדָה זָרָה בְּיַד יִשְׂרָאֵל, סֵיפָא
24 דְּיָהֵיב זוּזֵי מִיתְחֲזֵי כַּעֲבוֹדָה זָרָה בְּיַד יִשְׂרָאֵל. אֲמַר
25 לֵיהּ מָר קַשְׁיָא בְּרִיהּ דְּרַב חִסְדָּא לְרַב אַשֵׁי, תָּא
26 שְׁמַע: הַמּוֹכֵר יֵינוֹ לַנְּכְרִי, פָּסַק עַד שֶׁלֹּא מָדַד דָּמָיו
27 מוּתָּרִים; וְאִי אָמְרַתְּ מְשִׁיכָה בְּגוֹי קוֹנָה, אַמַּאי
28 דָּמָיו מוּתָּרִין? הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן דְּאִקְּדִים לֵיהּ
29 דִּינָר. אִי הָכִי, אֵימָא סֵיפָא: מָדַד עַד שֶׁלֹּא פָּסַק
30 דָּמָיו אֲסוּרִין, וְאִי דִּקְדִּים לֵיהּ דִּינָר, אַמַּאי דָּמָיו
31 אֲסוּרִין? אֲמַר לֵיהּ: וּלְדִידָךְ דְּאָמְרַתְּ מְשִׁיכָה בְּגוֹי
32 קוֹנָה, אַמַּאי רֵישָׁא דָּמָיו מוּתָּרִין וְסֵיפָא דָּמָיו
33 אֲסוּרִין? אֶלָּא מַאי אִית לָךְ לְמֵימַר: פָּסַק סְמָכָא
34 דַּעְתֵּיהּ, לָא פָּסַק - לָא סְמָכָא דַּעְתֵּיהּ; לְדִידִי נַמִּי,
35 אַף עַל גַּב דְּקִדֵּים לֵיהּ דִּינָר, פָּסַק - סְמָכָא דַּעְתֵּיהּ,
36 לָא פָּסַק לָא סְמָכָא דַּעְתֵּיהּ. אֲמַר לֵיהּ רַבִּינָא לְרַב
37 אַשֵׁי: תָּא שְׁמַע, דְּאָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר אַבָּא אָמַר
38 רַבִּי יוֹחָנָן: בֵּן נֹחַ נֶחֱרָג עַל פְּחוֹת מִשָּׁוֶה פְּרוּטָה,
39 וְלֹא נִיתְּנָן לְהִישָּׁבוֹן; וְאִי אָמְרַתְּ מְשִׁיכָה בְּגוֹי אֵינָהּ
40 קוֹנָה, אַמַּאי נֶחֱרָג? מִשּׁוּם דְּצַעֲרֵיהּ לְיִשְׂרָאֵל.

ומאי

בן נח נהרג על פחות משוה פרוטה – ובן נח מצווה על הגזל, ואזהרתן זו מיתתן, ולא ניתן להשבון. ודוקא ישראל דבר מחילה הוא, אבל גוי לאו בר מחילה הוא. ורש"י פירש דלא ניתן להשבון משום דקם ליה בדרבה מיניה. ולא נראה, דאם כן לא יתחייב גוי לשלם גזלו בשום ענין. **ואי** סלקא דעתך משיכה בגוי אינה קונה אמאי נהרג – פירוש: הא לא קניה, וכל היכא דאיתיה ברשותיה דישראל הוא. ודקשה: דהא ישראל נמי לא קנה הגזילה להיות שלו, ואפילו הכי קנייה להתחייב באונסין החיוב דשייך ביה, והכי נמי יש לנו לומר בבן נח שקנאו להתחייב בה מיתה, דהיינו החיוב דשייך בה! ויש לומר: דוודאי אי גזל שוה פרוטה, דהוי ממונא לגבי ישראל וחיסרו – אית לן למימר בדפרישתי. אבל פחות משוה פרוטה, שלא חיסר הישראל דלאו ממונא הוא, וגם ממון הגוי לא נתרבה שהרי לא קנאה – משום הכי פריך אמאי נהרג, ומשני בערא דישראל.

ומאי

ולא ניתן להישבון – ולא מחזיב לאהדורה להאי ישראל, דהא מחזיל עליה. **אמאי נהרג** – הא לא קניא להך גזילה, וכל היכא דאיתא של ישראל היא! ומשני: האי דנהרג – משום צערא דישראל. ועד כאן שייך לעמוד הקודם. **ומאי לא ניתן להישבון** – הא לא שייך ביה הישבון, דכיון דגזי לא קניא דישראל היא! **אינה בתורת הישבון** – כלומר, הכי נמי קאמר: אינה בתורת שום גזילה דגזי, דכל היכא דאיתא דמרה היא. והוא הדין לשוה פרוטה, והאי דנקט פחות – לאשמועינן דנהרג עליה. **אלא שמע מינה משיכה קונה** – הלכך קניה קמא, והדר קניה האי, ונהרג על שגזל. ר"לא ניתן להישבון" דרישא דוקא פחות משוה פרוטה, דישראל מחזל ולא מיחזיב גזי לאהדורה, לך **מזבינא לה** – וקנו מיניה בקנין. **והא לא פסק** – ראשון דמים, ולא סמכא דעתיה אקניין, דסבר: אם ירצה לחזור יהבה עליו בדמים! **דמיו אסורין** – אלמא לא קניה משיכה משום דלא פסק קודם לכן, הלכך קנין נמי לא מהני. **הכי נרסינן: מאי הוי עלה מאי הוי עלה בראשון** – קמא בלשון בעיא, ובתרא בלשון תימה. **דלמא** – מהכא לא פשטינן לקנין דעלמא, והכא משום חומרא דיין נפך שאני, דאתמירו רבנן למימר דלא קניא משיכה בלא פיסוק, אבל בעלמא קני. **משך הימנו חבריו ופועליו** – דרי שדיה מביא חמריו טענינן פירות, ופועליו נושאים בבתף, ומשכה חבירו ממנו והכניסן לתוך ביתו – לאו משיכה, שאין משיכה קונה בבני אדם, ופירות כל זמן שהן עליירה לא קנה. **בין פסק** – דמים אחרי כן. **עד שלא פסק** – כלומר, כל זמן שלא פסק יכול מוכר לחזור בו, דביתו לא עדיפא ממשיכה, ומשיכה גופא לא קניא אלא אם כן פסק. אבל מדד ופסק או פסק ומדד – קניא ליה ביתו ולא בעי משיכה. **פרקן והכניסן לתוך ביתו פסק עד שלא מדד אין שניהן יכולין לחזור בו** – דאף על גב דלא מדד, כיון דפסק קניא ליה רשותו במשיכה. **מדד עד שלא פסק שניהם יכולין לחזור בו** – כל זמן שלא פסק, דמדידה לא מהניא מידי, ורשותו לא קניא עד דיפסוק. אלמא משיכה בלא פיסוק לא קניא. **קנה קמא** – דהא פסק וקנו מיניה. **זוזי אנסוהו** – זה שנתן לו מאה ועשרים אנסו למכרה, וכל כמה דלא יהבו ליה כולי האי לא הוה בדעתיה לזבונה, ואיהו אי מזבנינא ליה בשוויה קאמר ליה, והא לא זבנה מדעתיה אלא בעל כורחיה. **אמר ליה כדשיימי בתלתא** – מזבנינא לה בתלך, כיון דנקט לישנא דשומא נחת תלתא שהן בית דין סתם – לתורת דיינין נחת, ואפילו תרי מגו תלתא שמיע אותו, ואם שלישי חלוק על השנים אזלינן בתר רובא. **בראמרי בי תלתא** – לשון זה לאו בתורת דיינין נחת, ולאמירת שלשתן נתבטן. **כדשיימי בארבעה** – כיון דנחת לדעות, להרבות דעות יותר מכדי בית דין – ודאי לאו לתורת דיינין נחת, ולא אזלינן בתר רובא עד דאמרין בולהו, דאי חולקין מאי אהנו לזה דעות. **משנה משפך** טריימ"ר, מלמעלה פיו רחב ומלמטה נקב קצר. ומושיבין אותו על פי צלוחיות של לוקחין שפיהן צר, ושופכין היין מן המידה לתוכו, והוא יורד לתוך הצלוחיות. **אם יש בו** – בשולי המשפך. **עכבת יין** – מקום שמתעכבת שם טיפת יין. **אסור** – לפי שנשאר שם מן היין שמדד לתוך צלוחיותו של גוי. ובגמרא מפרש ההוא עכבת יין דמשפך במאי מיתסרא. **המערה מכלי אל כלי את שעירה ממנו מותר** – ובגמרא מפרש בגוי המערה, ואיצטריך לאשמועינן את שעירה לתוכו אסור – משום כחו, והעליון מותר – דלא גזור רבנן בבחו למיסר ההוא דגואי. **גמרא הנצוק** = קלוח צינור הבא מלמעלה למטה בזקיפה כמרוב של גגין. **קטפרס** = מים הבאין מלמעלה למטה דרך מדרון של תל גבוה זקוף. **ומשקה טופח** – ואין בו טופח על מנת להטפיח, שאם טפח בהן בידו לא יעלה בה משקה שיוכל להטפיח דבר אחר. **אינו חיבור לא לטומאה** – אם משקין תלושין הן, ונגע טמא בתחתון העליון שהוה. וכן לענין משקה טופח, אפילו במקום חלק משקה מכאן ומכאן ומשקה טופח באמצע, ונגע טמא במשקה – משקין שמכאן ומכאן שהוין, ואף על פי שמחוברין לו. **ולא לטהרה** – גממית שאין בה ארבעים סאה, ונצוק או קטפרס או משקה טופח מחבר לגממית זו מקוה שלם – אינה חיבור, והטובל בגממית לא עלתה לו טבילה. **האשבורן** ביקוע, ארץ מליחה שנתבקעה ונקוו שם מים – חיבור לטומאה ולטהרה. **ליין נסך** – שהמערה מכלי בשר ליין נסך – נאסר אף מה שבבלי העליון דרך נצוק.

הא

ומאי "לֹא נִיתָּן לְהִישָּׁבוֹן"? דְּאִינוּ בְּתוֹרַת הִישָּׁבוֹן. - אִי הָכִי, אֵימָא סֵיפָא: בָּא חֲבֵירוֹ וְנָטְלָהּ מִמֶּנּוּ - נֶהֱרָג עָלֶיהָ; בִּשְׁלָמָא רֵישָׁא - מִשּׁוּם דְּצַעֲרֵיהּ לְיִשְׂרָאֵל, אֶלָּא סֵיפָא - מַאי צַעֲרֵיהּ? אֶלָּא שְׁמַע מִינָּהּ: מְשִׁיכָה קְנוּ קוֹנָהּ, שְׁמַע מִינָּהּ. תַּהוּא גַּבְרָא דַּאֲמַר לֵיהּ לְחַבְרֵיהּ: "אִי מְזַבֵּינְנָא לָהּ לְהָא אַרְעָא - לָךְ מְזַבֵּינְנָא לָהּ", אֲזַל זַבְנַהּ לְאֵינִישׁ אַחֲרִינָא, אֲמַר רַב יוֹסֵף: קָנָה קַמָּא. אֲמַר לֵיהּ אַבַּיֵי: וְהָא לָא פְּסַק! וּמִנָּא תֵּימְרָא דְּכָל הֵיכָא דְּלָא פְּסַק לָא קָנָה? הָתָנַן: הַמּוֹכֵר יֵינוֹ לַחֲבֵרוֹ, פָּסַק עַד שֶׁלֹּא מָדַד - דָּמָיו מוּתָּרִין, מָדַד עַד שֶׁלֹּא פָּסַק - דָּמָיו אֲסוּרִין. מַאי הָוֵי עֲלָהּ? - מַאי הָוֵי עֲלָהּ? כַּדְקָאָמְרִינַן! דִּלְמָא חוּמְרָא דְּיֵינֵי נָפֵךְ שָׁאנֵי. - תָּא שְׁמַע, דַּאֲמַר רַב אִידִי בַּר אָבִין: עוֹבְדָא הָוָה בֵּי רַב חִסְדָּא, וְרַב חִסְדָּא בַּי רַב הוּנָא, וּפְשָׁטָה מֵהָא דְּתָנֵינָן: מָשַׁךְ חֲמָרָיו וּפוֹעֲלָיו וְהִכְנִיסָן לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, בֵּין פָּסַק עַד שֶׁלֹּא מָדַד וּבֵין מָדַד עַד שֶׁלֹּא פָּסַק - לֹא קָנָה, וּשְׁנֵיהֶן יְכוֹלִין לַחֲזוֹר בָּהֶן; פֵּרְקָן וְהִכְנִיסָן לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, פָּסַק עַד שֶׁלֹּא מָדַד - אֵין שְׁנֵיהֶן יְכוֹלִין לַחֲזוֹר בָּהֶן, מָדַד עַד שֶׁלֹּא פָּסַק - שְׁנֵיהֶן יְכוֹלִין לַחֲזוֹר בָּהֶן. הַהוּא גַּבְרָא דַּאֲמַר לֵיהּ לְחַבְרֵיהּ: "אִי מְזַבֵּינְנָא לָהּ לְהָא אַרְעָא - מְזַבֵּינְנָא לָךְ בְּמֵאָה זוּזֵי", אֲזַל זַבְנַהּ לְאֵינִישׁ אַחֲרִינָא בְּמֵאָה וְעֶשְׂרִין. אֲמַר רַב פַּדְנָא: קָנָה קַמָּא. מַתְקִיף לָהּ רַב יַעֲקֹב מִנְּהַר פְּקוֹד: הַאי זוּזֵי אֲנָסוּהוּ! וְהִלְכְתָא כְּרַב יַעֲקֹב מִנְּהַר פְּקוֹד. אָמַר לֵיהּ: "כִּדְשַׁיְימִי בְּתִלְתָא" - אַפֵּילּוּ תְּרֵי מִגּוֹ תִּלְתָא, "כִּדְאָמְרֵי בְּתִלְתָא" - עַד דְּאָמְרִי בְּתִלְתָא, "כִּדְשַׁיְימִי בְּאַרְבְּעָה" - עַד דְּאָמְרִי בְּאַרְבְּעָה, וְכָל שֶׁכֵּן הֵיכָא דַּאֲמַר לֵיהּ: "כִּדְאָמְרִי בְּאַרְבְּעָה". אָמַר לֵיהּ: "כִּדְשַׁיְימִי בְּתִלְתָא", וַאֲתוּ תִּלְתָא וְשַׁמּוּהָ, וַאֲמַר לֵיהּ אִידָךְ: לֵיתוּ תִּלְתָא אָחֳרִינֵי דְּקִים לְהוּ טְפֵי - אֲמַר רַב פַּפָּא: דַּיְינָא הוּא דְּמִסְעַבַּד. מַתְקִיף לָהּ רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ: מַמַּאי דְּהָנֵי קִים לְהוּ טְפֵי? דִּלְמָא הָנֵי קִים לְהוּ טְפֵי! וְהִלְכְתָא כְּרַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ. **משנה** נָטַל אֶת הַמַּשְׁפֵּךְ וּמָדַד לְתוֹךְ צְלוֹחִיתוֹ שֶׁל נָכְרִי, וְחָזַר וּמָדַד לְתוֹךְ צְלוֹחִיתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אִם עַכְּבַת יַיִן - אָסוּר. הַמְעָרֶה מִכְּלֵי אֶל כֵּלִי, אֶת שֶׁעֲיָרָה מִמֶּנּוּ - מוּתָּר, וְאֶת שֶׁעֲיָרָה לְתוֹכוֹ - אָסוּר. **גמרא** תְּנַן הָתָם: הַנְּצוֹק וְהַקְּטַפְּרֵס וּמַשְׁקֶה טוֹפֵחַ - אֵינוֹ חִיבּוּר לְטוּמְאָה וְלֹא לְטַהֲרָה, הָאֲשְׁבּוֹרָן - חִיבּוּר לְטוּמְאָה וּלְטַהֲרָה. אָמַר רַב הוּנָא: נְצוֹק וְקַטַפְּרֵס וּמַשְׁקֶה טוֹפֵחַ - חִיבּוּר לְעִנְיַן יַיִן נָסֵךְ. אֲמַר לֵיהּ רַב נַחְמָן לְרַב הוּנָא: מְנָא לָךְ הָא? אִילֵימָא מִדְּתָנַן: הַנְּצוֹק וְהַקְּטַפְּרֵס וּמַשְׁקֶה טוֹפֵחַ - אֵינוֹ חִיבּוּר לְטוּמְאָה וְלֹא לְטַהֲרָה; לְטוּמְאָה וּלְטַהֲרָה הוּא דְּלָא הָוֵי חִיבּוּר, הָא לְעִנְיַן יַיִן נָסֵךְ הָוֵי חִיבּוּר. אֵימָא סֵיפָא: הָאֲשְׁבּוֹרָן - חִיבּוּר לְטוּמְאָה וּלְטַהֲרָה; לְטוּמְאָה וּלְטַהֲרָה הוּא דְּהָוֵי חִיבּוּר, הָא לְעִנְיַן יַיִן נָסֵךְ לָא הָוֵי חִיבּוּר! אֶלָּא מַהָא לֵיכָּא לְמִשְׁמַע מִינָּהּ. תְּנַן: נָטַל אֶת הַמַּשְׁפֵּךְ וּמָדַד לְתוֹךְ צְלוֹחִיתוֹ שֶׁל נָכְרִי, וְחָזַר וּמָדַד לְתוֹךְ צְלוֹחִיתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל,

אם

ומאי לֹא נִיתָּן לְהִישָּׁבוֹן – פירש הקונטרס: דלא שייך ביה הישבון, וכל היכא דאיתיה ברשותיה דישראל איתיה. ותימה: הרי ישראל נמי לא קנה הגזילה, ואפילו הכי איתיה בתורת הישבון, דכתיב "והשיב הגזילה" ונראה דהכי פירושו: מאחר שאין חיוב בה רק משום צערא דישראל, אמאי הצרך לומר "ולא ניתן להישבון"? פשיטא, וליכא מאן דאמר שתהא השבה שייכא ביה! ואם תאמר: למאי דפרשינן לעיל, דקאמר דמשיכה קונה בגוי לכולי עלמא היכא דליכא זוזי, כגון במציאה ובמתנה, מאי פריך ומאי מייתי ראיה מגזל למקח וממכר? ויש לומר: דסבירא ליה דאי אינה קונה בגוי במקח – אף בגזל נמי לא תקנה. דלא דמיא למציאה ומתנה דבדיתירא אתי לידיה, אבל גזל דבאיסורא אתי לידיה, אי לא מהני משיכה במקח לא מהני אף בגזל.

תוספות

אם יש בו עכבת יין אסור – ואם תאמר: למה לי עכבת יין? תיפוק ליה משום משפך גופיה, דאמר לקמן (עד, ב) דבעי ניגוב! תירץ רבינו חם: דלקמן מיירי במשפך של דרס דבלע טפי, והכא בשל עץ דלא בלע כולי האי. ושוב חזר בו רבינו חם, ופירש: דהכא והתם בשל עץ, אלא דלקמן מיירי בשל עץ שמיחזר לתשמישו של גוי ובלע טפי, ולכך בעי ניגוב, אבל הכא מיירי שהמשפך של ישראל ולכך לא בעי ניגוב, דלפי שעה לא גזרו ביה רבנן. ומשום הכי נקט דוקא שיש בו עכבת יין, אף על גב דלקמן (שם) קאמר גבי קנקנים דלפי שעה גזרו בהו רבנן – התם כדמפרש טעמא: משום דמכניסן לקיום, אבל גת ומדוך ומשפך שאין מכניסן לקיום לא בלעי כולי האי. **פחמתו** צולחיתו תפשוט לך – ואם תאמר: פשיטא דאסור כיון דפחמתו צולחיתו! יש לומר: דאשמעינן חידושא, דאף על פי שאין היין נשאר כלל במשפך אפילו הכי אסור. **כחו** של גוי דרבנן בההוא דלבראי גזרו רבנן דלגואי לא גזרו – מכאן שאם היה היין כשר בתוך כלי אחד, ונטל הגוי את הכלי מבחוץ ושפך מן היין לחוץ ולא נגע ביין – מה שנפל חוץ לכלי אסור, אבל מה שבתוך הכלי מותר כדאמרינן הכא, דלגואי לא גזור רבנן. **אמר** להו רב חסדא לחנוהו סביתא כי כייליתו חמרא לגרים מקטפי קטופי – פירש רש"י: שיפסוק ראש העליון של נצוק מבליו של ישראל קודם שיגיע ראש התחתון לבליו של גוי, דאם הגיע ראש התחתון לבליו של גוי קודם שיפסוק ראש העליון מבליו של ישראל – תו לא מהני קיטוף, דנצוק חיבור. ופסק רש"י כרב הונא דאמר נצוק חיבור, מדסבר רב חסדא הכא כוותיה, ומעשה רב. אבל רבינו תם פסק דנצוק אינו חיבור. ואף על גב דרב חסדא סביראה ליה דנצוק חיבור, מכל מקום הא רב ששת דחברא הוא טפי אמר דנצוק אינו חיבור, מדמוקי מתניתין בגוי המערה לעיל. וכן מר זוטרא דבתראה הוא אמר לקמן קנקשקנין שריא, וקנישקנין חשיב נצוק אף על גב דאינו עולה אלא על ידי מציצה, דדמי לגישתא ובת גישתא דחשיב ליה לקמן נצוק, מדפריך תלמודא עליה: שמע מינה נצוק חיבור, אלמא גבי גישתא אף על גב דאין היין עולה אלא על ידי מציצה ואין סופו להתערב מאליו כשאר נצוק אפילו הכי חשיב ליה נצוק, הוא הדין נמי קנישקנין. ועוד, מדתני רבי חייא "בשפחמתו צולחיתו", אלמא דקסבר דנצוק אינו חיבור. ואף על גב דקאמר: נצוק תיבעי לך, לא הוי אלא דוחק ותירוצא בעלמא. ועוד מביא רבינו חם ראיה דנצוק אינו חיבור, מדפריך תלמודא בבל דתכתין: שמע מינה נצוק חיבור, משמע דקשה לתלמודא לאסור בנצוק. ועוד, דרב הונא דדייק מדהזהיר דנצוק והקטפרס משקה טופח בו', ודייק רב הונא מינה: לטומאה ולטהרה הוא דלא הוי חיבור הא לענין יין נסך הוי חיבור, ולענין משקה טופח על כרחך אין דיוק זה אמת, דהא בפרק "רבי ישמעאל" (עבודה זרה ס, ב) משמע דלענין יין נסך בעינן טופח על מנת להטפיח, גבי הוא גוי דאשתכה במעצרתא בו' אמר רב אשי: אי איכא טופח להטפיח בו', וכי היכי דאין הדיוק אמת לענין משקה טופח כדפרשתי – הוא הדין לענין נצוק נמי אינו אמת, דהא בהדי הדדי תני להו. ועוד, מדבעי לעיל (נו, ב) גבי מלתא דרב הונא דגרגותני: שמע מינה נצוק חיבור – מאי קבעי? הא רב הונא דאמר בשמעתין נצוק חיבור! אלא שמע מינה דרב הונא הדר ביה. והשתא במקום שיש הפסד גדול יש לסמוך על דברי רבינו תם להתיר מגע גוי על ידי נצוק, אבל בהפסד מועט יכול להחמיר כדברי רש"י. אמנם אם משך יין מן החבית לתוך כלי שיש בו יין נסך, אם יש בחבית ששים מן היין שבכלי שיש בו נסך – ודאי מותר אפילו למאן דאמר נצוק חיבור, דהא לא גרע חיבורו על ידי נצוק מאליו מאילו היה בולו מעורב בחבית, שהיה אז בטיל בששים כסתם יינם, כמו שפירש רבינו תם. ונצוק דמיתסר היכי דמיי כגון שהיה היין מלקח מן החבית ובא הגוי ונגע בקילוח שהוא הנצוק – כי האי מיתסר למאן דאמר נצוק חיבור. ומכל מקום היכא שיש הפסד מרובה שמכנין אפסק רבינו תם. **אמר** להו רבא לשפוראי כי שפיכתו חמרא לגרים לא ליקרב גוי ולסייע בהדייהו בו' – והלכך יש להזהר בישראל שופך יין מחבית לכלי אחר, שלא יסייע הגוי אלא אם כן ישראל אחר שמסייע הרבה עמו. וכשהיין מלקח מן הגיגית או מן החבית בעגלה לתוך הכובא, והגוי מגביה את העגלה כדי שילקח היין יפה יפה – זה הדבר שהיה רבינו יצחק רוצה לומר לא איסור ולא היתר. ומכל מקום נראה, דבין דבלאו הכי נמי היין מלקח, ולא הועיל מגביה הגוי אלא שעל ידי כך הוא מלקח יותר יפה – אם כן מותר, דהוי מסייע שאין בו ממש. אבל יש ליזהר כשנשאר היין בכובא והגוי מטה בכובא בסיוע נער קטן ישראל, דהוי מסייע שאין בו ממש כראמרן.

איכא

אם עכבת יין - אסור; **הא עכבת יין במאי קא מהפרא, לאו בנצוק? שמע מינה: נצוק חיבור! תני רבי חייא: שפחמתו צולחיתו. - אבל לא פחמתו צולחיתו מאי? לא, תפשוט דנצוק אינו חיבור! - לא, פחמתו צולחיתו תפשוט לך דאסור, נצוק תיבעי. תא שמע: המערה מבלי לכלי, את שמערה ממנו - מותר; הא דבי בייני - אסור; שמע מינה: נצוק חיבור. - אי נצוק חיבור, אפילו דנויה דמנא נמי ליתסר! - הא לא קשיא, דקא מקטף קטופי; מכל מקום נצוק חיבור! - ולטעמיך: אימא סיפא: את שערה לתוכו הוא דאסיר, הא דבי בייני שרי; אלא, מהא ליכא למשמע מינה. תא שמע: המערה מחבית לכור, קיפוח היורד משפת חבית למטה - אסור! תרגמה רב ששת: בגוא המערה, דאתי מכחו. אי גוא המערה, אפילו גוא דחבינתא נמי מתסר! כח דגוי מדבנן הוא דאסיר, ההוא דבנפק לבראי גזרו ביה רבנן, ההוא דלגואי - לא גזרו ביה רבנן. אמר להו רב חסדא לחנוהו סביתא; כי פייליתו חמרא לגוים - קטטי קטופי, אי נמי נפצי נפוצי. אמר להו רבא להנהו שפופאי: כי שפכיתו חמרא, לא ליקרב גוי למציע בהדייכו, דלמא משתלית ושדיתו ליה עליה, וקאתי מכחו ואסיר. ההוא גברא דאסיק חמרא בגישתא ובת גישתא, אתא גוי אגא ידיה אגישתא, אסריה רבא לכובייה חמרא. אמר ליה רב פפא לרבא, ואמרי לה רב אדא בר מתנה לרבא, ואמרי לה רבינא לרבא: במאי? בנצוק, שמעת מינה: נצוק חיבור? שאני התם, דכולי חמרא אגישתא ובת גישתא גייר. אמר מר זוטרא ברייה דרב נחמן: קנישקנין שרי, והני מילי דקרים פסק ישראל, אבל קדם פסק גוי לא. רבה בר רב הונא איקלע לבי ריש גלותא, שרא להו למשתא בקנישקנין.

איכא

הא עכבת יין - דמשפך במאי איתסר? הא לא נגע משפך בין נסך משירד לתוך הצלוחיתו **אלא** בנצוק – שחיבר יין שבמשפך לין שבקרקעיתה של צלוחית. **תני רבי חייא** – במתניתיה לתך מתניתא ומסיק בה. **שפחמתו צולחיתו** – והכי קתני לה: נטל המשפך ומדד לתוך צלוחית של גוי והרי פחמתו צלוחיתו, וחזר ומדד לתוך צלוחיתו של ישראל, אם יש בו עכבת יין – אסור, דבין שנתמלאת צלוחיתו עד שפחם היין בשולי המשפך, שנתחבר ממש יין שבמשפך ליין נסך. ומקשינן: כיון דהך דרבי חייא מתניתין היא, וקתני שפחמתו צלוחיתו, הא לאו הכי שרי – תפשוט דנצוק אינו חיבור. **ומשני: לא שפחמתו צלוחיתו תפשוט לך דאסיר** – והיא גופה איצטריכא לאשמועינן, דלא תימא: הא נמי דמיא לנצוק ולא תיתסר, אבל נצוק תיבעי לך. ומדהכא לא דייקי בה התירא, דהא גופא איצטריך. **המערה מבלי אל כלי** – סלקא דעתיה בישראל שסקנין. **דנפל מקטופי** – קודם שירד הקילוח לתוך כלי הגוי יפסוק ראש הנצוק מכלי העליון, ודהשתא ליכא חיבור מידי. אבל דביני ביני דמיתסר על ידי נצוק אסור לקלוטו מן האויר לשתותו, והכי נמי מחבית לבור, ומה שבבור יין נסך. **דגואי לא גזור רבנן** – והלכה כרב ששת, שאין אדם חולק עליו, ואם שפך גוי [מן] הבלי מותר מה שנשאר בבלי. **קטופי** – שיפסוק ראש העליון של נצוק קודם שיגיע ראש התחתון לבלי הגוי. ואי נגע מקמי דליפסוק ראש העליון תו לא מהני קיטוף, דאיתסר לה בנצוק, דסבירא ליה: נצוק חיבור, וכן הלכה. **נפצי נפוצי** – יעבדו מרדוק ויזרקו היין לבליו של גוי, כי היכי דלא ליהוי נצוק. **שפופאי** – פועלין ישראל, הרגילים לערות יין מבלי אל כלי. **ושדית ליה עליה** – שמא הניחו את כלו הכלי שמערין ממנו ביד הגוי, והוא יערה לבדו, ומיתסר התחתון. **ונישתא ובת גישתא** – היינו "דיפר" דגרס בעירובין (קד, א). חותבין שני קנים בשיפוע ומדביקין ראשיהן מלמעלה, ושניהן פונין למטה (בזוה), ומניחין אחד מן הראשון בחבית מליאה עד שמגיע לשוליה, וראש קנה השני נותן בפיו, ומוצץ מעט עד שעולה היין ושמטו מפיו, ומניח חבית ריקנית בצנד הקילוח, ויין עולה מאליו בולו מחבית לחבית. **אגח ידיה אגישתא** – נגע בראש זה המקלח. **לבולי חמרא** – אפילו מה שבבלי הראשון. **אגישתא ובת גישתא נייר** – שהרי מאליו עולה, והוה ליה בנוגע בחבית ממש, דהויא לה כחבית אריכתא. קנישקנין – כלי רחב, ויש לו שני קנין או שלשה יוצאין מצידו ונמשכין ועולין בנצד גובהו, ושנותנין יין בפיו מתמלאים כל הקנים ויכולין כמה בני אדם לשתות בו ביחד, וכאן קורין לו קרוג"א מפני שמוקף קנים במחולות הללו. (קנישקנין) [שריא] לשתות בה ישראל וגוי ביחד, שכל זמן שזה מוצץ אין יין שנוגע בפי גוי חוזר למטה. והני מילי דקדם ופסק ישראל בו'.

משנה

רש"י

משנה ומים במים כו' – מים שנתנסכו לעבודה זרה נפלו במים דהיתר. **גמרא** **ראשון ראשון** – שנפל, בטיל בין כשר שבבור ומותר בתנאה. והאי דקתני לקמן (עד, א): יין נסך שנפל בבור כולו אסור, מוקי לה כשנפל בחבית גדולה ונשברה ונפל כולו באחד. **לגו היתירא** – ולא אמרינן קמא קמא בטיל ליה ברוב. **היתירא לגו איסורא** – דקמא קמא דהיתירא בטיל ליה. הכי גרסינן: יין במים בנותן טעם. **מאי לאו חמרא דאיסורא לגו מיא דהיתירא** – ותקנו: מכי יהיב טעמא בחמרא מיתסר? **הכי גרסינן: לא חמרא דהיתירא בגו מיא דאיסורא** – ואשמעינן דכל כמה דיהבי מיא טעמא בחמרא איתסר עד שיבטל טעם היין את טעם המים, וכגון דנפיל כוליה כחדא, דלא אפשר למיא דאיסורא לבטולי. הכי גרסינן: ומדרישא מיא דאיסורא סיפא נמי מיא דאיסורא וקתני סיפא מים ביין בנותן טעם, אלמא איסורא בגו היתירא אף על גב דרובא דהיתירא לא אמרינן קמא קמא בטל. **אמר לך רב דימי בולה מתניתין היתירא בגו איסורא** – ורישא מיא דאיסורא, וסיפא מיא דהיתירא. ואין הלכה כרב דימי, שהרי בא רב יצחק והחמיר, בא רבין והחמיר, ולקמן פסקינן: יין נסך במינו במשהו. "צרצור קטן" גרסינן, והוא פך קטן. ובעירובין לגבי בגדים בפרק אחרון (קנ, ב) גרסינן "צלצול קטן", והוא קשר של משי. **ראוין את ההיתר באילו אינו** – ולא אמרינן: הרי נאסר כל היין וירבה היין על המים, דהא הוי חמרא רובא. אלא באיסור שנפל גרידא משערינן, ואיכא מיא רובא. אלמא פליג רבין אדרב דימי, ואשמעינן דמיא הוא דמבטל חמרא, אבל חמרא לא מבטל חמרא. **תחלה** – קודם יין נסך, דבי נפל יין נסך אשכחוה מיא ובטלוה. **מצא מין את מינו** – לבסוף, וניערו, כלומר נתחוק וניתוקף איסורו ורבה יין על המים. ולשון "ניערו" – [וכריתה ד] "כאיש אשר יערה משנתו", כמו "הניערות בלילה" [אבות פרק ג משנה ד], וכל היכא דתני "מצא מין את מינו וניערו" היינו פירושה. ויש שמפרשין "וניערו" – נערי מתורתו ראשונה ונדבק בחבירו ונתחוק. ואם כן "נערי" מיבעי ליה. **ואיבא דתני** – להא דרב שמואל בר יהודה אמתניתין. **מאן דתני לה אמתניתין לא בעי תחלה** – ואפילו נפל קיתון לבסוף סביראה ליה דמבטלן מים את האיסור. **ומאן דתני אמילתיה דרבין בעי תחלה** – דאי לאו תחלה אתא לאשמועינן, מאי קמשמע לן? הא רבין נמי הכי קאמר? הגדילו

איבא דאמרי רבה בר בר חנוא גופיה אישתי בקניסקין – תימה: היאך היה שותה בקניסקין, נהי דלא הוי חיבור, מכל מקום היה לו לחוש דלמא פסיק קרים ברישא וגו' ופירש רבינו חננאל, דלא מיירי עם הגוי, אלא שהיה שותה עם ישראל בקניסקין. ואם תאמר: אם כן מאי קא משמע לן? יש לומר: דקא משמע לן דלא מיתסר בזמן הזה משום שמחה, לאפוקי ממאן דאסר במסכת שבת לשתות בקניסקין בזמן הזה פרק "במה אשה" (שבת סב, ב). **יין** ביין ומים במים במשהו – פירש רבינו תם, דדוקא יין נסך ממש שנתנסך לעבודה זרה הוא דהוי במשהו, אבל סתם יינם בששים. וכן מגו גוי במים מיירי בשידוע שנתנסכו לעבודה זרה, דאי בסתם מים ליכא איסור, דכוותיה קתני יין שידוע שנתנסך לעבודה זרה, אבל סתם יינם הוי בששים אפילו מין במינו, כמו כל איסורין שבתורה. והיה"א דאגרדמים גרי, דקאמר עלה בתוספתא שטיפת יין אוסרת במשהו, אף על גב דלא הוו ודאי נסך – איבא למימר דאתיא כרבי יהודה דאמר: מין במינו אפילו באלף לא בטיל אפילו בשאר איסורין. ועוד אומר רבינו יצחק, דאפילו אם נפשך לומר דסתם יינם במשהו, אפילו הכי סתם יינם בזמן הזה בששים. ודוקא בימי התנאים והאמוראים שהיו בקיאים הגוים בטיב עבודה זרה, דאז שייכא ניסוך, דהמירו בסתם יינם לאוסרו כמו יין נסך ממש. והלכך לענין ביטול בשאר איסורין דמי, ובטל בששים כמו שאר איסורין. **כי** אתא רב דימי אמר רבי יוחנן המערה יין נסך מחביות לבור אפילו כל היום כולו ראשון ראשון בטל – פירוש: אפילו מתרבה היין נסך לבסוף, מבל מקום אמרינן ראשון ראשון בטל. משמע הבא דרב דימי סבר קמא קמא בטיל. ותימה: דבבבורות פרק "הלוקח" (כב, א) אמרינן: הלוקח ציר מעם הארץ משיקו במים וטהור, ממה נפשך: אי רובא מיא ניתנו – הא עבידי ליה השקה, ואי רובא ציר – ציר לא בר קבולי טומאה הוא. פירוש: ומיעוט מיא דאית ליה בטלי, דציר הוא רוב. ומסיק עלה: לא שנו אלא לטבול בהן פתו, אבל לקדירה לא, דמצא מין את מינו וניערו, ולא אמר קמא קמא בטיל. ורב דימי קאמר לה להא שמעתתא התם! ועוד קשיא דרבי יוחנן אדרבי יוחנן, דבשמעתין אמר רבי יוחנן: ראשון ראשון בטל, ובנדרים (נג, ב) אמר רבי יוחנן: גידולין של תרומה שגדלו ורבו גידוליו על עקרו – אסור אפילו לכהן לאוכלן במים טבל, ולא אמרינן ראשון ראשון בטיל! ויש לומר: דבשמעתין נמי דקאמר ראשון ראשון בטיל – היינו עד שולא] יפול שם בל כך מן היין נסך בין הכל שלא יהא בהיתר ששים, אבל אם נפל כל כך מן הנסך לסירוגין בין הכל שאין בהיתר ששים כדי לבטלו – אסור, משום דמצא מין את מינו וניערו. ותדע שכן הוא, דאי לא תימא הכי, וכי אם היה אדם מערה חלב בקדירה של היתר מעט מעט בסירוגין עד שתרבה החלב

1 אֵיפָא דְּאָמְרִי: רַבָּה בַּר רָבָא הוּנָא גּוּפֵיהּ אִישְׁתֵּי
2 בְּקְנִישְׁקִין. **מִשְׁנָה** יֵין נֶסֶךְ אָסוּר וְאוֹסֵר בְּכָל שֶׁהוּא.
3 יַיִן בְּיַיִן וּמַיִם בְּמַיִם - בְּכָל שֶׁהוּא. יַיִן בְּמַיִם וּמַיִם
4 בְּיַיִן - בְּנוֹתֵן טַעַם. זֶה הַכְּלָל: מִין בְּמִינוֹ - בְּמְשֻׁהוּ,
5 וְשֶׁלֹּא בְּמִינוֹ - בְּנוֹתֵן טַעַם. **גמרא** כִּי אָתָא רַב דִּימִי
6 אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הַמְעָרֶה יֵין נֶסֶךְ מֵחָבִית לְבוֹר, אֲפִילּוּ
7 כָּל הַיּוֹם כּוּלּוֹ - רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן בָּטֵל. תָּנוּ: יֵין נֶסֶךְ
8 אָסוּר וְאוֹסֵר בְּכָל שֶׁהוּא; מַאי לָאו דְּקָא נָפֵיל אִיסּוּרָא
9 לְגוֹ הֶתֵּירָא? - לָא, דְּקָא נָפֵיל הֶתֵּירָא לְגוֹ אִיסּוּרָא.
10 תָּא שְׁמַע: יַיִן בְּמַיִם - בְּנוֹתֵן טַעַם; מַאי לָאו דְּקָא
11 נָפֵיל חַמְרָא דְּאִיסּוּרָא לְמַיָּא דְּהֶתֵּירָא? - לָא, דְּקָא
12 נָפֵיל חַמְרָא דְּהֶתֵּירָא לְמַיָּא דְּאִיסּוּרָא. - וּמִדְּרֵישָׁא
13 בְּמַיָּא דְּאִיסּוּרָא - סֵיפָא נַמִּי בְּמַיָּא דְּאִיסּוּרָא, וְקָתָנֵי
14 סֵיפָא: מַיִם בְּיַיִן - בְּנוֹתֵן טַעַם! - אָמַר לָךְ רַב
15 דִּימִי: בּוּלָּה מַתְנִיתִין הֶתֵּירָא לְגוֹ אִיסּוּרָא, וְרֵישָׁא -
16 דְּקָא נָפֵיל חַמְרָא דְּהֶתֵּירָא לְמַיָּא דְּאִיסּוּרָא, סֵיפָא
17 - דְּקָא נָפֵיל מַיָּא דְּהֶתֵּירָא לְחַמְרָא דְּאִיסּוּרָא. כִּי
18 אָתָא רַב יִצְחָק בַּר יוֹסֵף אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: הַמְעָרֶה
19 יֵין נֶסֶךְ מִצְּרֵצוּר קָטָן לְבוֹר, אֲפִילּוּ כָּל הַיּוֹם כּוּלּוֹ -
20 רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן בָּטֵל. וְדַוְקָא צְרֵצוּר קָטָן, דְּלָא נָפֵישׁ
21 עֲמוּדֵיהּ, אֲבָל חָבִית דָּנָפֵישׁ עֲמוּדֵיהּ - לָא. כִּי אֲתָא
22 רָבִין אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: יֵין נֶסֶךְ שֶׁנָּפַל לְבוֹר וְנָפַל
23 שָׁם קִיתּוֹן שֶׁל מַיִם, רוֹאִין אֶת הַהֶיתֵּר כְּאִילּוּ אֵינוֹ,
24 וְהַשְּׁאָר מַיִם רְבִיעָה עֲלֵיהֶן וּמְבַטְּלִין אוֹתוֹ. כִּי אֲתָא רַב
25 שְׁמוּאֵל בַּר יְהוּדָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא
26 שֶׁנָּפַל קִיתּוֹן שֶׁל מַיִם תְּחִלָּה, אֲבָל לֹא נָפַל שָׁם
27 קִיתּוֹן שֶׁל מַיִם תְּחִלָּה - מָצָא מִין אֶת מִינוֹ וְנִיעֵר.
28 אֵיפָא דְּמַתְנֵי לַהּ אַמַּתְנִיתִין: יֵין בְּיַיִן - כָּל שֶׁהוּא.
29 אָמַר רַב שְׁמוּאֵל בַּר יְהוּדָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: לֹא
30 שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁלֹּא נָפַל שָׁם קִיתּוֹן שֶׁל מַיִם, אֲבָל נָפַל
31 שָׁם קִיתּוֹן שֶׁל מַיִם - רוֹאִין אֶת הַהֶיתֵּר כְּאִילּוּ אֵינוֹ,
32 וְהַשְּׁאָר מַיִם רְבִיעָה עֲלֵיהֶן וּמְבַטְּלִין אוֹתוֹ. מַאי אֵיפָא
33 בֵּין לְדַמַּתְנֵי לַהּ אַמַּתְנִיתִין בֵּין לְדַלְמַתְנֵי לַהּ אַדַּרְבָּנָן?
34 - מַאן דְּמַתְנֵי לַהּ אַמַּתְנִיתִין לָא בָּעֵי תְּחִלָּה, וּמַאן
35 דְּמַתְנֵי לַהּ אַדַּרְבָּנָן בָּעֵי תְּחִלָּה. אֵיתְמַר: יַיִן נֶסֶךְ שֶׁנָּפַל לְבוֹר וְנָפַל שָׁם קִיתּוֹן שֶׁל מַיִם, אָמַר

לבסוף כל כך שהיה בו בנותן טעם לקדירה, וכי תעלה על דעתך שהוא מותר משום קמא קמא בטיל? אלא ודאי לא אמרינן קמא קמא בטיל כיון שיש כל כך מן האיסור לבסוף שהוא נותן טעם. ואם תאמר: כיון דעד ששים קאמר כדפרישית, אם כן מה חידוש הוא זה, לאשמועינן שיהא בטל עד ששים! ויש לומר: דאתא לאשמועינן, דאף על גב דקתני מתניתין יין ביין במשהו – דלא מיירי באיסורא לגו היתירא, אלא מאיסורא לגו איסורא. ואם תאמר: ולפירוש רש"י, דפירש קמא קמא בטיל אפילו אין בו ששים – הא אסרינן במתניתין (עד, א) יין בין במשהו לבורו! יש לומר: דנפל בפעם אחת בקילוח אחד, דלא אמר קמא קמא בטיל, אבל הכא שנפל טיפה אחר טיפה – מותר, משום דאמר: קמא קמא בטיל. **תא** שמע יין במים בנותן טעם מאי לאו דקנפיל חמרא דאיסורא לגו מיא דהיתירא – וקאמר דלא אמרינן קמא קמא בטיל, וקשיא לרבי יוחנן. ואם תאמר: ומאי קושיא? האמרינן לעיל דלא אמרינן קמא קמא בטיל כי אם עד ששים, ואם כן שפיר קאמר דאוסר בנותן טעם, דהיינו כי ליכא ששים! ויש לומר, דהכי פריך: מאי לאו דקנפיל לגו היתירא, ומדהכא סיפא מיירי באיסורא לגו היתירא – רישא נמי דקתני יין ביין במשהו מיירי בכהאי גוונא, דנפל איסורא לגו היתירא, וקתני: במשהו, וקשיא לרב דימי אמר רבי יוחנן. **ודוקא** צרצור קטן דלא נפיש עמודיה אבל חבית דנפיש עמודיה לא – פירש רבינו יצחק, דהוה הדין רב דימי דאמר בחבית – דוקא נקט חבית, אבל גיגית דנפיש עמודיה טפי מחבית לא אמר קמא קמא בטיל. **ראוין** ההיתר באילו אינו כו' – רבין אתא לאפלוגי אדרב דימי, דאשמועינן דוקא מיא מבטלי חמרא, אבל חמרא לא מבטל חמרא. ופירש הקונטרס דאין הלכה כרב דימי, שהרי אחר רב דימי בא רב יצחק והחמיר, ובא רבין והחמיר. ולא נראה טעם זה, דאדרבה היה לנו לפסוק בשל סופרים כדברי המיקל, והיינו כרב דימי דמיקל טפי מכולהו. מכל מקום נראה דהלכה כרבין ולא כרב דימי, ולא מטעמיה דרש"י, אלא משום דרבין בר סמכא הוא טפי כדראיתא בגיטין פרק "הבא על יבמתו" (סד, ב).

חזקיה אמר הגדילו באיסור אסור – פירש רש"י: כגון היין של היתר היה בבור ואחר כך נפל עליו יין נסך, דמצא מין את מינו וניעור. ולא שנא כי נפלו מים תחלה לא שנא לבסוף, דלא אמרינן רואין את ההיתר כאילו אינו ואשכר מים רבין עליו ומבטלין אותו, אלא היין מתחבר למינו ונעשה הכל יין נסך, והשתא אין במים שיעור לבטלו. הגדילו – המים והיין באיסור, שנפל יין נסך בסוף והגדילו – אסור. ולא אמרינן: רואין את ההיתר כאילו אינו, אלא יין נסך מתחבר למינו ואין המים רבין עליו. וכל שכן אם נפלו מים בסוף, כדאמרן לעיל. **הגדילו בהיתר** – שנפל יין ההיתר בסוף – כבר בטל יין נסך במים, שהמים רבו עליו בהיותו לבדו, ומשבטל לגמרי שוב אינו חוזר וניעור. **ורבי יוחנן אמר אפילו הגדילו באיסור** – הואיל ומים נפלו תחלה, לא אמרינן: מצא מין את מינו. **אמר** ליה **רבי ירמיה לרבי זירא כו'** – רבי ירמיה לא הוה קים ליה בטעמייהו, וסבר דטעמיה דחזקת משום דאחר אחרון אני בא כרבי אליעזר, הלכך נפל יין נסך בסוף – אסור, נפל כשר בסוף – מותר. ורבי יוחנן כרבנן, דאמר: עד שיהא באיסור לבדו כדי לבטל את המים, אבל היתר לא יצטרף עמו לבטל את המים ולאסור. **לא שנו** – לרבי אליעזר, דאם נפלה היתר בסוף – מותר. **אלא שקדם וסילק את האיסור** – ולא נשלם השיעור אפילו על ידי צירוף. **אבל לא קדם וסילקו** – מצטרף היתר לאיסור להשלים את השיעור. **חזקיה דאמר כמאן** – אי כרבי אליעזר קאמר, אפילו הגדילו בהיתר – אסור, דהכא ליכא למימר קדם וסילקו, ואי כרבנן, אפילו הגדילו באיסור – מותר, דהא אמרינן: אפילו נפל איסור בסוף – אינו אסור! **אלא** – גבי פלוגתא דשאור איכא למימר חזקיה ורבי יוחנן תרוייהו אי כרבי אליעזר אי כרבנן, דטעמא דהכא דהדחם לא דמי. דשאור היינו טעמא דלא בטיל – משום דמתקן לבולה עיסה, ואיסוריה לאו במשהו, ורבי אליעזר ורבנן בזה וזה גורם פליגי. ביין נסך – במינו איסורו במשהו ושלא במינו בנותן טעם, ופלוגתא דחזקיה ורבי יוחנן משום מינו ושאינו מינו. **וביואין קמיפלגי** – חזקיה סבר: לא אמרינן רואין את מינו כאילו אינו, ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו. אלא ביין דיין כשר קודם ליין נסך, ויין כשר הוה רבה על המים, כי נפל יין נסך – מצא מין את מינו וניעור. אבל כי נפל נסך ברישא – בטל ליה במים, דמים הוי טפי עליה, וכי הדר נפל כשר שרי, דמשבטל יין נסך לא אמרינן חוזר וניעור. **ורבי יוחנן** – סבר: ביין דנפל נסך למינו ושאינו מינו – רואין את מינו באילו אינו, ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו. ומזגן – במים לפי כח היין, ויש במים שבשניהם כדי לבטל את התרומה ברוב. **טהו** – מי אמרינן רואין של חולין כאילו אינו, והמים רבים על התרומה. או דלמא מצא מין את מינו וניעור, ורבה היין על המים? זה הבלל – דמתניתין. דמשום יין נסך לא איצטריך, דהא תנא ליה: יין במינו במשהו ויין במים בנותן טעם, אלא לאיתויי שאר איסורין אתא. כל נותן טעם במינו בששים משערינן כדאמרינן בשחיטת חולין (צה, א). חוץ ממכל יין נסך – לקמן מפרש טעמא. **חבה אחת פוטרת חברי** – מתרומה, דהא לא אתפרש שיעורא דידה, אלא "ראשית דגנך" כתיב, ואפילו כל דהו, ורבנן הוא דאמרי: עין יפה אחד מארבעים, עין רעה אחד משמים, בינונית אחד מחמשים. **במה אמרו בשל איסורו במשהו במינו** – אמרו, אבל שלא במינו בנותן טעם. משום דבמינו איכא למימר דהיתירו כך איסורו, אבל בשלא במינו ליכא למימר הכי, אלמא טעמא משום הכי הוא.

משנה

אָמַר חִזְקִיָּה: הִגְדִּילוּ בְּאִיסּוּר - אָסוּר, הִגְדִּילוּ בְּהֶיתֵּר - מוּתָּר; וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֲפִילּוּ הִגְדִּילוּ בְּאִיסּוּר - מוּתָּר. אָמַר לֵיהּ רַבִּי יִרְמְיָה לְרַבִּי זֵירָא: לֵימָא, חִזְקִיָּה וְרַבִּי יוֹחָנָן בַּפְּלוּגְתָּא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבָּנַן קָמִיפַּלְגִי; דְּתַנְיָא, שְׁאוֹר שֶׁל חוּלִּין וְשֶׁל תְּרוּמָה שֶׁנָּפְלוּ לְתוֹךְ הָעִיסָּה, לֹא בָּזֶה כְּדֵי לְחַמֵּץ וְלֹא בָּזֶה כְּדֵי לְחַמֵּץ, וְנִצְטָרְפוּ וְחִמְּצוּ - רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אַחַר אַחֲרוֹן אֲנִי בָּא, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בֵּין שֶׁנָּפַל אִיסּוּר בַּתְּחִלָּה וּבֵין בַּסּוֹף, אֵינוֹ אָסוּר עַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ כְּדֵי לְחַמֵּיץ? - וְתִסְבְּרָא? וְהָאָמַר אַבָּיֵי: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁקָּדַם וְסִילֵּק אֶת הָאִיסּוּר, אֲבָל לֹא קָדַם וְסִילֵּק אֶת הָאִיסּוּר - אָסוּר; חִזְקִיָּה דְּאָמַר כְּמַאן? אִלֵּימָא כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, הָכָא בְּרוֹאִין קָמִיפַּלְגִי, לְחִזְקִיָּה לֵית לֵיהּ רוֹאִין, לְרַבִּי יוֹחָנָן אִית לֵיהּ. - וּמִי אִית לֵיהּ לְרַבִּי יוֹחָנָן רוֹאִין? וְהָא בָּעֵי מִינֵיהּ רַבִּי אַסִי מֵרַבִּי יוֹחָנָן: שְׁנֵי כוֹסוֹת, אֶחָד שֶׁל חוּלִּין וְאֶחָד שֶׁל תְּרוּמָה, וּמָזְגָן וְעֵירְבָן זֶה בָּזֶה, מַהוּ? וְלָא פְּשֵׁט לֵיהּ! - מַעֲקָרָא לָא פְּשֵׁט לֵיהּ, לְבַסּוֹף פְּשֵׁט לֵיהּ. אִתְּמַר נַמִּי: אָמַר רַבִּי אַמִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, וְאָמְרִי לַהּ אָמַר רַבִּי אַסִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: שְׁנֵי כוֹסוֹת, אֶחָד שֶׁל חוּלִּין וְאֶחָד שֶׁל תְּרוּמָה, וּמָזְגָן וְעֵירְבָן זֶה בָּזֶה - רוֹאִין אֶת הַהֶיתֵּר כְּאִילּוּ אֵינוֹ, וְהַשְּׁאָר מַיִם רַבִּין עָלָיו וּמְבַטְּלִין אוֹתוֹ. "זֶה הַכְּלָל: מַיִן בְּמִינוֹ - בְּמַשֶּׁהוּ, שְׁאָר בְּמִינוֹ - בְּנוֹתֵן טַעַם". רַב וּשְׁמוּאֵל דְּאָמְרֵי תַּרְוַיְיהוּ: כָּל אִיסּוּרִין שֶׁבַּתּוֹרָה, בְּמִינָן - בְּמַשֶּׁהוּ, שְׁאָר בְּמִינָן - בְּנוֹתֵן טַעַם; "זֶה הַכְּלָל" לְאַתּוּיֵי מַאי? לְאַתּוּיֵי כָּל אִיסּוּרִין שֶׁבַּתּוֹרָה. רַבִּי יוֹחָנָן וְרֵישׁ לָקִישׁ דְּאָמְרֵי תַּרְוַיְיהוּ: כָּל אִיסּוּרִין שֶׁבַּתּוֹרָה, בֵּין בְּמִינָן - בְּנוֹתֵן טַעַם, חוּץ מִמֻּבָּל וְיֵין נֶסֶךְ, בְּמִינָן - בְּמַשֶּׁהוּ, וּשְׁאָר בְּמִינָן - בְּנוֹתֵן טַעַם; "זֶה הַכְּלָל" - לְאַתּוּיֵי מֻבָּל. תַּנָּיָא כְּוָותֵיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן וְרֵישׁ לָקִישׁ. תַּנָּיָא כְּוָותֵיהּ דְּרַב וּשְׁמוּאֵל, כָּל אִיסּוּרִין שֶׁבַּתּוֹרָה, בְּמִינָן - בְּמַשֶּׁהוּ, שְׁאָר בְּמִינָן - בְּנוֹתֵן טַעַם. אֵיזֶהוּ מֻבָּל? יַיִן נֶסֶךְ, מִשּׁוּם חוֹמְרָא דַּעֲבוֹדָה זָרָה, אֲבָל מַאי מֻבָּל מַאי טַעֲמָא? - כְּהֵיתִּירוֹ כָּךְ אִיסּוּרוֹ, דְּאָמַר שְׁמוּאֵל: חִטָּה אַחַת פּוֹטֶרֶת אֶת הַחֲרִישׁ, וְתַנָּיָא נַמִּי הָכִי, בְּמֶה אֲמוּרִים: מֻבָּל אוֹסֵר בְּכָל שֶׁהוּא? בְּמִינוֹ, שְׁאָר בְּמִינוֹ - בְּנוֹתֵן טַעַם.

משנה

[נח.]

שְׁנִיָּה וְיוֹרְשֶׁיהָ קוֹדְמִין לְיוֹרְשֵׁי הָרִאשׁוֹנָה.

גְּמָרָא: ״מִי שֶׁהָיָה נָשׂוּי לִשְׁתֵּי נָשִׁים״ וְכוּ׳ - מַתְנִיתָא לְעִנְיַן כְּתֻבָּה, אֲבָל לְעִנְיַן מְזוֹנוֹת - שְׁתֵּיהֶן שָׁווֹת. כְּתֻבָּה וּקְבוּרָה, מִי קוֹדֶם? כְּתֻבָּה וּמְלוָה בְּעֵדִים, מִי קוֹדֶם? כְּתֻבָּה וּפְרָנְסַת בָּנוֹת, מִי קוֹדֶם? מַאן דַּאֲמַר: גּוֹבִין פַּרְנָסָה מִן מְשֻׁעְבָּדִין - פַּרְנָסַת בָּנוֹת קוֹדֶמֶת. וּמַאן דְּמַר: אֵין גּוֹבִין פַּרְנָסָה מִן מְשֻׁעְבָּדִין - אֵין פַּרְנָסַת בָּנוֹת קוֹדֶמֶת. לֹא אָמַר אֶלָּא מֻתָּה, הָא נִתְגָּרְשָׁה, כְּבַעַל חוֹב הִיא. כְּהָדָא דְתָנֵי: ״נָשָׂא אִשָּׁה וְכָתַב לָהּ כְּתֻבָּה, גֵּרְשָׁהּ, וְלֹא נָתַן לָהּ כְּתֻבָּה, נָשָׂא אַחֶרֶת וְכָתַב לָהּ כְּתֻבָּה, הֶחֱזִיר אֶת הָרִאשׁוֹנָה וְכָתַב לָהּ כְּתֻבָּה עַל כְּתֻבָּתָהּ הָרִאשׁוֹנָה: שֶׁל רִאשׁוֹנָה קוֹדֶמֶת לִשְׁנִיָּה וְיוֹרְשֶׁיהָ, וְהַשְּׁנִיָּה וְיוֹרְשֶׁיהָ קוֹדְמִין לִכְתֻבָּה שְׁנִיָּה שֶׁל הָרִאשׁוֹנָה׳.

״אָמַר בֶּן נַנָּס: יוֹרְשֵׁי הָרִאשׁוֹנָה אוֹמְרִים לְיוֹרְשֵׁי הַשְּׁנִיָּה: ׳אִם כְּבַעַל חוֹב אַתֶּם - טְלוּ אֶת שֶׁלָּכֶם וּצְאוּ! וְאִם לָאו, אָנוּ וְאַתֶּם נַחֲלֹק בְּשָׁוֶה׳. אֲמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָה: בְּנֵי שְׁנִיָּה קָפְצָה עֲלֵיהֶן יְרֻשַּׁת תּוֹרָה וְנוֹטְלִין כְּתֻבַּת אִמָּן, וְחוֹזְרִין וְחוֹלְקִין׳. רַבִּי מָנָא אָמַר: בְּשֵׁשׁ שָׁם דִּינָר יָתֵר נֶחְלְקוּ, אֲבָל אִם אֵין שָׁם דִּינָר יָתֵר - אַף בֶּן נַנָּס יוֹדֶה לְרַבִּי עֲקִיבָה - ׳בְּנֵי שְׁנִיָּה קָפְצָה עֲלֵיהֶן יְרֻשַּׁת תּוֹרָה וְנוֹטְלִין כְּתֻבַּת אִמָּן, וְחוֹזְרִין וְחוֹלְקִין׳. אֲמַר לֵהּ רַבִּי יוֹסֵה בֵּירַבִּי בוּן: הַךְ דְּלָא תְנֵיתָא פְּלִיגָא אַתְּ עָבֵד לֵהּ פְּלִיגָא? אֶלָּא בְּשֶׁאֵין שָׁם יָתֵר דִּינָר נֶחְלְקוּ, אֲבָל אִם יֵשׁ שָׁם יָתֵר דִּינָר אַף רַבִּי עֲקִיבָה יוֹדֶה לְבֶן נַנָּס - שֶׁאֵלּוּ וְאֵלּוּ נוֹטְלִין כְּתֻבַּת אִמָּן אוֹ חוֹלְקִין בְּשָׁוֶה.

וְהַחוֹב מִמַּעַט, וְדִכְוָתֵהּ: וְהַחוֹב מַרְבֶּה. הֵיךְ עֲבִידָא? הָיָה שָׁם שָׂדֶה וְהִיא עֲתִידָה לַחֲזוֹר בְּיוֹבֵל - אַתְּ רוֹאֶה אוֹתָן כְּאִלּוּ מֻחְזֶרֶת. הֵיךְ עֲבִידָא?

[נח:]

קִדֵּשׁ רָחֵל וְכָנַס לֵאָה, וְחָזַר וְכָנַס רָחֵל? עַל דַּעְתּוֹן דְּרַבָּנִין: רָחֵל קוֹדֶמֶת, וְעַל דַּעְתֵּהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה: לֵאָה קוֹדֶמֶת. אִימַּר אַף רַבִּי לְעָזָר מוֹדֵי: מֵאַחַר שֶׁחָזַר וְכָנַס רָחֵל - רָחֵל קוֹדֶמֶת. לְמָה זֶּה דּוֹמֶה? לְאַחַר שֶׁלָּוָה מֵחֲבֵרוֹ, וְאָמַר לוֹ: ׳אִם לֹא הֶחֱזַרְתִּי לְךָ מִכָּן עַד שְׁנֵים־עָשָׂר חֹדֶשׁ - יִהְיוּ כָּל נְכָסַי מְשֻׁעְבָּדִין לְךָ׳! הִגִּיעַ שְׁנֵים־עָשָׂר חֹדֶשׁ וְלֹא הֶחֱזִיר - נִשְׁתַּעְבְּדוּ הַנְּכָסִים מִכָּן וְלַבָּא. אֲבָל אִם אָמַר לוֹ: ׳לֹא יִהוּ נְכָסַי מְשֻׁעְבָּדִין לְךָ, אֶלָּא לְאַחַר שְׁנֵים־עָשָׂר חֹדֶשׁ׳ - לֹא נִשְׁתַּעְבְּדוּ אֶלָּא לְאַחַר שְׁנֵים־עָשָׂר חֹדֶשׁ. יָמִים שֶׁבֵּינְתַיִם? תִּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי מֵאִיר וְרַבָּנִין: עַל דַּעְתֵּהּ דְּרַבִּי מֵאִיר: בְּשִׁטָּר נִתְחַיְּבוּ הַנְּכָסִים, עַל דַּעְתְּהוֹן דְּרַבָּנִין: בְּכֶסֶף נִתְחַיְּבוּ.

הֲלָכָה ב: מַתְנִיתִין: מִי שֶׁהָיָה נָשׂוּי לִשְׁתֵּי נָשִׁים, וּמֵתוּ, וְאַחַר־כָּךְ מֵת הוּא, וְהַיְתוֹמִין מְבַקְּשִׁין כְּתֻבַּת אִמָּן, וְאֵין שָׁם אֶלָּא כְּדֵי שְׁתֵּי כְתֻבּוֹת - חוֹלְקִין בְּשָׁוֶה. הָיָה שָׁם מוֹתַר דִּינָר - אֵלּוּ נוֹטְלִין כְּתֻבַּת אִמָּן וְאֵלּוּ נוֹטְלִין כְּתֻבַּת אִמָּן. וְאִם אָמְרוּ הַיְתוֹמִין: ״הֲרֵי אָנוּ מַעֲלִין עַל נִכְסֵי אֲבִינוּ יָפָה דִּינָר׳, כְּדֵי שֶׁיִּטְּלוּ כְּתֻבַּת אִמָּן - אֵין שׁוֹמְעִין לָהֶן, אֶלָּא שָׁמִין אֶת הַנְּכָסִים בְּבֵית־דִּין.

גְּמָרָא: ״מִי שֶׁהָיָה נָשׂוּי לִשְׁתֵּי נָשִׁים״ וְכוּ׳ - הָדָא הִיא דְּמַר רַבִּי אִימִּי: כְּדֵי שֶׁיִּהֵא אָדָם מָצוּי לִתֵּן לְבִתּוֹ בְּעֵין יָפָה? מֵעַתָּה אֲפִלּוּ אֵין שָׁם יָתֵר דִּינָר! אָמַר רַבִּי אָבוּן: בְּשָׁעָה שֶׁאַתְּ יָכוֹל לְקַיֵּם דִּבְרֵיהֶן וּלְקַיֵּם דִּבְרֵי תוֹרָה - אַתְּ מְקַיֵּם דִּבְרֵיהֶן וְדִבְרֵי תוֹרָה. בְּשָׁעָה שֶׁאַתְּ אֵין

יָכוֹל לְקַיֵּם דִּבְרֵיהֶן וּלְקַיֵּם דִּבְרֵי תוֹרָה - אַתְּ מְבַטֵּל דִּבְרֵיהֶן וּמְקַיֵּם דִּבְרֵי תוֹרָה.

רַבִּי יוּדָה בַּר פָּזִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵה בֶּן חֲנִינָה: מֵת אֶחָד מִן הָאַחִין כֻּלְּהֶן חוֹלְקִין בְּשָׁוֶה. אֲמַר רַבִּי מָנָא: לְכֵן צְרִיכָא, בְּשֶׁלֹּא חָלְקוּ, שֶׁלֹּא תֹאמַר יֵעָשֶׂה כְּמִי שֶׁאֵין כָּאן וְתִירָשֶׁנּוּ אָחִיו.

[נט.]

הָיָה שָׁם בְּכוֹר, אַתְּ אָמַר: הַבְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם. מַהוּ נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם? נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם בְּכִתּוּ, אוֹ פִּי שְׁנַיִם בְּכָל הָאַחִים?

תָּנֵי רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: ״הָיוּ שָׁם שְׁתֵּי כִתֵּי בָּנוֹת כֻּלְּהֶן חוֹלְקוֹת בְּשָׁוֶה, הָיָה שָׁם בְּכוֹר, אַתְּ אָמַר: הַבְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם׳. מַהוּ נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם? נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם בְּכִתּוּ, אוֹ פִּי שְׁנַיִם בְּכָל כִּתְבוֹת? מֵאֵימָתַי שָׁמִין לָהֶן? תַּלְמִידוֹי דְּרַבִּי מָנָא אָמְרִין: בַּסּוֹף. אֲמַר לוֹן רַבִּי יוֹסֵה בֵּירַבִּי בּוּן: לָא אַתּוּן דְּאָמְרִין בְּשֵׁם רַבָּנִין: ׳לְכֵן צְרִיכָא בְּשֶׁלֹּא חָלְקוּ׳?! אֲבָל מִשָּׁעָה רִאשׁוֹנָה שָׁמִין לָהֶן.

הֲלָכָה ג: מַתְנִיתִין: הָיוּ שָׁם נְכָסִים בְּרָאוּי - אֵינָן כִּבְמֻחְזָק. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אַף־עַל־פִּי שֶׁיֵּשׁ שָׁם נְכָסִים שֶׁאֵין לָהֶן אַחֲרָיוּת - אֵינוֹ כְּלוּם, עַד שֶׁיִּהְיוּ שָׁם נְכָסִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶן אַחֲרָיוּת יוֹתֵר עַל שְׁתֵּי כִתְבוֹת דִּינָר.

גְּמָרָא: ״הָיוּ שָׁם נְכָסִים בְּרָאוּי׳ וְכוּ׳ - רַבִּי מָנָא אָמַר: בְּעִקָּר שְׁתֵּי כִתְבוֹת פְּלִיגִין: רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: קַרְקַע; וְרַבָּנִין אָמְרִין: מִטַּלְטְלִין. בְּאוֹתוֹ הַדִּינָר - כָּל עַמָּא מוֹדֵי שֶׁהוּא מִטַּלְטְלִין. רַבִּי יוֹסֵה בֵּירַבִּי בּוּן אָמַר: כָּל עַמָּא מוֹדֵי: בְּעִקָּר שְׁתֵּי כִתְבוֹת שֶׁהֵן קַרְקַע. מַה פְּלִיגִין? בְּאוֹתוֹ הַדִּינָר - רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: קַרְקַע, וְרַבָּנִין אָמְרִין: מִטַּלְטְלִין.

רַבִּי בָּא בַּר זַבְדָּא בְּשֵׁם רַב: בְּרַם, נָהֲגוּ בְּסוּרְיָא לִהְיוֹת גּוֹבִין מִן הַנִּחֶשֶׁת וּמִן הַצּוּעוֹת[13]. רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: וּבִלְבַד מִן הַצּוּעוֹת שֶׁבְּאוֹתוֹ הַלַּיְלָה. רַב שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנָתָן: נָהֲגוּ הָעָם בַּעֲרַבְיָא לִהְיוֹת גּוֹבֶה מִן הַבֹּשֶׂם וּמִן הַגְּמַלִּים. וְדִכְוָתַהּ: בִּלְבַד מִן הַבֹּשֶׂם שֶׁבְּאוֹתוֹ הַלַּיְלָה. אַרְמַלְתָּה דְּרַב הוּנָה גְּבֵי לַהּ מִן הַמִּטַּלְטְלִין כְּמִנְהַג מְקוֹמָהּ.

הֲלָכָה ד: מַתְנִיתִין: מִי שֶׁהָיָה נָשׂוּי לְשָׁלֹשׁ נָשִׁים, וּמֵת - כְּתֻבָּתָהּ שֶׁל זוֹ מָנֶה וְשֶׁל זוֹ מָאתַיִם וְשֶׁל זוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת, וְאֵין שָׁם אֶלָּא מָנֶה -

[נט:]

חוֹלְקוֹת בְּשָׁוֶה. הָיוּ שָׁם מָאתַיִם: שֶׁל מָנֶה - נוֹטֶלֶת חֲמִשִּׁים, וְשֶׁל מָאתַיִם וְשֶׁל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת - שְׁלֹשָׁה שֶׁל זָהָב. הָיוּ שָׁם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת: שֶׁל מָנֶה - נוֹטֶלֶת חֲמִשִּׁים, וְשֶׁל מָאתַיִם - מָנֶה, וְשֶׁל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת - שִׁשָּׁה שֶׁל זָהָב. וְכֵן שְׁלֹשָׁה שֶׁהִטִּילוּ לְכִיס, פָּחֲתוּ אוֹ הוֹתִירוּ - כָּךְ הֵן חוֹלְקִין.

גְּמָרָא: ״מִי שֶׁהָיָה נָשׂוּי שָׁלֹשׁ נָשִׁים׳ וְכוּ׳ - שְׁמוּאֵל אָמַר: שְׁחָדָא דְּדַיָּנֵי; לִשְׁנֵי שְׁטָרוֹת שֶׁיָּצְאוּ עַל שָׂדֶה אַחַת - אִי זֶה מֵהֶן שֶׁיִּרְצוּ בֵּית־דִּין לְהַחְלִיט - מַחְלִיטִין. מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל שְׁמוּאֵל: ״אֵין שָׁם אֶלָּא מָנֶה - חוֹלְקוֹת בְּשָׁוֶה׳! לָא שְׁחָדָא דְּדַיָּנֵי אִתְאֲמְרַת? וְהָא תָּנֵי: ״הַיּוֹרְשִׁין שֶׁיָּרְשׁוּ שְׁטַר חוֹב - הַבְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם, עוֹד יָצָא עֲלֵיהֶן שְׁטַר חוֹב - הַבְּכוֹר נוֹתֵן פִּי שְׁנַיִם׳?! עוֹד הִיא לְשָׁחְדָא דְּדַיָּנֵי אִתְאֲמְרַת. רַבִּי אָבִין בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: לָא שָׁנְיָא בֵּין שְׁנֵי שְׁטָרוֹת שֶׁיָּצְאוּ עַל שָׂדֶה אַחַת, בֵּין שְׁטַר אֶחָד שֶׁיָּצָא עַל שְׁנֵי שָׂדוֹת; אִי זֶה

[13] מַצָּעֵי הַמִּטָּה

מֵהֶן שֶׁיִּרְצוּ בֵּית־דִּין – מַחְלִיטִין. שְׁמוּאֵל אָמַר: בְּמַרְשׁוֹת זוֹ אֶת זוֹ, בְּשֶׁהִרְשָׁת הַשְּׁלִישִׁית אֶת הַשְּׁנִיָּה לָדוּן עִם הָרִאשׁוֹנָה, אָמְרָה לַהּ: ׳לָא מָנֶה אִית לָךְ, סָב חַמְשִׁין וְאִיזַל לָךְ׳.

׳וְכֵן שְׁלֹשָׁה שֶׁהִטִּילוּ לְכִיס, וְהוֹתִירוּ אוֹ פָּחֲתוּ – כָּךְ הָיוּ חוֹלְקִין׳ – אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: הָדָא דְאַתְּ אָמַר: בְּשֶׁהָיְתָה הַסְּלַע חֲסֵרָה אוֹ יְתֵרָה, אֲבָל לְשָׂכָר וּלְהֶפְסֵד כֻּלְּהֶן חוֹלְקִין בְּשָׁוֶה. וְקַשְׁיָא, הַהֵן יְהַב מְאָה דִּינָרִין, וְהַהֵן יְהַב עֲשָׂרָה, וְאַתְּ אָמַר אָכֵן? ! חַבְרַיָּא אָמְרִין: יָכוֹל הוּא מֵימַר לֵהּ: ׳עַל־יְדֵי מָנַי סְלֵקַת פְּרַגְמַטְיָא׳ ! עַד כַּדּוּן, דַּהֲוָת פְּרַגְמַטְיָא זְעֵירָה, הֲוָת פְּרַגְמַטְיָא רַבָּה? אָמַר רַבִּי אָבִין בַּר חִיָּה: יָכוֹל הוּא מֵימַר לֵהּ: ׳עַד דְּאַתְּ מְזַבֵּן חַד זְמַן, אֲנָה מְזַבֵּין עֲשָׂרָה זְמָנִין׳ ! עַד כַּדּוּן בְּמָקוֹם קָרוֹב, בְּמָקוֹם רָחוֹק? אָמַר רַבִּי הִילָא:

[ס.]

יָכוֹל הוּא מֵימַר לֵהּ: ׳עַד דְּאַתְּ אָזַל וְאָתֵי חַד זְמַן, אֲנָה אָזַל וְאָתֵי עֲשָׂרָה זְמָנִין׳ ! תַּמָּן תָּנֵינַן: ׳חָזַר וְנָגַח שׁוֹר אֶחָד שָׁוֶה מָאתַיִם – הָאַחֲרוֹן נוֹטֵל מָנֶה, וְשֶׁלְּפָנָיו חֲמִשִּׁים זוּז, וּשְׁנַיִם הָרִאשׁוֹנִים דִּינָר זָהָב׳. רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּשֵׁם רַבִּי זְעֵירָא: וְכֵן לְשָׂכָר. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: דְּרַבִּי זְעֵירָא פְּלִיגָא עַל דְּרַבִּי אֶלְעָזָר ! רַבִּי מָנָא אָמַר קָמֵי רַבִּי יוּדָן: לָא מוֹדֵי רַבִּי לְעָזָר שֶׁאִם הִתְנוּ בֵּינֵיהוֹן, שֶׁזֶּה נוֹטֵל לְפִי כִיסוֹ וְזֶה נוֹטֵל לְפִי כִיסוֹ? שְׁוָרִים, כְּמַתְנִים הֵן. חָזַר וְאָמְרָהּ קָמֵי רַבִּי יוֹסֵה, אָמַר לֵהּ: בְּפֵרוּשׁ פְּלִיגִין: רַבִּי לְעָזָר אָמַר: סְתָמָן חוֹלְקִין בְּשָׁוֶה. רַבִּי זְעֵירָא אָמַר: סְתָמָן זֶה נוֹטֵל לְפִי כִיסוֹ וְזֶה נוֹטֵל לְפִי כִיסוֹ.

הֲלָכָה ה: מַתְנִיתִין: מִי שֶׁהָיָה נָשׂוּי אַרְבַּע נָשִׁים, וּמֵת – הָרִאשׁוֹנָה קוֹדֶמֶת לַשְּׁנִיָּה, וּשְׁנִיָּה לַשְּׁלִישִׁית, וּשְׁלִישִׁית לָרְבִיעִית. הָרִאשׁוֹנָה נִשְׁבַּעַת לַשְּׁנִיָּה, וּשְׁנִיָּה לַשְּׁלִישִׁית, וּשְׁלִישִׁית לָרְבִיעִית, וְהָרְבִיעִית נִפְרַעַת שֶׁלֹּא בִּשְׁבוּעָה. אָמַר בֶּן נַנָּס: וְכִי מִפְּנֵי שֶׁהִיא אַחֲרוֹנָה נִשְׁכֶּרֶת? אַף הִיא לֹא תִּפָּרַע אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה. הָיוּ כֻלָּן יוֹצְאוֹת בְּיוֹם אֶחָד – כָּל הַקּוֹדֶמֶת לַחֲבֶרְתָּהּ אֲפִלּוּ שָׁעָה אַחַת – זָכְתָה. וְכָךְ הָיוּ כוֹתְבִין בִּירוּשָׁלַיִם שָׁעוֹת. הָיוּ כֻלָּן יוֹצְאוֹת בְּשָׁעָה אַחַת, וְאֵין שָׁם אֶלָּא מָנֶה – חוֹלְקוֹת בְּשָׁוֶה.

גְּמָרָא: ׳מִי שֶׁהָיָה נָשׂוּי אַרְבַּע נָשִׁים׳ וְכוּ׳ – רַבִּי אֲבוּנָא בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל: כְּדִבְרֵי בֶן נַנָּס לִשְׁטָר אֶחָד שֶׁיָּצָא עַל חֲמִשָּׁה לָקוֹחוֹת – כֻּלְּהֶן חוֹלְקִין בְּשָׁוֶה. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה קָמֵי רַבִּי מָנָא: לֵית הָדָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי שְׁמוּאֵל? דִּשְׁמוּאֵל אָמַר: שֶׁחָדָא דְּדַיְנֵי לִשְׁנֵי שְׁטָרוֹת שֶׁיָּצְאוּ עַל שָׂדֶה אַחַת, לְאֵי זֶה מֵהֶן שֶׁיִּרְצֶה לְהַחְלִיט – מַחְלִיטִין; וְכָא הוּא אָמַר אָכֵן! אָמַר לֵהּ: לָא בִּשְׁנֵי שְׁטָרוֹת? דִּלְמָא בִּשְׁטָר אֶחָד? וְכָא, בִּשְׁטָר אֶחָד אֲנַן קָיְמִין.

[ס:]

וְלָא שְׁמִיעַ דְּמַר רַבִּי אָבוּן בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: לָא שָׁנְיָה, בֵּין שְׁטָר אֶחָד שֶׁיָּצָא עַל שְׁנֵי שָׂדוֹת, וּבֵין שְׁנֵי שְׁטָרוֹת שֶׁיָּצְאוּ עַל שָׂדֶה אַחַת, אֵי זֶה מֵהֶן שֶׁיִּרְצוּ בֵּית דִּין לְהַחְלִיט – מַחְלִיטִין.

הִנְהִיג רַבִּי בְּאַרְנוֹנָא וּבְגַלְגֹּלֶת וּבְאַנְפְּרוּת, כְּהָדָא דְּבֶן נַנָּס. כְּהָדָא: קְרִיבִין דְּרַבִּי יוֹסֵה זָבְנִין חַקְלָוָן[14] מִן אִלֵּין דְּבַר תַּפְקָן. אַזְלוֹן אִלֵּין דְּבַר תַּפְקָן וְנָסְבִין לְהוֹן נְשִׁין, אַעְלוֹן לְהוֹן שְׁקִיעִין. אֲתוֹן בָּעֵי מִתְגָּרְיָא בִּקְרִיבֵיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵה. אֲמַר לוֹן רַבִּי מָנָא: אֲנָה יָדַע כַּד זְבַנְתּוּן אִלֵּין חַקְלָוָתָא, לָא הֲווֹ אִלֵּין שְׁקִיעַיָּא קֳדָמֵיכוֹן.

[14] קָנוּ קַרְקָעוֹת

הֲלָכָה ו: מַתְנִיתִין: מִי שֶׁהָיָה נָשׂוּי שְׁתֵּי נָשִׁים, וּמָכַר אֶת שָׂדֵהוּ, וְכָתְבָה הָרִאשׁוֹנָה לַלּוֹקֵחַ: ׳דִּין וּדְבָרִים אֵין לִי עִמָּךְ׳ – הַשְּׁנִיָּה מוֹצִיאָה מִיַּד הַלּוֹקֵחַ, וְהָרִאשׁוֹנָה מִן הַשְּׁנִיָּה, וְהַלּוֹקֵחַ מִיַּד הָרִאשׁוֹנָה, וְחוֹזְרוֹת חֲלִילָה עַד שֶׁיַּעֲשׂוּ פְּשָׁרָה בֵּינֵיהֶן. וְכֵן בַּעַל חוֹב, וְכֵן אִשָּׁה בַּעֲלַת חוֹב.

גְּמָרָא: ׳מִי שֶׁהָיָה נָשׂוּי שְׁתֵּי נָשִׁים׳ וְכוּ׳ – אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: הָדָא אָמְרָה, הַהֵן דְּיָזֵיף מִן תְּרֵין בְּנֵי נָשׁ, אֲתָא תִּנְיָנָא אֲמַר לֵהּ: ׳קַמֵּי פּוּשְׁרִין׳! אֲמַר לֵהּ: ׳וְלֵית סוֹפֵיהּ דְּקָדְמָיָא מִשְׁמַע וּמֵיתֵי מִטְרַף׳?! יָכֵיל מֵימַר לֵהּ: ׳פּוּשְׁרִין, וְאִין טָרַף טָרַף׳! פְּשַׁר מִן הַשֵּׁנִי, חֲזָקָה שֶׁהָרִאשׁוֹן בָּא וְטוֹרֵף. פְּשַׁר מִן הָרִאשׁוֹן – אָמַר רַבִּי פִּנְחָס: אַתָּא עוֹבָדָא קָמֵי רַבִּי יִרְמְיָה, אֲמַר: פְּשַׁר – פְּשַׁר. אֲמַר רַבִּי יוֹסֵה: וְלָא כְתַב: ׳דְּאֶקְנֵי׳?! לָא אָתְיָא, אֶלָּא בְּיוֹרֵשׁ. אֲמַר רַבִּי חֲנִינָה אַפְלוּ בְּבַעַל חוֹב אָתְיָא הִיא. בְּהָהִיא דְלָא כְתִיב: ׳כָּל דְּאֶקְנֵי׳, אוֹ שֶׁאָמַר לוֹ: ׳אַל יְהֵא לָךְ פֵּרָעוֹן, אֶלָּא מִזֶּה׳. אֲמַר רַבִּי מַתַּנְיָה: אָתְיָא כְּמַאן דְּמַר: לִכְתֻבָּה, אֲבָל לָא לִתְנָיִין,

[סא.]

בְּרַם, כְּמַן דְּמַר: בֵּין לִכְתֻבָּתָהּ בֵּין לִתְנָיִין – הָא חָזְרָה.

הַדְרָן עֲלָךְ מִי שֶׁהָיָה נָשׂוּי

פֶּרֶק אַחַד־עָשָׂר

הֲלָכָה א: מַתְנִיתִין: אַלְמָנָה נִזּוֹנֶת מִנְּכְסֵי יְתוֹמִין, וּמַעֲשֶׂה יָדֶיהָ שֶׁלָּהֶן. וְאֵינָן חַיָּבִין בְּקִבּוּרָתָהּ, יוֹרְשֶׁיהָ הַיּוֹרְשִׁין כְּתֻבָּתָהּ - חַיָּבִין בְּקִבּוּרָתָהּ.

גְּמָרָא: ׳אַלְמָנָה נִזּוֹנֶת מִנְּכְסֵי יְתוֹמִין׳ וְכוּ׳ - רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל, רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מְצִיאָתָהּ שֶׁלָּהּ. הוֹתִירָה מְזוֹנוֹת: אֵשֶׁת אִישׁ שֶׁמְּצִיאָתָהּ שֶׁלּוֹ, הוֹתִירָה מְזוֹנוֹת - שֶׁלּוֹ. אַלְמָנָה שֶׁמְּצִיאָתָהּ שֶׁלָּהּ, הוֹתִירָה מְזוֹנוֹת - שֶׁלָּהּ. הוֹתִירָה בְלָיוֹת - שֶׁלָּהּ. מָה אִם אֵשֶׁת אִישׁ שֶׁהוֹתִירָה מְזוֹנוֹת, שֶׁלּוֹ, הוֹתִירָה בְלָיוֹת, שֶׁלָּהּ - אַלְמָנָה שֶׁהוֹתִירָה מְזוֹנוֹת, שֶׁלָּהּ, הוֹתִירָה בְלָיוֹת - לֹא כָּל־שֶׁכֵּן? תַּמָּן: צְרִיכָה לוֹן לְנִדְתָּהּ. אַף הָכָא: צְרִיכָא לוֹן לְנִדְתָּהּ.

רַבִּי אִימִּי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵה בֶּן חֲנִינָה: אַף הִיא אֵינָהּ עוֹשָׂה אוֹתָן דְּבָרִים שֶׁל יִחוּד. מָה הֵן דְּבָרִים שֶׁל יִחוּד? סָכָה לְהוֹן אֶת גּוּפָן, וּמַרְחֶצֶת לְהוֹן אֶת פְּנֵיהֶן, וּמוֹזֶגֶת לְהוֹן אֶת הַכּוֹס.

וּמוֹסִיפִין לָהּ עַל מְזוֹנוֹתֶיהָ, אֵשֶׁת אִישׁ אֵין לָהּ יַיִן, אַלְמָנָה יֵשׁ לָהּ יַיִן. אֵשֶׁת אִישׁ שֶׁאָמְרָה: ״יְצָאוּ מַעֲשֶׂה יָדַי לִמְזוֹנוֹתַי׳ - אֵין שׁוֹמְעִין לָהּ, אַלְמָנָה שֶׁאָמְרָה: ״יְצָאוּ מַעֲשֶׂה יָדַי לִמְזוֹנוֹתַי׳ - שׁוֹמְעִין לָהּ. רַב אָמַר: הַמֵּת אָמַר: ׳אַל תִּקְבְּרוּנִי׳ - נִקְבַּר בִּצְדָקָה. רַבִּי אִימִּי בְּעָא: וְכִי עָלַת עַל דַּעְתֵּךְ שֶׁיִּהוּ אֲחֵרִים מִתְפַּרְנְסִים מִשֶּׁלּוֹ, וְהוּא נִקְבָּר בִּצְדָקָה?! מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַב: ׳יוֹרְשֶׁיהָ הַיּוֹרְשִׁין כְּתֻבָּתָהּ - חַיָּבִין בְּקִבּוּרָתָהּ׳! פְּתַר לַהּ: בְּשֶׁיָּרְשׁוּ קַרְקַע. כְּהָדָא דְתָנֵי: ׳הִנִּיחַ עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת וּשְׁטָרוֹת וּמַטַּלְטְלִין, כָּל הַקּוֹדֵם בָּהֶן זָכָה, וְהַלָּה נִקְבַּר בִּצְדָקָה׳; מִפְּנֵי שֶׁקָּדַם וְתָפַס, הָא אִם לֹא קָדַם וְתָפַס - מוֹצִיאִין מִיָּדוֹ! פְּתַר לַהּ בְּאוֹמֵר: ׳קִבְּרוּנִי׳. כְּהָדָא דַּאֲמַר רַבִּי יוֹסֵה בְּשֵׁם רַבָּנִין: נִקְבַּר הַמֵּת, וְלֹא אָמַר: ׳קִבְּרוּנִי׳, אַף־עַל־פִּי שֶׁקָּדְמוּ אֲחֵרִים וְתָפְשׂוּ - מוֹצִיאִין מִיָּדָן! בְּשֶׁתָּפְסוּ קַרְקַע, אֲבָל בְּשֶׁתָּפְסוּ

[סא:]

מִטַּלְטְלִין - אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדָן. וְהָא דְאַתְּ אָמַר: בְּשֶׁתָּפְסוּ קַרְקַע מוֹצִיאִין מִיָּדָן - בְּמִלְוֶה בְּעֵדִים, אֲבָל בְּמִלְוֶה בִּשְׁטָר, בֵּין שֶׁתָּפְשׂוּ קַרְקַע בֵּין שֶׁתָּפְשׂוּ מִטַּלְטְלִין - אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדָן. דַּאֲמַר רַבִּי אַבָּא בַּר רַב הוּנָא: עָשׂוּ דִּבְרֵי שְׁכִיב מְרַע כְּבָרִיא שֶׁכָּתַב וְנָתַן. וְהוּא שֶׁמֵּת מֵאוֹתוֹ הַחֹלִי, הָא הִבְרִיא - לֹא, וּבְמִסַּיִם וְאוֹמֵר: ׳תְּנוּ שָׂדֶה פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִי׳. אָמַר: ׳תְּנוּ חֲצִי שָׂדֶה פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִי׳? כְּמִי שֶׁסִּיֵּם, אוֹ עַד שֶׁיֹּאמַר: ׳חֶצְיָהּ בַּצָּפוֹן וְחֶצְיָהּ בַּדָּרוֹם׳.

רַבִּי יוּדָן בָּעֵי: אָמַר: ׳שִׁרְפוּנִי וְעִבְדוּ בִּי עֲבוֹדָה, וּתְנוּ חֲצִי שָׂדֶה פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִי׳ - אִם אֵין שׁוֹרְפִין - אֵין נוֹתְנִין?

רַבִּי חַגַּי בְּעָא: שְׁכִיב מְרַע שֶׁאָמַר: ׳יְזוֹנוּ בְנוֹתַי, בְּלֹא כָךְ אֵין בְּנוֹתָיו נִזּוֹנוֹת?! לָא צָרְכָה דְּלָא מַהוּ שֶׁיְּזוֹנוּ מִן הַמְשֻׁעְבָּדִין. וּמָהוּ שֶׁיְּזוֹנוּ מִן הַמַּטַּלְטְלִין?

רַבִּי יוּדָן בְּרַח לְנוֹי, אֲתָא עוֹבְדָא קֳמֵי רַבִּי יוֹסֵה: שְׁכִיב מְרַע שֶׁאָמַר: ׳נְתָנוּ אוֹתִיּוֹתָיו לְפְלוֹנִי׳? אֲמַר לֵהּ: אֵין שְׁכִיב מְרַע מְזַכֶּה אֶלָּא בִּדְבָרִים שֶׁהֵן נִקְנִין אוֹ בִּשְׁטָר אוֹ בִּמְשִׁיכָה, וְאֵלּוּ נִקְנִין בִּמְשִׁיכָה וּבִשְׁטָר. כְּהָדָא דְתָנֵי: ׳סְפִינָה נִקְנֵית בִּמְשִׁיכָה, דִּבְרֵי

הַכֹּל; רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: סְפִינָה וְאוֹתִיּוֹת נִקְנִין בְּמְשִׁיכָה וּבְשֹׁטֶר. כָּתַב וְלֹא מָשַׁךְ, מָשַׁךְ וְלֹא כָתַב - לֹא עָשָׂה כְלוּם, עַד שֶׁיִּכְתֹּב וְיִמְשֹׁךְ.

הֲלָכָה ב: מַתְנִיתִין: אַלְמָנָה בֵּין מִן הָאֵרוּסִין בֵּין מִן הַנִּשּׂוּאִין - מוֹכֶרֶת שֶׁלֹּא בְּבֵית־דִּין. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מִן הַנִּשּׂוּאִין מוֹכֶרֶת שֶׁלֹּא בְּבֵית־דִּין, מִן הָאֵרוּסִין לֹא תִמְכֹּר, אֶלָּא בְּבֵית־דִּין, מִפְּנֵי שֶׁאֵין לָהּ מְזוֹנוֹת. וְכָל שֶׁאֵין לָהֶן מְזוֹנוֹת - לֹא תִמְכֹּר אֶלָּא בְּבֵית־דִּין.

גְּמָרָא: ׳אַלְמָנָה בֵּין מִן הָאֵרוּסִין בֵּין מִן הַנִּשּׂוּאִין׳ וְכוּ׳ - מִסְּבַר סָבַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: בְּמְזוֹנוֹת הַדָּבָר תָּלוּי. פָּסַק לָזוּן מִן הָאֵרוּסִין - מוֹכֶרֶת שֶׁלֹּא בְּבֵית־דִּין, פָּסַק שֶׁלֹּא לָזוּן מִן הַנִּשּׂוּאִין - לֹא תִמְכֹּר, אֶלָּא בְּבֵית־דִּין. דִּבְרֵי חֲכָמִים? רַב אַחָא רַבִּי חִינְנָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: חַס הוּא אָדָם עַל כְּבוֹד אַלְמָנָתוֹ, בֵּין מִן הָאֵרוּסִין בֵּין מִן הַנִּשּׂוּאִין. רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל: הַמּוֹחֶלֶת כְּתֻבָּתָהּ לַיְתוֹמִים - נִזּוֹנֶת מִשֶּׁלָּהֶן. וְקַשְׁיָא, אִלּוּ אִשָּׁה שֶׁאֵין לָהּ כְּתֻבָּה, שֶׁמָּא יֵשׁ לָהּ מְזוֹנוֹת?! אִשָּׁה שֶׁאֵין לָהּ כְּתֻבָּה - אֵין לָהּ מְזוֹנוֹת, בְּרַם הָכָא: לֹא דַיָּךְ שֶׁמְּחֲלָה לַיְתוֹמִין כְּתֻבָּתָהּ, אֶלָּא שֶׁאַתָּה מְבַקֵּשׁ לְהַבְרִיחָהּ מִמְּזוֹנוֹתֶיהָ?

רַב יְהוּדָה בְּשֵׁם רַב: הַתּוֹבַעַת כְּתֻבָּתָהּ בְּבֵית־דִּין - אִבְּדָה מְזוֹנוֹתֶיהָ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: וּבְלִבַּד מִן הַשִּׁפְּי, הָא מֵאָנֶס - לָא. כְּהָדָא אַרְמַלְתָּה דְּרַבִּי אַבְדִּימַס, רְמוּ בַהּ, אָמְרוּ לַהּ: ׳רַבִּי בָּא בַּר כֹּהֵן בָּעֵי לִיךְ׳! תִּבְעַת פַּרְנָסָה וְאִבְּדָה אֶת מְזוֹנוֹתֶיהָ.

[סב.]

מִן דְּאִתְיְדְעִין מִלַּיָּא, אַעֲלוּן עוֹבָדָא קָמֵי רַבִּי יוֹסֵה, וְחָזְרָה לִמְזוֹנָהּ. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵה בֶּן זִמְרָא: אַלְמָנָה שֶׁעָשָׂת שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים שֶׁלֹּא לִתְבַּע מְזוֹנוֹתֶיהָ - אִבְּדָה מְזוֹנוֹתֶיהָ, דְּאִנּוּן תְּלָתֵי יַרְחַיָּא. בְּשֶׁלֹּא לָוְתָה, אֲבָל אִם לָוְתָה - גּוֹבָה. בְּשֶׁאֵין בְּיָדֶיהָ מַשְׁכּוֹן, אֲבָל אִם יֵשׁ בְּיָדֶיהָ מַשְׁכּוֹן, אֲפִלּוּ לֹא לָוְתָה - גּוֹבָה. רַבִּי יַסָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: זוֹ הִיא שֶׁאָמְרוּ: בִּתְחִלָּה מוֹכְרִין מְזוֹן שְׁנֵים־עָשָׂר חֹדֶשׁ, וְנוֹתְנִין לָהּ מְזוֹן שְׁלֹשִׁים יוֹם, בְּסוֹף שְׁלֹשִׁים יוֹם - הֵן אוֹמְרִים: ׳נָתַנּוּ׳, וְהִיא אוֹמֶרֶת: ׳לֹא נָטַלְתִּי׳? יֵיבַה כְּהָדָא דְּמַר רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: לָוָה מִמֶּנָּה שְׁנֵים־עָשָׂר דִּינְרֵי זָהָב לְשָׁנָה, לִהְיוֹת מַעֲלֶה לָהּ מִדִּינַר זָהָב לְחֹדֶשׁ, פְּשִׁיטָא, חֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן נָתַן, וְחֹדֶשׁ הָאַחֲרוֹן לֹא נָתַן, יָמִים שֶׁבֵּינְתַיִם - זוֹ הִיא שֶׁאָמְרוּ: ׳הָא בַּתְּחִלָּה לֹא׳.

אַתָּא רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: בַּתְּחִלָּה מוֹכְרִין מְזוֹן שְׁנֵים־עָשָׂר חֹדֶשׁ, וְנוֹתְנִין לָהּ מְזוֹן שְׁלֹשִׁים יוֹם. וְיִמְכְּרוּ מָזוֹן שְׁלֹשִׁים יוֹם?! שֶׁלֹּא לְהוֹרַע כֹּחָהּ שֶׁל אִשָּׁה. וְיִתְּנוּ לַהּ מָזוֹן שְׁנֵים־עָשָׂר חֹדֶשׁ?! אִם אוֹמֵר אַתְּ כֵּן נִמְצֵאתָ חָב לַיְתוֹמִים. כְּהָדָא דְּתָנֵי: ׳אַלְמָנָה שֶׁתָּפְסָה אֲפִלּוּ אֶלֶף זוּז לִמְזוֹנוֹתֶיהָ - אֵין מוֹצִיאִין מִיָּדָהּ׳. מַהוּ מֵימַר לַהּ: ׳חֲוִי מַה בִּידַיִךְ׳. תַּלְמִידוֹי דְּרַבִּי מָנָא אָמְרִין: אָמְרִין לַהּ: ׳חֲוִי מַה בִּידַיִךְ׳, אֲמַר לוֹן רַבִּי יוֹסֵה בֵּירַבִּי בּוּן: מִכֵּיוָן שֶׁהִיא עֲתִידָה לְהִשָּׁבַע בַּסּוֹף, אֲפִלּוּ: ׳מַה בִּידַיִךְ׳ - אָמְרִין לַהּ תְּהִי.

הֲלָכָה ג: מַתְנִיתִין: מָכְרָה כְתֻבָּתָהּ אוֹ מִקְצָתָהּ, מִשְׁכְּנָתָהּ אוֹ מִקְצָתָהּ, נָתְנָתָהּ לְאַחֵר אוֹ מִקְצָתָהּ - לֹא תִמְכֹּר אֶת הַשְּׁאָר, אֶלָּא בְּבֵית־דִּין. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מוֹכֶרֶת הִיא אֲפִלּוּ אַרְבָּעָה אוֹ חֲמִשָּׁה פְּעָמִים. וּמוֹכֶרֶת לְמְזוֹנוֹתֶיהָ, שֶׁלֹּא בְּבֵית־דִּין. וְכוֹתֶבֶת: ׳לְמְזוֹנוֹתַי מָכַרְתִּי׳. וּגְרוּשָׁה לֹא תִמְכֹּר אֶלָּא בְּבֵית־דִּין.

גְּמָרָא: ׳מָכְרָה כְּתֻבָּתָהּ אוֹ מִקְצָתָהּ׳ - תָּנֵי: ׳מוֹכֶרֶת וְכוֹתֶבֶת, אֵלּוּ לִכְתֻבָּתָהּ וְאֵלּוּ לַמְּזוֹנוֹת, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה; רַבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר: מוֹכֶרֶת וְכוֹתֶבֶת סְתָם, וּבְזוֹ כֹּחָהּ מְיֻפֶּה. בָּאת מַלְוֶה בְּעֵדִים, אוֹמֶרֶת: ׳לִמְזוֹנוֹת מָכַרְתִּי׳. בָּאת מַלְוֶה בִּשְׁטָר, אוֹמֶרֶת: ׳לִכְתֻבָּה מָכַרְתִּי׳׳. וַאֲפִלּוּ בָּאת מַלְוֶה בְּעֵדִים מוֹכֶרֶת לִמְזוֹנוֹת וְחוֹזֶרֶת וְטוֹרֶפֶת לְשֵׁם כְּתֻבָּה!

[סב:]

וְלָא אָמְרִין לַהּ: ׳חֲוִי זְבָנִיךְ׳?! תִּפְתַּר, שֶׁהוֹקִיר הַמִּקָּח. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן, רַבִּי הִילָא בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר: כְּשֵׁם שֶׁאָדָם חַס עַל כְּבוֹד אַלְמְנָתוֹ - כָּךְ חַס עַל כְּבוֹד גְּרוּשָׁתוֹ. דַּאֲמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי לְעָזָר (יְשַׁעְיָה נח, ז): ״מִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלָּם״ - זוֹ גְּרוּשָׁתוֹ. אִתְּתֵהּ דְּרַבִּי יוֹסֵה הַגְּלִילִי הֲוָת מְעִיקָה לֵהּ סַגִּין, סָלַק רַבִּי לְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה לְגַבֵּהּ, אֲמַר לֵהּ רַבִּי: ׳שִׁבְקֵהּ דְּלֵית הִיא דְּאִיקָּרָךְ׳! אֲמַר לֵהּ: פְּרִנָה רַב עָלַי, אֲמַר לֵהּ: ׳אֲנָה יָהֵב לָךְ פְּרִנַהּ וְשִׁבְקַהּ׳! יְהַב לַהּ פַּרְנַהּ וּשְׁבַקַהּ. אַזְלַת וּנְסִיבַת לְטָסוֹרָא דְּקַרְתָּא, אִתְנְחַת מִן נִכְסוֹי וְאִתְעֲבֵד כְּסַגִּיא נְהוֹרָא, וַהֲוָת מַחְזְרָא לֵהּ עַל כָּל קַרְתָּא וּמַדְבְּרָא לֵהּ, חַד זְמַן חַזְרַתֵּהּ עַל כָּל קַרְתָּא, וְלָא אִתְיְהֵב לֵהּ כְּלוּם, אֲמַר לַהּ: ׳לֵית הָכָא שְׁכוּנָה חוֹרִין׳? אָמְרָה לֵהּ: ׳אִית הָכָא שְׁכוּנָה דְּמִשַּׁבְּקִי, וְלֵית בְּחֵילִי עֲיֵל לַהּ לְתַמָּן׳! שְׁרֵי חָבֵט לַהּ, עְבַר רַבִּי יוֹסֵה הַגְּלִילִי, וּשְׁמַע קָלוֹן מִתְבַּזֵּי בְּשׁוּקָא, נַסְבוֹן וְיַהְבוּן בְּגוֹ חַד בַּיְתָא מִן דִּידֵיהּ, וַהֲוָה מָסִיק לוֹן מְזוֹנִין כָּל יוֹמִין דַּהֲווֹן בַּחַיִּין[15], עַל שֵׁם (יְשַׁעְיָה נח, ז): ״וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלָּם״ - זוֹ גְּרוּשָׁתוֹ, אֲפִלּוּ כֵּן אֲצִיתוֹן קָלוּי בְּלֵילְיָא, וְשָׁמְעִין קָלַהּ אָמְרָה: ׳לָא הֲוָה טָב, דַּיַּהּ צַעֲרָהּ לְבַר מִן גּוּפָהּ, וְלָא לְגוֹ גּוּפָהּ׳.

הֲלָכָה ד: מַתְנִיתִין: אַלְמָנָה שֶׁהָיְתָה כְּתֻבָּתָהּ מָאתַיִם, וּמָכְרָה שָׁוֶה מָנֶה בְּמָאתַיִם, אוֹ שָׁוֶה מָאתַיִם בְּמָנֶה - נִתְקַבְּלָה כְּתֻבָּתָהּ. הָיְתָה כְּתֻבָּתָהּ מָנֶה, וּמָכְרָה שָׁוֶה מָנֶה וְדִינָר בְּמָנֶה - מְכִירָה בְּטֵל. וַאֲפִלּוּ הִיא אוֹמֶרֶת: ׳אֲנִי אַחֲזִיר אֶת הַדִּינָר לַיּוֹרְשִׁין׳ - מְכִירָה בְּטֵל.

גְּמָרָא: ׳אַלְמָנָה שֶׁהָיְתָה כְּתֻבָּתָהּ מָאתַיִם׳ וְכוּ׳ - נִיחָא, שָׁוֶה מָנֶה בְּמָאתַיִם, אֶלָּא, שָׁוֶה מָאתַיִם בְּמָנֶה? מִכָּל מָקוֹם, הֲרֵי מַפְסִידָה אֶת הַיִּתּוֹמִין בְּמָנֶה. בְּשָׁוֶה מָנֶה בְּמָאתַיִם - אֵין סוֹפוֹ לַחֲזוֹר מִשֵּׁם מִקָּח טָעוּת? תִּפְתַּר, שֶׁהוֹקִיר הַמִּקָּח. אֲמַר רַבִּי אָבִין: הָדָא מְסַיְּעָא לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: אֵין לַמִּקָּח הוֹנָיָה לְעוֹלָם. אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אִם הָיָה הַמִּקָּח מֻפְלָג - יֵשׁ לוֹ הוֹנָיָה. מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי יוֹחָנָן: ׳אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁאֵין לָהֶן הוֹנָיָה: הָעֲבָדִים וְהַשְּׁטָרוֹת וְהַקַּרְקָעוֹת וְהַהֶקְדֵּשׁוֹת׳; פְּתַר לַהּ: וּבְלְבַד, דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מֻפְלָג. פְּדֵה שָׁוֶה מָאתַיִם בְּמָנֶה? רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֵינוֹ פָּדוּי. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: פָּדוּי. מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר:

[סג.]

׳טַלִּית זֶה תַּחַת חֲמוֹר זֶה - יָצָא לְחֻלִּין׳; וְסִיפָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: ׳צָרִיךְ לְהֵעָשׂוֹת דָּמִים׳! אֲמַר רַבִּי יוֹסֵה: כָּל גַּרְמַהּ אָמְרָה שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהֵעָשׂוֹת דָּמִים. מַה פְּלִיגִין? לְהָבִיא מְעִילָה. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מֵבִיא קָרְבָּן מְעִילָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: אֵינוֹ מֵבִיא קָרְבָּן מְעִילָה.

[15] רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי נָתַן לָהֶם בַּיִת וּפַרְנָסָה כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם

הֲלָכָה ה: **מַתְנִיתִין:** רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: לְעוֹלָם מִכְרָהּ קַיָּם, עַד שֶׁתְּהֵא שָׁם כְּדֵי שֶׁתְּשַׁיֵּר בַּשָּׂדֶה בֵּית תִּשְׁעַת קַבִּין, וּבַגִּנָּה כְּבֵית חֲצִי קַב, וּכְדִבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָה: בֵּית רֹבַע. הָיְתָה כְתֻבָּתָהּ אַרְבַּע מֵאוֹת זוּז, מָכְרָה לָזֶה בְּמָנֶה, וְלַזֶּה בְּמָנֶה, וְלָזֶה בְּמָנֶה, וְלָאַחֲרוֹן יָפֶה מָנֶה וְדִינָר בְּמָנֶה - שֶׁל אַחֲרוֹן בָּטֵל, וְשֶׁל כֻּלָּן מִכְרָן קַיָּם.

גְּמָרָא: ׳רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: לְעוֹלָם מִכְרָהּ קַיָּם׳ - עַד כַּדּוּן, בְּשֶׁמָּכְרָה לָהֶן בְּאַרְבַּע שְׁטָרוֹת, מָכְרָה לָהֶם בִּשְׁטָר אֶחָד - תִּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, דְּאִתְפַּלְגּוּן: כָּתַב כָּל נְכָסָיו לִשְׁנֵי בְנֵי־אָדָם כְּאַחַת, וְהָיוּ הָעֵדִים כְּשֵׁרִין לָזֶה וּפְסוּלִין לָזֶה - רַבִּי הִילָא בְּשֵׁם רַבִּי יַסָּא: אִתְפַּלְגּוּן רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ: חַד אָמַר: מֵאַחַר שֶׁהֵן פְּסוּלִין לָזֶה - פְּסוּלִין לָזֶה. וְחוֹרָנָה אָמַר: כְּשֵׁרִין לָזֶה וּפְסוּלִין לָזֶה. רַבִּי מָנָא לָא מְפָרֵשׁ, רַבִּי אַבִּין מְפָרֵשׁ: רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מֵאַחַר שֶׁהֵן פְּסוּלִין לָזֶה - פְּסוּלִין לָזֶה, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: כְּשֵׁרִין לָזֶה וּפְסוּלִין לָזֶה.

אָמַר רַבִּי לְעָזָר: מַתְנִיתָא מְסַיְּעָא לְרַבִּי יוֹחָנָן: ׳מָה הַשְּׁנַיִם, נִמְצָא אֶחָד מֵהֶן קָרוֹב אוֹ פָּסוּל, עֵדוּתָן בְּטֵלָה - אַף הַשְּׁלֹשָׁה, נִמְצָא אֶחָד מֵהֶן קָרוֹב אוֹ פָּסוּל, עֵדוּתָן בְּטֵלָה. מִנַּיִן אֲפִלּוּ מֵאָה? תַּלְמוּד לוֹמַר (דְּבָרִים יז, ו): "עֵדִים"׳. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא אָמַר: אִתְפַּלְגּוּן רַבִּי חֲנַנְיָה חֲבֵרִין דְּרַבָּנִין וְרַבָּנִין: חַד אָמַר: יָאוּת אָמַר רַבִּי לְעָזָר. וְחוֹרָנָה אָמַר: לָא אָמַר רַבִּי לְעָזָר יָאוּת. מַאן דְּמַר: יָאוּת אָמַר רַבִּי לְעָזָר - נַעֲשֵׂית עֵדוּת אַחַת מֵאִישׁ אֶחָד. וּמַאן דְּאָמַר: לָא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר יָאוּת - נַעֲשֵׂית כִּשְׁתֵּי כִתֵּי עֵדוּת, כְּשֵׁרִין לָזֶה וּפְסוּלִין לָזֶה.

הֲלָכָה ו: **מַתְנִיתִין:** שׁוּם הַדַּיָּנִין שֶׁפָּחַת שְׁתוּת אוֹ הוֹתִיר שְׁתוּת - מִכְרָן בָּטֵל. רַבָּן שִׁמְעוֹן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מִכְרָן קַיָּם. אִם־כֵּן מַה כֹּחַ בֵּית־דִּין יָפֶה? אֶבָל אִם עָשׂוּ אִגֶּרֶת בִּקֹּרֶת, אֲפִלּוּ מָכְרוּ שָׁוֶה מָנֶה בְּמָאתַיִם, אוֹ שָׁוֶה מָאתַיִם בְּמָנֶה - מִכְרָן קַיָּם.

גְּמָרָא: **׳שׁוּם הַדַּיָּנִין שֶׁפָּחַת שְׁתוּת אוֹ הוֹסִיף שְׁתוּת׳ וְכוּ׳** - כְּמַה דְּאַתְּ אָמַר בְּהֶדְיוֹט: בַּקַּרְקַע עַד שְׁלִישׁ, בִּמְטַלְטְלִין עַד שְׁתוּת; וְדִכְוָתָהּ בְּהֶקְדֵּשׁ: בְּקַרְקַע עַד שְׁתוּת וּבִמְטַלְטְלִין עַד שְׁנֵים־עָשָׂר. תַּמָּן תָּנֵינַן: ׳שׁוּם הַיְתוֹמִים שְׁלֹשִׁים יוֹם, שׁוּם הֶקְדֵּשׁ

[סג:]

שִׁשִּׁים יוֹם, וּמַכְרִיזִין בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב׳. וְלָמָּה שְׁלֹשִׁים? כְּדֵי לְיַפּוֹת כֹּחָן שֶׁל יְתוֹמִין. וְיַכְרִיזוּ יוֹתֵר? עַד שְׁלֹשִׁים אַתְּ מְיַפֶּה כֹּחָן, מִכָּן וְאֵילָךְ אַתְּ מֵרִיעַ כֹּחָן. וְאֶמַּר אַף בְּהֶקְדֵּשׁ כֵּן! שָׁנְיָא הִיא הֶקְדֵּשׁ, שֶׁאַתְּ תּוֹפֵס רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן. וְיַכְרִיזוּ לְעוֹלָם! דַּיּוֹ לַהֶקְדֵּשׁ שֶׁיְּהֵא כִּפְלַיִם בַּהֶדְיוֹט. אָמַר רַבִּי יוּדָן: מִן מַה דְּאַתְּ אָמַר: שָׁנְיָא הִיא הֶקְדֵּשׁ, שֶׁאַתְּ תּוֹפֵס רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן, הָדָא אָמְרָה: שֶׁאִם יִמְצְאוּ שׁוּמָן שֶׁאֵין מַחֲזִירִין וּמַחְלִיטִין.

׳וּמַכְרִיזִין בַּבֹּקֶר וּבָעֶרֶב בִּיצִיאַת פּוֹעֲלִים וּבְהַכְנָסַת פּוֹעֲלִים. וְאוֹמֵר: שָׂדֶה וְסִימָנֶיהָ׳׳. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: בְּשֶׁלֹּא מָצְאוּ שׁוּמָן, אֲבָל מָצְאוּ שׁוּמָן - מַחְלִיטִין. דּוּ מַתְנִיתָא: **׳שׁוּם הַדַּיָּנִין שֶׁפָּחַת שְׁתוּת אוֹ הוֹתִיר שְׁתוּת - מִכְרָן בָּטֵל, מִפְּנֵי שֶׁפָּחֲתוּ אוֹ הוֹתִירוּ, אֲבָל מָצְאוּ שׁוּמָן - מַחְלִיטִין׳.** אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָה קֳמֵי רַבִּי מָנָא: מָה חֲמִית מֵימַר, בְּשֶׁלֹּא הֶכְרִזוּ אֲנַן קָיְמִין? מִן דְּבַתְרָהּ: ׳אֶלָּא אִם כֵּן עָשׂוּ אִגֶּרֶת בִּקֹּרֶת׳; מַהוּ אִגֶּרֶת בִּקֹּרֶת? רַבִּי יְהוּדָה בַּר פָּזִי אָמַר: אַכְרָזָה.

עוּלָא בַּר יִשְׁמָעֵאל אָמַר: עֲבָדִים שֶׁלֹּא יִבְרְחוּ, וּשְׁטָרוֹת וּמְטַלְטְלִין שֶׁלֹּא יִגָּנְבוּ. רַבִּי בָּא בַּר כֹּהֵן בְּעָא קֳמֵי רַבִּי יוֹסֵה: לֵית הָדָא אָמְרָה, שֶׁהָעֶבֶד נִפְדֶּה בִּשְׁלֹשָׁה? אָמַר לֵהּ: אִין, אָמַר לֵהּ: וְהָתַנִּינַן: ׳וּבַקְּרָקָעוֹת תִּשְׁעָה וְכֹהֵן וְאָדָם כַּיּוֹצֵא בָּהֶן׳! אָמַר לֵהּ: אָדָם שֶׁכֵּן בֶּן חוֹרִין הוּא. חֲנַנְיָה בַּר שֶׁלֶמְיָה בְּשֵׁם רַב: אַתָּא עוֹבָדָא קֳמֵי רַבִּי: בְּעָא מֶעְבַּד כְּרַבָּנָן, אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן פַּרְטָא, בֶּן בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן פַּרְטָא: לֹא־כֵן לִמַּדְתָּנוּ בְּשֵׁם זְקֵנְךָ: ׳אִם כֵּן מַה כֹּחַ בֵּית־דִּין יָפֶה׳? וְקִבְּלָהּ וַחֲזַר בֵּהּ וַעֲבַד כְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל.

הֲלָכָה ז: מַתְנִיתִין: הַיְתוֹמָה וְהַשְׁנִיָּה וְהָאֵילוֹנִית - אֵין לָהֶן לֹא כְּתֻבָּה וְלֹא

[סד.]

פֵּרוֹת, וְלֹא מְזוֹנוֹת, וְלֹא בְלָיוֹת. אִם מִתְחִלָּה נִשְׂאָהּ לְשׁוּם אֵילוֹנִית - יֵשׁ לָהּ כְּתֻבָּה. אַלְמָנָה לְכֹהֵן גָּדוֹל, גְּרוּשָׁה וַחֲלוּצָה לְכֹהֵן הֶדְיוֹט, מַמְזֶרֶת וּנְתִינָה לְיִשְׂרָאֵל, בַּת יִשְׂרָאֵל לְמַמְזֵר וּלְנָתִין - יֵשׁ לָהֶן כְּתֻבָּה.

גְּמָרָא: הַיְתוֹמָה וְהַשְׁנִיָּה וְהָאֵילוֹנִית וְכוּ׳ - נִיחָא, שְׁנִיָּה אֵילוֹנִית, יְתוֹמָה? וְיִתּוֹמָה אֵין לָהּ כְּתֻבָּה?! רַבִּי חִזְקִיָּה, רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: תִּפְתֵּר, בִּיתוֹמָה שֶׁמֵּאֲנָה.

רַבִּי אַיְבוּ בַּר נַגְרִי, רַבִּי אִימִי: כְּשֵׁם שֶׁקָּנְסוּ בָהּ - כָּךְ קָנְסוּ בּוֹ. לַיְדָא מִלָּה: שֶׁאִם קִדְּשָׁהּ בְּלִיטְרָא שֶׁל זָהָב, שֶׁהוּא מְאַבֵּד אֶת הַכֹּל.

׳**וְלֹא פֵּרוֹת**׳ - אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: שֶׁאֵין לוֹ עָלֶיהָ אֶלָּא אֲכִילַת פֵּרוֹת בִּלְבַד. תָּנֵי רַבִּי יוֹסֵה צְדוֹנָיָא קֳמֵי רַבִּי יִרְמְיָה וּפָלַג עַל רַבִּי יִרְמְיָה: ׳וְזַכַּאי בְּמִצְיאָתָהּ וּבְמַעֲשֵׂה יָדֶיהָ וּבְהָפֵר נְדָרֶיהָ׳. מַהוּ ׳**וְלֹא פֵּרוֹת**׳? שֶׁאֵינָהּ יְכוֹלָה לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ אֲכִילַת פֵּרוֹת שֶׁאָכַל. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: בְּכָל שָׁעָה הָוָה רַבִּי הִילָא רַבִּי אָמַר לִי: תָּנֵי מַתְנִיתָא: ׳יוֹרְשָׁהּ וּמְטַמֵּא לָהּ׳. וְתָנֵי רַבִּי חִיָּה כֵּן?! ׳מְטַמֵּא הוּא אָדָם לְאִשְׁתּוֹ כְּשֵׁרָה, וְאֵינוֹ מְטַמֵּא לְאִשְׁתּוֹ פְּסוּלָה׳.

רַבִּי אָבוּן בְּעָא קֳמֵי רַבִּי מָנָא: עַבְדֵי שְׁנִיּוֹת, מַהוּ שֶׁיֹּאכְלוּ בִּתְרוּמָה? אָמַר לֵהּ: שְׁתֹק, וְיָפֶה לְךָ! הִיא אוֹכֶלֶת וַעֲבָדֶיהָ אֵינָן אוֹכְלִין?! תַּמָּן תָּנֵינַן: ׳גֵּט הַמְעֻשֶּׂה: בִּישְׂרָאֵל - כָּשֵׁר, וּבְגוֹיִים - פָּסוּל׳. שְׁמוּאֵל אָמַר: פָּסוּל וּפוֹסֵל בִּכְהֻנָּה. שְׁמוּאֵל אָמַר: אֵין מְעַשְּׂרִין, אֶלָּא כְּגוֹן אַלְמָנָה לְכֹהֵן גָּדוֹל, גְּרוּשָׁה וַחֲלוּצָה לְכֹהֵן הֶדְיוֹט. וְהָא תָּנֵינַן: ׳שְׁנִיּוֹת׳? לָא בְּגִין דָּא אָמַר שְׁמוּאֵל. וְהָא תָּנֵינַן: ׳הַמַּדִּיר אֶת אִשְׁתּוֹ מִלֶּהָנוֹת לוֹ: עַד שְׁלֹשִׁים יוֹם - יַעֲמִיד פַּרְנָס; יוֹתֵר מִכָּן - יוֹצִיא וְיִתֵּן כְּתֻבָּה׳. שָׁמַעְנוּ שֶׁהוּא מוֹצִיא, שָׁמַעְנוּ שֶׁכּוֹפִין.

מַה בֵּין אֵלּוּ לְאֵלּוּ? אֵלּוּ, עַל־יְדֵי שֶׁהֵן דִּבְרֵי תוֹרָה, וְאֵין דִּבְרֵי תוֹרָה צְרִיכִין חִזּוּק - לְפִיכָךְ יֵשׁ לָהּ כְּתֻבָּה; וְאֵלּוּ, עַל־יְדֵי שֶׁהֵן דִּבְרֵי סוֹפְרִין, וְדִבְרֵי סוֹפְרִין צְרִיכִין חִזּוּק - לְפִיכָךְ אֵין לָהּ כְּתֻבָּה. אִית דְּבָעֵי מֵימַר: אֵלּוּ, עַל־יְדֵי שֶׁקָּנָסָן בְּיָדָן וּבְיַד הַוָּלָד, וְלֹא קָנְסוּ בָּהֶן דָּבָר אַחֵר - לְפִיכָךְ יֵשׁ לָהּ כְּתֻבָּה; וְאֵלּוּ, עַל־יְדֵי שֶׁאֵין קָנָסָן בְּיָדָן וּבְיַד הַוָּלָד, וְקָנְסוּ בָּהֶן דָּבָר אַחֵר - לְפִיכָךְ אֵין לָהּ כְּתֻבָּה. מַה נָפַק מִן בֵּינֵיהוֹן? הַמַּחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ מִשֶּׁנִּשֵּׂאת. מַאן דְּמַר: אֵלּוּ עַל־יְדֵי שֶׁהֵן דִּבְרֵי תוֹרָה, וְזוֹ, הוֹאִיל וְהוּא דְּבַר תּוֹרָה - לְפִיכָךְ יֵשׁ לָהּ כְּתֻבָּה; וּמַאן דְּמַר: אֵלּוּ עַל־יְדֵי שֶׁקָּנָסָן בְּיָדָן וּבְיַד הַוָּלָד, וְזוֹ הוֹאִיל וְאֵין קָנָסָה בְּיָדָהּ וּבְיַד הַוָּלָד - לְפִיכָךְ אֵין לָהּ כְּתֻבָּה.

רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא אָמַר: רַבִּי זְעִירָא וְרַבִּי הִלָּא, תְּרֵיהוֹן אָמְרִין: בִּמְזוֹנוֹת פְּלִיגִין. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: יֵשׁ לָהּ מְזוֹנוֹת. אָמַר לֵהּ רַבִּי אֶלְעָזָר: אוֹמֵר לוֹ: ׳הוֹצֵא׳! וְאַתְּ אָמַר אָכֵן?!

הֲוָה בָּעֵי מֵימַר: בִּתְנַאי כְּתָבָה פְּלִיגִין. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: יֵשׁ לָהּ תְּנַאי כְּתָבָה. כָּל עַמָּא מוֹדַי שֶׁאֵין לָהּ מְזוֹנוֹת. בְּיוֹרְשֶׁיהָ קָנְסוּ, כָּל־שֶׁכֵּן בָּהּ. מַאן דְּמַר: פְּלִיגִין בִּמְזוֹנוֹת - הָא בִּתְנַאי כְּתָבָה לָא, בַּהּ קָנְסוּ, לֹא קָנְסוּ בְּיוֹרְשֶׁיהָ.

הַדָּרָן עֲלָךְ פֶּרֶק אַלְמָנָה נְזוֹנִית

פֶּרֶק שְׁנֵים־עָשָׂר

[סד:]

הֲלָכָה א: מַתְנִיתִין: הַנּוֹשֵׂא אֶת הָאִשָּׁה, וּפָסְקָה עִמּוֹ שֶׁיְּזוֹן אֶת בִּתָּהּ חָמֵשׁ שָׁנִים - חַיָּב לְזוֹנָהּ חָמֵשׁ שָׁנִים. נִשֵּׂאת לְאַחֵר, וּפָסְקָה עִמּוֹ כְּדֵי שֶׁיְּזוֹן אֶת בִּתָּהּ חָמֵשׁ שָׁנִים - חַיָּב לְזוֹנָהּ חָמֵשׁ שָׁנִים. לֹא יֹאמַר הָרִאשׁוֹן: ׳לְכְשֶׁתָּבֹא אֶצְלִי - אֲזוֹנָהּ׳, אֶלָּא מוֹלִיךְ לָהּ מְזוֹנוֹתֶיהָ לְמָקוֹם שֶׁהִיא. וְכֵן לֹא יֹאמְרוּ שְׁנֵיהֶן: ׳הֲרֵי אָנוּ זָנִין אוֹתָהּ כְּאֶחָד׳, אֶלָּא אֶחָד זָנָהּ, וְאֶחָד נוֹתֵן לָהּ דְּמֵי מְזוֹנוֹת.

גְּמָרָא: הַנּוֹשֵׂא אֶת הָאִשָּׁה וּפָסְקָה עִמּוֹ וְכוּ׳ - בַּמָּה הוּא מִתְחַיֵּב לַהּ? לָא־כֵן רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, תְּרֵיהוֹן אָמְרִין: הַכּוֹתֵב שִׁטָּר חוֹב עַל חֲבֵרוֹ, בְּחֶזְקַת שֶׁהוּא חַיָּב לוֹ, וְנִמְצָא שֶׁאֵינוֹ חַיָּב לוֹ - אֵינוֹ חַיָּב לִתֵּן לוֹ? רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: עֲשׂוּ אוֹתָהּ כְּתוֹסֶפֶת כְּתֻבָּה. וְיִתֵּן בַּסּוֹף! עֲשׂוּ אוֹתָהּ כְּקִדּוּשֵׁי אִשָּׁה. וְיִתֵּן מִשָּׁעָה הָרִאשׁוֹנָה! עֲשׂוּ אוֹתָהּ כִּמְקֻדָּשׁ אֶת הָאִשָּׁה, עַל מְנָת לִתֵּן לָהּ שְׁנֵים־עָשָׂר דִּינָר זָהָב בְּשָׁנָה, לִהְיוֹת מַעֲלֶה לָהּ מִדִּינַר זָהָב לְחֹדֶשׁ.

תָּנֵי: ׳זָנָהּ חָמֵשׁ שָׁנִים הָרִאשׁוֹנִים, בֵּין בִּיקָּר בֵּין בְּזוֹל. הָיוּ בִּיקָּר וְהִזִּילוּ: אִם הוּא גָּרִים - נוֹתֵן בִּיקָּר. וְאִם הִיא גָּרְמָה - נוֹתֵן בְּזוֹל. הָיוּ בְּזוֹל וְהוֹקִירוּ: בֵּין שֶׁהוּא גָּרַם בֵּין שֶׁהִיא גָּרְמָה - נוֹתְנִין בְּזוֹל׳. הָדָא הִיא: ׳הַבַּת לֹא עוֹלָה וְלֹא יוֹרֶדֶת׳. תַּמָּן תָּנִינַן: ׳בְּנָן נָקְבָן דִּיהֲוֹן לִיכִי מִנַּאי, יֶהֱוֶן יָתְבָן בְּבֵיתִי וּמִתְזָנָן מִנְכְסַי׳. וְתָנֵי עֲלַהּ: ׳וּמִתְכַּסְיָן בִּכְסוּתִי׳. מַעֲשֶׂה יְדֵי הַבַּת שֶׁל מִי? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: ׳נִשֵּׂאת - הַבַּעַל חַיָּב בִּמְזוֹנוֹתֶיהָ וְהֵן נוֹתְנִין לָהּ דְּמֵי מְזוֹנוֹת׳. הָדָא אָמְרָה: זָנָהּ, וּמַעֲשֶׂה יָדֶיהָ שֶׁל בַּעְלָהּ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: הָדָא אָמְרָה: ׳פִּסַּק לָזוּן כַּלָּתוֹ - זָנָהּ, וּמַעֲשֶׂה יָדֶיהָ שֶׁל בְּנוֹ.

הוּא רוֹצֶה שֶׁתָּבוֹא אֶצְלוֹ וְהִיא אֵינָהּ רוֹצָה - הַדִּין עִמָּהּ. הִיא אוֹמֶרֶת מָעוֹת וְהוּא אוֹמֵר פֵּרוֹת - הַדִּין עִמָּהּ, דְּתָנֵינַן: ׳וְהוּא נוֹתֵן לָהּ דְּמֵי מְזוֹנוֹת׳. חָלַת - כְּמִי שֶׁנִּשֵּׂאת. מֵתָה, כְּמִי שֶׁנִּשֵּׂאת? מֵתָה - כְּבָר מֵתָה.

הֲלָכָה ב: מַתְנִיתִין: נִסֵּת הַבַּת - הַבַּעַל חַיָּב בִּמְזוֹנוֹתֶיהָ, וְהֵן נוֹתְנִין לָהּ דְּמֵי מְזוֹנוֹת. מֵתוּ - בְּנוֹתֵיהֶן נְזוֹנוֹת מִנְכָסִין בְּנֵי חוֹרִין, וְהִיא נְזוֹנֶת מִנְכָסִין מְשֻׁעְבָּדִין, מִפְּנֵי שֶׁהִיא כְּבַעֲלַת חוֹב. הַפִּקְחִין הָיוּ כוֹתְבִין: ׳עַל מְנַת שֶׁאָזוֹן אֶת בִּתֵּךְ חָמֵשׁ שָׁנִים, כָּל זְמַן שֶׁאַתְּ עִמִּי׳.

גְּמָרָא: ׳נִסֵּת הַבַּת - הַבַּעַל חַיָּב בִּמְזוֹנוֹתֶיהָ וְכוּ׳ - תְּנֵי כְּתָבָה שֶׁכְּתָבוֹ בְּשִׁטָּר? רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא אָמַר: אִתְפַּלְגוּן רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: לְחִזּוּק כְּתָבָן; וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: לִגְבוֹת מִן הַמְשֻׁעְבָּדִים כְּתָבָן. רַבִּי יִרְמְיָה מְחַלֵּף שְׁמוּעָתָהּ. אָמַר רַבִּי יוּדָן: מַתְנִיתָא מְסַיְּעָה לְמַאן דְּמַר: ׳לְחִזּוּק כְּתָבָן׳,

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת מְנָחוֹת פֶּרֶק רְבִיעִי

א. מִנְחָה שֶׁלֹּא נִקְמְצָה שֶׁנִּתְעָרְבָה בִּמְנָחָה שֶׁנִּקְמְצָה, אִם יָכוֹל לִקְמֹץ מִזּוֹ שֶׁלֹּא נִקְמְצָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ - כְּשֵׁרָה. וְאִם לָאו - פְּסוּלָה, וַיִּקְטִיר קֻמְצָהּ שֶׁל רִאשׁוֹנָה. הַקּוֹמֵץ שֶׁנִּתְעָרֵב בַּשִּׁירַיִם - הֲרֵי זֶה לֹא יִקְרַב. וְאִם קָרֵב - כָּשֵׁר. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: נִתְעָרֵב בְּשִׁיֵּרֵי מִנְחָה אַחֶרֶת, אוֹ בְּמִנְחָה שֶׁלֹּא נִקְמְצָה - הֲרֵי זֶה לֹא יִקְרַב. וְאִם קָרֵב - כָּשֵׁר. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: יִקְרַב. נִתְעָרֵב בְּמִנְחַת כֹּהֲנִים, וּבְמִנְחַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ, וּבְמִנְחַת נְסָכִים, וְכֵן מִנְחַת כֹּהֲנִים, וְכֵן מִנְחַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ, וּמִנְחַת נְסָכִים שֶׁנִּתְעָרְבוּ זוֹ בְזוֹ - הֲרֵי אֵלּוּ יִקָּרְבוּ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׁנֵי כֹּהֲנִים מְבִיאִין אֶת מִנְחוֹתֵיהֶן בִּכְלִי אֶחָד, וּמַקְרִיבִין אוֹתָן לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, מִפְּנֵי שֶׁכֵּלָּן כְּלִיל לָאִשִּׁים. נִתְעָרְבָה בְּמִנְחַת פָּרִים אֵילִים וּכְבָשִׂים - הֲרֵי אֵלּוּ יִקָּרְבוּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא יִקָּרְבוּ, מִפְּנֵי שֶׁזּוֹ בְּלִילָתָהּ עֲבָדָה, וְזוֹ בְּלִילָתָהּ רַכָּה, וְהֵן בּוֹלְעוֹת זוֹ מִזּוֹ.

ב. חָרֵב שֶׁנִּתְעָרֵב בְּבָלוּל - הֲרֵי זֶה יִקָּרֵב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא יִקָּרֵב, מִפְּנֵי שֶׁבּוֹלֵעַ מִמֶּנּוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: רוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵי רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר שֶׁאָמַר: 'אִם אֵין קֶמֶץ - אֵין שִׁירַיִם' אַף עַל פִּי שֶׁאֵין שִׁירַיִם יֵשׁ קֶמֶץ, מִדִּבְרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁאָמַר: 'אִם אֵין קֶמֶץ אֵין שִׁירַיִם אֵין קֶמֶץ'. נִטְמָא קֶמֶץ, שֶׁנִּפְסַל, אוֹ שֶׁיָּצָא חוּץ לַקְּלָעִים - הַשִּׁירַיִם תִּעָבֵר צוּרָתָם וְיֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרֵפָה. נִטְמְאוּ שִׁירַיִם אוֹ שֶׁנִּפְסְלוּ אוֹ שֶׁיָּצְאוּ חוּץ לַקְּלָעִים. רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר אוֹמֵר: יַקְטִיר אֶת קֶמֶץ. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: לֹא יַקְטִיר. וְאִם הִקְטִיר בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד - מוֹדֶה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ שֶׁהַרְצָה.

ג. שִׁירַיִם שֶׁחָסְרוּ עַד שֶׁלֹּא קָרַב הַקֶּמֶץ - פְּסוּלִין. מִשֶּׁקָּרַב הַקֶּמֶץ - כְּשֵׁרִים.

ד. רְקִיקֵי מִנְחַת יִשְׂרָאֵל שֶׁחָסְרוּ עַד שֶׁלֹּא קָרַב הַקּוֹמֵץ - פְּסוּלִין. מִשֶּׁקָּרַב הַקּוֹמֵץ - כְּשֵׁרִים.

הַשָּׁלֵם

ה. חַלּוֹת תּוֹדָה וּרְקִיקֵי נָזִיר שֶׁחָסְרוּ עַד שֶׁלֹּא נִזְרַק דַּם הַזֶּבַח - פְּסוּלִין. מִשֶּׁנִּזְרַק דַּם הַזֶּבַח - כְּשֵׁרִים.

ו. שְׁתֵּי הַלֶּחֶם שֶׁחָסְרוּ עַד שֶׁלֹּא נִזְרַק דָּמָן שֶׁל כְּבָשִׂים - פְּסוּלִין. מִשֶּׁנִּזְרַק דָּמָן שֶׁל כְּבָשִׂים - כְּשֵׁרִים.

ז. שְׁנֵי סְדָרִים שֶׁחָסְרוּ עַד שֶׁלֹּא הֻקְטְרוּ בְּזִיכִין - פְּסוּלִין. מִשֶּׁהֻקְטְרוּ בְּזִיכִין - כְּשֵׁרִים. אֲבָל נִסְכֵּי בְהֵמָה שֶׁחָסְרוּ, בֵּין שֶׁקָּרַב הַזֶּבַח וּבֵין עַד שֶׁלֹּא קָרַב הַזֶּבַח - כְּשֵׁרִים, שֶׁיְּבֹאוּ נְסָכִים אֲחֵרִים לְמַלְאוֹתָן.

ח. קֶמֶץ בִּשְׁתִיקָה, וְיָצָא הַקֶּמֶץ חוּץ לַקְּלָעִים וְקִטְרָן בִּשְׁתִיקָה - הֲרֵי זֶה כְּמוֹת שֶׁהָיָה, מוֹעֲלִין בְּשִׁירַיִם וְאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶם, מְשׁוּם נוֹתָר וּמְשׁוּם טָמֵא. נִטְמָא הַקֶּמֶץ וְקִטְרוֹ בִּשְׁתִיקָה - אֵין מוֹעֲלִים בַּשִּׁירַיִם, אֲבָל חַיָּבִים עֲלֵיהֶם מְשׁוּם נוֹתָר וּמְשׁוּם טָמֵא. שֶׁהַצִּיץ מְרַצֶּה עַל הַטָּמֵא וְאֵין הַצִּיץ מְרַצֶּה, לֹא עַל הַלָּן וְלֹא עַל הַיּוֹצֵא. קֶמֶץ בִּשְׁתִיקָה וְיָצָא קֶמֶץ חוּץ לַקְּלָעִים, וְהִקְטִיר הַקֶּמֶץ בִּשְׁתִיקָה, רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר אוֹמֵר: הֲרֵי זֶה כְּמוֹת שֶׁהָיָה. מוֹעֲלִין בַּשִּׁירַיִם וְאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶם מְשׁוּם נוֹתָר וּמְשׁוּם טָמֵא. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: הָרְצָה הַצִּיץ עַל הַיּוֹצֵא וְאֵין בַּשִּׁירַיִם, אֲבָל חַיָּבִים עֲלֵיהֶן מְשׁוּם נוֹתָר וּמְשׁוּם טָמֵא. נִטְמְאוּ הַשִּׁירַיִם וְהִקְטִיר אֶת הַקֶּמֶץ בִּשְׁתִיקָה - הַכֹּל מוֹדִים שֶׁאֵין מוֹעֲלִין בָּהֶם. אֲבָל חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מְשׁוּם נוֹתָר וּמְשׁוּם טָמֵא, שֶׁהַצִּיץ מְרַצֶּה עַל הַטָּמֵא וְאֵין מְרַצֶּה - לֹא עַל הַלָּן וְלֹא עַל הַיּוֹצֵא. קֶמֶץ בִּשְׁתִיקָה וְיָצָא חוּץ לִזְמַנּוֹ, וְיָצָא, קֶמֶץ חוּץ לִזְמַנּוֹ וְהִקְטִירוֹ בִּשְׁתִיקָה, אוֹ שֶׁקָּמַץ חוּץ לִזְמַנּוֹ, וְיָצָא חוּץ לַקְּלָעִים, קִטְרוֹ חוּץ לִזְמַנּוֹ - מוֹעֲלִין בַּשִּׁירַיִם, וְאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מְשׁוּם פִּגּוּל. נִטְמָא הַקֶּמֶץ וְקִטְרוֹ חוּץ לִזְמַנּוֹ, עַד שֶׁמּוֹעֲלִין בַּשִּׁירַיִם וְחַיָּבִין עֲלֵיהֶן מְשׁוּם פִּגּוּל, שֶׁהַצִּיץ מְרַצֶּה עַל הַטָּמֵא, וְאֵין מְרַצֶּה, לֹא עַל הַלָּן וְלֹא עַל הַיּוֹצֵא. קֶמֶץ בִּשְׁתִיקָה,

תּוֹסֶפְתָּא

וְיָצְאוּ שִׁירַיִם חוּץ לַקְּלָעִים, וְהִקְטִיר אֶת הַקֹּמֶץ חוּץ לִזְמַנּוֹ, אוֹ שֶׁקָּמַץ חוּץ לִזְמַנּוֹ, וְיָצְאוּ שִׁירַיִם חוּץ לַקְּלָעִים, וְהִקְטִיר אֶת הַקֹּמֶץ חוּץ לִזְמַנּוֹ, אוֹ שֶׁקָּמַץ חוּץ לִזְמַנּוֹ וְיָצְאוּ שִׁירַיִם חוּץ לַקְּלָעִים, וְהִקְטִיר אֶת הַקֹּמֶץ בִּשְׁתִּיקָה, אוֹ שֶׁקָּמַץ חוּץ לִזְמַנּוֹ, וְיָצְאוּ שִׁירַיִם חוּץ לַקְּלָעִים, וְהִקְטִיר אֶת הַקֹּמֶץ חוּץ לִזְמַנּוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הֲרֵי זֶה כְּמוֹת שֶׁהָיָה. מוֹעֲלִין בַּשִּׁירַיִם וְאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: הָרְצָה הַצִּיץ עַל הַיּוֹצֵא, עָדַיִן מוֹעֲלִין בַּשִּׁירַיִם, וְחַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל. נִטְמְאוּ הַשִּׁירַיִם וְהִקְטִיר אֶת הַקֹּמֶץ חוּץ לִזְמַנּוֹ, הַכֹּל מוֹדִים שֶׁעֲדַיִן מוֹעֲלִין בַּשִּׁירַיִם וְחַיָּבִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פִּגּוּל, שֶׁהַצִּיץ מְרַצֶּה עַל הַטֻּמְאָה וְאֵינוֹ מְרַצֶּה, לֹא עַל הַלָּן וְלֹא עַל הַיּוֹצֵא.

ט. שְׁתֵּי הַלֶּחֶם שֶׁיָּצְאוּ חוּץ לַקְּלָעִים, וְנִזְרַק דָּמָן שֶׁל כִּבְשִׂים חוּץ לִזְמַנּוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֵין חַיָּבִים עַל לֶחֶם זֶה מִשּׁוּם פִּגּוּל. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: חַיָּבִין עַל לֶחֶם זֶה מִשּׁוּם פִּגּוּל. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: הַקֹּמֶץ טָעוּן כְּלֵי שָׁרֵת. כֵּיצַד? קוֹמְצוֹ מִתּוֹךְ כְּלֵי שָׁרֵת וְנוֹתְנוֹ לְתוֹךְ כְּלֵי שָׁרֵת, וּמְקַדְּשׁוֹ לְתוֹךְ כְּלֵי שָׁרֵת. אִם לֹא קִדְּשׁוֹ בְּתוֹךְ כְּלֵי שָׁרֵת; רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֲפִלּוּ קוֹמְצוֹ מִתּוֹךְ כְּלֵי שָׁרֵת, וּמְלָחוֹ, וּנְתָנוֹ עַל גַּבֵּי הָאִשִּׁים כָּשֵׁר.

מַסֶּכֶת מְנָחוֹת פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. שְׁנֵי כִבְשֵׁי עֲצֶרֶת - מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה. מֵת אֶחָד מֵהֶם, אוֹ שֶׁבָּרַח, אוֹ שֶׁנַּעֲשָׂה טְרֵפָה - יִקַּח זוּג לַשֵּׁנִי. שָׁחַט אֶת אֶחָד מֵהֶם לִשְׁמוֹ - יִקַּח זוּג לַשֵּׁנִי. נִשְׁחֲטוּ שְׁנֵיהֶן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן - יָבִיא שְׁנַיִם בַּתְּחִלָּה, וְיָנִיף הַלֶּחֶם עִמָּהֶם. מַהוּ לִזְרֹק אֶת הַדָּם בְּיוֹם טוֹב? יִזְרֹק וּמֹתָר בַּאֲכִילָה. וּבְשַׁבָּת לֹא יִזְרֹק, וּמֹתָר בַּהֲנָאָה. וְאִם זָרַק אֶת הַדָּם, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד, הַבָּשָׂר יֵאָכֵל וְיַקְטִיר אֲמוּרִים לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת.

הַשָּׁלֵם

ב. הַשּׁוֹחֵט שְׁתֵּי חַטָּאוֹת לַצְּבוּר, וְאֵין צָרִיךְ אֶלָּא אַחַת - חַיָּב עַל הָאַחֲרוֹנָה. שְׁתֵּי עוֹלוֹת לַצְּבוּר, וְאֵין צְרִיכִין אֶלָּא אַחַת - חַיָּב עַל הָאַחֲרוֹנָה. חַטָּאת צְבוּר שֶׁשְּׁחָטָהּ בְּשַׁבָּת, שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ - הֲרֵי זֶה חַיָּב, וְיַקְטִיר אֲמוּרִין. עוֹלַת צְבוּר שֶׁשְּׁחָטָהּ בְּשַׁבָּת, שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ - הֲרֵי זֶה חַיָּב, וְיַקְטִיר אֲמוּרִין לָעֶרֶב. חַטֹּאת יָחִיד וְעוֹלַת יָחִיד שֶׁשְּׁחָטָן בְּשַׁבָּת לִשְׁמָן, וְזָרַק דָּמָן לִשְׁמָן - הֲרֵי זֶה חַיָּב, וְעָלוּ לַבַּעֲלִים לְשֵׁם חוֹבָה.

ג. שְׁנֵי כִבְשֵׁי עֲצֶרֶת - אֵין מְקַדְּשִׁין אֶת הַלֶּחֶם אֶלָּא בִּשְׁחִיטָה. שְׁחָטָן לִשְׁמָן, וְזָרַק דָּמָן לִשְׁמָן - הַלֶּחֶם מְקֻדָּשׁ. שְׁחָטָן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן, וְזָרַק דָּמָן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן - אֵין הַלֶּחֶם מְקֻדָּשׁ. שְׁחָטָן לִשְׁמָן, וְזָרַק דָּמָן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן - הַלֶּחֶם מְקֻדָּשׁ וְאֵינוֹ מְקַדֵּשׁ; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: לְעוֹלָם אֵין הַלֶּחֶם מְקֻדָּשׁ עַד שֶׁיִּשְׁחָטֵם לִשְׁמָם, וְיִזְרֹק דָּמָם לִשְׁמָם. פָּעָמִים שֶׁהֵם מְפֻגָּלִים וְהַלֶּחֶם מְפֻגָּל, הֵם מְפֻגָּלִין וְהַלֶּחֶם כָּשֵׁר, הֵם כְּשֵׁרִים וְהַלֶּחֶם מְפֻגָּל, הֵם כְּשֵׁרִים וְהַלֶּחֶם כָּשֵׁר. שְׁחָטָן לִשְׁמָן, לֶאֱכֹל מֵהֶן לְמָחָר, הֵם מְפֻגָּלִים וְהַלֶּחֶם מְפֻגָּל, שְׁחָטָן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן, לֶאֱכֹל מֵהֶן לְמָחָר - הֵם מְפֻגָּלִים וְהַלֶּחֶם כָּשֵׁר, שְׁחָטָן לִשְׁמָן, לֶאֱכֹל מִן הַלֶּחֶם לְמָחָר - הֵם כְּשֵׁרִים וְהַלֶּחֶם כָּשֵׁר.

ה,ד הֶחֱמִירָה תּוֹרָה מַחֲשֶׁבֶת זְבָחִים מִמַּעֲשֵׂיהֶם, מַעֲשֶׂה זְבָחִים מִמַּחֲשַׁבְתָּן. כֵּיצַד מַחֲשֶׁבֶת זְבָחִים מִמַּעֲשֵׂיהֶן? הַשּׁוֹחֵט אֶת הַזֶּבַח לִזְרֹק דָּמוֹ בַּחוּץ, אוֹ מִקְצָת דָּמוֹ בַּחוּץ, לְהַקְטִיר אֲמוּרָיו בַּחוּץ, אוֹ כַּזַּיִת מֵאֲמוּרָיו בַּחוּץ, לֶאֱכֹל בְּשָׂרוֹ בַּחוּץ, אוֹ כַּזַּיִת מִבְּשָׂרוֹ בַּחוּץ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. וְאִם עָשָׂה כֵּן - אֵינוֹ פָּסוּל. לִזְרֹק דָּמוֹ לְמָחָר, אוֹ מִקְצָת דָּמוֹ לְמָחָר, לְהַקְטִיר אֲמוּרָיו לְמָחָר, אוֹ כַּזַּיִת מֵאֲמוּרָיו לְמָחָר, לֶאֱכֹל מִבְּשָׂרוֹ לְמָחָר, אוֹ כַּזַּיִת מִבְּשָׂרוֹ לְמָחָר - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. וְאִם עָשָׂה כֵּן - אֵינוֹ פִּגּוּל. הַקּוֹמֵץ אֶת הַמִּנְחָה, לֶאֱכֹל שְׁיָרֶיהָ בַּחוּץ, אוֹ כַּזַּיִת מִשְּׁיָרֶיהָ בַּחוּץ, לְהַקְטִיר קֻמְצָהּ בַּחוּץ, אוֹ כַּזַּיִת מִקֻּמְצָהּ בַּחוּץ,

תּוֹסֶפְתָּא

לְהַקְטִיר לְבוֹנָתָהּ בַּחוּץ, אוֹ כַּזַּיִת מִלְּבוֹנָתָהּ בַּחוּץ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. וְאִם עָשָׂה כֵּן - אֵינוֹ פָּסוּל. לֶאֱכוֹל שִׁיָּרֶיהָ לְמָחָר, אוֹ כַּזַּיִת מִשִּׁיָּרֶיהָ לְמָחָר, לְהַקְטִיר קֻמְצָהּ לְמָחָר, אוֹ כַּזַּיִת מִקֻּמְצָהּ לְמָחָר, לְהַקְטִיר לְבוֹנָתָהּ לְמָחָר, אוֹ כַּזַּיִת מִלְּבוֹנָתָהּ לְמָחָר - פָּגוּל, וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. וְאִם עָשָׂה כֵּן - אֵינוֹ פָּגוּל.

ה. כֵּיצַד מַעֲשֶׂה זְבָחִים מִמַּחֲשַׁבְתָּן? הַשּׁוֹחֵט אֶת הַבְּהֵמָה עַל מְנָת שֶׁיִּזְרְקוּ עֲרָלִים וּטְמֵאִים אֶת דָּמוֹ, עַל מְנָת שֶׁיַּקְטִירוּ עֲרֵלִים וּטְמֵאִים אֶת אֲמוּרָיו, עַל מְנָת שֶׁיֹּאכְלוּ עֲרֵלִים אֶת בְּשָׂרוֹ - כָּשֵׁר. וְאִם עָשָׂה כֵּן - הֲרֵי זֶה פָּסוּל. נָתַן מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, וְאֶת הַנְּתָנִין מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה. אֶת הַנְּתָנִין בִּפְנִים בַּחוּץ, וְאֶת הַנְּתָנִין בַּחוּץ בִּפְנִים - כָּשֵׁר. וְאִם עָשָׂה כֵּן - הֲרֵי זֶה פָּסוּל.

ו. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַחַטָּאת, לְהַכְנִיס מִדָּמָהּ לִפְנִים - כְּשֵׁרָה. חַטָּאת שֶׁהִכְנִיס מִדָּמָהּ, אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא - פְּסוּלָה. הַקּוֹמֵץ אֶת הַמִּנְחָה, לְהַקְטִיר מִקֻּמְצָהּ, פָּחוֹת מִכְּזַיִת לְמָחָר - כָּשֵׁר. הַקּוֹמֵץ שֶׁחִסֵּר אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא - פָּסוּל.

ז. כָּל הַמִּנְחוֹת שֶׁקֻּמְצָן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן - כְּשֵׁרוֹת, לְפִיכָךְ אִם חִשֵּׁב עָלָיו חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. קֶמֶץ כֹּהֵן, קֶמֶץ הַכָּשֵׁר, קֶמֶץ בִּימִינוֹ, קֶמֶץ בִּכְלִי הֶקְדֵּשׁ - כָּשֵׁר. לְפִיכָךְ אִם חִשֵּׁב עָלָיו חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת, חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל, וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. קֶמֶץ הַכָּשֵׁר וְנָתַן לַפָּסוּל - יַחֲזִיר לַכָּשֵׁר - וְכָשֵׁר. בְּיַד הַפָּסוּל וְחִשֵּׁב עָלָיו בֵּין חוּץ לִזְמַנּוֹ וּבֵין לִמְקוֹמוֹ - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל. בְּיַד הַכָּשֵׁר וְחִשֵּׁב עָלָיו חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. קֶמֶץ בִּימִינוֹ וְנָתַן בִּשְׂמֹאלוֹ - יַחֲזִיר לִימִינוֹ וְכָשֵׁר. בִּשְׂמֹאלוֹ וְחִשֵּׁב עָלָיו, בֵּין חוּץ לִזְמַנּוֹ וּבֵין חוּץ לִמְקוֹמוֹ - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל. בִּימִינוֹ וְחִשֵּׁב עָלָיו חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ

הַשָּׁלֵם

כָּרֵת. חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל, וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. קֶמֶץ בִּכְלִי קֹדֶשׁ, וְנָתַן לִכְלִי חוֹל - יַחֲזִיר לִכְלִי קֹדֶשׁ, וְכָשֵׁר. בִּכְלִי חוֹל וְחִשֵּׁב עָלָיו, בֵּין חוּץ לִזְמַנּוֹ וּבֵין חוּץ לִמְקוֹמוֹ - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל. בִּכְלִי קֹדֶשׁ וְחִשֵּׁב עָלָיו חוּץ לִמְקוֹמוֹ- פָּסוּל, וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת; דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: קֶמֶץ הַכָּשֵׁר וְנָתַן לַפָּסוּל - פְּסָלָתוּ מַתָּנָתוֹ. קֶמֶץ בִּכְלִי הַקֹּדֶשׁ וְנָתַן לִכְלִי חוֹל - פְּסָלָתוּ מַתָּנָתוֹ. קֶמֶץ בִּימִינוֹ וְנָתַן לִשְׂמֹאלוֹ - פְּסָלָתוּ מַתָּנָתוֹ. אֲבָל הַקּוֹמֵץ מִתּוֹךְ כְּלִי חוֹל, וְנוֹתֵן לְתוֹךְ כְּלִי שָׁרֵת, עַד שֶׁלֹּא נָתַן שְׁמָנָהּ וּלְבוֹנָתָהּ, וְחִשֵּׁב עָלֶיהָ, בֵּין חוּץ לִזְמַנּוֹ וּבֵין חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל, וְאֵין בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל, מִשֶּׁנָּתַן שְׁמָנָהּ וּלְבוֹנָתָהּ, וְחִשֵּׁב עָלֶיהָ חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. קֶמֶץ עַל שֶׁבַּחוּץ, וְנִכְנַס לִפְנִים - יַחֲזֹר וְיִקְמֹץ בִּפְנִים, וְכָשֵׁר. בַּחוּץ, וְחִשֵּׁב עָלָיו, בֵּין חוּץ לִזְמַנּוֹ וּבֵין חוּץ לִמְקוֹמוֹ - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל. בִּפְנִים, וְחִשֵּׁב עָלָיו חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. נִתְפַּזֵּר הַקֶּמֶץ עַל הָרִצְפָּה - יַחֲזֹר וְיַאֲסְפֶנּוּ וְכָשֵׁר. עַד שֶׁלֹּא אֲסָפוֹ וְחִשֵּׁב עָלָיו, בֵּין חוּץ לִזְמַנּוֹ וּבֵין חוּץ לִמְקוֹמוֹ - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל, מִשֶּׁאֲסָפוֹ וְחִשֵּׁב עָלָיו חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל, וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת.

ח. מִנְחַת חוֹטֵא וּמִנְחַת קְנָאוֹת שֶׁנָּתַן עָלֶיהָ לְבוֹנָה - יִלָּקֵט אֶת הַלְּבוֹנָה וּכְשֵׁרָה. עַד שֶׁלֹּא לִקֵּט אֶת הַלְּבוֹנָה, וְחִשֵּׁב עָלֶיהָ, בֵּין חוּץ לִזְמַנּוֹ וּבֵין חוּץ לִמְקוֹמוֹ - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל. מִשֶּׁלִּקֵּט אֶת הַלְּבוֹנָה, וְחִשֵּׁב עָלֶיהָ, חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת, חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת.

ט. כָּל הַמִּנְחוֹת שֶׁהוּנְפוּ וְלֹא הֻגְּשׁוּ, הֻגְּשׁוּ וְלֹא הוּנְפוּ, יָצַק וְלֹא בָלַל, בָּלַל וְלֹא פָתַת, פָּתַת וְלֹא מָלַח, מָלַח וְלֹא פָתַת - כְּשֵׁרָה. לְפִיכָךְ אִם חִשֵּׁב עָלֶיהָ חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת, חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל וְחַיָּבִין

תּוֹסֶפְתָּא

עָלָיו כָּרֵת, לְפִיכָךְ הִקְטִיר אֶת הַקֹּמֶץ בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְאֶת הַלְּבוֹנָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, אוֹ שֶׁהִקְטִיר קֹמְצָהּ פַּעֲמַיִם - כְּשֵׁרָה. לְפִיכָךְ אִם חִשֵּׁב עָלֶיהָ חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת. חוּץ לִזְמַנּוֹ - פָּגוּל, וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. זֶה הַכְּלָל, אֵין הַמְּנָחוֹת נִפְסָלוֹת אֶלָּא בְּאַרְבָּעָה דְּבָרִים: בְּקֹמִיצָה, וּבְהַלּוּךְ, וּבְמַתַּן כְּלִי, וּבְהַקְטָרָה, מוֹסִיף עֲלֵיהֶן מְנַחַת חוֹטֵא וּמִנְחַת קְנָאוֹת, שֶׁקֹּמְצָן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן - הֲרֵי אֵלּוּ פְּסוּלִין. לְפִיכָךְ, אִם חִשֵּׁב עָלֶיהָ, בֵּין חוּץ לִזְמַנּוֹ, וּבֵין חוּץ לִמְקוֹמוֹ - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל. אֶחָד מִנְחַת חוֹטֵא, וְאֶחָד כָּל הַמְּנָחוֹת, שֶׁקֹּמְצָן זָר, וְאוֹנֵן, וְטָבוּל יוֹם וּמְחֻסָּר בְּגָדִים, וּמְחֻסָּר כִּפּוּרִים, וְשֶׁלֹּא רָחַץ יָדַיִם וְרַגְלַיִם, עָרֵל, וְטָמֵא, יוֹשֵׁב, וְעוֹמֵד עַל גַּבֵּי כֵלִים, וְעַל גַּבֵּי בְּהֵמָה, עַל גַּבֵּי רֶגֶל חֲבֵרוֹ - פָּסוּל. חִשֵּׁב עָלָיו, בֵּין חוּץ לִזְמַנּוֹ וּבֵין חוּץ לִמְקוֹמוֹ - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל. הָיָה קוֹמֵץ מִבֶּרֶץ וְקָמַץ, וְעָלָה בְּיָדוֹ צְרוֹר, גַּרְגֵּר מֶלַח, אוֹ קֹרֶט שֶׁל לְבוֹנָה - פָּסוּל. לְפִיכָךְ, אִם חִשֵּׁב עָלָיו, בֵּין חוּץ לִזְמַנּוֹ וּבֵין חוּץ לִמְקוֹמוֹ - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל. קָמַץ הַזָּר, קָמַץ פָּסוּל, קָמַץ בִּשְׂמֹאלוֹ, קָמַץ בִּכְלִי חוֹל - פָּסוּל. לְפִיכָךְ, אִם חִשֵּׁב עָלָיו, בֵּין חוּץ לִזְמַנּוֹ וּבֵין חוּץ לִמְקוֹמוֹ - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל. רִבָּה שִׁמְנָהּ, וְחִסֵּר שִׁמְנָהּ, רִבָּה סוֹלְתָהּ, וְחִסֵּר סוֹלְתָהּ - פְּסוּלָה. לְפִיכָךְ, אִם חִשֵּׁב עָלָיו, בֵּין חוּץ לִזְמַנּוֹ וּבֵין חוּץ לִמְקוֹמוֹ - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל. קָמַץ שֶׁלֹּא מִמְּקוֹם הַשֵּׁמֶן, וְשֶׁלֹּא מִמְּקוֹם הַלְּבוֹנָה, אוֹ שֶׁלֹּא נָתַן עָלֶיהָ לְבוֹנָה, אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא - פְּסוּלָה. לְפִיכָךְ, אִם חִשֵּׁב עָלֶיהָ, בֵּין חוּץ לִזְמַנּוֹ וּבֵין חוּץ לִמְקוֹמוֹ - אֵין בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל. מִנְחַת חוֹטֵא וּמִנְחַת קְנָאוֹת, שֶׁנָּתַן עָלֶיהָ שֶׁמֶן - פְּסוּלָה. לְפִיכָךְ, אִם חִשֵּׁב עָלֶיהָ, חוּץ לִזְמַנּוֹ וְחוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל. נָטַל בִּכְלִי וְנָתַן עָלֶיהָ - כְּשֵׁרָה. לְפִיכָךְ, אִם חִשֵּׁב עָלֶיהָ חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ מִשּׁוּם פִּגּוּל, חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. זֶה הַכְּלָל: אֵין הַפִּגּוּל נוֹהֵג אֶלָּא בְּדָבָר הָרָאוּי לַעֲבוֹדָה, וּבְמָקוֹם הָרָאוּי לַעֲבוֹדָה.

הַשָּׁלֵם

מַסֶּכֶת מְנָחוֹת פֶּרֶק שִׁשִּׁי

א. אֵלּוּ שֶׁהֵן טְעוּנִין מֶלַח: אֲבֵרֵי עוֹלָה וְאֵמוּרֵי קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וְאֵמוּרֵי קָדְשֵׁי קַלִּים, וְקֹמֶץ, וּלְבוֹנָה, וּמִנְחַת כֹּהֲנִים, וּמִנְחַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ, וְעוֹלַת הָעוֹף. אֲבָל הַדָּם, וְהַיַּיִן, וְהָעֵצִים, וְהַקְּטֹרֶת - אֵין טְעוּנִין מֶלַח.

ב. בִּשְׁלֹשָׁה מְקוֹמוֹת הָיְתָה מֶלַח נִתְּנָה: בִּלְשְׁכַּת מֶלַח, וְעַל גַּבֵּי כֶּבֶשׁ, וּבְרֹאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ - קֶרֶן דְּרוֹמִית מַעֲרָבִית. הַמֶּלַח שֶׁבִּלְשְׁכַּת הַמֶּלַח, הָיוּ מוֹלְחִין בָּהּ אֶת הָאֲבָרִין. שֶׁבְּרֹאשׁוֹ שֶׁל מִזְבֵּחַ קֶרֶן דְּרוֹמִית מַעֲרָבִית, הָיוּ מוֹלְחִין פְּסוּלֵי קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְאֵמוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים, הַקֹּמֶץ וְהַלְּבוֹנָה, וּמִנְחַת כֹּהֲנִים, וּמִנְחַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ, וְעוֹלַת הָעוֹף. מֶלַח שֶׁעַל גַּבֵּי הַכֶּבֶשׁ וְשֶׁעַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ - לֹא נֶהֱנִין וְלֹא מוֹעֲלִין. וְשֶׁעַל גַּבֵּי הָאֲבָרִים - מוֹעֲלִין בְּכָלָם. כֵּיצַד מוֹלְחִין? הָיָה נוֹתְנִין עַל גַּבֵּי הַמֶּלַח, חוֹזֵר וְהוֹפְכָן. וְאֵלּוּ הֵן שֶׁמַּעֲלִין אוֹתָן כָּל הַלַּיְלָה: אֲבֵרֵי עוֹלָה, וְאֵמוּרֵי קָדְשֵׁי קָדָשִׁים, וְאֵמוּרֵי קָדָשִׁים קַלִּים, וּמִנְחַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ, וּמִנְחַת נְסָכִים, וְעוֹלַת הָעוֹף. אֲבָל הַקֹּמֶץ, וְהַלְּבוֹנָה, וּמִנְחַת כֹּהֲנִים, וּמִנְחַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ הַבָּאִין בִּפְנֵי עַצְמָן - אֵין מַעֲלִין אוֹתוֹ כָּל הַלַּיְלָה. זֶה הַכְּלָל! כָּל שֶׁקָּרֵב מֵתִירָיו בַּיּוֹם - מַעֲלִין אוֹתוֹ כָּל הַלַּיְלָה. כָּל שֶׁלֹּא קָרֵב מֵתִירָיו בַּיּוֹם - אֵין מַעֲלִין אוֹתוֹ כָּל הַלַּיְלָה. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? נוֹתֵן עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ עִם שְׁקִיעַת הַחַמָּה, וּמִתְעַכְּלִין וְהוֹלְכִין כָּל הַלַּיְלָה.

ג. הַמַּעֲלֶה כַּזַּיִת מִשְּׁתֵּי הַלֶּחֶם בַּעֲבוֹדָה, אוֹ בְּחוּץ - הֲרֵי זֶה חַיָּב, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא ב, יב): "קָרְבַּן רֵאשִׁית תַּקְרִיבוּ אוֹתָם לַה' וְאֶל הַמִּזְבֵּחַ לֹא יַעֲלוּ". אֶחָד הַמִּזְבֵּחַ וְאֶחָד הַכֶּבֶשׁ לְכָךְ.

ד. הַמַּעֲלֶה מִבְּשַׂר חַטָּאת, וּמִבְּשַׂר אָשָׁם, מִבְּשַׂר קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וּמִבְּשַׂר קָדְשֵׁי קַלִּים - מֻתָּר. הָעֹמֶר, וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וְלֶחֶם הַפָּנִים, וּשְׁיָרֵי מְנָחוֹת, מִשְׁאוֹר וּמִדְּבַשׁ - עוֹבֵר בְּלֹא

תּוֹסֶפְתָּא

תַּעֲשֶׂה, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא ב, יא): "כִּי כָל שְׂאוֹר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ".

ה. הַמְחַמֵּץ אֶת הַמִּנְחָה, אַחַת מִן הַכְּשֵׁרָה וְאַחַת מִן הַפְּסוּלָה - עוֹבֵר בְּ׳לֹא תַעֲשֶׂה׳, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא ב, יא): "(כִּי) כָּל הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַה׳ לֹא תֵעָשֶׂה חָמֵץ".

ו. רְקִיקֵי מִנְחַת יִשְׂרָאֵל - מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה. וּמִיעוּטָן - מְעַכֵּב אֶת רֻבָּן. חַלּוֹת תּוֹדָה וּרְקִיקֵי נָזִיר - מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה. וּמִיעוּטָן - מְעַכֵּב אֶת רֻבָּן. פַּר אֵין מְעַכֵּב אֶת הַשָּׂעִיר, וְהַשָּׂעִיר אֵין מְעַכֵּב אֶת הַפָּר. כָּל הַזָּאוֹת שֶׁלְּפָנִים, כְּגוֹן אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, וְאַחַת עֶשְׂרֵה שֶׁל פַּר הָעֲדָה, וְאַחַת עֶשְׂרֵה שֶׁל פַּר כֹּהֵן מָשִׁיחַ - מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה. וּמִיעוּטָן - מְעַכֵּב אֶת רֻבָּן. שֶׁבַע הַזָּאוֹת שֶׁבַּמְּפָרָה - מְעַכְּבוֹת זוֹ אֶת זוֹ. שֶׁבַע הַזָּאוֹת שֶׁבַּמִּצְרָע - מְעַכְּבוֹת זוֹ אֶת זוֹ. צִפֳּרִים - מְעַכְּבוֹת זוֹ אֶת זוֹ. אַבְנֵי בַיִת הַמְנֻגָּע, וְעֵצָיו, וַעֲפָרוֹ - מְעַכְּבִין זוֹ אֶת זוֹ. עֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב וּשְׁנֵי תוֹלַעַת - מְעַכְּבִין זוֹ אֶת זוֹ. תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן, וְתוֹלַעַת שָׁנִי, וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר - מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה. שְׁמוֹנָה בִּגְדֵי כֹהֵן גָּדוֹל- מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה. אַרְבָּעָה בִּגְדֵי כֹהֵן הֶדְיוֹט - מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה. אַבְנֵי שֹׁהַם וְאַבְנֵי מִלּוּאִים - מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה. כְּתַב שֶׁעַל גַּבֵּיהֶן - מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה. סַמָּנֵי קְטֹרֶת, וְסַמָּנֵי שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה - מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה. וּמִיעוּטָן מְעַכֵּב אֶת רֻבָּן. שִׁבְעָה קָנֵי מְנוֹרָה - מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה. וְשִׁבְעָה נֵרוֹתֶיהָ - מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה. גְּבִיעֶיהָ, כַּפְתּוֹרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ - מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה. קָרֶן, וְכֶבֶשׁ, וְיסוֹד, וְרַבָּע - מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה. רַבִּי יוֹסֵי בַּר רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף הַסּוֹבֵב. מִדַּת הַמִּזְבֵּחַ, בֵּין אָרְכּוֹ, וּבֵין רָחְבּוֹ - אֵינָהּ מְעַכֶּבֶת. אֲבָל רִבּוּיוֹ - מְעַכֵּב. הַשֻּׁלְחָן, וְהַמְּנוֹרָה וְהַמִּזְבְּחוֹת - מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כֹּהֲנִים, וּלְוִיִּם, וְיִשְׂרְאֵלִים - מְעַכְּבִין אֶת הַקָּרְבָּן. בִּרְכוֹת כֹּהֲנִים - מְעַכְּבוֹת זוֹ אֶת זוֹ. בִּרְכוֹת כֹּהֵן גָּדוֹל - מְעַכְּבוֹת זוֹ אֶת זוֹ. בִּרְכוֹת תַּעֲנִיּוֹת - מְעַכְּבוֹת זוֹ אֶת זוֹ. בִּרְכוֹת שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה - מְעַכְּבוֹת זוֹ אֶת זוֹ. בִּרְכוֹת - מְעַכְּבוֹת זוֹ אֶת זוֹ. תְּקִיעוֹת - מְעַכְּבוֹת זוֹ אֶת זוֹ. בִּרְכוֹת תְּקִיעוֹת - מְעַכְּבוֹת זוֹ אֶת זוֹ. הַלֵּל, וְשֶׁבַח וּתְפִלָּה - מְעַכְּבוֹת זוֹ אֶת זוֹ. תְּפִלִּין שֶׁל יָד, וְשֶׁל רֹאשׁ - מְעַכְּבוֹת זוֹ אֶת זוֹ. אִם אֵין לוֹ אֶלָּא אַחַת - הֲרֵי זֶה יַנִּיחַ. הַתּוֹכֶלֶת וְהַלָּבָן - אֵין מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה. מִצְוָה שֶׁיַּקְדִּים לָבָן לְתוֹכֶלֶת, וְאִם הִקְדִּים תּוֹכֶלֶת לְלָבָן - יָצָא. נִסְכֵּי בְהֵמָה וְהַסֹּלֶת - מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה. פָּרִים אֵילִים וּכְבָשִׂים - מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: פָּרִים - אֵין מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה, מִפְּנֵי שֶׁמִּתְעַטְּין בָּחֹג. אֲבָל אֵילִים וּכְבָשִׂים - מְעַכְּבִין זֶה אֶת זֶה. אֵין מְבִיאִין פָּרִים, אֵילִים וּכְבָשִׂים, וְאַחַר כָּךְ נְסָכִים, אֶלָּא פָּרִים בְּנִסְכֵּיהֶן, אֵילִים בְּנִסְכֵּיהֶן, כְּבָשִׂים בְּנִסְכֵּיהֶן. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יָחִיד שֶׁהָיָה חַיָּב פָּרִים, אֵילִים וּכְבָשִׂים, וְאֵין לוֹ נְסָכִים - יְבִיא פָּרִים בְּנִסְכֵּיהֶן, וְאַל יָבִיא פָּרִים אֵילִים וּכְבָשִׂים בְּלֹא נְסָכִים. יָחִיד שֶׁהֵבִיא נְסָכִים, וְלֹא הָיָה צָרִיךְ לָהֶם - יִתְּנֵם לַצִּבּוּר. צִבּוּר שֶׁהֵבִיא נְסָכִיו, וְלֹא הָיָה צָרִיךְ לָהֶם - יִתְּנֵם לַיָּחִיד.

ז. הֵבִיא נְסָכָיו לָעוֹלָה, וְנִטְמָא זָבַח, אוֹ שֶׁנִּפְסַל - יִתְּנֵם לְשִׁלְמִים. הֵבִיא נְסָכָיו לְשִׁלְמִים וְנִטְמָא זָבַח, אוֹ שֶׁנִּפְסַל - יִתְּנֵם לָעוֹלָה. וּנְסָכָיו שֶׁלֹּא קָרְבוּ הַיּוֹם - יִקָּרְבוּ לְמָחָר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? שֶׁלֹּא קָדְשׁוּ בַכְּלִי, אֲבָל בִּזְמַן שֶׁקִּדְּשׁוּ בַכְּלִי - יִקָּרְבוּ הַיּוֹם וְאַל יִקָּרְבוּ לְמָחָר, מִפְּנֵי שֶׁנִּפְסָלִים בְּלִינָה. הָעֹמֶר - אֵין מְעַכֵּב אֶת הַכֶּבֶשׂ, וְהַכֶּבֶשׂ - אֵין מְעַכֵּב אֶת הָעֹמֶר. הַלֶּחֶם מְעַכֵּב אֶת הַכְּבָשִׂים, כֵּיצַד יַעֲשׂוּ? יָנִיפוּ, וּתְעוּבַּר צוּרָתָן וְיֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרֵפָה; דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן נַנָּס: לֹא כִי! אֶלָּא כְּבָשִׂים מְעַכְּבִין אֶת הַלֶּחֶם, וְלֹא הַלֶּחֶם מְעַכֵּבְתָּם אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: עַדַיִן דָּבָר שָׁקוּל! מִי מַכְרִיעַ? אָמַר בֶּן נַנָּס: אֲנִי אַכְרִיעַ! וְכֵן מְצִינוּ, כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר אַרְבָּעִים שָׁנָה, קָרְבוּ כְּבָשִׂים בְּלֹא לֶחֶם, אַף כָּאן יִקָּרְבוּ כְּבָשִׂים בְּלֹא לֶחֶם. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: הֲלָכָה מִדְרַשׁ כְּדִבְרֵי בֶן נַנָּס, אֲבָל

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

אֵין הַטַּעַם כִּדְבָרָיו. נִמְצָא אַתָּה אוֹמֵר, כֵּיוָן שֶׁעָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַיַּרְדֵּן - נִתְחַיְּבוּ בַּחַלָּה וּבְעָרְלָה וּבְחָדָשׁ. הִגִּיעַ ט״ז בְּנִיסָן - נִתְחַיְּבוּ בְּעֹמֶר וּבְקָרְב עִמּוֹ. שָׁהוּ חֲמִשִּׁים יוֹם - נִתְחַיְּבוּ שְׁתֵּי הַלֶּחֶם וּבְקָרְב עִמָּהֶן. לִי״ד שָׁנָה נִתְחַיְּבוּ בְּנֶטַע רְבָעִי. רַבִּי יוֹסֵי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: לֹא נִתְחַיְּבוּ בְּנֶטַע רְבָעִי אֶלָּא לְאַחַר אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה. כְּשֶׁכָּבְשׁוּ וְשֶׁחִלְקוּ - נִתְחַיְּבוּ בְּמַעֲשְׂרוֹת. הִתְחִילוּ מוֹנִים שָׁנָה רִאשׁוֹנָה, וּשְׁנִיָּה, וּשְׁלִישִׁית, וְאַחַר כָּךְ נִתְחַיְּבוּ בְּנֶטַע רְבָעִי. לְעֶשְׂרִים וְאַחַת שָׁנָה - עָשׂוּ שְׁמִיטָה. לְשִׁשִּׁים וְאַרְבַּע שָׁנָה - עָשׂוּ יוֹבֵל. מִפְּנֵי מָה אֲנִי אוֹמֵר קָרְבוּ כְּבָשִׁים בְּלֹא לֶחֶם? מִפְּנֵי שֶׁהַכְּבָשִׁים מַתִּירִין אֶת עַצְמָן, וְלֹא הַלֶּחֶם. לֶחֶם בְּלֹא כְּבָשִׂים - אֵין לוֹ מִי יַתִּירֶנּוּ.

מַסֶּכֶת מְנָחוֹת פֶּרֶק שְׁבִיעִי

א. קְנָמוֹן יֵשׁ בּוֹ חֲצָאִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ל, כג): ״וְקִנְמָן בֶּשֶׂם מַחֲצִיתוֹ חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם וְקִדָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ וְשֶׁמֶן זַיִת הִין שְׁנַיִם עָשָׂר לוֹג״. קְטֹרֶת שֶׁלֹּא קָרְבָה חֲצִיָּהּ בַּבֹּקֶר - תִּקָּרֵב כֻּלָּהּ בָּעֶרֶב, חוֹבַת בֵּין הָעַרְבַּיִם. כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁלֹּא קָרַב חֲצָיָהּ בַּבֹּקֶר - תִּקָּרֵב כֻּלָּהּ בֵּין הָעַרְבַּיִם, חוֹבַת בֵּין הָעַרְבַּיִם. שְׂעִירֵי הֶרֶגֶל, לֹא קָרְבוּ בֶּרֶגֶל - יִקָּרְבוּ בְּרֹאשׁ הַחֹדֶשׁ, לֹא קָרְבוּ בְּרֹאשׁ הַחֹדֶשׁ - יִקָּרְבוּ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. לֹא קָרְבוּ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים - יִקָּרְבוּ לֶרֶגֶל הַבָּא, שֶׁמִּתְחִלָּה לֹא הִקְדִּישׁוּ קָרְבָּנוֹת צִבּוּר אֶלָּא עַל מְנָת לְקָרֵב בְּמִזְבַּח חִיצוֹן. מוֹסְפֵי שַׁבָּת שֶׁלֹּא קָרְבוּ בְּשַׁבָּת זוֹ - יִקָּרְבוּ בְּשַׁבָּת אַחֶרֶת, חוֹבַת שַׁבָּת הַבָּאָה אַחֶרֶת. מוֹסְפֵי רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁלֹּא קָרְבוּ בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ זֶה - יִקָּרְבוּ בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ אַחֵר, חוֹבַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ הַבָּא. לֹא הִקְרִיבוּ כֶּבֶשׂ בַּבֹּקֶר - יַקְרִיבוּ בֵּין הָעַרְבַּיִם. לֹא הִקְטִירוּ קְטֹרֶת בַּבֹּקֶר - יַקְטִירוּ בֵּין הָעַרְבַּיִם. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁהָיוּ בֵּית דִּין אֲנוּסִין, אוֹ שׁוֹגְגִים, אֲבָל אִם הָיוּ מְזִידִין, שֶׁהָיְתָה חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ וְלֹא הִקְרִיבוּ כֶּבֶשׂ בַּבֹּקֶר - לֹא יַקְרִיבוּ בֵּין הָעַרְבַּיִם. לֹא הִקְטִירוּ קְטֹרֶת בַּבֹּקֶר - לֹא

הַשָּׁלֵם

יַקְטִירוּ בֵּין הָעַרְבַּיִם. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: כְּלָהּ הָיְתָה קְרֵבָה בֵּין הָעַרְבַּיִם, שֶׁאֵין מְחַנְּכִים אֶת מִזְבַּחַ הַזָּהָב אֶלָּא בִּקְטוֹרֶת סַמִּים, וְלֹא אֶת מִזְבַּח הָעוֹלָה, אֶלָּא בְּתָמִיד שֶׁל בֹּקֶר, וְלֹא אֶת הַשֻּׁלְחָן, אֶלָּא בְּלֶחֶם הַפָּנִים בְּשַׁבָּת, וְלֹא אֶת הַמְּנוֹרָה אֶלָּא בְּנֵרוֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם.

ב. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כָּל שִׁבְעַת יְמֵי מִלּוּאִים - הָיָה שֻׁלְחָן בָּטֵל בְּלֹא לֶחֶם, לְפִי שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מִלַּאכְתָּן לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת. לֹא סִדְּרוּ עָלָיו אֶת הַלֶּחֶם, אֶלָּא בְּשַׁבָּת בְּזְמַנּוֹ, הֲרֵי הוּא אוֹמֵר (שְׁמוֹת לט, מג): ״וַיַּרְא מֹשֶׁה אֶת כָּל הַמְּלָאכָה וְהִנֵּה עָשׂוּ אוֹתָהּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה׳״ וְגוֹ׳. הֵיכָן צִוָּהוּ? (שְׁמוֹת כה, ח): ״וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ״ וְגוֹ׳ (שָׁם מ, כב): ״וְנָתַתָּ אֶת הַשֻּׁלְחָן בְּאֹהֶל מוֹעֵד״ וְגוֹ׳. (מ, כג): ״וַיַּעֲרֹךְ עָלָיו עֶרֶךְ לֶחֶם לִפְנֵי ה׳ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה׳״. הֵיכָן צִוָּהוּ? (וַיִּקְרָא כד, ח): ״בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יַעַרְכֶנּוּ לִפְנֵי ה׳״ וְגוֹ׳. (שְׁמוֹת מ): ״וַיָּשֶׂם אֶת הַמְּנוֹרָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְגוֹ׳, וַיַּעַל הַנֵּרוֹת לִפְנֵי ה׳ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה׳״. הֵיכָן צִוָּהוּ? ״עַל הַמְּנוֹרָה הַטְּהוֹרָה יַעֲרֹךְ אֶת הַנֵּרוֹת״ וְגוֹ׳ (וַיִּקְרָא כד, ד). ״וַיָּשֶׂם אֶת מִזְבַּח הַזָּהָב בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְגוֹ׳, וַיַּקְטֵר עָלָיו קְטֹרֶת סַמִּים כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה׳״ (שְׁמוֹת מ, כד). הֵיכָן צִוָּהוּ? ״בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת הַנֵּרוֹת יַקְטִירֶנָּה״ (שְׁמוֹת ל, ז). ״וַיָּשֶׂם אֶת מָסַךְ הַפֶּתַח לַמִּשְׁכָּן וְאֶת מִזְבַּח הָעוֹלָה שָׂם פֶּתַח מִשְׁכַּן אֹהֶל מוֹעֵד, וַיַּעַל עָלָיו אֶת הָעוֹלָה וְאֶת הַמִּנְחָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה׳״ (שְׁמוֹת מ, ו). הֵיכָן צִוָּהוּ? ״אֶת הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר״ וְגוֹ׳ (שְׁמוֹת כט, לט).

ג. דָּבָר אַחֵר, ״וַיַּרְא מֹשֶׁה אֶת כָּל הַמְּלָאכָה וְהִנֵּה עָשׂוּ אוֹתָהּ וַיְבָרֶךְ אוֹתָם מֹשֶׁה״ (שְׁמוֹת לט, מג); מַה הָיָה בְּרָכָה שֶׁבֵּרְכָן? אָמַר לָהֶם: ׳תִּשְׁרֶה שְׁכִינָה עַל מַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם׳! רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: כָּךְ בֵּרְכָן - ״ה׳ אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם יוֹסֵף עֲלֵיכֶם כָּכֶם אֶלֶף פְּעָמִים״ (דְּבָרִים א, יא). אָמַר לָהֶם: כְּשֵׁם שֶׁנִּתְעַסַּקְתֶּם בְּמִלֶּאכֶת מִשְׁכָּן וְשָׁרְתָה שְׁכִינָה עַל מַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם, כָּךְ תִּזְכּוּ וְתִבְנוּ לְפָנָיו בֵּית הַבְּחִירָה, וְתִשְׁרֶה שְׁכִינָה עַל מַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם. וְהֵם אוֹמְרִים:

תּוֹסֶפְתָּא

״וְיִהְיוּ נֹעַם ה׳ אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ״ וְגוֹ׳ (תְּהִלִּים צ, יז).

ז,ד בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל בְּרָצוֹן לִפְנֵי הַמָּקוֹם, מַהוּ נֶאֱמַר בָּהֶם? (בְּמִדְבַּר כח, ב): ״אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי״ - כְּבָנִים שֶׁמִּתְפַּרְנְסִים מֵאֲבִיהֶן. בְּשָׁעַת תּוֹכָחוֹת, מַהוּ אוֹמֵר? ״לְאַשֵּׁי ריחַ נִיחוֹחִי״ - כָּל קָרְבָּנוֹת שֶׁאַתֶּם מַקְרִיבִים, אֵינָן אֶלָּא לְאִשׁ. וְכֵן הוּא אוֹמֵר: (תְּהִלִּים נ, ח): ״לֹא עַל זְבָחֶיךָ אוֹכִיחֶךָ וְגוֹ׳ לֹא אֶקַּח מִבֵּיתְךָ פָּר מִמִּכְלְאֹתֶיךָ עַתּוּדִים, אִם אֶרְעַב לֹא אֹמַר לָךְ וְגוֹ׳, יָדַעְתִּי כָּל עוֹף הָרִים וְגוֹ׳, כִּי לִי כָּל חַיְתוֹ יָעַר וְגוֹ׳, הַאֹכַל בְּשַׂר אַבִּירִים״ וְגוֹ׳. וְכִי יֵשׁ רָעָבוֹן לְפָנָיו? וְאוֹמֵר, אִם יֵשׁ רָעָבוֹן לְפָנַי, כֶּבֶשׁ שֶׁאַתָּה מַקְרִיב בַּבֹּקֶר, וְכֶבֶשׂ בֵּין הָעַרְבָּיִם, הֵן הֵיוּ דַּיִּי? אֵילּוּ הָיוּ דַּיַּי, בְּיָדְךָ אֲנִי מוֹסֵר מְזוֹנוֹתַי? שֶׁאָמַרְתִּי לְךָ (תְּהִלִּים נ, יד): ״זְבַח לֵאלֹהִים תּוֹדָה״, אֶלָּא שֶׁתְּהֵא מוֹדֶה בִּי! (שָׁם): ״וְשַׁלֵּם לָעֶלְיוֹן נְדָרֶיךָ״.

ח. כֹּהֵן שֶׁהִקְרִיב מֶחֱצָה שַׁחֲרִית וּמֵת, וּמִנּוּ כֹּהֵן אַחֵר תַּחְתָּיו - לֹא יָבִיא חֲצִי עִשָּׂרוֹן מִבֵּיתוֹ, וְלֹא חֲצִי עִשָּׂרוֹנוֹ שֶׁל רִאשׁוֹן, אֶלָּא מֵבִיא עִשָּׂרוֹן שָׁלֵם וְחוֹצֵהוּ. מֶחֱצָה זֶה וּמֶחֱצָה רִאשׁוֹן - תִּעָבֵר צוּרָתָן וְיֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרֵפָה. כֹּהֵן שֶׁהִקְרִיב מֶחֱצָה שַׁחֲרִית, וְנִטְמָא חֶצְיוֹ שֵׁנִי - הֲרֵי זֶה מֵבִיא עִשָּׂרוֹן שָׁלֵם, וְחוֹצֵהוּ. מֶחֱצָה זֶה וּמֶחֱצָה רִאשׁוֹן - תִּעָבֵר צוּרָתָן וְיֵצְאוּ לְבֵית הַשְּׂרֵפָה.

ו. לֹא מִנּוּ כֹּהֵן אַחֵר, מִשֶּׁל מִי הָיְתָה קָרְבָּה? רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מִשֶּׁל צִבּוּר, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא ו, יא): ״חָק עוֹלָם״. מִי שֶׁהַבְּרִית כְּרוּתָה לוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִשֶּׁל יוֹרְשָׁיו, שֶׁנֶּאֱמַר: (שָׁם ו, טו) ״מִבָּנָיו יַעֲשֶׂה״. וּשְׁלֵמָה הָיְתָה קָרְבָּה, בֵּין בַּבֹּקֶר בֵּין בָּעַרְבַּיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם): ״כְּלִיל תִּקְטָר״.

ז. כָּל הַמְּנָחוֹת, אֵין לָשִׁין אוֹתָן בְּרוֹתְחִין, מִפְּנֵי שֶׁהֵן חוֹלְטִין. וְלֹא בְּצוֹנֶן, מִפְּנֵי שֶׁהֵן רוֹטְשִׁין. אֲבָל לָשִׁין אוֹתָן בְּפוֹשְׁרִין, וּמְשַׁמְּרָן שֶׁלֹּא יַחְמִיצוּ. וְאִם הֶחְמִיץ אֶת שְׁיָרֶיהָ - עוֹבֵר מִשּׁוּם אַרְבָּעָה דְּבָרִים, מִשּׁוּם בַּל תַּלּוּשׁ, וּבַל תִּירַךְ, וּבַל תְּקַטֵּף, וּבַל תַּאָפֶה. אֲפִיָּה בִּכְלָל הָיְתָה, וְלָמָּה יָצָאת? לְהַקִּישׁ אֵלֶיהָ, מַה אֲפִיָּה מְיֻחֶדֶת, מַעֲשֶׂה יְחִידִי, וְחַיָּבִין עָלֶיהָ בְּעַצְמָהּ, אַף אֲנִי מְרַבֶּה אֶת לִישָׁתָהּ וַעֲרִיכָתָהּ וַאֲפִיָּתָהּ, וְכָל מַעֲשֶׂיהָ שֶׁיֵּשׁ בָּהּ לְחוּב עָלָיו בְּעַצְמוֹ. רְבוּכָהּ, לָשִׁין אוֹתָהּ בְּרוֹתְחִין, אֵין לְךָ טָעוּן רְבוּכָה אֶלָּא שְׁלֹשֶׁת מִינִין בִּלְבַד. חֲבִיתֵי כֹּהֵן מָשִׁיחַ, וּרְבוּכָה שֶׁבְּתוֹדָה, וְאֵיל הַמִּלּוּאִים.

ח. אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁבֵּין מְנָחַת כֹּהֵן גָּדוֹל לְבֵין מְנָחַת כֹּהֵן הֶדְיוֹט: מְנָחַת כֹּהֵן גָּדוֹל בָּאָה תָּמִיד, בָּאָה תְּדִיר, בָּאָה רְבוּכָה, וּקְרֻבָּה חֲצָאִין, וּטְעוּנָה שְׁנֵי קֻמְצִין, אֶחָד שַׁחֲרִית וְאֶחָד בֵּין הָעַרְבַּיִם וְחוֹבָה. שְׁלֹשָׁה לוֹגִין שֶׁמֶן, לוֹג וּמֶחֱצָה שַׁחֲרִית לוֹג וּמֶחֱצָה בֵּין הָעַרְבַּיִם. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּמְנָחַת חוֹבָה שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל, אֲבָל בְּמִנְחַת נְדָבָה שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל - הֲרֵי הִיא כְּמִנְחַת נְדָבָה שֶׁל כֹּהֵן הֶדְיוֹט. מִנְחָה שֶׁבַּבָּמָה, זָר קוֹמֵץ וּמַקְטִיר עַל גַּבֵּי הָאִישִׁים; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מִנְחָה בַּבָּמָה.

ט. כֵּיצַד מְחַלֵּק אֶת הַשֶּׁמֶן? מִנְחָה שֶׁל עִשָּׂרוֹן אֶחָד - נוֹתְנִין לָהּ לוֹג. שֶׁל שִׁשִּׁים עִשָּׂרוֹן - נוֹתְנִין לָהּ שִׁשִּׁים לוֹג. אֲבָל קֹמֶץ לְבוֹנָה, קֹמֶץ אַזְכָּרָה - קֹמֶץ אֶחָד לְכֻלָּן. רַבִּי נְחֶמְיָה וְרַבִּי אֶלְעָזָר: כְּשֵׁם שֶׁהַקֹּמֶץ שֶׁל לְבוֹנָה וְשֶׁל אַזְכָּרָה קֹמֶץ אֶחָד לְכֻלָּן, כָּךְ מִנְחָה שֶׁל עִשָּׂרוֹן אֶחָד, וְשֶׁל שִׁשִּׁים עִשָּׂרוֹן - לוֹג אֶחָד לְכֻלָּן, שֶׁנֶּאֱמַר: ״לְמִנְחָה וּלְלוֹג שָׁמֶן״ - לְכָל הַמִּנְחָה לֹג שָׁמֶן. כֵּיצַד מֵנִיף? שִׁלְמֵי יָחִיד הָיָה מַפְרִישׁ מֵהֶן שְׁתֵּי כְלָיוֹת, וְיוֹתֶרֶת הַכָּבֵד, וְאַלְיָה מִן הַכָּבְשׂ, חָזֶה וְשׁוֹק, וּמוֹסִיף עֲלֵיהֶן הַזְּרוֹעַ וְהַלְּחָיַיִם, וְנוֹתְנִין לִידֵי הַבְּעָלִים, וְכֹהֵן מֵנִיחַ יָדוֹ תַּחַת יְדֵי הַבְּעָלִים, וּמוֹלִיךְ וּמֵבִיא, וּמַעֲלֶה וּמוֹרִיד. חָזֶה וְשׁוֹק וּזְרוֹעַ, וּתְרוּמַת הַלֶּחֶם - נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים, וְיוֹתֶרֶת הַכָּבֵד, וְאַלְיָה, וְחָזֶה וְשׁוֹק - נוֹתֵנָהּ לְכֹהֵן אַחֵר, וּמֵנִיחַ יָדוֹ תַּחַת יְדוֹ שֶׁל כֹּהֵן, וּמוֹלִיךְ וּמֵבִיא, וּמַעֲלֶה וּמוֹרִיד. וְכֵן הָיְתָה

הַשָּׁלֵם

תוֹסֶפְתָּא

תְּנוּפָתוֹ, וְחָזֶה וְשׁוֹק - נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים, וְהַשְּׁאָר קָרֵב לְאִשִּׁים.

י. כֵּיצַד מְנִיף שְׁתֵּי הַלֶּחֶם? נוֹתֵן חַלָּה אַחַת עַל גַּבֵּי כֶּבֶשׂ זֶה, וְחַלָּה אַחַת עַל גַּבֵּי כֶּבֶשׂ זֶה, כֹּהֵן מְנִיחַ יָדוֹ תַּחַת יָדוֹ שֶׁל כֶּבֶשׂ, וְכֹהֵן אַחֵר מְנִיחַ יָדוֹ תַּחַת יָדוֹ שֶׁל כֹּהֵן, וּמוֹלִיךְ וּמֵבִיא, וּמַעֲלֶה וּמוֹרִיד, וְכָךְ הָיְתָה תְּנוּפָתָם. רַבִּי יוֹסֵי בֶּן הַמְּשֻׁלָּם אוֹמֵר: כְּבָשִׂים עַל גַּבֵּי הַלֶּחֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא כג, כ): "וְהֵנִיף הַכֹּהֵן אוֹתָם עַל לֶחֶם הַבִּכּוּרִים תְּנוּפָה" וְגוֹ'. אָמְרוּ לוֹ: וַהֲלֹא כְּבָר נֶאֱמַר: "תְּנוּפָה לִפְנֵי ה' עַל שְׁנֵי כְּבָשִׂים". אָמַר לָהֶם: מַה מָּצִינוּ, עַד אֵין הַדָּבָר שָׁקוּל, מִי מַכְרִיעַ? אָמְרוּ לוֹ: מַה מָּצִינוּ בְּאֵיל הַמִּלּוּאִים, הַלֶּחֶם לְמַעְלָה, אַף כָּאן - הַלֶּחֶם לְמַעְלָה. כָּל הַמְּנָחוֹת, אֵין בָּאוֹת כְּשֵׁרוֹת אֶלָּא בַּתַּנּוּר, עֲשָׂאָן בְּכַפָּח וּבַרָעָפִים - פְּסוּלוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּפָח כַּתַּנּוּר.

מַסֶּכֶת מְנָחוֹת פֶּרֶק שְׁמִינִי

א. כָּל הַמְּנָחוֹת שֶׁרִבָּה מִדַּת חַלּוֹת, אוֹ שֶׁחִסֵּר מִדַּת חַלּוֹת, אוֹ שֶׁהָיְתָה מִדָּה חֲסֵרָה מֵחֲבֶרְתָּהּ, אוֹ יִתְרָה מֵחֲבֶרְתָּהּ - הֲרֵי אֵלּוּ פְּסוּלוֹת. שְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְלֶחֶם הַפָּנִים, חַלּוֹת תּוֹדָה וּרְקִיקֵי נָזִיר, שֶׁרִבָּה מִדַּת חַלּוֹת, אוֹ שֶׁחִסֵּר מִדַּת חַלּוֹת, אוֹ שֶׁהָיְתָה מִדָּה יְתֵרָה מֵחֲבֶרְתָּהּ, אוֹ חֲסֵרָה מֵחֲבֶרְתָּהּ - הֲרֵי אֵלּוּ פְּסוּלוֹת. וּשְׁאָר כָּל הַמְּנָחוֹת, בֵּין מִשֶּׁל יָחִיד, וּבֵין מִשֶּׁל צִבּוּר - אֵין לָהֶם קְצָבָה, וּבִלְבַד שֶׁיְּבִיאוּ מִן הַמֻּבְחָר.

ב. שְׁתֵּי הַלֶּחֶם וְלֶחֶם הַפָּנִים - נֶאֱכָלוֹת אֲבָל לֹא נִקְמָצוֹת. מִנְחַת כֹּהֵן גָּדוֹל, מִנְחַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ, וּמִנְחַת נְסָכִים - לֹא נֶאֱכָלוֹת וְלֹא נִקְמָצוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מִנְחַת חוֹטֵא שֶׁל כֹּהֲנִים נִקְמָצוֹת. הַקֹּמֶץ קָרֵב לְעַצְמוֹ, וְשִׁירַיִם קְרֵבִין לְעַצְמָן. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הַקֹּמֶץ קָרֵב בְּעַצְמוֹ, וְהַשִּׁירַיִם מִתְפַּזְּרִים עַל גַּבֵּי הַדֶּשֶׁן.

ג. כָּל הַמְּנָחוֹת נַעֲשׂוֹת בִּכְלִי, וּטְעוּנוֹת שְׁלֹשָׁה מַתָּנוֹת שֶׁמֶן: יְצִיקָה, וּבְלִילָה, וּמַתַּן שֶׁמֶן בִּכְלִי קֹדֶם לַעֲשִׂיָּתָהּ. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? נוֹתֵן שֶׁמֶן בִּכְלִי וּמְטַגְּנוֹ שֶׁמֶן בְּסֹלֶת, וּבוֹלְלָהּ וּפוֹתְתָהּ, וְיָצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן, כְּדֶרֶךְ שֶׁיָּצַק עַל הַגְּרִיסִין. חַלּוֹת טְעוּנוֹת בְּלִילָה וּרְקִיקָה, מְשִׁיחָה. נִמְצָאתָ אוֹמֵר, כָּשֵׁר בַּחַלּוֹת - פָּסוּל בִּרְקִיקִין. כָּשֵׁר בִּרְקִיקִין - פָּסוּל בַּחַלּוֹת. כֵּיצַד בּוֹלְלִין? חַלּוֹת חַלּוֹת בּוֹלְלִין; דִּבְרֵי רַבִּי. שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא ז, יב): "חַלֹּת בְּלוּלֹת בַּשָּׁמֶן". וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: סֹלֶת, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם ב, ה): "סֹלֶת בְּלוּלָה בַּשֶּׁמֶן". אָמַר לָהֶן: עַד אֵין הַדָּבָר שָׁקוּל, מִי מַכְרִיעַ? אָמְרוּ לוֹ: נֶאֱמַר כָּאן 'חַלּוֹת', וְנֶאֱמַר בְּתוֹדָה 'חַלּוֹת', מַה 'חַלּוֹת' הָאֲמוּרוֹת בְּתוֹדָה, אִי אֶפְשָׁר לְבוֹלְלָן, בְּלֹא סֹלֶת אַף 'חַלּוֹת' הָאֲמוּרוֹת כָּאן - אִי אֶפְשָׁר לְבוֹלְלָן בְּלֹא סֹלֶת. אָמַר רַבִּי: רוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵיהֶם מִדְּבָרַי.

ד. כֵּיצַד מוֹשְׁחָן? מוֹשֵׁחַ פְּנֵי כָל הָרְקִיק. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מוֹשֵׁחַ אֶת הָרְקִיקִין כְּמִין 'כִּי', וּשְׁאָר הַשֶּׁמֶן נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים. מִנְחָה שֶׁהָיְתָה בָּאָה מֻחֱצָה חַלּוֹת וּמֻחֱצָה רְקִיקִין, נוֹתֵן מֻחֱצָה לְחַלּוֹת וּמֻחֱצָה לִרְקִיקִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מָשַׁח אֶת הָרְקִיקִין כְּמִין 'כִּי', וּשְׁאָר הַשֶּׁמֶן נוֹתֵן לְחַלּוֹת. וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: נִמְצָא מֻחֱצָה לְרְקִיקִין, וּמֻחֱצָה לְחַלּוֹת. וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מוֹתָר רְקִיקֵי מִנְחַת יִשְׂרָאֵל פִּתִּיתֵיהֶן כְּזֵיתִים - כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה שׁוֹלֵט בָּהֶן לְקוֹמְצָן.

ה. חֲצִי לוֹג מַיִם לַסּוֹטָה, וַחֲצִי לוֹג שֶׁמֶן לְתוֹדָה, נוֹתֵן מֻחֱצָה לְחַלּוֹת וּמֻחֱצָה לִרְקִיקִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: מוֹשֵׁחַ אֶת הָרְקִיקִין כְּמִין 'כִּי', וּשְׁאָר הַשֶּׁמֶן נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים. וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הָאוֹמֵר מַאֲפֶה - מֵבִיא מֻחֱצָה חַלּוֹת וּמֻחֱצָה רְקִיקִין, בּוֹלֵל וְנוֹטֵל מִן הָאֶמְצַע, וְאִם נָתַן מִמִּין עַל חֲבֵרוֹ - יָצָא.

ו. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: שְׁלֹשָׁה מִינִין טְעוּנִים שְׁלֹשׁ מִצְוֹת. שְׁתַּיִם בְּכָל אֶחָד, וּשְׁלִישִׁית אֵין בָּהֶן. אֵלּוּ הֵן: זִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר וְזִבְחֵי שַׁלְמֵי יָחִיד, וְאָשָׁם מְצוֹרָע. זִבְחֵי שַׁלְמֵי יָחִיד - טְעוּנִין סְמִיכָה חַיִּים, וּתְנוּפָה

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

שְׁחוּטִין, וְאֵין בָּהֶם תְּנוּפָה חַיִּים, הֵיכָן תְּנוּפָתָן? בְּזִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר. זִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר טְעוּנִין תְּנוּפָה חַיִּין וּשְׁחוּטִין, וְאֵין בָּהֶן סְמִיכָה. וְהֵיכָן סְמִיכָתָן? בְּאָשָׁם מְצוֹרָע טָעוּן סְמִיכָה וּתְנוּפָה חַיִּין, וְאֵין טָעוּן תְּנוּפָה שָׁחוּט, וְהֵיכָן תְּנוּפָתוֹ? בְּזִבְחֵי שַׁלְמֵי צִבּוּר.

ז. כָּל הַמְּנָחוֹת טְעוּנוֹת שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שִׁיפָּה וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת בְּעִיטָה. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: שִׁיפָּה וּבְעִיטָה בְּחִטִּין. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בִּבְצֵק הָעֹמֶר הָיָה בָּא עֶשָׂרוֹן מִשְּׁלֹשׁ סְאִין. כַּמָּה עֶשָׂרוֹן? שְׁלֹשׁ סְאִין, נִמְצָא עֶשָׂרוֹן שֶׁלּוֹ קַב וּמֶחֱצָה. הָעֹמֶר - הָיָה מְנֻפֶּה וּבְשֶׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה נָפָה. שְׁתֵּי הַלֶּחֶם - בִּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה. לֶחֶם הַפָּנִים - בְּאַחַת עֶשְׂרֵה. בַּדַּקָּה וּבַגַּסָּה, בַּדַּקָּה - שֶׁתְּהֵא קוֹלֶטֶת אֶת הַסֹּלֶת. וּבַגַּסָּה - שֶׁתְּהֵא קוֹלֶטֶת אֶת הַסִּבִּין. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה נָפָה הָיוּ זוֹ עַל גַּבֵּי זוֹ, תַּחְתּוֹנָה שֶׁבְּכֻלָּן - עֲשׂוּיָה שֶׁתְּהֵא קוֹלֶטֶת אֶת הַסֹּלֶת.

ח. הָעֹמֶר וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם, וְלֶחֶם הַפָּנִים, שֶׁרֻבָּה מִדַּת עֶשְׂרוֹנָן, אוֹ שֶׁחִסֵּר מִדַּת עֶשְׂרוֹנָן, שֶׁהָיְתָה מִדָּה מְרֻבָּה מֵחֲבֵרְתָּהּ, אוֹ חִסְּרָה מֵחֲבֵרְתָּהּ - הֲרֵי אֵלּוּ פְּסוּלוֹת. רֻבָּה מִדַּת סְאִין, אוֹ שֶׁחִסֵּר מִדַּת סְאִין - הֲרֵי אֵלּוּ כְּשֵׁרוֹת. תּוֹדָה הָיְתָה בָּאָה חֲמֵשׁ סְאִין יְרוּשַׁלְמִיּוֹת, שֶׁהֵן שֵׁשׁ מִדְבָּרִיּוֹת, נִמְצֵאת יְרוּשַׁלְמִיּוֹת יְתֵרָה עַל מִדְבָּרִיּוֹת שְׁתּוּת.

ט. אֵיל הַמִּלּוּאִים הָיָה בָּא בְּמַצָּה שֶׁבְּתוֹדָה, חַלּוֹת רְקִיקֵי וּרְבוּכָה, שֶׁמְּנָן כְּשֶׁמֶן תּוֹדָה וּתְנוּפָה כִּתְנוּפַת אֵיל נָזִיר. הָיָה בָּא שְׁנֵי יָדוֹת כְּמַצָּה שֶׁבְּתוֹדָה, חַלּוֹת וּרְקִיקִין, אֵין בּוֹ רְבוּכָה, שַׁמְנוֹ כְּשֶׁמֶן תּוֹדָה, וּתְנוּפָתוֹ כִּתְנוּפַת תּוֹדָה.

י. הַשּׁוֹחֵט אֶת הַתּוֹדָה לִפְנִים וְלַחוֹמָה אַבִּית פִּגּוּי - לֹא קָדַשׁ הַלֶּחֶם. אֲפִלּוּ כֻּלָּם בִּפְנִים וְאֶחָד מֵהֶם בַּחוּץ - לֹא קָדַשׁ הַלֶּחֶם. שְׁחָטָהּ, וְנִמְצָא רוֹבֵעַ וְנִרְבָּע, מֻקְצֶה וְנֶעֱבָד, אֶתְנַן וּמְחִיר - לֹא קָדַשׁ הַלֶּחֶם. זֶה הַכְּלָל, כָּל שֶׁפְּסָלָהּ קֹדֶם לִשְׁחִיטָה - לֹא קָדַשׁ

הַשָּׁלֵם

הַלֶּחֶם. שְׁחָטָהּ חוּץ לִזְמַנָּהּ, וְחוּץ לִמְקוֹמָהּ - קָדַשׁ הַלֶּחֶם. שְׁחָטָהּ וְנִמְצֵאת טְרֵפָה - לֹא קָדַשׁ הַלֶּחֶם. שְׁחָטָהּ וְנִמְצֵאת בַּעֲלַת מוּם; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: קָדַשׁ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: לֹא קָדַשׁ; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: לֹא נֶחְלְקוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ עַל שֶׁשְּׁחָטָהּ חוּץ לִזְמַנָּהּ, שֶׁקָּדַשׁ הַלֶּחֶם, וְעַל שֶׁשְּׁחָטָהּ וְנִמְצֵאת בַּעֲלַת מוּם שֶׁלֹּא קָדַשׁ הַלֶּחֶם, עַל מָה נֶחְלְקוּ? עַל שֶׁשְּׁחָטָהּ חוּץ לִמְקוֹמָהּ, שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: קָדַשׁ, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: לֹא קָדַשׁ. אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אִי אַתָּה מוֹדֶה שֶׁשְּׁחָטָהּ חוּץ לִזְמַנָּהּ, שֶׁקָּדַשׁ הַלֶּחֶם? ! אַף שֶׁשְּׁחָטָהּ חוּץ לִמְקוֹמָהּ - יְקֻדַּשׁ הַלֶּחֶם! אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אִי אַתָּה מוֹדֶה, שֶׁשְּׁחָטָהּ וְנִמְצֵאת בַּעֲלַת מוּם, שֶׁלֹּא קָדַשׁ הַלֶּחֶם, אַף שֶׁשְּׁחָטָהּ חוּץ לִמְקוֹמָהּ - לֹא יְקֻדַּשׁ הַלֶּחֶם? ! אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אַתָּה מְקִישׁוֹ לְבַעַל מוּם? וַאֲנִי מְקִישׁוֹ חוּץ לִזְמַנּוֹ! נִרְאֶה, לְמִי דּוֹמֶה? אִם דּוֹמֶה לְבַעַל מוּם - נִלְמְדוֹ מִבַּעַל מוּם. וְאִם דּוֹמֶה לְחוּץ לִזְמַנּוֹ - נִלְמְדוֹ מֵחוּץ לִזְמַנּוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: חוּץ לִזְמַנּוֹ נִפְסַל בְּמַחֲשָׁבָה, וְחוּץ לִמְקוֹמוֹ נִפְסַל בְּמַחֲשָׁבָה, וְאֵל יוֹכִיחַ בַּעַל מוּם, שֶׁאֵין נִפְסַל בְּמַחֲשָׁבָה אֶלָּא בְּמַעֲשֶׂה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: בַּעַל מוּם - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת, וְחוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת, וְאֵל יוֹכִיחַ חוּץ לִזְמַנּוֹ, שֶׁפִּגּוּל, וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת.

יא. תּוֹדָה טְעוּנָה לֶחֶם, וְהַטּוֹעֶה אֵינָהּ טְעוּנָה לֶחֶם. אֵיזֶה הוּא טוֹעֶה? הַמַּפְרִישׁ תּוֹדָה וְאָבְדָה, וְהִפְרִישׁ אַחֶרֶת תַּחְתֶּיהָ, וְלֹא הִסְפִּיק לְהַקְרִיבָהּ, עַד שֶׁנִּמְצֵאת הָרִאשׁוֹנָה, וַהֲרֵי שְׁתֵּיהֶן עוֹמְדוֹת: רִאשׁוֹנָה - תִּקָּרֵב, וּטְעוּנָה לֶחֶם, וּטְעוּנָה נְסָכִים. וּשְׁנִיָּה - תִּקָּרֵב וְאֵין טְעוּנָה לֶחֶם, אֲבָל טְעוּנָה נְסָכִים.

יב. הַמַּפְרִישׁ מָעוֹת לְתוֹדָתוֹ, וְאָבְדוּ, וְהִפְרִישׁ מָעוֹת תַּחְתֵּיהֶם, וְלֹא הִסְפִּיק לְקַח בָּהֶן תּוֹדָה עַד שֶׁנִּמְצְאוּ מָעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת - יָבִיא מֵאֵלּוּ וּמֵאֵלּוּ תּוֹדָה, וְתִקָּרֵב, וּטְעוּנָה לֶחֶם, וּטְעוּנָה נְסָכִים, וְהַשְּׁאָר, יָבִיא בָּהֶן

תּוֹסֶפְתָּא

תּוֹדָה, וְתִקָּרֵב, וְאֵין טְעוּנָה לֶחֶם. אֲבָל טְעוּנָה נְסָכִים. הַמַּפְרִישׁ מָעוֹת לְתוֹדָתוֹ וְאָבְדוּ, וְהִפְרִישׁ תּוֹדָה תַּחְתֶּיהָן, וְלֹא הִסְפִּיק לְהַקְרִיבָהּ עַד שֶׁנִּמְצְאוּ הַמָּעוֹת - יָבִיא בָּהֶן תּוֹדָה וְתִקָּרֵב, וּטְעוּנָה לֶחֶם, וּטְעוּנָה נְסָכִים, וְהַתּוֹדָה - תִּקָּרֵב, וְאֵין טְעוּנָה לֶחֶם אֲבָל טְעוּנָה נְסָכִים. הַמַּפְרִישׁ תּוֹדָתוֹ וְאָבְדָה, וְהִפְרִישׁ מָעוֹת תַּחְתֶּיהָ, וְלֹא הִסְפִּיק לְקַח בָּהֶן תּוֹדָה עַד שֶׁנִּמְצְאוּ תּוֹדָה, תּוֹדָה תִּקָּרֵב וּטְעוּנָה לֶחֶם, וּטְעוּנָה נְסָכִים, וְהַמָּעוֹת יָבִיא בָּהֶן תּוֹדָה וְתִקָּרֵב, וְאֵין טְעוּנָה לֶחֶם, אֲבָל טְעוּנָה נְסָכִים. הַמַּפְרִישׁ תּוֹדָתוֹ וְאָבְדָה, וְהִפְרִישׁ אַחֶרֶת תַּחְתֶּיהָ, וְהִקְרִיבָהּ, וְאַחַר כָּךְ נִמְצְאַת הָרִאשׁוֹנָה - תִּקָּרֵב וּטְעוּנָה לֶחֶם וּטְעוּנָה נְסָכִים. הַמַּפְרִישׁ מָעוֹת לְתוֹדָתוֹ, וְאָבְדוּ, וְהִפְרִישׁ מָעוֹת תַּחְתֵּיהֶן, וְלָקַח בָּהֶן תּוֹדָה, וְהִקְרִיבָהּ, וְאַחַר כָּךְ נִמְצְאוּ מָעוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת - יָבִיא מֵאֵלּוּ וּמֵאֵלּוּ תּוֹדָה, וְתִקָּרֵב, וּטְעוּנָה לֶחֶם וּטְעוּנָה נְסָכִים, לָקַח בָּהֶן תּוֹדָה וְהוֹתִיר - יָבִיא בָּהֶן תּוֹדָה וְתִקָּרֵב, וְאֵין טְעוּנָה לֶחֶם, אֲבָל טְעוּנָה נְסָכִים.

יג. עַד שֶׁלֹּא שְׁחָטָהּ וְיָצָא חוּץ לַחוֹמָה - יַחֲזֹר וְיִשְׁחַט עָלֶיהָ וּכְשֶׁרָה, מִשֶּׁשְּׁחָטָהּ וְיָצָא חוּץ לַחוֹמָה - הַדָּם יִזָּרֵק וְלֹא יָצָא יְדֵי נִדְרוֹ. תּוֹדָה מֻתֶּרֶת בַּאֲכִילָה וְהַלֶּחֶם אָסוּר. מִשֶּׁנִּזְרַק הַדָּם תּוֹרְמִין מִמַּה שֶּׁבִּפְנִים עַל מַה שֶּׁבַּחוּץ. עַד שֶׁלֹּא שְׁחָטָהּ וְנִפְרַס הַלֶּחֶם - יָבִיא לֶחֶם אַחֵר וְיִשְׁחַט עָלָיו, וּכְשֶׁרָה. מִשֶּׁשְּׁחָטָהּ, וְנִפְרַס הַלֶּחֶם - הַדָּם יִזָּרֵק, וְיָצָא יְדֵי נִדְרוֹ. תּוֹדָה מֻתֶּרֶת בַּאֲכִילָה וְהַלֶּחֶם אָסוּר. מִשֶּׁנִּזְרַק הַדָּם תּוֹרְמִין מִן הַשָּׁלֵם עַל הַפָּרוּס. מִשֶּׁשְּׁחָטָהּ נִטְמָא לַחְמָהּ - הַדָּם יִזָּרֵק וְלֹא יָצָא יְדֵי חוֹבַת נִדְרוֹ. תּוֹדָה מֻתֶּרֶת בַּאֲכִילָה, וְהַלֶּחֶם אָסוּר. מִשֶּׁנִּזְרַק הַדָּם - תּוֹרְמִין מִן הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא.

יד. תּוֹדָה חֲצָיָהּ מִן הַחֻלִּין וְחֲצָיָהּ מִן הַמַּעֲשֵׂר - יָבִיא לַחְמָהּ כֵּיוֹצֵא בָהּ. חֲצָיָהּ מִן הַחֻלִּין וְחֲצָיָהּ מִן הַמַּעֲשֵׂר. תּוֹדָה הִיא וְלַחְמָהּ מִן הַמַּעֲשֵׂר, אֲבָל חוֹבָתוֹ אֵינוֹ מֵבִיא אֶלָּא מִן הַחֻלִּין, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת יג, ה): "וְעָבַדְתָּ

הַשָּׁלֵם

אֶת הָעֲבֹדָה הַזֹּאת בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה", מַה זּוֹ אֵינָהּ בָּאָה אֶלָּא מִן הַחֻלִּין, אַף כָּל דָּבָר שֶׁבְּחוֹבָה - לֹא יָבִיא אֶלָּא מִן הַחֻלִּין, לֹא יָבִיא מֵחֲטֵי מַעֲשֵׂר שֵׁנִי אֶלָּא מִמָּעוֹת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. הֲרֵי עָלַי תּוֹדָה וַהֲרֵי עָלַי שְׁלָמִים, הוֹאִיל וְהֵן בָּאִין חוֹבָה - לֹא יָבִיא אֶלָּא מִן הַחֻלִּין. נְסָכִים בְּכָל מָקוֹם - לֹא יָבִיא אֶלָּא מִן הַחֻלִּין. מִכָּאן אָמְרוּ: אֵין מְבִיאִין מְנָחוֹת וּנְסָכִים, מִנְחַת בְּהֵמָה, וְלַחְמָהּ שֶׁל תּוֹדָה מִן הַטֶּבֶל וּמִן הַתְּבוּאָה. מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁנִּטְלָה תְּרוּמָתוֹ וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁנִּפְדּוּ, מִן הַמִּדְמָע וּמִן הֶחָדָשׁ, וּמִפֵּירוֹת שְׁבִיעִית, וְאִם הֵבִיא - הֲרֵי אֵלּוּ פְּסוּלִין. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר מִן הָעָרְלָה וּמִכִּלְאֵי הַכֶּרֶם.

מַסֶּכֶת מְנָחוֹת פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

א. כָּל קָרְבָּנוֹת צִבּוּר וְהַיָּחִיד בָּאִין מֵאֶרֶץ וּמִחוּץ לָאָרֶץ, אֶפְלוּ מִבֵּין הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים. חוּץ מִבְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר, שֶׁאֵין בָּאִין אֶלָּא מִן הָאָרֶץ. וְאֵין בָּאִין אֶלָּא מִיִּשְׂרָאֵל. כָּל הַמְּנָחוֹת בָּאוֹת מִן הָאָרֶץ וּמִחוּץ לָאָרֶץ, מִן הֶחָדָשׁ וּמִן הַיָּשָׁן, חוּץ מִן הָעֹמֶר וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם, שֶׁאֵין בָּאִין אֶלָּא מִן הֶחָדָשׁ וּמִן הָאָרֶץ. וְכֻלָּן אֵין בָּאִין אֶלָּא מִן הַמִּבְחָר, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יב, יא): "וְכֹל מִבְחַר נִדְרֵיכֶם". אֵיזֶהוּ מִבְחָר שֶׁלָּהֶן? מִכְמָשׁ זוֹ לַחָה אַלְפָּא לַסֹּלֶת, שְׁנִיָּה לָהּ עֲפָרִים בַּבִּקְעָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אַף חִטֵּי בָּרְחַיִם וּכְפַר אָחוּס - אֵלּוּ הָיוּ בְּצַד יְרוּשָׁלַיִם, וּמֵהֶן הָיוּ מְבִיאִין. אֵין מְבִיאִין, אֶלָּא מִן הַשָּׁדוֹת הַנִּיטָּרוֹת הַמְיֻחָדוֹת לְכֵן. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? נָרָה שָׁנָה רִאשׁוֹנָה, וּשְׁנִיָּה חֹרֶשׁ, זוֹרֵעַ קֹדֶם לַפֶּסַח שִׁבְעִים יוֹם כְּדֵי שֶׁתְּהֵא סְמוּכָה לַחַמָּה, וְהִיא עוֹשָׂה סֹלֶת מְרֻבָּה, וְהָיְתָה עוֹשָׂה קְנֵה זֶרֶת וְשִׁבֹּלֶת זְרָתִים. הָיוּ בוֹרְרִין אוֹתָהּ וְלוֹתְתִין אוֹתָהּ, וְטוֹחֲנִין אוֹתָהּ וּמְרַקְּדִין אוֹתָהּ, וּמוֹלִיכִין אוֹתָהּ אֵצֶל גִּזְבָּר, וְהַגִּזְבָּר מַכְנִיס יָדוֹ לְתוֹכָהּ, אִם הָיָה אָבָק עוֹלֶה מִתּוֹכָהּ - חוֹזֵר וּמְרַקְּדִין שְׁנִיָּה. וּמִשָּׁם רַבִּי נָתָן אָמְרוּ: יָדוֹ סָךְ בַּשֶּׁמֶן וּמַשְׁקִיעַ לְתוֹכָהּ, כְּדֵי שֶׁיִּהֶא אָבָק עוֹלֶה מִתּוֹכָהּ. סֹלֶת שֶׁהִתְלִיעַ - הֲרֵי זוֹ בַּעַל מוּם לַמִּזְבֵּחַ. חִטִּין

תּוֹסֶפְתָּא

שֶׁהִתְלִיעוּ, אוֹ שֶׁהִרְקִיבוּ - הֲרֵי אֵלּוּ בַּעֲלֵי מוּמִין לְמִזְבֵּחַ. תְּקוּעָה אִלְפָּא לַשֶּׁמֶן. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: שְׁנֵיָה לָהּ רֶגֶב בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: שְׁלִישִׁית הָיְה לָהּ גּוּשׁ חֶלֶב בַּגְּלִיל.

ב. אֵין מְבִיאִין, אֶלָּא מִן הַזֵּיתִים הַמְיֻחָדִין לְכָךְ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא הָיָה טוֹחֲנָן בָּרֵחַיִם, אֶלָּא כּוֹתְשָׁן בַּמַּכְתֶּשֶׁת. לֹא הָיָה טוֹחֲנָן בַּקּוֹרָה אֶלָּא בָּאֲבָנִים. אֵין נוֹתְנִין אֶת הַלֶּחֶם לְתוֹךְ הַסַּל אֶלָּא סַל לְתוֹךְ הַלֶּחֶם. בּוֹרֵר מִתּוֹךְ הַסַּל, הָרִאשׁוֹן לַמְּנוֹרָה הַשֵּׁנִי וְהַשְּׁלִישִׁי לְמִנְחוֹת, שֶׁמָּן אַנְפּוֹקְנִין - פְּסוּל שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא שָׂרָף, שֶׁמָּן הַשָּׂרוּי, וְהַשָּׁלוּק, וְהַמְּבֻשָּׁל שֶׁל שְׁמָרִים, וְשֶׁל רֵיחַ רַע - הֲרֵי זֶה בַּעַל מוּם לַמִּזְבֵּחַ. יַיִן אַלִיסְטִין וְהַכּוּשִׁי, וְהַבּוֹרֵית, וְשֶׁל צְמוּקִים - לֹא יְבִיאֵן. וְאִם הֵבִיא - כָּשֵׁר. רַבִּי אוֹמֵר: יַיִן בֶּן שְׁתֵּי שָׁנִים, וּבֶן שָׁלֹשׁ שָׁנִים שֶׁדָּחָה טָמֵא, אוֹ שֶׁנִּשְׁתַּנָּה מַרְאָיו - לֹא יְבִיא. וְאִם הֵבִיא - כָּשֵׁר. אֵין מְבִיאִין, לֹא מִן הַכִּדָּמֶת, וְלֹא מִן הַדָּלִית, אֶלָּא מִן הָרִגְלִיּוֹת הַמְיֻחָדוֹת לְכָךְ. לֹא הָיוּ בוֹצְרִים עֲנָבִים וְכוֹרְמִין אוֹתָן, אֶלָּא בּוֹצְרִים אוֹתָן וְדוֹרְכִים אוֹתָן מִיָּד, וְלֹא הָיוּ כוֹנְסִין אוֹתָן, לֹא בַּחֲצָבִים גְּדוֹלִים, וְלֹא בְּחָבִיּוֹת קְטַנּוֹת, אֶלָּא בִּכְדִידִיּוֹת בֵּינוֹנִיּוֹת. לֹא הָיוּ מַנִּיחִין אוֹתָן, לֹא בַּמַּרְתֵּף וְלֹא בְּרֹאשׁ הַגָּג, אֶלָּא מַנִּיחִין אוֹתָן כְּמוֹת שֶׁהֵן. וְאֵינוֹ מְמַלֵּא חָבִית עַל פִּיהָ, אֶלָּא שְׁתֵּי יָדוֹת בָּהּ, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא רֵיחָהּ נוֹדֵף. וְאֵינוֹ מֵבִיא, לֹא מִפִּיהָ מִפְּנֵי קֻמְחִין, וְלֹא מִשּׁוּלֶיהָ מִפְּנֵי שְׁמָרִים, אֶלָּא נוֹקְבָהּ, וְנוֹטְלָהּ מִשְּׁלִישָׁהּ וּמֵאֶמְצָעָהּ. כֵּיצַד בּוֹדֵק? הַגּוּבָּר קָנֶה בְּיָדוֹ, כֵּיוָן שֶׁזָּרַק גִּיר שֶׁל שְׁמָרִים, אוֹמֵר, וּמַעֲבִירִין אוֹתָהּ מִפָּנָיו, וּמְבִיאִין אַחֶרֶת תַּחְתֶּיהָ. וְהֵן אוֹמְרִים: ׳בּוֹאוּ וּקְחוּ לָכֶם פִּסֹּלֶת הַמִּזְבֵּחַ׳. אֵין מְבִיאִין יַיִן פָּחוֹת מִבֶּן אַרְבָּעִים יוֹם, וְאִם הֵבִיא מִגִּתּוֹ - כָּשֵׁר.

ג. אֵילִים - מְמוּאָב, עֲגָלִים - מִשָּׁרוֹן, כְּבָשִׂים - מִמִּדְבָּר. גּוֹזָלוֹת - מֵהַר הַמֶּלֶךְ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּבָשִׂים שֶׁגַּבֵּיהֶן רְחָבִים.

הַשָּׁלֵם

ד. כָּל הָעֹצִים כְּשֵׁרִים לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ, חוּץ מִשֶּׁל זַיִת וְשֶׁל גֶּפֶן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מוֹסִיף חֲמִשָּׁה עֵצִים פְּסוּלִין, אַף שֶׁל שִׁקְמָה, וְשֶׁל חָרוּב, וְשֶׁל דֶּקֶל, וְשֶׁל מַיִם, וְשֶׁל אַלּוֹן, וְשֶׁל סְתִירָה, מִכָּל מָקוֹם הֲרֵי אֵלּוּ פְּסוּלִין. אֲבָל בְּאֵלּוּ רְגִילִין בַּמִּדְבָּרִיּוֹת: שֶׁל תְּאֵנָה, וְשֶׁל שֶׁמֶן, וְשֶׁל אֱגוֹז.

ה. מֶלַח - זוֹ מֶלַח סְדוֹמִית; שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ב, יג): "וְלֹא תַשְׁבִּית מֶלַח" - הָבֵא מֶלַח שֶׁאֵינוֹ שׁוֹבֶתֶת! וְאֵיזוֹ זוֹ? מֶלַח סְדוֹמִית. וּמִנַּיִן אִם לֹא מָצָא סְדוֹמִית יָבִיא אֲסְתַּרְקָנִית? תַּלְמוּד לוֹמַר "מֶלַח", "מֶלַח" - רִבָּה.

ו. תְּכֵלֶת - אֵין כְּשֵׁרָה אֶלָּא מִן הַחִלָּזוֹן, שֶׁלֹּא מִן הַחִלָּזוֹן - פְּסוּלָה. שְׁנֵי הַתּוֹלַעַת - מִן הַתּוֹלָע שֶׁבֶּהָרִים. הֵבִיא שֶׁלֹּא מִן הַתּוֹלַעַת שֶׁבֶּהָרִים - פְּסוּלָה.

ז. שֵׁשׁ - זֶה פִּשְׁתָּן. הֵבִיאָה מִן הַנְּקֻבּוֹת - פְּסוּלָה.

ח. מְנוֹרָה וּכְלֵי שָׁרֵת - מִצְוָתָן לְהָבִיא מִמּוֹתָר נְסָכִים. אֵין לָהֶם - יָבִיאוּ מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה. מְנוֹרָה - אֵינָהּ כְּשֵׁרָה אֶלָּא מִן הָעָשֶׁת. עֲשָׂאָהּ מִן הַגְּרוּטָאוֹת - פְּסוּלָה. וּמִשְּׁאָר מִינֵי מַתָּכוֹת - כְּשֵׁרָה.

ט. חֲצוֹצְרוֹת - אֵין כְּשֵׁרָה אֶלָּא מִן הַכֶּסֶף, עֲשָׂאָהּ מִן הַגּוּשׁ - כְּשֵׁרָה, מִשְּׁאָר מִינֵי מַתָּכוֹת - פְּסוּלָה. וְנִמְצֵאתָ אוֹמֵר - פָּסוּל בַּמְּנוֹרָה כָּשֵׁר בַּחֲצוֹצְרוֹת. פָּסוּל בַּחֲצוֹצְרוֹת - כָּשֵׁר בַּמְּנוֹרָה. שֶׁל בַּעַץ, וְשֶׁל אֶבֶר, וְשֶׁל קַסְטָרִין, וְשֶׁל מַתָּכוֹת; רַבִּי פּוֹסֵל וַחֲכָמִים יוֹסֵי בַּר רַבִּי יְהוּדָה מַכְשִׁיר. שֶׁל עֵץ, וְשֶׁל עֵצֶם, וְשֶׁל זְכוּכִית - הַכֹּל מוֹדִים שֶׁפְּסוּלָה.

י. כְּלֵי שָׁרֵת, עַד שֶׁלֹּא נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן גְּבוֹהַּ - רַשַּׁאי הֶדְיוֹט לִשְׁתַּמֵּשׁ. מִשֶּׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן גְּבוֹהַּ - אֵין רַשַּׁאי הֶדְיוֹט לִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ. כֵּלִים שֶׁנַּעֲשׂוּ מִתְּחִלָּתָן לְהֶדְיוֹט - אֵין עוֹשִׂין אוֹתָן כְּלֵי שָׁרֵת. כְּלֵי שָׁרֵת שֶׁנִּקְּבוּ - אֵין מַתִּיכִין אוֹתָן, וְאֵין מַטִּילִין לְתוֹכָן אֲבָר, וְאֵין מַשְׁחִיזִין אֶת פְּגִימָתָהּ. סַכִּין שֶׁפִּיגֵּם - אֵין מַחֲזִירִין אוֹתָהּ, וְאֵין מַשְׁחִיזִין אֶת פְּגִימָתָהּ.

תּוֹסֶפְתָּא

אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: סַכִּין הָיְתָה טוֹרֶפֶת, וְצִוּוּ עָלֶיהָ וּגְנָזוּהָ.

מַסֶּכֶת מְנָחוֹת פֶּרֶק עֲשִׂירִי

א. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מַה תַּלְמוּד לוֹמַר עִשָּׂרוֹן? אֶחָד נִגְדָּשׁ וְאֶחָד שֶׁאֵינוֹ נִגְדָּשׁ, זֶה שֶׁהָיָה נִגְדָּשׁ בּוֹ הָיָה מוּדָד לְכָל הַמְּנָחוֹת. זֶה שֶׁלֹּא הָיָה נִגְדָּשׁ בּוֹ הָיָה מוּדָד לַחֲבִיתֵי כֹּהֵן מָשִׁיחַ. וְכֻלָּן הָיָה שָׁם, לֹא מִדַּת שְׁלִשָּׁה דְּפַר וְלֹא מִדַּת שְׁנַיִם לָאַיִל, אֶלָּא אֲפִלּוּ שִׁשִּׁים פָּרִים וְשִׁשִּׁים אֵילִים, עִשָּׂרוֹן אֶחָד הָיָה מוּדָד לְכֻלָּן, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא יד, כא): "לַמִּנְחָה וְלֹג שָׁמֶן", שֶׁמֶן לְכָל מִנְחָה וְלוֹג שֶׁמֶן. שִׁבְעָה מִדּוֹת שֶׁל לַח הָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ, רְבִיעִית חֲצִי לוֹג, וְלוֹג רְבִיעַ הִין, וּשְׁלִישׁ הִין וְהִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הִין, וַחֲצִי הִין, וּשְׁלִישִׁית הִין, וּרְבִיעִית הִין לוֹג, וַחֲצִי לוֹג וּרְבִיעִית. רְבִיעִית מַה הָיְתָה מְשַׁמֶּשֶׁת? בָּהּ הָיָה מוּדָד לַחֲבִיתֵי כֹּהֵן מָשִׁיחַ. חֲצִי לוֹג מַה הָיָה מְשַׁמֵּשׁ? בּוֹ הָיָה מוּדָד שְׁלִשֶׁת לוֹגִין וּמֶחֱצָה לַמְּנוֹרָה, וַחֲצִי לוֹג לְכָל נֵר. לוֹג, בּוֹ הָיָה מוּדָד לְכָל הַמְּנָחוֹת, רְבִיעַ הִין מַה הָיָה מְשַׁמֵּשׁ? כָּל מִין צָאן, גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים, זְכָרִים וּנְקֵבוֹת, מִפְּנֵי שֶׁכֻּלָּן שָׁוִין בִּנְסָכִים, נִבְלְלִים זֶה בָּזֶה. שְׁלִישׁ הִין, הוּא הָיָה אוֹמֵר: עָנִי שֶׁבְּכֻלָּן לֹא הָיָה מְשַׁמֵּשׁ אֶלָּא בִּנְסָכֵי אֵילִים, בֶּן שְׁתַּיִם וּמֵהֶן לְמַעְלָה. חֲצִי הִין מַה הָיָה מְשַׁמֵּשׁ? כָּל מִין בָּקָר גְּדוֹלִים וּקְטַנִּים, זְכָרִים וּנְקֵבוֹת, מִפְּנֵי שֶׁכֻּלָּן שָׁוִין בִּנְסָכִים, וְנִבְלְלִין זֶה בָּזֶה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: לֹא הָיְתָה מִדַּת שִׁבְעָה בַּמִּקְדָּשׁ הִין, שֶׁאֵין נוֹתְנִין מִדָּה אַחַת לִשְׁנֵי פָּרִים, מִדָּה אַחַת לִשְׁנֵי אֵילִים, מַה הָיָה מֵבִיא תַּחְתֵּיהֶם? לוֹג וּמֶחֱצָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: וְכִי הָיָה שָׁם חֲצִי לוֹג וְלוֹג? אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן: אִם כֵּן, יְכוֹל לְפָרֵנֵס כֻּלָּן בְּרְבִיעִית אֶלָּא שֶׁאֵין מִדָּה בַּמִּקְדָּשׁ מְשַׁמֶּשֶׁת תַּחַת חֲבֶרְתָּהּ. רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר רַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר: אַרְבַּע מִדּוֹת שֶׁל לַח הָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ: - רְבִיעִית, וַחֲצִי לוֹג, וְלוֹג, וְהִין, הָיָה שָׁם, וּשְׁנָתוֹת הָיוּ בַּהִין: - עַד כָּאן לַפָּר, עַד כָּאן לָאַיִל, עַד כָּאן לַכֶּבֶשׂ, חֲצִי לוֹג לְתוֹדָה, וּרְבִיעִית לַנָּזִיר.

הַשָּׁלֵם

ב. אֵין מַקְדִּישִׁין בִּפְנִים אֶלָּא בַּחוּץ. אֵין מְעָרְבִין נִסְכֵּי כְבָשִׂים בִּנְסְכֵי פָּרִים וְאֵילִים. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּמִנְחוֹת, בְּסֹלֶת, וּבְשֶׁמֶן. אֲבָל בַּיַּיִן מְעָרְבִים נִסְכֵּי יָחִיד בִּנְסְכֵי יָחִיד, וְנִסְכֵּי צִבּוּר בִּנְסְכֵי צִבּוּר, שֶׁל יָחִיד בְּשֶׁל צִבּוּר, וְשֶׁל יוֹם בְּשֶׁל אֶמֶשׁ, וְשֶׁל הַיּוֹם בְּשֶׁל מָחָר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? שֶׁלֹּא קִדְּשׁוּ בַּכְּלִי, אֲבָל בִּזְמַן שֶׁקִּדְּשׁוּ בַּכְּלִי - אֵין מְעָרְבִים שֶׁל יוֹם בְּשֶׁל מָחָר, מִפְּנֵי שֶׁנִּפְסָלִים בְּלִינָה. כָּל בְּרוּצֵי מִדּוֹת הַלַּח בַּלַּח - קֹדֶשׁ. וּבַיָּבֵשׁ -חוֹל. מִפְּנֵי מַה בַּלַּח קֹדֶשׁ? מִפְּנֵי שֶׁנִּמְשָׁחוֹת מִבִּפְנִים. מִפְּנֵי מַה בַּיָּבֵשׁ חוֹל? מִפְּנֵי שֶׁאֵין נִמְשָׁחוֹת. כָּל בְּרוּצֵי מִדּוֹת הַלָּלוּ, אִם יֵשׁ שָׁם זָבַח אַחֵר - יִקָּרְבוּ עִמּוֹ. וְאִם לָאו - יִפָּסְלוּ בְּלִינָה. וְאִם לָאו - תִּעָבֵר צוּרָתָן וְיֵצְא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה. וְאִם לָאו - יִמָּכְרוּ לְחַיָּבֵי זָבַח אַחֵר, יָבוֹא מֵהֶן קֵץ הַמִּזְבֵּחַ, מַה הֵן לוֹקְחִין בָּהֶן? עוֹלוֹת! וּמֵקִיצִים בָּהֶן אֶת הַמִּזְבֵּחַ.

ג. כָּל קָרְבָּנוֹת צִבּוּר אֵין בָּהֶם סְמִיכָה, חוּץ מִפֹּר הַבָּא עַל כָּל הַמִּצְוֹת וּשְׂעִירֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים שֶׁהֵן טְעוּנִים סְמִיכָה; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: שְׂעִירֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים אֵין טְעוּנִין סְמִיכָה. מַה הָיָה מֵבִיא תַּחְתֵּיהֶן? שְׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ. אָמַר לוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן: וַהֲלֹא אֵין סְמִיכָה אֶלָּא בַּבַּעֲלִים. שָׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ סוֹמְכִין עָלָיו אַהֲרֹן וּבָנָיו כְּאֶחָד. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: אַף הֵן מִתְכַּפְּרִין בּוֹ. כְּלָל אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: כָּל הַבָּא עַל עֲבֵרוֹת מִצְוָה יְדוּעָה וְדָמוֹ נִכְנָס לִפְנִים - טָעוּן סְמִיכָה, כָּל שֶׁאֵין בָּא עַל עֲבֵרוֹת מִצְוָה יְדוּעָה וְאֵין דָּמוֹ נִכְנָס לִפְנִים - אֵין טָעוּן סְמִיכָה. הַיּוֹרֵשׁ וְאֶחָד עָשָׂר שֶׁבַּמַּעֲשֵׂר - הֲרֵי אֵלּוּ מְמִירִין, טְעוּנִין סְמִיכָה וּנְסָכִים; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַיּוֹרֵשׁ אֵינוֹ מֵמִיר וְאֶחָד עָשָׂר שֶׁבַּמַּעֲשֵׂר אֵינוֹ מֵמִיר, מִפְּנֵי שֶׁהִיא תְּמוּרָה וְאֵין תְּמוּרָה עוֹשָׂה תְמוּרָה. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: אִלּוּ הָיָה תְּמוּרָה הָיָה קָרֵב, אֶלָּא

תּוֹסֶפְתָּא

זֶבַח הָיָה וּנְסָכִים הָיוּ בְּפָנֵי עַצְמָן, כֵּיצַד סוֹמֵךְ? זֶבַח עוֹמֵד בַּצָּפוֹן וּפָנָיו בַּמַּעֲרָב, סוֹמֵךְ בַּמַּעֲרָב וּפָנָיו בַּמַּעֲרָב, מַנִּיחַ שְׁתֵּי יָדָיו עַל גַּבֵּי קַרְנָיו שֶׁל זֶבַח, וְלֹא הָיָה מַנִּיחַ יָדָיו עַל גַּבֵּי זֶבַח, וְלֹא הָיָה מַנִּיחַ יָדָיו זוֹ עַל גַּבֵּי זוֹ, וְלֹא הָיָה דָּבָר חוֹצֵץ בֵּין יָדִים לַקַּרְנוֹת, מִתְוַדֶּה עָלָיו עָוֹן עֲבֵרָה עַל חַטָּאת, עָוֹן חַטָּאת עַל אָשָׁם, עָוֹן אַשְׁמָה עַל עוֹלָה, עָוֹן לֶקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה שֶׁאֵין לָהֶם וִדּוּי; דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָה: עַל מַה עוֹלָה מְכַפֶּרֶת? עַל דְּבָרִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן עֹנֶשׁ? הֲרֵי זֶה עֹנֶשׁ אָמוּר, עַל לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁלָּהֶן אָמוּרָה, עַל מַה עוֹלָה מְכַפֶּרֶת? עַל מִצְוַת עֲשֵׂה, וְעַל מִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ קוּם עֲשֵׂה. סְמִיכָה נוֹהֶגֶת בַּכֹּהֲנִים, וּלְוִיִּם, וְיִשְׂרְאֵלִים, וּגְרִים, וַעֲבָדִים מְשֻׁחְרָרִין, חֲלָלִין, נְתִינִין, וּמַמְזֵרִין, סְרִיס אָדָם, סְרִיס חַמָּה, פְּצוּעַ דַּכָּה, וּכְרוּת שָׁפְכָה. אֵין נוֹהֶגֶת לֹא בְּעוֹבְדֵי כוֹכָבִים, וְלֹא בַּנָּשִׁים, וְלֹא בַּעֲבָדִים וְלֹא בַּקְּטַנִּים.

ד. חֲמִשָּׁה שֶׁהֵבִיאוּ זֶבַח אֶחָד - כָּלָן סוֹמְכִין עָלָיו. וְלֹא כָּלָן כְּאֶחָד סוֹמְכִין עָלָיו, אֶלָּא כָּל אֶחָד וְאֶחָד סוֹמֵךְ וּמִסְתַּלֵּק. סְמִיכָה בִּשְׁלִשָּׁה. סְמִיכַת זְקֵנִים בִּשְׁלִשָּׁה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בַּחֲמִשָּׁה. לֹא כָּלָן כְּאֶחָד סוֹמְכִין עָלָיו, אֶלָּא אֶחָד וְאֶחָד סוֹמֵךְ וּמִסְתַּלֵּק. אֵיל הַמִּלּוּאִים אֲהֲרֹן וּבָנָיו כְּאֶחָד, כְּשֵׁם שֶׁהַסְּמִיכָה בִּטְהוֹרִין, כָּךְ שְׁחִיטָה בִּטְהוֹרִין, תֵּכֶף לְסְמִיכָה שְׁחִיטָה, בְּמָקוֹם שֶׁסּוֹמְכִין שׁוֹחֲטִין. תְּנוּפָה נוֹהֶגֶת בַּכֹּהֲנִים, בַּלְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים, בַּגֵּרִים וַעֲבָדִים מְשֻׁחְרָרִים, חֲלָלִים נְתִינִים מַמְזֵרִין, וּסְרִיס אָדָם וּסְרִיס חַמָּה, פְּצוּעַ דַּכָּה וּכְרוּת שָׁפְכָה - אֵין נוֹהֶגֶת, לֹא בְּעוֹבְדֵי כוֹכָבִים, וְלֹא בַּנָּשִׁים, וְלֹא בַּעֲבָדִים, וְלֹא בַּקְּטַנִּים. חֲמִשָּׁה שֶׁהֵבִיאוּ זֶבַח אֶחָד - אֶחָד מֵניף עַל יְדֵי כָלָן. הַמְשַׁלֵּחַ זְבוּחוֹ בְּיַד אַחֵר - כֹּהֵן מֵניף עַל יָדוֹ, וְהָאִשָּׁה - כֹּהֵן מֵניף עַל יָדֶיהָ.

ה. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: הָעֹמֶר הָיָה בָּא בְּשַׁבָּת - מִשְּׁלֹשׁ סְאִין. וּבְחוֹל - מֵחֲמֵשׁ סְאִין. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֶחָד בְּשַׁבָּת וְאֶחָד בַּחוֹל - מִשְּׁלֹשׁ הָיָה. אַבָּא שָׁאוּל אוֹמֵר: בְּשַׁבָּת - הָיָה נִקְצָר בְּיָחִיד, בְּמַגָּל אַחַת וּבְקֻפָּה אַחַת. בַּחוֹל - בִּשְׁלֹשָׁה, וּבִשְׁלֹשׁ קֻפּוֹת וּבִשְׁלֹשׁ מַגָּלוֹת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֶחָד שַׁבָּת וְאֶחָד חוֹל - בִּשְׁלֹשָׁה, בִּשְׁלֹשׁ קֻפּוֹת וּבִשְׁלֹשׁ מַגָּלוֹת. עֹמֶר הָיָה בָּא מִבִּקְעַת בֵּית מְקֹלֶה שֶׁל נַחַל קִדְרוֹן, מְקֻדֶּמֶת הָיְתָה, וְיִשָּׁנָה, כִּבֵּת שָׁלֹשׁ סְאִין הָיְתָה, וְחַמָּה זוֹרַחַת מִתּוֹכָהּ וְשׁוֹקַעַת לְתוֹכָהּ, הָיָה נִיר לְחֻצָיהּ וְזוֹרַע חֻצָיהּ. שׁוֹמְרֵי סְפִיחִין בִּשְׁמִיטִין וְיוֹבְלוֹת לְהָבִיא מֵהֶן עֹמֶר וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם - נוֹטְלִין שְׂכָרָן מִתְּרוּמַת הַלִּשְׁכָּה. וּמִשָּׁם הָיוּ מְבִיאִין, בֵּין מְרֻבֶּה וּבֵין מִדְּבָר מוּעָט, הֵן הָיוּ דְּמִים. הָרוֹצֶה לְהִתְנַדֵּב - אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: הָרוֹצֶה לְהִתְנַדֵּב - יִנָּדֵב, וּבִלְבַד שֶׁיִּמְסְרֵם לַצִּבּוּר.

ו. יוֹם הֶנֵף שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת - דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת בְּקְצִירַת הָעֹמֶר. כֵּיצַד הָיוּ עוֹשִׂין? שְׁלוּחֵי בֵית דִּין יוֹצְאִין מֵעֶרֶב יוֹם טוֹב, נוֹטְלִין אֶת הַקֻּפּוֹת וְאֶת הַמַּגָּלוֹת, וּמְסָרְגִין שָׁם בָּעוֹמֶד שָׁלֹשׁ סְאִין, וּמַנִּיחִין אֶת הַקֻּפּוֹת וְאֶת הַמַּגָּלוֹת, וּבָאִין. יוֹם טוֹב סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה הָיוּ יוֹצְאִין, וְאוֹכְלוֹס גָּדוֹל הָיָה יוֹצֵא עִמָּהֶן, כֵּינַן שֶׁחֲשֵׁכָה. אָמַר לָהֶן: בְּשַׁבָּת זוֹ? בְּשַׁבָּת זוֹ? בְּשַׁבָּת זוֹ? בְּקֻפָּה זוֹ? בְּקֻפָּה זוֹ? בְּקֻפָּה זוֹ? רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צָדוֹק מוֹסִיף: אַף, בְּמַגָּל זוֹ? בְּמַגָּל זוֹ? בְּמַגָּל זוֹ? - שָׁלֹשׁ פְּעָמִים עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר, וְהֵן אוֹמְרִין לוֹ: הֵן! הֵן! הֵן! אֶקְצֹר? אוֹמְרִים לוֹ: קְצוֹר! וְכָל כָּךְ לָמָּה? מִפְּנֵי בֵּיתוּסִין, שֶׁהָיוּ אוֹמְרִין: "אֵין קְצִירַת הָעֹמֶר בְּמוֹצָאֵי יוֹם טוֹב". קְצָרוּהוּ וּנְתָנוּהוּ לְקֻפּוֹת וְהֵבִיאוּ לָעֲזָרָה, הָיוּ מְהַבְהֲבִין אוֹתוֹ בָּאוּר, כְּדֵי לְקַיֵּם בּוֹ מִצְוַת קָלִי; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין לְשׁוֹן הוּא זֶה, אֶלָּא אֲבוּב שֶׁל נְחשֶׁת הָיָה מְנֻקָּב נְקָבִים, כְּדֵי שֶׁתְּהֵא הָאוּר יוֹצֵא בְּכֻלּוֹ בָּעֲזָרָה, וְהָרוּחַ מְנַשֶּׁבֶת בּוֹ, וּנְתָנוּהוּ לָרַחַיִם שֶׁל גְּרוֹסוֹת, לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ עִשָּׂרוֹן שֶׁמְּנוּפָּה בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה נָפָה. וְהַשְּׁאָר נִפְדֶּה וְנֶאֱכָל לְכָל אָדָם, וְחַיָּב בְּחַלָּה, וּפָטוּר מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת. רַבִּי

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

עֲקִיבָא מְחַיֵּב בַּחַלָּה וּבְמַעֲשְׂרוֹת. בָּא לוֹ לְעַשְּׂרוֹן, נָתַן שִׁמְנוֹ וּלְבוֹנָתוֹ, יָצַק, וּבָלַל, וְהֵנִיף וְהִגִּישׁ. קָמַץ וְהִקְטִיר, וְהַשְּׁאָר נֶאֱכָל לַכֹּהֲנִים, מִשֶּׁקָּרַב הָעֹמֶר - יוֹצְאִין וּמוֹצְאִין אֶת שׁוּקֵי יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁמָּלֵא קֶמַח וְקָלִי, שֶׁלֹּא בִּרְצוֹן חֲכָמִים; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בִּרְצוֹן חֲכָמִים הֵן עוֹשִׂין. מִשֶּׁקָּרַב הָעֹמֶר - הֻתַּר הֶחָדָשׁ מִיָּד. הָרְחוֹקִין מַתְּרִין מֵחֲצוֹת הַיּוֹם וּלְהַלָּן. מִשֶּׁחָרַב הַבַּיִת, הִתְקִין רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, שֶׁיְּהֵא יוֹם הֶנֵף - כְּלוֹ אָסוּר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: וַהֲלֹא מִן הַתּוֹרָה הוּא אָסוּר! שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא כג, יד): "עַד עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה"; מִפְּנֵי מָה הָרְחוֹקִין מַתְּרִין מֵחֲצוֹת הַיּוֹם וּלְהַלָּן? מִפְּנֵי שֶׁיּוֹדְעִין שֶׁאֵין בֵּית דִּין מִתְעַצְּלִין בּוֹ. הָעֹמֶר - הָיָה מַתִּיר בַּמְּדִינָה. וּשְׁתֵּי הַלֶּחֶם - בַּמִּקְדָּשׁ. כֵּיצַד שֶׁקָּרְבוּ שְׁתֵּי הַלֶּחֶם, הִתְחִילוּ מְבִיאִין מְנָחוֹת וּנְסָכִים מִכָּל מָקוֹם, אֵין נִמְנָעִין וְאֵין מְבִיאִין מְנָחוֹת בְּטוּבְלָן.

ז. הַמַּקְדִּישׁ קֶמַח לִמְנָחוֹת - פְּטוּרָה מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: מְקַטְפִּין לִפְנֵי הָעֹמֶר, וּמוֹכְרִין לְאַחַר הָעֹמֶר, וּמְבִיאִין מְנָחוֹת בְּטוּבְלָן. הַמַּקְדִּישׁ קֶמַח לַמְּנָחוֹת - פְּטוּרָה מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת. וְאַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ: אָסוּר בֶּחָדָשׁ לִפְנֵי הַפֶּסַח - מָתָר לִרְפוּאָה, לַאֲכִילַת עוֹבְדֵי כוֹכָבִים, לַאֲכִילַת כְּלָבִים. לֹא אָסְרוּ, אֶלָּא יִשְׂרָאֵל בִּלְבַד. יִשְׂרָאֵל שֶׁאָכַל מִן הֶחָדָשׁ קֹדֶם לַפֶּסַח - הֲרֵי זֶה לוֹקֶה אֶת הָאַרְבָּעִים. הָיָה מַכְנִיס בִּשְׁלשָׁה עָשָׂר, וְנֶעֱקָרָה בְּיָדוֹ - שׁוֹתְלָהּ בְּמְקוֹם הַטִּינָא, אֲבָל לֹא בְּמְקוֹם הַגְּרִיד, שֶׁמִּקָּצַת הַיּוֹם כְּכֻלּוֹ. אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ אָסוּר לְקַצֵּר בֵּית הַשְּׁלָחִין שֶׁבֶּהָרִים, בֵּית הַבַּעַל שֶׁבָּעֲמָקִים, קוֹצְרִין מִפְּנֵי הַנְּטִיעוֹת וּמִפְּנֵי הָאֲבֵל וּמִפְּנֵי בִּטּוּל בֵּית הַמִּדְרָשׁ. לֹא יְהֵא קוֹצֵר וְעוֹשֶׂה אוֹתָם כְּרֵיכוֹת, אֶלָּא קוֹצֵר וּמַנִּיחַ כְּדַרְכּוֹ. מָתַר לַעֲשׂוֹת בּוֹ שְׁבִיל, קוֹצֵר לְשַׁחַת, עַד שֶׁלֹּא הֵבִיא שְׁלִישׁ - יַתְחִיל. מִשֶּׁהֵבִיא שְׁלִישׁ - לֹא יַתְחִיל. וְאִם הִתְחִיל - יִגְמֹר. עַד שֶׁלֹּא הֵבִיא שְׁלִישׁ - פָּטוּר בְּלֶקֶט שִׁכְחָה וּבְפֵאָה, מִשֶּׁהֵבִיא שְׁלִישׁ - חַיָּב

הַשָּׁלֵם

בְּלֶקֶט בְּשִׁכְחָה וּבְפֵאָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אַף מִשֶּׁהֵבִיא שְׁלִישׁ - פָּטוּר בְּלֶקֶט וְשִׁכְחָה, וְחַיָּב בַּמַּעֲשְׂרוֹת. מִצְוַת הָעֹמֶר, לְהָבִיא מִן הַקָּמָה, אֵין לוֹ - יָבִיא מִן הָעֲמָרִים. אֵין לוֹ - יָבִיא מִן הָאוֹצָר. וּמִן הַקּוֹצֵר, אֵין לוֹ - יָבִיא מִן הַלַּח. אֵין לוֹ - יָבִיא מִן הַיָּבֵשׁ. שְׁתֵּי הַלֶּחֶם - מִצְוָה לְהָבִיא מִן הֶחָדָשׁ. אֵין לָהֶן - יָבִיאוּ מִן הָעֲלָיָה.

יחזקאל פרק כט

א בַּשָּׁנָה הָעֲשִׂרִית בָּעֲשִׂרִי בִּשְׁנֵים עָשָׂר לַחֹדֶשׁ
הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: **ב** בֶּן־אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ
עַל־פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וְהִנָּבֵא עָלָיו וְעַל־מִצְרַיִם
כֻּלָּהּ: **ג** דַּבֵּר וְאָמַרְתָּ כֹּה־אָמַר | אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי
עָלֶיךָ פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם הַתַּנִּים הַגָּדוֹל הָרֹבֵץ
בְּתוֹךְ יְאֹרָיו אֲשֶׁר אָמַר לִי יְאֹרִי וַאֲנִי
עֲשִׂיתְנִי: **ד** וְנָתַתִּי חחיים חַחִים בִּלְחָיֶיךָ
וְהִדְבַּקְתִּי דְגַת־יְאֹרֶיךָ בְּקַשְׂקְשֹׂתֶיךָ וְהַעֲלִיתִיךָ
מִתּוֹךְ יְאֹרֶיךָ וְאֵת כָּל־דְּגַת יְאֹרֶיךָ בְּקַשְׂקְשֹׂתֶיךָ
תִּדְבָּק: **ה** וּנְטַשְׁתִּיךָ הַמִּדְבָּרָה אוֹתְךָ וְאֵת כָּל־
דְּגַת יְאֹרֶיךָ עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה תִּפּוֹל לֹא תֵאָסֵף וְלֹא
תִקָּבֵץ לְחַיַּת הָאָרֶץ וּלְעוֹף הַשָּׁמַיִם נְתַתִּיךָ
לְאָכְלָה: **ו** וְיָדְעוּ כָּל־יֹשְׁבֵי מִצְרַיִם כִּי אֲנִי יְהוָה
יַעַן הֱיוֹתָם מִשְׁעֶנֶת קָנֶה לְבֵית
יִשְׂרָאֵל: **ז** בְּתָפְשָׂם בְּךָ בכפך בַּכַּף תֵּרוֹץ וּבָקַעְתָּ
לָהֶם כָּל־כָּתֵף וּבְהִשָּׁעֲנָם עָלֶיךָ תִּשָּׁבֵר וְהַעֲמַדְתָּ
לָהֶם כָּל־מָתְנָיִם: {ס} **ח** לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
הִנְנִי מֵבִיא עָלַיִךְ חָרֶב וְהִכְרַתִּי מִמֵּךְ אָדָם
וּבְהֵמָה: **ט** וְהָיְתָה אֶרֶץ־מִצְרַיִם לִשְׁמָמָה וְחָרְבָּה
וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה יַעַן אָמַר יְאֹר לִי וַאֲנִי
עָשִׂיתִי: **י** לָכֵן הִנְנִי אֵלֶיךָ וְאֶל־יְאֹרֶיךָ וְנָתַתִּי אֶת־
אֶרֶץ מִצְרַיִם לְחָרְבוֹת חָרֶב שְׁמָמָה מִמִּגְדֹּל סְוֵנֵה
וְעַד־גְּבוּל כּוּשׁ: **יא** לֹא תַעֲבָר־בָּהּ רֶגֶל אָדָם וְרֶגֶל
בְּהֵמָה לֹא תַעֲבָר־בָּהּ וְלֹא תֵשֵׁב אַרְבָּעִים
שָׁנָה: **יב** וְנָתַתִּי אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁמָמָה בְּתוֹךְ |
אֲרָצוֹת נְשַׁמּוֹת וְעָרֶיהָ בְּתוֹךְ עָרִים מֻחֳרָבוֹת
תִּהְיֶיןָ שְׁמָמָה אַרְבָּעִים שָׁנָה וַהֲפֹצֹתִי אֶת־מִצְרַיִם
בַּגּוֹיִם וְזֵרִיתִים בָּאֲרָצוֹת: {ס} **יג** כִּי כֹה אָמַר
אֲדֹנָי יְהוִה מִקֵּץ אַרְבָּעִים שָׁנָה אֲקַבֵּץ אֶת־מִצְרַיִם
מִן־הָעַמִּים אֲשֶׁר־נָפֹצוּ שָׁמָּה: **יד** וְשַׁבְתִּי אֶת־
שְׁבוּת מִצְרַיִם וַהֲשֵׁבֹתִי אֹתָם אֶרֶץ פַּתְרוֹס עַל־
אֶרֶץ מְכוּרָתָם וְהָיוּ שָׁם מַמְלָכָה שְׁפָלָה: **טו** מִן־
הַמַּמְלָכוֹת תִּהְיֶה שְׁפָלָה וְלֹא־תִתְנַשֵּׂא עוֹד עַל־
הַגּוֹיִם וְהִמְעַטְתִּים לְבִלְתִּי רְדוֹת בַּגּוֹיִם: **טז** וְלֹא
יִהְיֶה־עוֹד לְבֵית יִשְׂרָאֵל לְמִבְטָח מַזְכִּיר עָוֹן
בִּפְנוֹתָם אַחֲרֵיהֶם וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי אֲדֹנָי יְהוִה: {פ}
יז וַיְהִי בְּעֶשְׂרִים וָשֶׁבַע שָׁנָה בָּרִאשׁוֹן בְּאֶחָד
לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: **יח** בֶּן־אָדָם
נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל הֶעֱבִיד אֶת־חֵילוֹ עֲבֹדָה
גְדוֹלָה אֶל־צֹר כָּל־רֹאשׁ מֻקְרָח וְכָל־כָּתֵף מְרוּטָה
וְשָׂכָר לֹא־הָיָה לוֹ וּלְחֵילוֹ מִצֹּר עַל־הָעֲבֹדָה אֲשֶׁר־
עָבַד עָלֶיהָ: {ס} **יט** לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי
נֹתֵן לִנְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶת־אֶרֶץ מִצְרָיִם
וְנָשָׂא הֲמֹנָהּ וְשָׁלַל שְׁלָלָהּ וּבָזַז בִּזָּהּ וְהָיְתָה שָׂכָר
לְחֵילוֹ: **כ** פְּעֻלָּתוֹ אֲשֶׁר־עָבַד בָּהּ נָתַתִּי לוֹ אֶת־
אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר עָשׂוּ לִי נְאֻם אֲדֹנָי
יְהוִה: **כא** בַּיּוֹם הַהוּא אַצְמִיחַ קֶרֶן לְבֵית יִשְׂרָאֵל
וּלְךָ אֶתֵּן פִּתְחוֹן־פֶּה בְּתוֹכָם וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה:
{פ}

יחזקאל פרק ל

א וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: **ב** בֶּן־אָדָם הִנָּבֵא
וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הֵילִילוּ הָהּ
לַיּוֹם: **ג** כִּי־קָרוֹב יוֹם וְקָרוֹב יוֹם לַיהוָה יוֹם עָנָן
עֵת גּוֹיִם יִהְיֶה: **ד** וּבָאָה חֶרֶב בְּמִצְרַיִם וְהָיְתָה
חַלְחָלָה בְּכוּשׁ בִּנְפֹל חָלָל בְּמִצְרַיִם וְלָקְחוּ הֲמוֹנָהּ
וְנֶהֶרְסוּ יְסֹדוֹתֶיהָ: **ה** כּוּשׁ וּפוּט וְלוּד וְכָל־הָעֲרָב
וְכוּב וּבְנֵי אֶרֶץ הַבְּרִית אִתָּם בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ: {פ}

ו כֹּה אָמַר יְהוָה וְנָפְלוּ סֹמְכֵי מִצְרַיִם וְיָרַד גְּאוֹן עֻזָּהּ מִמִּגְדֹּל סְוֵנֵה בַּחֶרֶב יִפְּלוּ־בָהּ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: **ז** וְנָשַׁמּוּ בְּתוֹךְ אֲרָצוֹת נְשַׁמּוֹת וְעָרֶיהָ בְּתוֹךְ־עָרִים נַחֲרָבוֹת תִּהְיֶינָה: **ח** וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה בְּתִתִּי־אֵשׁ בְּמִצְרַיִם וְנִשְׁבְּרוּ כָּל־עֹזְרֶיהָ: **ט** בַּיּוֹם הַהוּא יֵצְאוּ מַלְאָכִים מִלְּפָנַי בַּצִּים לְהַחֲרִיד אֶת־כּוּשׁ בֶּטַח וְהָיְתָה חַלְחָלָה בָהֶם בְּיוֹם מִצְרַיִם כִּי הִנֵּה בָּאָה: {ס} **י** כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה וְהִשְׁבַּתִּי אֶת־הֲמוֹן מִצְרַיִם בְּיַד נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל: **יא** הוּא וְעַמּוֹ אִתּוֹ עָרִיצֵי גוֹיִם מוּבָאִים לְשַׁחֵת הָאָרֶץ וְהֵרִיקוּ חַרְבוֹתָם עַל־מִצְרַיִם וּמָלְאוּ אֶת־הָאָרֶץ חָלָל: **יב** וְנָתַתִּי יְאֹרִים חָרָבָה וּמָכַרְתִּי אֶת־הָאָרֶץ בְּיַד־רָעִים וַהֲשִׁמֹּתִי אֶרֶץ וּמְלֹאָהּ בְּיַד־זָרִים אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי: {ס} **יג** כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה וְהַאֲבַדְתִּי גִלּוּלִים וְהִשְׁבַּתִּי אֱלִילִים מִנֹּף וְנָשִׂיא מֵאֶרֶץ־מִצְרַיִם לֹא יִהְיֶה־עוֹד וְנָתַתִּי יִרְאָה בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם: **יד** וְהַשְׁמֹתִי אֶת־פַּתְרוֹס וְנָתַתִּי אֵשׁ בְּצֹעַן וְעָשִׂיתִי שְׁפָטִים בְּנֹא: **טו** וְשָׁפַכְתִּי חֲמָתִי עַל־סִין מָעוֹז מִצְרָיִם וְהִכְרַתִּי אֶת־הֲמוֹן נֹא: **טז** וְנָתַתִּי אֵשׁ בְּמִצְרַיִם חוֹל תָּחִיל סִין וְנֹא תִּהְיֶה לְהִבָּקֵעַ וְנֹף צָרֵי יוֹמָם: **יז** בַּחוּרֵי אָוֶן וּפִי־בֶסֶת בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ וְהֵנָּה בַּשְּׁבִי תֵּלַכְנָה: **יח** וּבְתַחְפַּנְחֵס חָשַׁךְ הַיּוֹם בְּשִׁבְרִי־שָׁם אֶת־מֹטוֹת מִצְרַיִם וְנִשְׁבַּת־בָּהּ גְּאוֹן עֻזָּהּ הֵיא עָנָן יְכַסֶּנָּה וּבְנוֹתֶיהָ בַּשְּׁבִי תֵּלַכְנָה: **יט** וְעָשִׂיתִי שְׁפָטִים בְּמִצְרָיִם וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה: {פ} **כ** וַיְהִי בְּאַחַת עֶשְׂרֵהּ שָׁנָה בָּרִאשׁוֹן בְּשִׁבְעָה לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: **כא** בֶּן־אָדָם אֶת־זְרוֹעַ פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם שָׁבָרְתִּי וְהִנֵּה לֹא־ח�ُבְשָׁה לָתֵת רְפֻאוֹת לָשׂוּם חִתּוּל לְחָבְשָׁהּ לְחָזְקָהּ לִתְפֹּשׂ בֶּחָרֶב: {ס} **כב** לָכֵן כֹּה־אָמַר | אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי אֶל־פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וְשָׁבַרְתִּי אֶת־זְרֹעֹתָיו אֶת־הַחֲזָקָה וְאֶת־הַנִּשְׁבֶּרֶת וְהִפַּלְתִּי אֶת־הַחֶרֶב מִיָּדוֹ: **כג** וַהֲפִצוֹתִי אֶת־מִצְרַיִם בַּגּוֹיִם וְזֵרִיתִם בָּאֲרָצוֹת: **כד** וְחִזַּקְתִּי אֶת־זְרֹעוֹת מֶלֶךְ בָּבֶל וְנָתַתִּי אֶת־חַרְבִּי בְיָדוֹ וְשָׁבַרְתִּי אֶת־זְרֹעוֹת פַּרְעֹה וְנָאַק נַאֲקוֹת חָלָל לְפָנָיו: **כה** וְהַחֲזַקְתִּי אֶת־זְרֹעוֹת מֶלֶךְ בָּבֶל וּזְרֹעוֹת פַּרְעֹה תִּפֹּלְנָה וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה בְּתִתִּי חַרְבִּי בְּיַד מֶלֶךְ־בָּבֶל וְנָטָה אוֹתָהּ אֶל־אֶרֶץ מִצְרָיִם: **כו** וַהֲפִצוֹתִי אֶת־מִצְרַיִם בַּגּוֹיִם וְזֵרִיתִי אוֹתָם בָּאֲרָצוֹת וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה: {פ}

יחזקאל פרק לא

א וַיְהִי בְּאַחַת עֶשְׂרֵהּ שָׁנָה בַּשְּׁלִישִׁי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: **ב** בֶּן־אָדָם אֱמֹר אֶל־פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וְאֶל־הֲמוֹנוֹ אֶל־מִי דָמִיתָ בְגָדְלֶךָ: **ג** הִנֵּה אַשּׁוּר אֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יְפֵה עָנָף וְחֹרֶשׁ מֵצַל וּגְבַהּ קוֹמָה וּבֵין עֲבֹתִים הָיְתָה צַמַּרְתּוֹ: **ד** מַיִם גִּדְּלוּהוּ תְּהוֹם רֹמְמָתְהוּ אֶת־נַהֲרֹתֶיהָ הֹלֵךְ סְבִיבוֹת מַטָּעָהּ וְאֶת־תְּעָלֹתֶיהָ שִׁלְחָה אֶל כָּל־עֲצֵי הַשָּׂדֶה: **ה** עַל־כֵּן גָּבְהָא קֹמָתוֹ מִכֹּל עֲצֵי הַשָּׂדֶה וַתִּרְבֶּינָה סַרְעַפֹּתָיו וַתֶּאֱרַכְנָה פְּאֹרָתָו מִמַּיִם רַבִּים בְּשַׁלְחֹתוֹ: **ו** בְּסַעֲפֹתָיו קִנְנוּ כָּל־עוֹף הַשָּׁמַיִם וְתַחַת פְּאֹרָתָו יָלְדוּ כֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וּבְצִלּוֹ יֵשְׁבוּ כָּל גּוֹיִם רַבִּים: **ז** וַיִּיֶף בְּגָדְלוֹ בְּאָרְכּוֹ דָּלִיּוֹתָיו כִּי־הָיָה שָׁרְשׁוֹ אֶל־מַיִם רַבִּים: **ח** אֲרָזִים לֹא־עִמְּמֻהוּ בְּגַן־אֱלֹהִים בְּרוֹשִׁים לֹא דָמוּ אֶל־סַעֲפֹתָיו וְעַרְמֹנִים לֹא־הָיוּ כְּפֹאֳרֹתָיו

כָּל־עֵץ בְּגַן־אֱלֹהִים לֹא־דָמָה אֵלָיו בְּיָפְיוֹ: **ט** יָפָה
עֲשִׂיתִיו בְּרֹב דַּלְיוֹתָיו וַיְקַנְאֻהוּ כָּל־עֲצֵי־עֵדֶן אֲשֶׁר
בְּגַן הָאֱלֹהִים: {פ}
י לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן אֲשֶׁר גָּבַהְתָּ בְקוֹמָה
וַיִּתֵּן צַמַּרְתּוֹ אֶל־בֵּין עֲבוֹתִים וְרָם לְבָבוֹ
בְּגָבְהוֹ: **יא** וְאֶתְּנֵהוּ בְּיַד אֵיל גּוֹיִם עָשׂוֹ יֵעָשֶׂה לּוֹ
כְּרִשְׁעוֹ גֵּרַשְׁתִּהוּ: **יב** וַיִּכְרְתֻהוּ זָרִים עָרִיצֵי גּוֹיִם
וַיִּטְּשֻׁהוּ אֶל־ֶהָהָרִים וּבְכָל־גְּאָיוֹת נָפְלוּ דָלְיוֹתָיו
וַתִּשָּׁבַרְנָה פְּרֹאתָיו בְּכֹל אֲפִיקֵי הָאָרֶץ וַיֵּרְדוּ
מִצִּלּוֹ כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ וַיִּטְּשֻׁהוּ: **יג** עַל־מַפַּלְתּוֹ
יִשְׁכְּנוּ כָּל־עוֹף הַשָּׁמַיִם וְאֶל־פְּרֹאתָיו הָיוּ כָּל חַיַּת
הַשָּׂדֶה: **יד** לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא־יִגְבְּהוּ בְקוֹמָתָם כָּל־
עֲצֵי־מַיִם וְלֹא־יִתְּנוּ אֶת־צַמַּרְתָּם אֶל־בֵּין עֲבוֹתִים
וְלֹא־יַעַמְדוּ אֵלֵיהֶם בְּגָבְהָם כָּל־שֹׁתֵי מָיִם כִּי־כֻלָּם
נִתְּנוּ לַמָּוֶת אֶל־אֶרֶץ תַּחְתִּית בְּתוֹךְ בְּנֵי אָדָם אֶל־
יוֹרְדֵי בוֹר: {פ}
טו כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בְּיוֹם רִדְתּוֹ שְׁאוֹלָה
הֶאֱבַלְתִּי כִּסֵּתִי עָלָיו אֶת־תְּהוֹם וָאֶמְנַע נַהֲרוֹתֶיהָ
וַיִּכָּלְאוּ מַיִם רַבִּים וָאַקְדֵּר עָלָיו לְבָנוֹן וְכָל־עֲצֵי
הַשָּׂדֶה עָלָיו עֻלְּפָה: **טז** מִקּוֹל מַפַּלְתּוֹ הִרְעַשְׁתִּי
גּוֹיִם בְּהוֹרִדִי אֹתוֹ שְׁאוֹלָה אֶת־יוֹרְדֵי בוֹר וְיִנָּחֲמוּ
בְּאֶרֶץ תַּחְתִּית כָּל־עֲצֵי־עֵדֶן מִבְחַר וְטוֹב־לְבָנוֹן
כָּל־שֹׁתֵי מָיִם: **יז** גַּם־הֵם אִתּוֹ יָרְדוּ שְׁאוֹלָה אֶל־
חַלְלֵי־חָרֶב וּזְרֹעוֹ יָשְׁבוּ בְצִלּוֹ בְּתוֹךְ גּוֹיִם: **יח** אֶל־
מִי דָמִית כָּכָה בְּכָבוֹד וּבְגֹדֶל בַּעֲצֵי־עֵדֶן וְהוּרַדְתָּ
אֶת־עֲצֵי־עֵדֶן אֶל־אֶרֶץ תַּחְתִּית בְּתוֹךְ עֲרֵלִים
תִּשְׁכַּב אֶת־חַלְלֵי־חָרֶב הוּא פַרְעֹה וְכָל־הֲמוֹנֹה
נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: {פ}

יחזקאל פרק לב

א וַיְהִי בִּשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה בִּשְׁנֵי־עָשָׂר חֹדֶשׁ
בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: **ב** בֶּן־
אָדָם שָׂא קִינָה עַל־פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וְאָמַרְתָּ
אֵלָיו כְּפִיר גּוֹיִם נִדְמֵיתָ וְאַתָּה כַּתַּנִּים בַּיַּמִּים
וַתָּגַח בְּנַהֲרוֹתֶיךָ וַתִּדְלַח־מַיִם בְּרַגְלֶיךָ וַתִּרְפֹּס
נַהֲרוֹתָם: {ס} **ג** כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה וּפָרַשְׂתִּי
עָלֶיךָ אֶת־רִשְׁתִּי בִּקְהַל עַמִּים רַבִּים וְהֶעֱלוּךָ
בְּחֶרְמִי: **ד** וּנְטַשְׁתִּיךָ בָאָרֶץ עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה
אַטִּילֶךָּ וְהִשְׁכַּנְתִּי עָלֶיךָ כָּל־עוֹף הַשָּׁמַיִם
וְהִשְׂבַּעְתִּי מִמְּךָ חַיַּת כָּל־הָאָרֶץ: **ה** וְנָתַתִּי אֶת־
בְּשָׂרְךָ עַל־ֶהָהָרִים וּמִלֵּאתִי הַגֵּאָיוֹת
רָמוּתֶךָ: **ו** וְהִשְׁקֵיתִי אֶרֶץ צָפָתְךָ מִדָּמְךָ אֶל־
ֶהָהָרִים וַאֲפִקִים יִמָּלְאוּן מִמֶּךָּ: **ז** וְכִסֵּיתִי בְכַבּוֹתְךָ
שָׁמַיִם וְהִקְדַּרְתִּי אֶת־כּוֹכְבֵיהֶם שֶׁמֶשׁ בֶּעָנָן אֲכַסֶּנּוּ
וְיָרֵחַ לֹא־יָאִיר אוֹרוֹ: **ח** כָּל־מְאוֹרֵי אוֹר בַּשָּׁמַיִם
אַקְדִּירֵם עָלֶיךָ וְנָתַתִּי חֹשֶׁךְ עַל־אַרְצְךָ נְאֻם אֲדֹנָי
יְהוִה: **ט** וְהִכְעַסְתִּי לֵב עַמִּים רַבִּים בַּהֲבִיאִי
שִׁבְרְךָ בַּגּוֹיִם עַל־אֲרָצוֹת אֲשֶׁר לֹא־
יָדַעְתָּם: **י** וַהֲשֹׁמֹתִי עָלֶיךָ עַמִּים רַבִּים וּמַלְכֵיהֶם
יִשְׂעֲרוּ עָלֶיךָ שַׂעַר בְּעוֹפְפִי חַרְבִּי עַל־פְּנֵיהֶם
וְחָרְדוּ לִרְגָעִים אִישׁ לְנַפְשׁוֹ בְּיוֹם מַפַּלְתֶּךָ: {פ}
יא כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה חֶרֶב מֶלֶךְ־בָּבֶל
תָּבוֹאֶךָ: **יב** בְּחַרְבוֹת גִּבּוֹרִים אַפִּיל הֲמוֹנֶךָ עָרִיצֵי
גּוֹיִם כֻּלָּם וְשֹׁדְדוּ אֶת־גְּאוֹן מִצְרַיִם וְנִשְׁמַד כָּל־
הֲמוֹנָהּ: **יג** וְהַאֲבַדְתִּי אֶת־כָּל־בְּהֶמְתָּהּ מֵעַל מַיִם
רַבִּים וְלֹא תִדְלָחֵם רֶגֶל־אָדָם עוֹד וּפַרְסוֹת בְּהֵמָה
לֹא תִדְלָחֵם: **יד** אָז אַשְׁקִיעַ מֵימֵיהֶם וְנַהֲרוֹתָם
כַּשֶּׁמֶן אוֹלִיךְ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: **טו** בְּתִתִּי אֶת־אֶרֶץ
מִצְרַיִם שְׁמָמָה וּנְשַׁמָּה אֶרֶץ מְמֻלְאָהּ בְּהַכּוֹתִי
אֶת־כָּל־יוֹשְׁבֵי בָהּ וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה: **טז** קִינָה

הִיא֙ וְקוֹנְנוּהָ֔ בְּנ֖וֹת הַגּוֹיִ֣ם תְּקוֹנְנֶ֑הָּ אוֹתָ֗הּ עַל־ מִצְרַ֛יִם וְעַל־כָּל־הֲמוֹנָ֖הּ תְּקוֹנֵ֣נָה אוֹתָ֔הּ נְאֻ֖ם אֲדֹנָ֥י יְהוִֹֽה׃ {פ}

יז וַיְהִ֗י בִּשְׁתֵּ֤י עֶשְׂרֵה֙ שָׁנָ֔ה בַּחֲמִשָּׁ֥ה עָשָׂ֖ר לַחֹ֑דֶשׁ הָיָ֥ה דְבַר־יְהוָ֖ה אֵלַ֥י לֵאמֹֽר׃ **יח** בֶּן־אָדָ֗ם נְהֵ֤ה עַל־ הֲמ֙וֹן֙ מִצְרַ֔יִם וְהוֹרִדֵ֥הוּ אֹתָ֖הּ וּבְנ֣וֹת גּוֹיִ֑ם אַדִּרֵ֗ם אֶל־אֶ֙רֶץ֙ תַּחְתִּיּ֔וֹת אֶת־יוֹרְדֵ֖י בֽוֹר׃ **יט** מִמִּ֥י נָעַ֖מְתָּ רְדָ֑ה וְהָשְׁכְּבָ֖ה אֶת־עֲרֵלִֽים׃ **כ** בְּת֣וֹךְ חַלְלֵי־חָ֔רֶב יִפֹּ֖לוּ חֶ֣רֶב נִתָּ֑נָה מָשְׁכ֥וּ אוֹתָ֖הּ וְכָל־ הֲמוֹנֶֽיהָ׃ **כא** יְדַבְּר֨וּ־לוֹ֙ אֵלֵ֣י גִבּוֹרִ֔ים מִתּ֖וֹךְ שְׁא֑וֹל אֶת־עֹזְרָ֙יו֙ יָרְד֔וּ שָׁכְב֖וּ הֶֽעֳרֵלִ֥ים חַלְלֵי־ חָֽרֶב׃ **כב** שָׁ֣ם אַשּׁ֔וּר וְכָל־קְהָלָ֖הּ סְבִיבוֹתָ֑יו קִבְרֹתֶ֙יהָ֙ כֻּלָּ֣ם חֲלָלִ֔ים הַנֹּפְלִ֖ים בֶּחָֽרֶב׃ **כג** אֲשֶׁ֨ר נִתְּנ֤וּ קִבְרֹתֶ֙יהָ֙ בְּיַרְכְּתֵי־בֽוֹר וַיְהִ֖י קְהָלָ֑הּ סְבִיבוֹת֙ קִבְרָתָ֔הּ כֻּלָּ֣ם חֲלָלִ֔ים נֹפְלִ֖ים בַּחֶ֑רֶב אֲשֶׁר־נָתְנ֤וּ חִתִּית֙ בְּאֶ֣רֶץ חַיִּ֔ים וַיִּשְׂא֥וּ כְלִמָּתָ֖ם עִם־יֹרְדֵ֥י בֽוֹר׃ **כד** שָׁ֣ם עֵילָ֔ם וְכָל־הֲמוֹנָ֖הּ סְבִיבוֹת֙ קִבְרָתָ֔הּ כֻּלָּ֣ם חֲלָלִ֔ים הַנֹּפְלִ֖ים בַּחֶ֑רֶב אֲשֶׁר־יָרְד֤וּ עֲרֵלִים֙ | אֶל־אֶ֣רֶץ תַּחְתִּיּ֔וֹת אֲשֶׁ֨ר נָתְנ֤וּ חִתִּיתָם֙ בְּאֶ֣רֶץ חַיִּ֔ים וַיִּשְׂא֥וּ כְלִמָּתָ֖ם אֶת־יוֹרְדֵ֥י בֽוֹר׃ **כה** בְּת֣וֹךְ חֲלָלִ֔ים נָתְנ֖וּ מִשְׁכָּ֑ב לָ֚הּ בְּכָל־ הֲמוֹנָ֔הּ סְבִיבוֹתֶ֙יהָ֙ קִבְרֹתֶ֔הָ כֻּלָּ֣ם עֲרֵלִ֔ים חַלְלֵי־ חֶ֑רֶב כִּֽי־נִתַּ֤ן חִתִּיתָם֙ בְּאֶ֣רֶץ חַיִּ֔ים וַיִּשְׂא֥וּ כְלִמָּתָ֖ם אֶת־יוֹרְדֵ֥י בֽוֹר׃ **כו** בְּת֣וֹךְ חֲלָלִ֔ים נִתָּ֖נוּ מֶ֣שֶׁךְ תֻּבַל֮ וְכָל־הֲמוֹנָ֣הּ סְבִיבוֹתֶ֒יהָ֒ קִבְרוֹתֶ֔יהָ כֻּלָּ֣ם עֲרֵלִ֔ים מְחֻלְלֵ֖י חָ֑רֶב כִּֽי־נָתְנ֤וּ חִתִּיתָם֙ בְּאֶ֣רֶץ חַיִּ֔ים׃ **כז** וְלֹ֣א יִשְׁכְּב֗וּ אֶת־גִּבּוֹרִ֛ים נֹפְלִ֖ים מֵֽעֲרֵלִ֑ים אֲשֶׁ֣ר יָרְד֤וּ־שְׁאוֹל֙ בִּכְלֵ֣י־מִלְחַמְתָּ֔ם וַיִּתְּנ֥וּ אֶת־ חַרְבוֹתָ֖ם תַּ֣חַת רָאשֵׁיהֶ֑ם וַתְּהִ֤י עֲוֹנֹתָם֙ עַל־ עַצְמוֹתָ֔ם כִּֽי־חִתִּ֥ית גִּבּוֹרִ֖ים בְּאֶ֣רֶץ חַיִּ֑ים׃ **כח** וְאַתָּ֗ה בְּת֤וֹךְ עֲרֵלִים֙ תִּשָּׁבֵ֔ר וְתִשְׁכַּ֖ב אֶת־חַלְלֵי־חָֽרֶב׃ **כט** שָׁ֣מָּה אֱד֔וֹם מְלָכֶ֖יהָ וְכָל־ נְשִׂיאֶ֑יהָ אֲשֶׁר־נִתְּנ֤וּ בִגְבוּרָתָם֙ אֶת־חַלְלֵי־חָ֔רֶב הֵ֖מָּה אֶת־עֲרֵלִ֥ים יִשְׁכָּ֛בוּ וְאֶת־יֹרְדֵ֥י בֽוֹר׃ **ל** שָׁ֣מָּה נְסִיכֵ֤י צָפוֹן֙ כֻּלָּ֔ם וְכָל־צִדֹנִ֑י אֲשֶׁר־יָרַ֤דוּ אֶת־חַלָּלִים֙ בְּחִתִּיתָ֔ם מִגְּבוּרָתָ֖ם בּוֹשִׁ֑ים וַיִּשְׁכְּב֤וּ עֲרֵלִים֙ אֶת־ חַלְלֵי־חֶ֔רֶב וַיִּשְׂא֥וּ כְלִמָּתָ֖ם אֶת־יוֹרְדֵ֥י בֽוֹר׃ **לא** אוֹתָ֞ם יִרְאֶ֤ה פַרְעֹה֙ וְנִחַ֔ם עַל־כָּל־הֲמוֹנָ֑הּ חַלְלֵי־חֶ֙רֶב֙ פַּרְעֹ֣ה וְכָל־חֵילוֹ֔ נְאֻ֖ם אֲדֹנָ֥י יְהוִֹֽה׃ **לב** כִּֽי־נָתַ֤תִּי אֶת־חתיתו חִתִּיתִי֙ בְּאֶ֣רֶץ חַיִּ֔ים וְהֻשְׁכַּ֤ב בְּתוֹךְ֙ עֲרֵלִ֔ים אֶת־חַלְלֵי־חֶ֖רֶב פַּרְעֹ֣ה וְכָל־הֲמוֹנֹ֑ה נְאֻ֖ם אֲדֹנָ֥י יְהוִֹֽה׃ {פ}

יחזקאל פרק לג

א וַיְהִ֥י דְבַר־יְהוָ֖ה אֵלַ֥י לֵאמֹֽר׃ **ב** בֶּן־אָדָ֗ם דַּבֵּ֤ר אֶל־בְּנֵי־עַמְּךָ֙ וְאָמַרְתָּ֣ אֲלֵיהֶ֔ם אֶ֖רֶץ כִּֽי־אָבִ֣יא עָלֶ֑יהָ חֶ֙רֶב֙ וְלָקְח֣וּ עַם־הָאָ֔רֶץ אִ֥ישׁ אֶחָ֖ד מִקְצֵיהֶ֑ם וְנָתְנ֥וּ אֹת֛וֹ לָהֶ֖ם לְצֹפֶֽה׃ **ג** וְרָאָ֞ה אֶת־הַחֶ֣רֶב בָּאָ֗ה עַל־הָאָ֙רֶץ֙ וְתָקַ֣ע בַּשּׁוֹפָ֔ר וְהִזְהִ֖יר אֶת־ הָעָֽם׃ **ד** וְשָׁמַ֤ע הַשֹּׁמֵ֙עַ֙ אֶת־קוֹל֙ הַשּׁוֹפָ֔ר וְלֹ֥א נִזְהָ֖ר וַתָּבוֹא֙ חֶ֣רֶב וַתִּקָּחֵ֔הוּ דָּמ֖וֹ בְּרֹאשׁ֣וֹ יִהְיֶֽה׃ **ה** אֶת֣ קוֹל֙ הַשּׁוֹפָ֔ר שָׁמַ֖ע וְלֹ֣א נִזְהָ֑ר דָּמ֥וֹ בּ֛וֹ יִהְיֶ֖ה וְהוּא֙ נִזְהָ֣ר נַפְשׁ֔וֹ מִלֵּ֖ט׃ **ו** וְהַצֹּפֶ֗ה כִּֽי־יִרְאֶ֤ה אֶת־הַחֶ֙רֶב֙ בָּאָ֔ה וְלֹא־תָקַ֥ע בַּשּׁוֹפָ֖ר וְהָעָ֣ם לֹא־נִזְהָ֑ר וַתָּבוֹא֙ חֶ֣רֶב וַתִּקַּ֥ח מֵהֶ֖ם נָ֣פֶשׁ הִ֔וא בַּעֲוֹנ֖וֹ נִלְקָ֑ח וְדָמ֕וֹ מִיַּד־הַצֹּפֶ֖ה אֶדְרֹֽשׁ׃ {פ}

ז וְאַתָּ֣ה בֶן־אָדָ֗ם צֹפֶ֤ה נְתַתִּ֙יךָ֙ לְבֵ֣ית יִשְׂרָאֵ֔ל וְשָׁמַעְתָּ֥ מִפִּ֖י דָּבָ֑ר וְהִזְהַרְתָּ֥ אוֹתָ֖ם מִמֶּֽנִּי׃ **ח** בְּאָמְרִ֤י לָרָשָׁע֙ רָשָׁ֣ע מ֔וֹת תָּמ֖וּת וְלֹ֣א דִבַּ֔רְתָּ לְהַזְהִ֥יר רָשָׁ֖ע מִדַּרְכּ֑וֹ הוּא֙ רָשָׁ֣ע בַּעֲוֹנ֔וֹ יָמ֖וּת וְדָמ֥וֹ מִיָּדְךָ֖ אֲבַקֵּֽשׁ׃ **ט** וְאַתָּ֗ה כִּֽי־הִזְהַרְתָּ֙ רָשָׁ֣ע מִדַּרְכּ֔וֹ לָשׁ֖וּב

מִמֶּנָּה וְלֹא־שָׁב מִדַּרְכּוֹ הוּא בַּעֲוֹנוֹ יָמוּת וְאַתָּה
נַפְשְׁךָ הִצַּלְתָּ׃ {פ}
י וְאַתָּה בֶּן־אָדָם אֱמֹר אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כֵּן
אֲמַרְתֶּם לֵאמֹר כִּי־פְשָׁעֵינוּ וְחַטֹּאתֵינוּ עָלֵינוּ וּבָם
אֲנַחְנוּ נְמַקִּים וְאֵיךְ נִחְיֶה׃ **יא** אֱמֹר אֲלֵיהֶם חַי־
אֲנִי | נְאֻם | אֲדֹנָי יְהוִה אִם־אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הָרָשָׁע
כִּי אִם־בְּשׁוּב רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ וְחָיָה שׁוּבוּ שׁוּבוּ
מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וְלָמָּה תָמֻתוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ {פ}
יב וְאַתָּה בֶּן־אָדָם אֱמֹר אֶל־בְּנֵי־עַמְּךָ צְדָקַת
הַצַּדִּיק לֹא תַצִּילֶנּוּ בְּיוֹם פִּשְׁעוֹ וְרִשְׁעַת הָרָשָׁע
לֹא־יִכָּשֵׁל בָּהּ בְּיוֹם שׁוּבוֹ מֵרִשְׁעוֹ וְצַדִּיק לֹא יוּכַל
לִחְיוֹת בָּהּ בְּיוֹם חֲטֹאתוֹ׃ **יג** בְּאָמְרִי לַצַּדִּיק חָיֹה
יִחְיֶה וְהוּא־בָטַח עַל־צִדְקָתוֹ וְעָשָׂה עָוֶל כָּל־
צְדָקֹתָיו לֹא תִזָּכַרְנָה וּבְעַוְלוֹ אֲשֶׁר־עָשָׂה בּוֹ
יָמוּת׃ **יד** וּבְאָמְרִי לָרָשָׁע מוֹת תָּמוּת וְשָׁב
מֵחַטָּאתוֹ וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה׃ **טו** חֲבֹל יָשִׁיב
רָשָׁע גְּזֵלָה יְשַׁלֵּם בְּחֻקּוֹת הַחַיִּים הָלַךְ לְבִלְתִּי
עֲשׂוֹת עָוֶל חָיוֹ יִחְיֶה לֹא יָמוּת׃ **טז** כָּל־חַטֹּאתָו
אֲשֶׁר חָטָא לֹא תִזָּכַרְנָה לוֹ מִשְׁפָּט וּצְדָקָה עָשָׂה
חָיוֹ יִחְיֶה׃ **יז** וְאָמְרוּ בְּנֵי עַמְּךָ לֹא יִתָּכֵן דֶּרֶךְ אֲדֹנָי
וְהֵמָּה דַּרְכָּם לֹא־יִתָּכֵן׃ **יח** בְּשׁוּב־צַדִּיק מִצִּדְקָתוֹ
וְעָשָׂה עָוֶל וּמֵת בָּהֶם׃ **יט** וּבְשׁוּב רָשָׁע מֵרִשְׁעָתוֹ
וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה עֲלֵיהֶם הוּא
יִחְיֶה׃ **כ** וַאֲמַרְתֶּם לֹא יִתָּכֵן דֶּרֶךְ אֲדֹנָי אִישׁ
כִּדְרָכָיו אֶשְׁפּוֹט אֶתְכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל׃ {פ}
כא וַיְהִי בִשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה בֶּעָשׂוֹר בַּחֲמִשָּׁה
לַחֹדֶשׁ לְגָלוּתֵנוּ בָּא־אֵלַי הַפָּלִיט מִירוּשָׁלִַם לֵאמֹר
הֻכְּתָה הָעִיר׃ **כב** וַיַּד־יְהוָה הָיְתָה אֵלַי בָּעֶרֶב
לִפְנֵי בוֹא הַפָּלִיט וַיִּפְתַּח אֶת־פִּי עַד־בּוֹא אֵלַי
בַּבֹּקֶר וַיִּפָּתַח פִּי וְלֹא נֶאֱלַמְתִּי עוֹד׃ {פ}

כג וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ **כד** בֶּן־אָדָם יֹשְׁבֵי
הֶחֳרָבוֹת הָאֵלֶּה עַל־אַדְמַת יִשְׂרָאֵל אֹמְרִים
לֵאמֹר אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם וַיִּירַשׁ אֶת־הָאָרֶץ
וַאֲנַחְנוּ רַבִּים לָנוּ נִתְּנָה הָאָרֶץ לְמוֹרָשָׁה׃
{ס} **כה** לָכֵן אֱמֹר אֲלֵהֶם כֹּה־אָמַר | אֲדֹנָי יְהוִה
עַל־הַדָּם | תֹּאכֵלוּ וְעֵינֵכֶם תִּשְׂאוּ אֶל־גִּלּוּלֵיכֶם
וְדָם תִּשְׁפֹּכוּ וְהָאָרֶץ תִּירָשׁוּ׃ **כו** עֲמַדְתֶּם עַל־
חַרְבְּכֶם עֲשִׂיתֶן תּוֹעֵבָה וְאִישׁ אֶת־אֵשֶׁת רֵעֵהוּ
טִמֵּאתֶם וְהָאָרֶץ תִּירָשׁוּ׃ {ס} **כז** כֹּה־תֹאמַר
אֲלֵהֶם כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה חַי־אָנִי אִם־לֹא אֲשֶׁר
בֶּחָרְבוֹת בַּחֶרֶב יִפֹּלוּ וַאֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה לַחַיָּה
נְתַתִּיו לְאָכְלוֹ וַאֲשֶׁר בַּמְּצָדוֹת וּבַמְּעָרוֹת בַּדֶּבֶר
יָמוּתוּ׃ **כח** וְנָתַתִּי אֶת־הָאָרֶץ שְׁמָמָה וּמְשַׁמָּה
וְנִשְׁבַּת גְּאוֹן עֻזָּהּ וְשָׁמְמוּ הָרֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵין
עוֹבֵר׃ **כט** וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה בְּתִתִּי אֶת־הָאָרֶץ
שְׁמָמָה וּמְשַׁמָּה עַל כָּל־תּוֹעֲבֹתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ׃ {פ}
ל וְאַתָּה בֶּן־אָדָם בְּנֵי עַמְּךָ הַנִּדְבָּרִים בְּךָ אֵצֶל
הַקִּירוֹת וּבְפִתְחֵי הַבָּתִּים וְדִבֶּר־אֶחָד אֶת־אַחַד
אִישׁ אֶת־אָחִיו לֵאמֹר בֹּאוּ־נָא וְשִׁמְעוּ מָה הַדָּבָר
הַיּוֹצֵא מֵאֵת יְהוָה׃ **לא** וְיָבֹאוּ אֵלֶיךָ כְּמְבוֹא־עָם
וְיֵשְׁבוּ לְפָנֶיךָ עַמִּי וְשָׁמְעוּ אֶת־דְּבָרֶיךָ וְאוֹתָם לֹא
יַעֲשׂוּ כִּי־עֲגָבִים בְּפִיהֶם הֵמָּה עֹשִׂים אַחֲרֵי בִצְעָם
לִבָּם הֹלֵךְ׃ **לב** וְהִנְךָ לָהֶם כְּשִׁיר עֲגָבִים יְפֵה קוֹל
וּמֵטִב נָגֵן וְשָׁמְעוּ אֶת־דְּבָרֶיךָ וְעֹשִׂים אֵינָם
אוֹתָם׃ **לג** וּבְבֹאָהּ הִנֵּה בָאָה וְיָדְעוּ כִּי נָבִיא הָיָה
בְתוֹכָם׃ {פ}

יחזקאל פרק לד

א וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר׃ **ב** בֶּן־אָדָם הִנָּבֵא
עַל־רוֹעֵי יִשְׂרָאֵל הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם לָרֹעִים

כֹּה אָמַר | אֲדֹנָי יְהוִה הוֹי רֹעֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיוּ
רֹעִים אוֹתָם הֲלוֹא הַצֹּאן יִרְעוּ הָרֹעִים: **ג** אֶת־
הַחֵלֶב תֹּאכֵלוּ וְאֶת־הַצֶּמֶר תִּלְבָּשׁוּ הַבְּרִיאָה
תִּזְבָּחוּ הַצֹּאן לֹא תִרְעוּ: **ד** אֶת־הַנַּחְלוֹת לֹא
חִזַּקְתֶּם וְאֶת־הַחוֹלָה לֹא־רִפֵּאתֶם וְלַנִּשְׁבֶּרֶת לֹא
חֲבַשְׁתֶּם וְאֶת־הַנִּדַּחַת לֹא הֲשֵׁבְתֶּם וְאֶת־הָאֹבֶדֶת
לֹא בִקַּשְׁתֶּם וּבְחָזְקָה רְדִיתֶם אֹתָם
וּבְפָרֶךְ: **ה** וַתְּפוּצֶינָה מִבְּלִי רֹעֶה וַתִּהְיֶינָה לְאָכְלָה
לְכָל־חַיַּת הַשָּׂדֶה וַתְּפוּצֶינָה: **ו** יִשְׁגּוּ צֹאנִי בְּכָל־
הֶהָרִים וְעַל כָּל־גִּבְעָה רָמָה וְעַל כָּל־פְּנֵי הָאָרֶץ
נָפְצוּ צֹאנִי וְאֵין דּוֹרֵשׁ וְאֵין מְבַקֵּשׁ: **ז** לָכֵן רֹעִים
שִׁמְעוּ אֶת־דְּבַר יְהוָה: **ח** חַי־אָנִי נְאֻם | אֲדֹנָי
יְהוִה אִם־לֹא יַעַן הֱיוֹת־צֹאנִי | לָבַז וַתִּהְיֶינָה צֹאנִי
לְאָכְלָה לְכָל־חַיַּת הַשָּׂדֶה מֵאֵין רֹעֶה וְלֹא־דָרְשׁוּ
רֹעַי אֶת־צֹאנִי וַיִּרְעוּ הָרֹעִים אוֹתָם וְאֶת־צֹאנִי לֹא
רָעוּ: **ט** לָכֵן הָרֹעִים שִׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה: **י** כֹּה־אָמַר
אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי אֶל־הָרֹעִים וְדָרַשְׁתִּי אֶת־צֹאנִי
מִיָּדָם וְהִשְׁבַּתִּים מֵרְעוֹת צֹאן וְלֹא־יִרְעוּ עוֹד
הָרֹעִים אוֹתָם וְהִצַּלְתִּי צֹאנִי מִפִּיהֶם וְלֹא־תִהְיֶיךָ
לָהֶם לְאָכְלָה: {ס} **יא** כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
הִנְנִי־אֲנִי וְדָרַשְׁתִּי אֶת־צֹאנִי
וּבִקַּרְתִּים: **יב** כִּבְקֶרַת רֹעֶה עֶדְרוֹ בְּיוֹם־הֱיוֹתוֹ
בְתוֹךְ־צֹאנוֹ נִפְרָשׁוֹת כֵּן אֲבַקֵּר אֶת־צֹאנִי וְהִצַּלְתִּי
אֹתָהֶם מִכָּל־הַמְּקוֹמוֹת אֲשֶׁר נָפְצוּ שָׁם בְּיוֹם עָנָן
וַעֲרָפֶל: **יג** וְהוֹצֵאתִים מִן־הָעַמִּים וְקִבַּצְתִּים מִן־
הָאֲרָצוֹת וַהֲבִיאוֹתִים אֶל־אַדְמָתָם וּרְעִיתִים אֶל־
הָרֵי יִשְׂרָאֵל בָּאֲפִיקִים וּבְכֹל מוֹשְׁבֵי
הָאָרֶץ: **יד** בְּמִרְעֶה־טוֹב אֶרְעֵם אֹתָם וּבְהָרֵי
מְרוֹם־יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה נִוֵּהֶם שָׁם תִּרְבַּצְנָה בְּנָוֶה טוֹב
וּמִרְעֶה שָׁמֵן תִּרְעֶינָה אֶל־הָרֵי יִשְׂרָאֵל: **טו** אֲנִי
אֶרְעֶה צֹאנִי וַאֲנִי אַרְבִּיצֵם נְאֻם אֲדֹנָי
יְהוִה: **טז** אֶת־הָאֹבֶדֶת אְבַקֵּשׁ וְאֶת־הַנִּדַּחַת
אָשִׁיב וְלַנִּשְׁבֶּרֶת אֲחַבֹּשׁ וְאֶת־הַחוֹלָה אֲחַזֵּק
וְאֶת־הַשְּׁמֵנָה וְאֶת־הַחֲזָקָה אַשְׁמִיד אֶרְעֶנָּה
בְּמִשְׁפָּט: **יז** וְאַתֶּנָה צֹאנִי כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה
הִנְנִי שֹׁפֵט בֵּין־שֶׂה לָשֶׂה לָאֵילִים
וְלָעַתּוּדִים: **יח** הַמְעַט מִכֶּם הַמִּרְעֶה הַטּוֹב תִּרְעוּ
וְיֶתֶר מִרְעֵיכֶם תִּרְמְסוּ בְּרַגְלֵיכֶם וּמִשְׁקַע־מַיִם
תִּשְׁתּוּ וְאֶת הַנּוֹתָרִים בְּרַגְלֵיכֶם
תִּרְפְּשׁוּן: **יט** וְצֹאנִי מִרְמַס רַגְלֵיכֶם תִּרְעֶינָה
וּמִרְפַּשׁ רַגְלֵיכֶם תִּשְׁתֶּינָה: {פ}
כ לָכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה אֲלֵיהֶם הִנְנִי־אֲנִי
וְשָׁפַטְתִּי בֵּין־שֶׂה בְרִיָּה וּבֵין שֶׂה רָזֶה: **כא** יַעַן
בְּצַד וּבְכָתֵף תָּהִדּוּ וּבְקַרְנֵיכֶם תְּנַגְּחוּ כָּל־
הַנַּחְלוֹת עַד אֲשֶׁר הֲפִיצוֹתֶם אוֹתָנָה אֶל־
הַחוּצָה: **כב** וְהוֹשַׁעְתִּי לְצֹאנִי וְלֹא־תִהְיֶינָה עוֹד
לָבַז וְשָׁפַטְתִּי בֵּין שֶׂה לָשֶׂה: **כג** וַהֲקִמֹתִי עֲלֵיהֶם
רֹעֶה אֶחָד וְרָעָה אֶתְהֶן אֵת עַבְדִּי דָוִד הוּא יִרְעֶה
אֹתָם וְהוּא־יִהְיֶה לָהֶן לְרֹעֶה: **כד** וַאֲנִי יְהוָה אֶהְיֶה
לָהֶם לֵאלֹהִים וְעַבְדִּי דָוִד נָשִׂיא בְתוֹכָם אֲנִי יְהוָה
דִּבַּרְתִּי: **כה** וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית שָׁלוֹם וְהִשְׁבַּתִּי
חַיָּה־רָעָה מִן־הָאָרֶץ וְיָשְׁבוּ בַמִּדְבָּר לָבֶטַח וְיָשְׁנוּ
בַּיְעָרִים: **כו** וְנָתַתִּי אוֹתָם וּסְבִיבוֹת גִּבְעָתִי בְּרָכָה
וְהוֹרַדְתִּי הַגֶּשֶׁם בְּעִתּוֹ גִּשְׁמֵי בְרָכָה יִהְיוּ: **כז** וְנָתַן
עֵץ הַשָּׂדֶה אֶת־פִּרְיוֹ וְהָאָרֶץ תִּתֵּן יְבוּלָהּ וְהָיוּ עַל־
אַדְמָתָם לָבֶטַח וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה בְּשִׁבְרִי אֶת־
מֹטוֹת עֻלָּם וְהִצַּלְתִּים מִיַּד הָעֹבְדִים
בָּהֶם: **כח** וְלֹא־יִהְיוּ עוֹד בַּז לַגּוֹיִם וְחַיַּת הָאָרֶץ לֹא
תֹאכְלֵם וְיָשְׁבוּ לָבֶטַח וְאֵין מַחֲרִיד: **כט** וַהֲקִמֹתִי
לָהֶם מַטָּע לְשֵׁם וְלֹא־יִהְיוּ עוֹד אַסֵּפִי רָעָב בָּאָרֶץ

וְלֹא־יִשְׁאוּ עוֹד כְּלִמַּת הַגּוֹיִם: **ל** וְיָדְעוּ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם אִתָּם וְהֵמָּה עַמִּי בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: **לא** וְאַתֶּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם אֲנִי אֱלֹהֵיכֶם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה: {פ}

יחזקאל פרק לה

א וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר: **ב** בֶּן־אָדָם שִׂים פָּנֶיךָ עַל־הַר שֵׂעִיר וְהִנָּבֵא עָלָיו: **ג** וְאָמַרְתָּ לּוֹ כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה הִנְנִי אֵלֶיךָ הַר־שֵׂעִיר וְנָטִיתִי יָדִי עָלֶיךָ וּנְתַתִּיךָ שְׁמָמָה וּמְשַׁמָּה: **ד** עָרֶיךָ חָרְבָּה אָשִׁים וְאַתָּה שְׁמָמָה תִּהְיֶה וְיָדַעְתָּ כִּי־אֲנִי יְהוָה: **ה** יַעַן הֱיוֹת לְךָ אֵיבַת עוֹלָם וַתַּגֵּר אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל עַל־יְדֵי־חֶרֶב בְּעֵת אֵידָם בְּעֵת עֲוֹן קֵץ: **ו** לָכֵן חַי־אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה כִּי־לְדָם אֶעֱשֶׂךָּ וְדָם יִרְדְּפֶךָּ אִם־לֹא דָם שָׂנֵאתָ וְדָם יִרְדְּפֶךָּ: **ז** וְנָתַתִּי אֶת־הַר שֵׂעִיר לִשְׁמָמָה וּשְׁמָמָה וְהִכְרַתִּי מִמֶּנּוּ עֹבֵר וָשָׁב: **ח** וּמִלֵּאתִי אֶת־הָרָיו חַלָלָיו גִּבְעוֹתֶיךָ וְגֵיאוֹתֶיךָ וְכָל־אֲפִיקֶיךָ חַלְלֵי־חֶרֶב יִפְּלוּ בָהֶם: **ט** שְׁמָמוֹת עוֹלָם אֶתֶּנְךָ וְעָרֶיךָ לֹא תישבנה תָּשׁוּבְנָה וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי יְהוָה: **י** יַעַן אָמַרְךָ אֶת־שְׁנֵי הַגּוֹיִם וְאֶת־שְׁתֵּי הָאֲרָצוֹת לִי תִּהְיֶינָה וְיָרַשְׁנוּהָ וַיהוָה שָׁם הָיָה: {ס} **יא** לָכֵן חַי־אָנִי נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה וְעָשִׂיתִי כְּאַפְּךָ וּכְקִנְאָתְךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָה מִשִּׂנְאָתֶיךָ בָּם וְנוֹדַעְתִּי בָם כַּאֲשֶׁר אֶשְׁפְּטֶךָּ: **יב** וְיָדַעְתָּ כִּי אֲנִי יְהוָה שָׁמַעְתִּי | אֶת־כָּל־נְאָצוֹתֶיךָ אֲשֶׁר אָמַרְתָּ עַל־הָרֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר | שממה שֻׁמְּמוּ לָנוּ נִתְּנוּ לְאָכְלָה: **יג** וַתַּגְדִּילוּ עָלַי בְּפִיכֶם וְהַעְתַּרְתֶּם עָלַי דִּבְרֵיכֶם אֲנִי שָׁמָעְתִּי: {ס} **יד** כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כִּשְׂמֹחַ כָּל־הָאָרֶץ שְׁמָמָה אֶעֱשֶׂה־לָּךְ: **טו** כְּשִׂמְחָתְךָ לְנַחֲלַת בֵּית־יִשְׂרָאֵל עַל אֲשֶׁר־שָׁמֵמָה כֵּן אֶעֱשֶׂה־לָּךְ שְׁמָמָה תִּהְיֶה הַר־שֵׂעִיר וְכָל־אֱדוֹם כֻּלָּהּ וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוָה: {פ}

הודפס לזכות

ליאל ז׳אן בן אהובה

וחנה בת לאה מרים

ברכה והצלחה נחת

דקדושא וזרע של קיימא.

ולזכות

אייל בן חנה ועדי בת

לאה מרים

ברכה והצלחה נחת

דקדושא וזרע של קיימא

לוח מוהרא"ש

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת שופטים

יום ראשון 24	ט	**לימוד יומי:** **בבלי:** עבודה זרה ס"ז **ירושלמי:** כתובות נ"ח **תוספתא:** מנחות ד **נ"ך:** יחזקאל כט **משניות:** נגעים ב **זהר:** חלק ג עמ' א-ב	**א' דראש חודש אלול** עלות השחר (72 דק') ... 4:51 | סו"ז תפילה ..... 10:29 נץ החמה ..... 6:08 | חצות היום ..... 12:40 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:36 | שקיעה ..... 7:12 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:24 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:25
יום שני 25	א	**לימוד יומי:** **בבלי:** עבודה זרה ס"ח **ירושלמי:** כתובות נ"ט **תוספתא:** מנחות ה **נ"ך:** יחזקאל ל **משניות:** נגעים ג **זהר:** חלק ג עמ' ג-ד	**ב' דראש חודש אלול** עלות השחר (72 דק') ... 4:52 | סו"ז תפילה ..... 10:29 נץ החמה ..... 6:08 | חצות היום ..... 12:40 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:36 | שקיעה ..... 7:10 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:24 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:23
יום שלישי 26	ב	**לימוד יומי:** **בבלי:** עבודה זרה ס"ט **ירושלמי:** כתובות ס' **תוספתא:** מנחות ו **נ"ך:** יחזקאל לא **משניות:** נגעים ד **זהר:** חלק ג עמ' ה-ו	עלות השחר (72 דק') ... 4:53 | סו"ז תפילה ..... 10:29 נץ החמה ..... 6:09 | חצות היום ..... 12:40 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:36 | שקיעה ..... 7:09 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:24 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:22
יום רביעי 27	ג	**לימוד יומי:** **בבלי:** עבודה זרה ע' **ירושלמי:** כתובות ס"א **תוספתא:** מנחות ז **נ"ך:** יחזקאל לב **משניות:** נגעים ה **זהר:** חלק ג עמ' ז-ח	עלות השחר (72 דק') ... 4:54 | סו"ז תפילה ..... 10:29 נץ החמה ..... 6:09 | חצות היום ..... 12:39 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:37 | שקיעה ..... 7:08 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:24 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:21
יום חמישי 28	ד	**לימוד יומי:** **בבלי:** עבודה זרה ע"א **ירושלמי:** כתובות ס"ב **תוספתא:** מנחות ח **נ"ך:** יחזקאל לג **משניות:** נגעים ו **זהר:** חלק ג עמ' ט-י	עלות השחר (72 דק') ... 4:54 | סו"ז תפילה ..... 10:29 נץ החמה ..... 6:10 | חצות היום ..... 12:39 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:37 | שקיעה ..... 7:07 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:25 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:20
יום שישי 29	ה	**לימוד יומי:** **בבלי:** עבודה זרה ע"ב **ירושלמי:** כתובות ס"ג **תוספתא:** מנחות ט **נ"ך:** יחזקאל לד **משניות:** נגעים ז **זהר:** חלק ג עמ' יא-יב	עלות השחר (72 דק') ... 4:55 | סו"ז תפילה ..... 10:29 נץ החמה ..... 6:11 | חצות היום ..... 12:39 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:37 | שקיעה ..... 7:05 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:25 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:18 **הדלקת נרות** (40 דק'): **6:25** (20 דק'): **6:45**
שב"ק 30	ו	**לימוד יומי:** **בבלי:** עבודה זרה ע"ג **ירושלמי:** כתובות ס"ד **תוספתא:** מנחות י **נ"ך:** יחזקאל לה **משניות:** נגעים ח **זהר:** חלק ג עמ' יג-יד	**שבת קודש פרשת שופטים** עלות השחר (72 דק') ... 4:56 | סו"ז תפילה ..... 10:29 נץ החמ ה ..... 6:11 | חצות היום ..... 12:39 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:38 | שקיעה ..... 7:04 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:25 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:17 **מוצש"ק לשיטת ר"ת: 8:17**

בַּמֶּה מִתְגַּלֵּית הָאֱמוּנָה שֶׁל הָאָדָם ? אֵיךְ יֵדַע אֵיפֹה הוּא אוֹחֵז בֶּאֱמוּנָה, אֵיךְ הוּא עוֹבֵד עַל אֱמוּנָה, אֵיךְ הוּא מִתְעַלֶּה בֶּאֱמוּנָה ? זֶה עַל יְדֵי הַתְּפִלָּה שֶׁלּוֹ !

(משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)